

A

**LISZT FERENC
ALAPFOKÚ
MŰVÉSZETOKTATÁSI INTÉZMÉNY-
ZENEISKOLA**

PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

BAJA

2007.

„Az ember tisztább zenei vilásképe kétség kívül hozzájárul majd általános vilásképe tisztulásához. Azért van olyan óriási fontossága a zenei nevelésnek, mert a ritmus és a dallam hatolnak be a lélek belsejébe, azt hatalmas erővel megragadják, s rendet hozva magukkal, azt, aki helyes elvek szerint nevelkedik rendezett lelkű emberré válik.”

/Platon/

TARTALOM

BEVEZETÉS. A pedagógiai program jogszabályi alapjai.....	5
1.1 A Liszt F. AMI – Zeneiskola rövid története	6
1.2 Az iskola státusza	8
2. HELYZETELEMZÉS	11
2.1 Az intézmény szerepe a helyi oktatásban.....	11
2.2 Az intézmény szerepe a város kulturális életében.....	11
2.3 Az intézmény szerepe nemzetközi szintereken	12
2.4 Hagyományaink	13
2.5 Eredményeink.....	15
2.6 Intézményi jövőkép	15
3. AZ ISKOLA SZEMÉLYI ÉS TÁRGYI FELTÉTELEI	16
3.1 Személyi feltételek	16
3.2 Tárgyi feltételek	17
4. AZ INTÉZMÉNY MŰKÖDÉSE	19
4.1 Az iskola irányítási rendszere	19
4.2 A tanulói jogviszony létesítése, megszűnése	19
4.2.1 Tanulói jogviszony létesítése	19
4.2.2. Tanulói jogviszony megszűnése.....	20
4.3 A képzés szerkezete	20
4.4 Képzési szakaszok.....	20
5. AZ INTÉZMÉNYBEN FOLYÓ NEVELŐ-OKTATÓ MUNKA PEDAGÓGIAI ALAPELVEI, CÉLJA, FELADATAI, ESZKÖZEI, ELJÁRÁSAI.....	21
5.1 Pedagógiai alapelveink.....	21
5.2 Az iskolában folyó nevelő-oktató munka pedagógiai céljai	21
5.3 A nevelés mindenek előtt tervszerű és tudatos tevékenység.....	22
5.4 A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok.....	23
5.5 A művészettel nevelő iskola.....	24
6. OKTATÁSI PROGRAM, TANTERVEK	26
6.1 Iskolánk helyi tanterve	26
6.1.1 Tantárgyak zeneművészeti ágon	26
6.2 Művészeti ág speciális szabályozása.....	26
6.2.1 az alapfokú zeneoktatás célrendszere és funkciói.....	26
6.3 A képzés struktúrája, óraterve, tantárgyai	27
6.4 A tanítási órák száma és a képzés idejére vonatkozó rendelkezések	29
6.5 A zeneoktatás általános fejlesztési követelményei, feladata	31
6.6 A TANSZAKOKON FOLYÓ NEVELŐ- OKTATÓ MUNKA.....	32
6.6.1 ZONGORA TANSZAK.....	32
6.6.2 VONÓS TANSZAK	41
Hegedű	41
Gordonka.....	58
6.6.3 FÚVÓS TANSZAK	71
Fafúvós szak	71
Furulya	71

Liszt Ferenc Alapfokú Művészetoktatási Intézmény – Zeneiskola
Pedagógiai Programja

Fuvola.....	79
Klarinét.....	86
Szaxofon.....	90
<i>Rézfúvós szak</i>	98
Kürt.....	98
Tenorkürt.....	100
Trombita.....	102
Harsona.....	105
Tuba.....	108
6.6.4 ÜTŐ TANSZAK.....	113
6.6.5 MAGÁNÉNEK.....	120
6.6.6 SZOLFÉZS TANSZAK.....	103
Szolfézs kötelező tárgy.....	136
Zenetörténet-zeneirodalom.....	144
* Kamarazene.....	150
*Zenekar.....	151
*Énekar, kórus.....	155
6.7 ELEKTROAKUSZTIKUS ZENE.....	158
Szintetizátor-keyboard.....	159
Szintetizátor.....	162
6.8 A MŰVÉSZETI ALAPVIZSGA ÉS ZÁRÓVIZSGA KÖVETELMÉNYEI.....	167
6.8.1 A művészeti alapvizsga részei.....	168
6.8.2 A művészeti záróvizsga részei.....	169
6.8.3 A MŰVÉSZETI ALAPVIZSGA ÉS ZÁRÓVIZSGA ÉRTÉKELÉSE.....	170
7. TÁNCMŰVÉSZETI ÁG.....	173
7.1 NÉPTÁNC.....	173
7.1.2 a „Népi játék-néptánc” tantárgy tananyaga.....	184
7.1.3 a 2Folklórisneret tantárgy tananyaga.....	193
8. SZAKMAI ELLENŐRZÉS AZ ISKOLÁBAN.....	206
8.1 Beszámoltatás, vizsga.....	206
8.2 A növendék munkájának értékelése.....	207
8.3 Az iskola magasabb évfolyamaiba való lépés feltételei.....	207
8.4 Alkalmazandó záradékok.....	208
9. AZ INTÉZMÉNY MUNKARENDEJE.....	209
10 ÉRDEKVÉDELEM.....	209
11 MINŐSÉGBIZTOSÍTÁS.....	209
12. ZÁRÓRENDELKEZÉSEK.....	210
12.1 A felülvizsgálat rendje.....	210
12.2 Bevezető rendelkezések.....	210
MELLÉKLETEK.....	211

Liszt Ferenc Alapfokú Művészetoktatási Intézmény –Zeneiskola

**Nevelési /Pedagógiai programja
(6500 Baja, Dózsa György út 18.)
OM azonosító szám: 200935**

1. BEVEZETÉS

A PEDAGÓGIAI PROGRAM JOGSZABÁLYI ALAPJAI

Jelen Pedagógiai Program

- az 1993. évi LXXIX. törvény a közoktatásról / 31.§ (1-3.bek.)/ és módosításai.
- a nevelési- oktatási intézmények működéséről szóló többször módosított 11/1994. (VI. 8.) MKM. rendelet.
- A „32/1999. OM rendelettel módosított 27/1998. (VI. 10.) MKM. rendelet „Az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programja”.
- Az 1/1998. OM rendelet 7. sz. melléklete: „Jegyzék a nevelési-oktatási intézmények kötelező (minimális) eszközeiről és felszereléséről”.
- az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programjának bevezetéséről és kiadásáról szóló 27/1998. (VI.10.) MKM rendelet, valamint
- az „Alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programja Néptánc tanszak” 1998-ban megjelent dokumentumban foglaltak alapján készült.
- Az intézmény Szervezeti és Működési Szabályzata.

1.1. A LISZT FERENC ALAPFOKÚ MŰVÉSZETOKTATÁSI INTÉZMÉNY - ZENEISKOLA RÖVID TÖRTÉNETE

Baján működő zenepártoló társaság 1926-ban alapította meg a Liszt Ferenc Kört, melynek alapszabályában rögzített feladata volt a zenei nevelés és oktatás megszervezése. Ennek eredményeként 1929-ben megalakult és kezdte meg működését a Liszt Ferenc Zeneiskola. Kezdetben a tanítás zongora és hegedű tanszakon folyt. Az alapító igazgató Karig Emil, nyugalmazott tanítóképző intézeti tanár, aki 1929 -1944-ig vezette az intézményt.

A bajai Liszt Ferenc Zeneiskola így az ország legrégebbi zeneiskolái közé tartozik.

A működését megkezdő zeneiskola tanárai voltak Recska Ilonka (zongora), Szántó Jenő (hegedű), Lukácsné Váczi Jolán (zongora) és óraadó tanára Ernstné Grauaug Antónia (zongora).

A világgazdasági válság nagyon megnehezítette az indulást. A kis körű iskola szinte tanévenként költözött. A város 1938-ban megvásárolta a Haynald utcai (ma Táncsics utca 8. szám) épületet a kör székházául, illetve a zeneoktatás céljára. Az intézmény itt működött 1983-ig. A családi háznak készült épület egyre szűkösebbé vált, tekintve, hogy 1967-ben a 7 fős álláskeret időközben 17-re nőtt, és három tagiskola is létrejött Madarason, Bácsalmáson és Garán.

1973-ban kapta meg az iskola a Kis szerbtemplomot (Batthyány utca), amelyben növendékhangversenyek, próbák zajlottak. A kistemplom a közelmúltig az iskola kezelésében állt.

1983-ban költözött az intézmény a jelenlegi helyére, az 1807-ben épült, szépen felújított Dózsa György út 18. sz. alatti Kiegl - féle műemlékvédelmi épületbe.

Ezzel egy időben megszüntették a zeneiskola önállóságát, és az intézményt az Ének- Zenei Általános Iskolához csatolták. Az 1990/91 – es tanévtől visszanyerte szakmai önállóságát, gazdaságilag, pedig részben önálló költségvetési szervként működik ma is.

Ma, a korábbi kihelyezett telephelyeink közül Bácsalmáson folyik zongora és elméleti oktatás. A 2003/2004-es tanévtől két új telephellyel bővül a Liszt Ferenc Zeneiskola; a Szentistváni ÁMK–ban (6500 Baja, Dózsa Gy. út 131-133.), valamint a Magyarországi Németek Művelődési Központja Általános Iskolájában (6500 Baja, Duna u. 33.) folyik zeneművészeti nevelés és oktatás.

2006/2007-es tanévben az Újvárosi ÁMK (6500 Baja, Oltványi u. 14.), az Alsóvárosi ÁMK (6500 Baja, Szent Antal u. 60.) és az Eötvös József Főiskola Gyakorló Általános Iskolájának mindkét iskolarészében (Címük: 6500 Baja, Bezerédj u. 15. és 6500 Baja, Flórián u. 20-24.) jöttek létre kihelyezett tagozatok, ezzel elősegítve és bevonva a kisiskolásokat a zenetanulás örömeibe.

2007. június 1-től Baja Város Képviselő-testülete 1188/2007.(V.31.) Kht. határozat alapján a Liszt Ferenc Alapfokú Művészetoktatási Intézményhez csatolta a Kiscsávolyi telephelyen működő néptánc tanszakot (6500 Baja, Malom u. 15.), valamint Képző- és Iparművészeti Tagintézményt (6500 Baja, Deák F. u. 8.). Ezzel intézményünk kibővítette feladatkörét, amely új kihívásokat jelent iskolánk pedagógusai számára.

A Liszt Ferenc Alapfokú Művészetoktatási Intézmény nevelőtestülete a mindennapi nevelő – oktató munkája során a fenntartói elvárásokat, a partneri igényeket figyelembe véve az alábbi pedagógiai alapelvekhez kíván igazodni:

- feladatunk, annak elősegítése, hogy iskolánk megfelelő rangú, egyéni arculattal rendelkező, elismert iskolává formálódjon,
- igényünk egy olyan légkör megteremtése iskolánkban, ahol a tanulók otthon érezhetik magukat,
- a tanulók képességeinek, személyiségének fejlesztése, kibővítése,
- a művészetek iránti fogékonyság fejlesztése, a környezettudatos magatartás erősítése,

Liszt Ferenc Alapfokú Művészetoktatási Intézmény – Zeneiskola
Pedagógiai Programja

- minőségi munka végzése, amely magában foglalja a tehetségek gondozását,
- a szociális hátránnyal, sajátos nevelést igénylő, magatartási zavarral küzdő gyerekek hátrány kompenzációjának segítése,
- az esztétikus, korszerű nevelési - oktatási környezet megteremtése,
- a tárgyi feltételek javítása,
- az iskola partnereinek folyamatos figyelése, elvárásaik, elégedettségük rendszeres mérése,
- folyamatos részvétel - hangversenyek, műsorok, szereplések révén - lakóhelyünk életében,
- a szülőkkel fenntartott kapcsolatok ápolása,
- szakmai eredményeink közzétételével hozzájárulunk városunk hírnevének öregbítéséhez.

A fentiek megvalósítása érdekében:

- tiszteletben tartjuk a tanulók személyiségét
- az iskolai életben szeretetteljes emberi kapcsolatok kialakítására törekszünk,
- a művészetek megismerésére, elfogadására való nevelő tevékenységének célját a gyermeki személyiség széleskörű fejlesztésében véljük iskolánkban,
- célunk a szorgalomra, a tudásvágyra való nevelés,
- a minőségi oktató- nevelő munkánkkal a tanulók alapképességeit fejlesztjük, számukra továbbépíthető alpműveltséget nyújtunk,
- az oktatás során figyelembe vesszük a tanulók egyéni képességeit, amelyet tudatosan fejlesztjük, ápoljuk,
- a művészeti területeket nemzeti kultúránk, valamint az egyetemes művelődés és művészettörténet egységében mutatjuk be,
- diákjaink megismerhetik a velük szemben támasztott követelményeinket, elvárásainkat,
- törekszünk az emberek közötti érintkezés, a kommunikáció elfogadott normáinak és helyes formáinak kialakítására, betartására,
- rendszeres kapcsolatot tartunk fenn partnereinkkel, szülőkkel,
- célunk, hogy tanulóink felkészültségét a klasszikus, a népzene és az egyéb kapcsolódó művészeti területeken, az átfogó tudás és a korszerű szemlélet jellemezze.

1. 2. AZ INTÉZMÉNY STÁTUSZA

/Alapító okirat alapján/

- 1. Az alapító okirat száma:** 283/2007. (VIII.31.) Kth. sz. határozat
- 2. Az intézmény neve:** Liszt Ferenc Alapfokú Művészetoktatási Intézmény
- 3. Az intézmény rövid neve:** Liszt Ferenc AMI
- OM. azonosítója:** 200935
- 4. Az alapítás időpontja:** 1929. Az intézmény működését jelen alapító okirat alapján 2007. szeptember 01. napjától végzi. Tevékenysége jogfolytonosan kapcsolódik ezen alapító okirat jóváhagyása előtt végzett feladataihoz.
- 5. Az alapító, illetve a fenntartó neve:** Baja Város Képviselő –testülete
- 6. Az alapító, illetve a fenntartó címe:** 6500 Baja, Szentháromság tér 1.
- 7. Az intézmény székhelye:** 6500 Baja, Dózsa Gy. út 18.
- 8. Tagintézmény megnevezése, székhelye:** Liszt Ferenc Alapfokú Művészetoktatási Intézmény Képző – és Iparművészeti Tagintézménye
6500 Baja, Deák F. u. 8.

9. Telephelyek felsorolása, címe:

Zeneművészet:

6430 Bácsalmás, Szent János út 9.
6500 Baja, Dózsa Gy. Út 131-133. B épület
6500 Baja, Duna u. 33.
6500 Baja, Szent Antal u. 60.
6500 Baja, Oltványi u. 14.
6500 Baja, Bezerédj u. 15.
6500 Baja, Flórián u. 20-24.

Táncművészet:

6500 Baja, Malom u. 15.

10. Az intézmény típusa: alapfokú művészetoktatási intézmény

11. Az intézmény tanszakainak megnevezése:

Zeneművészet:

Tanszakok:

-zongora, szintetizátor
-vonós
-fa és rézfúvós
-ütő
-magánének
-szolfézs

Táncművészet: - néptánc

Liszt Ferenc Alapfokú Művészetoktatási Intézmény – Zeneiskola
Pedagógiai Programja

Képző és Iparművészet:

Tanszakok:

grafika
festészet
kerámia
tűzzománc
textil
kézműves

Az intézmény felügyeleti szervének neve, címe:

Baja Város Képviselő- testülete
Címe: 6500 Baja, Szentháromság tér 1.

Az intézmény törzskönyvi nyilvántartási száma:

542913100

Az intézmény működési területe: Baja város és térsége

Az intézmény jogállása:

Helyi önkormányzati költségvetési szerv, jogi személy

Az intézmény szakágazati (TEÁOR) besorolása, és megnevezése, alaptevékenysége szakfeladatonként:

80130

801.313 Alapfokú zeneoktatás (szj 80.10.12.0)

Évfolyamok száma: 12

Iskolai könyvtár és kottatár működtetése

Engedélyezett férőhelyek száma, a maximális befogadóképesség (gyermek-, tanulólétszám)

Maximális létszám: 380 fő

Iskola esetén az évfolyamok száma: 12

Évfolyamok számának megjelölése tagozatonként:

Tanszakok:

1. zongora,		12 évfolyam
	-szintetizátor	8 évfolyam
2. vonós		12 évfolyam
3. fúvós –fa :	-furulya, fuvola	12 évfolyam
	-klarinét, szaxofon	10 évfolyam
	-rézfúvós:	
	-harsona, tuba	10 évfolyam
	-trombita	12 évfolyam
4. ütő		12 évfolyam
5. szolfézs:	-alapfok:	4 évfolyam
	-magánének	7 évfolyam
	továbbképző	4 évfolyam

1 kamaraterem

13 tanterem

1 kottatár

Az intézmény (és tagintézményeinek) gazdálkodási jogállása:

Részben önállóan gazdálkodó költségvetési szerv. Az előirányzatok feletti rendelkezési jogosultsága: teljes jogkörrel rendelkezik előirányzatai felett.

Pénzügyi-gazdasági feladatait a Központi Általános Iskola Gazdasági Hivatala látja el.

Az intézmény részére a feladatellátáshoz biztosított vagyon megnevezése

Az intézmény használatában lévő, korlátozottan forgalomképes önkormányzati vagyon az alábbiak szerint:

a.) 1087/2 hrsz. alatt található kizárólagos önkormányzati tulajdonban lévő m² nagyságú-területen Baja, Dózsa György út 18. szám alatti ingatlanvagyon,

b.) a leltár szerinti ingóvagyon:

-érték szerinti és a mennyiségi nyilvántartások alapján.

A vagyonnal kapcsolatos rendelkezési jogok és azok korlátai:

Baja Város Önkormányzata vagyonáról, a vagyontárgyak feletti tulajdonosi jogok gyakorlásáról szóló 10/1994. Ktr. sz. önkormányzati rendeletben foglaltak szerint.

Ellátható vállalkozási tevékenység meghatározása:

Az intézmény vállalkozási tevékenységet nem végez.

Az intézmény vezetőjének kinevezési rendjei:

Az 1993. évi LXXIX. törvény és a 11/1994. (VI. 8.) MKM rendelet, továbbá az 1992. évi XXXIII. tv. és a 138/1992. (X. 8.) Kormány rendelet szerint a Képviselő –testület által.

Az intézmény képviselőjére jogosult:

Az igazgató.

2. HELYZETELEMZÉS

2. 1 AZ INTÉZMÉNY SZEREPE A HELYI OKTATÁSBAN

A Liszt Ferenc Művészetoktatási Intézmény a városban működő minden közoktatási intézménnyel jó kapcsolatot tart fenn. A növendéklétszám legnagyobb része az általános iskolás korosztályból kerül ki. Tanulóink és tanáraink rendszeres közreműködői a közoktatási intézmények kulturális rendezvényein, évfordulóin, ünnepségein. Kihelyezett telephelyeink létrehozásával is törekedünk az intézményi kapcsolatok szakmai elmélyítésére, ezáltal lehetőséget biztosítva a zenei nevelés, néptánc oktatás kiszélesítésére. A speciális képességek alapozása és fejlesztése mellett további elérendő célunk a gyermekek általános műveltségének szélesítése, világszemléletüknek, világképüknek formálása.

A klasszikus zene megszerettetése, megismertetése mellett célunk, hogy a gyermekek ne feledjék nemzeti értékeinket: a néphagyományainkat. Hiszen azok ápolásával identitástudatukat erősítjük. Más népek hagyományainak, szokásainak megismertetésével elérhetjük, hogy legyenek toleránsak és megértők más kultúrák iránt is.

2. 2 AZ INTÉZMÉNY SZEREPE VÁROSUNK KULTURÁLIS ÉLETÉBEN

Iskolánk alapításának éve 1929. Visszapillantani a múltba, muzsikát idéző, régmúltból származó emlékek szolgálták táptalajául a zeneiskola létrejöttéhez, Baja város virágzó zenei életének kibontakozásához.

Kezdetben a zene iránt érdeklődők egy része beérte a cigányzenével és a népszínművek dalaival, ugyanakkor párhuzamosan élt az igényes komolyzene iránti érdeklődés is. Voltak egységbe tömörült éneklő csoportjai a városnak, közöttük kiemelten az 1861-ben alakult *Magyar Dalegylet*.

Sokféle polgárunk között a csiszoltabb ízlésű családok, mint például az Alföldi, Amler, Aszalós, Bajai, Bartsch, Bernhart, Drescher, Éber, Grauaug, Hengl, Melles és sokan mások, otthonaikban adtak helyet a kamarazenének, ahol ambiciózus bajai műkedvelők muzsikáltak.

Híres neves művészek is szerepeltek Baján, néhányan közülük: Reményi Ede és Liedl Ferenc hegedűművészek, Menter Sophie német zongoraművész, Popper Dávid csellóművész, Bartók Béla zeneszerző, zongoraművész és sokan mások.

Voltak a zene művelői között olyan bajaiak is, akik országos hírnévre tettek szert, mint például, Allaga Géza cimbalom- és csellóművész, Ditelján István zenei doktorátust szerző pap, zeneszerző és zongorista, Kodályné Schlésinger Emma zeneszerző, Melles Béla operaházunk hangversenymestere, Rózsavölgyi Márk a XIX. század hegedűvirtuóza.

A teljesség igénye nélkül említett mozzanatok érzékeltetik, hogy Baján adva volt a „talaj” a zenei élet kibontakozásához.

A múlt hagyományait követve iskolánk ma is szerves része, alkotó eleme Baja város kulturális-zenei életének.

Baja Város Önkormányzata és közintézményeinek rendezvényein (ünnepélyek, kulturális bemutatók, kiállítás megnyitók, jótékonysági hangversenyek) szívesen közreműködnek iskolánk szólistái, hangszeres kamaracsoportjai, zenekarai, néptáncosai.

2. 3 AZ INTÉZMÉNY SZEREPE NEMZETKÖZI SZÍNTEREKEN

Az intézmény nemzetközi kapcsolatai

Partnerintézmény neve: Musik-und Kunstschule Unteres Remstal

Kapcsolatteremtés éve: 1995.

Partnerintézmény országa: Németország

Szakmai kapcsolatunk - **1995. május 13.-án**, egy közös hangverseny kapcsán, - melyet a kis szerbtemplomban rendeztünk- kezdődött a Waiblingeni Zene- és Művészeti Iskola tanáraival és növendékeivel. Azóta ugyancsak több alkalommal szerepeltettük növendékeinket intézményeinkben.

Partnerintézmény neve: Művészeti Líceum, Marosvásárhely

Kapcsolatteremtés éve: 1998.

Partnerintézmény országa: Románia

Az **1998. áprilisától** kezdődő szakmai, jó emberi kapcsolatot kívánjuk, lehetőség szerint továbbfejleszteni a két intézmény között. Mostanáig több alkalommal tettünk kölcsönös látogatást egymás iskoláiban és adtunk hangversenyeket.

2003. júniusában a Művészeti Líceum meghívására utaztunk az erdélyi városba, ahol növendékeink a Kultúrpalotában adtak nagyszerű koncertet.

Partnerintézmény neve : Állami Zeneiskola Zombor

Kapcsolatteremtés éve: 2006.

Partnerintézmény országa: Szerbia

2006. decemberében került sor a bajai Liszt Ferenc Zeneiskola és a zombori Állami Zeneiskola kulturális kapcsolatának újrafelvételére, a városaink közötti együttműködési szerződésnek az aláírására.

Iskolánk nevelési- oktatási elvei közé tartozik, hogy növendékeink számára biztosítjuk a sokoldalú tapasztalatcsere lehetőségét, ismeretek bővítését országhatáron túl is. Ezzel lehetőséget teremtünk az európai zene- és táncművészeti nevelés-oktatás és pódiumművészet területén.

A jövőben bővíteni szeretnénk partnerintézményi kapcsolatainkat; Szerbia, Románia és Németország mellett, Franciaország és Ausztria egy-egy zeneművészeti iskoláival állnak fenn kapcsolat-felvételi előkészületek.

2. 4 HAGYOMÁNYAINK

Zeneművészet

A kezdetektől kialakult iskolai hagyományrendszerünket megőrizzük, azt életben tartjuk, fejlesztjük, és újabb kezdeményezésekkel bővítjük.

Az alábbiak alapján:

Tanszaki növendékhangversenyeken- mutatják be tanulóink tudásszintjüket.

Október elsején, a „Zene Világnapja”- a zeneiskolánk növendékhangversennyel, illetve vendég előadóművészek közreműködésével ünnepli, immár hagyományosan a neves évfordulót.

Mikulás hangverseny – a zongora tanszak rendezvénye, melyen a legkisebb gyermekeket szerepeltetjük.

Karácsonyi hangverseny – tanárok és növendékek bensőséges hangulatú programja.

A félévi iskolai növendékhangverseny, - amelyen minden tanszak képviselteti magát. A szülők és érdeklődők szembesülhetnek a gyermekek előmenetelével, megismerkedhetnek az iskolában folyó szakmai munkával.

Örömünkre egyre többen érdeklődnek a jó hangulatú, színvonalas produkciókat tolmácsoló gyermekek pódiumszereplései iránt.

Zenei pályán továbbtanuló növendékeink hangversenye – melyen figyelemmel kísérhetjük további fejlődésüket.

Zenei pályára, versenyekre készülő növendékeink előzetes meghallgatása az ország konzervatóriumaiban.

Mesterkurzusokon való részvétel – a szervező intézmények külön felkérése alapján.

Konzervatóriumi, főiskolai, egyetemi művésztanárok hangversenye

Művészeti Hét rendezvénysorozat

- **A zeneiskola tanárainak hangversenye**
- **Nyílt nap**- hangszerbemutatóval szemléltetett hangversenyek óvodásoknak és kisiskolásoknak.
- **Négy-hatkezes és Kézzongorás Tanulmányi Verseny**
- **Vonós Kamarazene Találkozó**
- **Fúvós Szóló- és Kamarazene Találkozó**

A PRO MUSICA Nemzetközi Nyári Akadémia és Fesztivál Baja- munkájában rendszeresen részt vesznek a zeneiskola tanárai és tanulói is. A zenei versenyekre, és a zenei pályára készülő növendékeket segíti a felkészülésben. A nem zenei pályán továbbtanuló fiatalok pedig az együttműködés élményével gazdagodhatnak. A nyári szakmai felkészülés a következő tanév sikeres előkészítését, megalapozását segíti elő. 2004-ben ünnepli a zenei tábor 20. éves jubileumát.

Táncművészet

Néptáncosaink minden évben részt vesznek a művészeti iskolák megyei bemutatóján.

Karácsony előtt ajándékműsorral kedveskednek a növendékek szüleinek és a művészeti iskolának helyet biztosító telephely iskola pedagógusainak.

A művészeti iskola tánc-tanszaka az éves anyagból összeállított szakmai bemutatót tart -minden év májusában- az érdeklődő szülők, diákok, pedagógusok számára.

Táncosaink a helyi kulturális kínálatot színesítik műsoraikkal.

Rendszeres résztvevői a városi kulturális programoknak (pl. „Bányais Napok”-on, alapítványi bálók, valamint az EJ Főiskola által szervezett tudományos szakmai tanácskozásain), a városi-városrészi nagyrendezvényeknek (Halászléfőző népnepély, Kiscsávolyi Szent György napi Vigasságok) éppúgy, mint iskolai tanévnnyitók és egyéb, az intézményünk által szervezett kulturális eseményeknek.

2. 5 EREDMÉNYEINK

Iskolánk jó hírnévnek örvend hazánkban és az országhatárokon túl is az eddigiekben elért eredmények, valamint a hangszeres, zenei képzés színvonalát tekintve. A 75 év során a zeneiskola tanárai mindvégig kiemelkedő munkát végeztek, állhatatos munkájukkal sok kisgyermek számára nyitották meg a zene kapuit. Nagy hangsúlyt fektetve a tehetséggondozásra, a növendékek általános zenei műveltségének és a hangszer szeretetének átadására.

A tehetséggondozás lehetővé teszi a zenei pályára való felkészülést, továbbtanulást. Tanszakaink igen eredményesen képviseltetik magukat nemzetközi, országos, regionális, megyei, és városi versenyeken, találkozókön. Jóllehet nem csak a versenyek résztvevői és a zenei pályán továbbtanulók színvonalas munkájára lehet büszke tanári karunk, hanem arra is, hogy a kedvtelésből, a lelkesen muzsikálók köréből jelentős azoknak a száma, akik középiskolás korukban is hűségesek maradnak iskolánkhoz.

2. 6 INTÉZMÉNYI JÖVŐKÉP

A jövőben is szeretnénk megőrizni és erősíteni iskolánk létjogosultságát, szakmai hírnevét, mely biztosíték a jelenlegi és a jövőben beiratkozni szándékozó növendékek számára.

Feladatunk a kölcsönös bizalom fenntartása a szülőkkel, a fenntartóval, iskolánk partnerintézményeivel és a zenei nevelés és oktatás iránt elkötelezettekkel.

Célunk:

- A tanulóink iskolánkhoz való kötődésének erősítése.
  - Annak elősegítése, hogy intézményünk megfelelő rangú, egyéni arculattal rendelkező, elismert iskolává váljon városunkban.
  - Olyan légkör megteremtése az iskolában, ahol a tanulók otthon érezhetik magukat.
  - A tanulók teljes személyiségének fejlesztése, korszerű ismereteik, készségeik, képességeik kialakítása és bővítése.
  - Stabil értékrend közvetítése diákjainknak, amelyben kiemelt hangsúlyt kapnak az alapkészségek és a tanulási képességek fejlesztése, a tehetségek kibontakozása és fejlesztése, a
  - művészetek iránti fogékonyság erősítése.
  - Szellemileg, erkölcsileg és testileg egészséges nemzedék nevelése a ránk bízott gyermekekből.
  - Széles kínálat biztosítása, minőségi munka végzése, amely magában foglalja a tehetségek gondozását.
  - A szociális hátránnyal, sajátos nevelést igénylő, vagy beilleszkedési-, magatartási zavarral küzdő gyerekek hátránykompenzációjának segítése.
  - Az esztétikus, korszerű nevelési - oktatási környezet megteremtése és annak biztonságos működése, a tárgyi feltételek javítása.
  - Az intézmény partnereinek folyamatos figyelése, elvárásaik, elégedettségük rendszeres mérése (Szülői Szervezet, DÖK).
  - Folyamatos részvétel – elsősorban a szülőkkel ápoltt kapcsolatok révén - Városunk életében.
  - Szakmai eredményeink révén hozzájáruljunk ahhoz, hogy Baja város hírnevét öregbítsük.
- Iskolánk infrastrukturális fejlesztésével, iskolaépületünk bővítésével új fejezetét kezdhethetné a zökkenőmentes nevelő-oktató minőségi munka.

3. AZ ISKOLA SZEMÉLYI ÉS TÁRGYI FELTÉTELEI

3. 1 SZEMÉLYI FELTÉTELEK

A Liszt Ferenc Művészetoktatási Intézmény - Zeneiskola elismert pedagógiai álláshelyek száma 20 fő. Ebből 19 főt foglalkoztat zeneművészeti ágban, 2 fő (1 álláshelyen) néptánc tanár.

Az előző évek folytán, az iskola szaktanári ellátottsága jó, a növendékek túlnyomó részét szakos tanár látja el. Célunk a stabil tantestület megteremtése és megtartása, tehetséges szakemberek megnyerése iskolánk és városunk részére. Tanítványaink szakmai fejlődésének zökkenőmentessége úgy lenne biztosított, ha nagytudású és ambiciózus szakemberek kezeiben haladnának, a kezdetektől a tanulmányaik befejezéséig

Az iskola vezetését az igazgató az igazgatótanáccsal látja el, melynek tagjai az igazgatóhelyettes, a tagintézmény-vezető, és a tanszakvezetők.

Az iskolatitkár, mint a nevelőtestület tagja, az igazgató közvetlen munkatársaként elvégzi az intézmény adminisztrációs teendőit.

Az iskola tisztaságáról, az udvar rendezettségéről a hivatalsegédék, a technikai munkatársak, és a portás gondoskodik.

A beosztottak munkaköri leírásait az SZMSZ - mellékleteként csatolva.

Iskolavezetőség

- Igazgató
- Igazgató helyettes
- Tagintézmény-vezető
- Gazdasági vezető
- Fúvós tanszakvezető
- Néptánc tanszakvezető
- Szolfézs tanszakvezető
- Vonós tanszakvezető
- Zongora tanszakvezető

Munkatársak

Zongora tanszak: Tanszakvezető és nyolc kinevezett tanár, valamint egy szintetizátoroktató látják el iskolánkban és a telephelyeken az oktatást.

Vonós tanszak: A tanszakon három hegedű, és egy gordonkatanár tanít.

Fúvós tanszak: A tanszakon egy ütő, egy részfúvós, két fuvola, egy klarinét tanár oktatnak.

Szolfézs tanszak: Kinevezett, óraadó és részmunkaidős tanárok látják el az elméleti oktatást iskolánkban és a kihelyezett telephelyeken is. A tanszakhoz tartozik a magánének is.

Néptánc tanszak: A kiscsávolyi telephelyen működő néptánc tanszakon két tánctanár oktat részmunkaidőben.

Technikai dolgozók: Iskolatitkár, adminisztrációs munkatárs (*informatika, kottatár*), két takarító, portás.

3. 2 TÁRGYI FELTÉTELEK

Épület – székhely (Dózsa Gy. út 18.)

A főút mellett elhelyezkedő iskolaépületünk két szintjén 13 tanterem, 70 főt befogadó kamaraterem, 2 iroda helyiség, 1 könyvtár (kottatár), 1 tároló helyiség, valamint szintenként két-két mellékhelyiség áll rendelkezésünkre. Parkosított udvar, az épület alatt pedig pincehelyiség található.

Tantermek száma: 13

Házi hangversenyek lebonyolítására alkalmas kamaraterem- 1 db.

- szolfézsterem - 1 db.
- zongoraterem - 6 db.
- vonós szaktanterem - 3 db,
- fúvós szaktanterem - 1 db,
- magánének szaktanterem - 1 db,
- ütő tanterem - 1 db,
- könyvtár-kottatár – igazgatóhelyettesi iroda - 1 db,

Előcsarnok

Iskolaudvar

Irodák: - igazgatói

- tanári pihenő
- titkárság

Kiszolgáló helyiségek: - tároló

- porta

Nevelő- oktató munkát segítő eszközök:

A feltételeket a 11/1994. (VI. 8.) MKM. rendelet 7. sz. melléklete foglalja magába. Az ebben meghatározott (minimális) kötelező infrastruktúra, eszközeink, felszereltségünk még nem teljes. Baja Város Képviselő – testülete a felszerelés és eszközjegyzék hiányról, valamint a beszerzésről elfogadta iskolánk pótlás ütemtervét (305/2003. Kth. sz. határozat).

Teljesítés határideje: folyamatos, ill. 2008. augusztus 31.

Hangszereinkről

Ahhoz, hogy a zeneiskola művészetoktatása továbbra is magas színvonalon működjön és fejlődjön, szükséges, hogy az eszközök is lépést tartsanak a minőségi követelményekkel.

A csellók, és hegedűk állagának megóvását fokozatos felújításokkal kell megoldani, és ez által biztosítani a vonós tanszak folyamatos munkáját.

A fúvós tanszakra ugyanezen feladatok megoldása vár.

Valamennyi szaktanteremben pianínó és zongora van elhelyezve, mely folyamatos hangolást igényel. A hangszerek karbantartását iskolánk (*negyed állásban alkalmazott*) hangszerésze látja el. Az intézmény kamaratermében álló „Blüthner” típusú hangversenyzongorát a Bányai Júlia Szakképző Iskolával kötött közös szakmai együttműködés eredményeként a szakiskola dísztermében helyezhettük el. Ezzel lehetőség nyílt, nagyobb létszámú közönséget befogadó hangversenyek szervezésére. A hangszer ismételt folyamatos karbantartást igényel.

2003. márciusában egy felújított **Yamaha hangversenyzongora** beszerzésére kerülhetett sor, melyet az iskola kamaratermében helyeztünk el. Ezzel a vásárlással valamennyi tanszak szakmai munkájának színvonalát garantálhatjuk (pl.: hangversenyek, vendégművészek interpretálásai, zongoraszólók, kíséreték, növendékek félévi, év végi meghallgatásai...).

Liszt Ferenc Alapfokú Művészetoktatási Intézmény – Zeneiskola
Pedagógiai Programja

2003/2004-es tanévben a szintetizátor szak régi elavult hangszerét új, korszerűbb szintetizátorra cseréltük. Ebben az évben sikerült megvásárolnunk még egy Yamaha hangversenyzongorát, mely a kamarateremben lett elhelyezve, ezzel lehetőséget biztosítva tanulóinknak kézzongorás művek előadására.

Pályázati forrásokból vásároltunk 2006/2007-es tanévben gordonkát, vadászkürtöt, tenorkürtöt, trombitát.

További új hangszerek vásárlása egyre nagyobb erőfeszítésbe kerül, ezért fokozottabb hangsúlyt kell fektetnünk az állagmegővésre, a meglévő hangszerek minőségének szinten tartására. Lehetőségeink szerint, valamint pályázati forrásból szeretnénk hangszerparkunkat továbbra is bővíteni.

A hangszerek kölcsönzése a saját hangszerrel nem rendelkező tanulóink számára elengedhetetlen segítséget jelent a tanulmányi előrehaladásban. A hangszerkölcsönzés feltételeit az SZMSZ, valamint a Házirend mellékleteiben szabályoztuk.

A néptánc tanszak rendelkezik hagyományos néptánc-ruhákkal, melyek a kiscsávolyi telephelyen tároljuk.

Könyvtár-kottatár

Az iskolai könyvtár (kottatár, lemeztár) az intézménynek szerves része, állományának mennyiségét és összetételét a lehetőségekhez mérten állandóan fejleszteni kell.

Célunk a főgyűjtő körünkbe tartozó minden olyan dokumentum, hangzó zenei anyag biztosítása, archiválása, amely a zenei műveltségi területek tervei alapján a tanulás- tanítás folyamatában dominánsak.

Pályázati úton az elmúlt években folyamatosan gyarapítottuk a kották, a könyvek, a CD-k és egyéb hangzóanyagok számát. A továbbiakban is minden igyekezetünkkel szeretnénk fejleszteni kottatárunkat.

Ugyancsak pályázat segítségével sikerült kottatárunkba olyan technikai berendezést elhelyezni, mellyel korszerűsítettük a nyilvántartást, valamint a kívánt hanghordozók (LP, CD) a helyszínen meghallgathatók és tanulmányozhatók.

A rendezvényeink archiválása céljából videó kamerával, hangfelvevő berendezéssel, mikrofonokkal, digitalizáló készülékkel is rendelkezünk.

A könyvtár-kottatár kezelése adminisztrációs munkatárs közreműködésével történik, a nyitvatartási idő megjelölésével.

A könyvtár- kottatár kölcsönzési szabályzata az SZMSZ mellékletekét, valamint Házirend pontjaiban szerepel.

4. AZ INTÉZMÉNY MŰKÖDÉSE

4.1 AZ ISKOLA IRÁNYÍTÁSI RENDSZERE

Szervezetét, működési elveit, az iskolavezetésen belül a feladatmegosztás formáit és gyakorlatát az iskola SZMSZ -e tartalmazza.

Az igazgató, az igazgatóhelyettes, a gazdasági vezető, a tagintézményvezető, a tanszakvezetők alkotják az iskolavezetést. A kéthetenként üléselő iskolavezetés megbeszéli az aktualitásokat. Az igazgatóhelyettes, a tanszakvezetők, a tanárok és a nem pedagógus alkalmazottak munkájukat a „Munkaköri leírás” alapján végzik. A munkaköri leírások a Szervezeti és Működési Szabályzat mellékletei rögzítik.

4.2 A TANULÓI JOGVISZONY LÉTESÍTÉSE, MEGSZŰNÉSE

4.2.1 A tanulói jogviszony létesítése

Óvodás korú gyermekek a betöltött 6. életévtől kezdhetik meg tanulmányaikat a csoportos előképző első évfolyamán, esetleg hangszeren. A tanulói jogviszony a beiratkozással jön létre. A növendékeknek minden tanév végén újra be kell iratkozniuk.

Az új növendékek beiratkozását megelőzi a **nyilvánosan meghirdetett felvételi meghallgatás** (május hónapban). A felvételi meghallgatáskor a jelentkező (szülő v. jelentkező) **Zeneiskolai jelentkezési lapon** rögzíti adatait.

A felvételi meghallgatáson a jelentkező zenei adottságainak, képességeinek felmérése történik az alábbiak szerint: daléneklés, ritmus- és hallásgyakorlatok alkalmazásával. A felsoroltak mellett a gyermek alkati alkalmasságát is figyelemmel kísérjük.

A felvételi meghallgatást háromtagú **felvételi bizottság** (lehetőség szerint három különböző szakos tanár) állapítja meg, az eredményt pontozással összesíti és rangsorolja, ezt követően javaslatot tesz a gyermek felvételére.

Az igazgató a szabad férőhelyek mértékéig a pontszámok csökkenő értéke felé haladva veszi fel a jelentkezőket.

A helyhiány miatt elutasított jelentkezők az iskolához benyújtott, de a város jegyzőjének címzett fellebbezéssel élhetnek.

A régi növendékek tanév végén adataik újraegyeztetésével jelzik az iskola felé tanulói jogviszonyuk folyamatosságát.

Feltétele: érvényes év végi vizsga letétele, a térítési díj befizetési kötelezettség teljesítése.

Pótvizsga lehetséges indokolt esetben (hosszantartó egészségügyi okból való távolmaradás, vagy egyéb, melyet a szülő indokol).

A más zeneiskolából érvényes bizonyítvánnyal jelentkező tanulót lehetőségeink szerint beiskolázzuk, figyelembe véve az addig elért zeneiskolai tanulmányi átlagát.

Szülői nyilatkozat szükséges:

- a más művészeti iskolában, illetve iskolánk több tanszakán, tagintézményében fennálló (vagy nem fennálló) tanulói jogviszony létesítéséről, (a tanév első hetében, beiratkozáskor, melyet a főtárgy tanárhoz eljuttat.),
- a szülő írásban vállalja az iskolától kölcsönzött (nagyobb értékű) hangszerek használati díjának (differenciált) megfizetését,
- a szülő vállalja a szakmai munkát elősegítő, gyermeke előmenetelét szolgáló kiadványok (kották) beszerzését.

4. 2. 2 A tanulói jogviszony megszűnése

A tanév végén megszűnik a tanulói jogviszonya annak a növendéknek, aki

- a zeneiskola továbbképző osztályait sikeresen elvégezte,
- az alapfokú osztályokat elvégezte és eredményes felvételi vizsgát tett zeneművészeti szakközépiskolába,
- az alapfokú osztályokat elvégezte, és nem kíván továbbképzőbe lépni,
- az adott évfolyamot elvégezte, és a következő tanévre nem iratkozik be.

Az új tanévre nem iratkozhat be az a tanuló,

- aki elégtelen osztályzatot kapott és a pótvizsgát nem teszi le,
- akinek az iskolával szemben tartozása van (térítési díj, kölcsönzött hangszer, kotta).

Tanév közben megszűnik a tanulói jogviszonya annak növendéknek, aki

- 10 igazolatlan mulasztást vétett, és felszólításra sem tudja, vagy akarja igazolni hiányzását, kiskorú tanuló esetében a szülőtől kell kérni a helyzet tisztázását,
- olyan súlyos fegyelmi vétséget követett el, amely a megfelelő eljárás után az iskolából való kizárást vonja maga után,
- térítési díjjal tartozik, mentességet, kedvezményt nem kért és írásbeli felszólítás után sem hajlandó azt rendezni.
- hangszer, taneszköz, iskolai bútorzat szándékos rongálás vádjában bizonyítottan találtak vétkesnek.

4. 3 A KÉPZÉS SZERKEZETE

Iskolánkat a tanulók a közismereti iskolai tanulmányaik mellett látogatják, a Zeneiskola, néptánc nem kötődik tankötelezettséghez.

A hangszeres tanulmányokat megelőzheti két szolfézs **előképző** (előképző 1., előképző 2.) évfolyam. Előfordul, hogy jó képességű növendékek a szolfézs előképzővel párhuzamosan hangszeres előkészítő évfolyamot is végeznek.

Táncművészeti tanszakon két előképző évfolyam (előképző 1, előképző 2.), 6 alapfokú, 4 továbbképző évfolyam indítható.

Az alapfokú és továbbképző évfolyamok számát, tananyagát és követelményeit a 27/1998.(VI.10.) MKM rendelet 3.§-ának (3)bekezdése alapján a Művelődési és Köznevelési Minisztérium kiadásában „**Az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programja**”, c. kiadvány alapján szabályozzuk.

4.4 KÉPZÉSI SZAKASZOK

- Szolfézs előképző (ek 1. ek 2.)
- Magánének előkészítő
- Alapfok „A” tagozat
- Alapfok „B” tagozat
- Továbbképző „A” tagozat
- Továbbképző „B” tagozat

Lehetőség van a növendék hangszeres óráinak heti két alkalom helyett, heti egy alkalomra történő összevonására a továbbképző évfolyamokon. Az engedélyt írásban kell kérni az igazgatótól.

5. AZ INTÉZMÉNYBEN FOLYÓ NEVELŐ-OKTATÓ MUNKA PEDAGÓGIAI ALAPELVEI, CÉLJAI, FELADATAI, ESZKÖZEI, ELJÁRÁSAI

5.1 PEDAGÓGIAI ALAPELVEINK

A nevelő vezető, irányító, kezdeményező szerepe érvényesül a pedagógiai légkör kialakításában, a növendék aktivitásának kibontakozásában, tevékenységük megszervezésében, a **tanuló személyiségének fejlesztésében**.

Alkotó pedagógiai klíma megvalósítására törekszünk, melynek jellemzői *egyrészt* az igényesség, *másrészt* a **növendékek jogainak, emberi méltóságának tiszteletben tartása**, a velük szemben megnyilvánuló pedagógiai tapintat, bizalom, megértés, türelem, igazságosság.

A harmonikus személyiségfejlődés érdekében a gondolkodási képességeket, az érzelmi-akarati jellemzőket, a testi és lelki egészséget egyaránt gondozzuk.

Figyelemmel kísérjük az egyes gyermek személyiségének minél alaposabb megismerését és ennek megfelelően **pedagógiai módszerek differenciált** alkalmazását a személyiség egészének fejlesztése érdekében.

Segítjük a különböző szociálisan hátrányos helyzetű tanulók hangszeroktatását, biztosítjuk iskolánkban a hangszerrel nem rendelkező gyermekek számára a gyakorlási lehetőséget, megteremtve ezzel a **tanulási esélyegyenlőséget**.

A **tehetségek fejlesztését** kiemelten kezeljük, a kreatív képességek kialakításához pozitív környezeti hatásokat (motivációs tényezőket: kíváncsiság, érdeklődés, tudásvágy, szorgalom, kitartás) biztosítunk.

A **kommunikációs- és viselkedéskultúra** elsajátításával kialakítjuk a tárgyi és személyes világunkban való eligazodás képességét.

Reális **önismeret** és életszemlélet kialakításával segítjük a megfelelő továbbtanulási irány, illetve pálya kiválasztását.

Alapvető értéknek tekintjük a szűkebb és tágabb hazához való kötődés érzését, környezetünk megismerésének és megóvásának igényét, valamint **más kultúrák**, szokások megismerését.

5.2 AZ ISKOLÁBAN FOLYÓ NEVELŐ-OKTATÓ MUNKA PEDAGÓGIAI CÉLJAI

Az iskola elsődleges célja az ismeretátadás, érték közvetítés, személyiségformálás.

Pedagógiai munkánk középpontjában a személyre szóló fejlesztés törekvése áll; meglátjuk, meglátatjuk és továbbfejlesztjük minden egyes gyermekben személyiségének saját értékeit.

Arra törekszünk, hogy növendékeinkben kialakuljon a reális önértékelés képessége, a teljesítmény- és sikerorientált beállítódás, az egészséges önbizalom.

A tehetséges növendékeink számára biztosítjuk a kognitív érzelmi és szociális szükségleteinek kielégítését.

Kognitív: lehetőség az önálló, önirányított önfejlesztésre, lehetőség a tapasztalatszerzésre, hatékony tanulási készségek kialakítására.

Érzelmi és szociális: bátorítás az elmélkedésre, kérdésfeltevésre, kockázatvállalásra; megtanulják az emberek tiszteletét, el tudják fogadni máságukat.

Valljuk, hogy a tehetség önmagában nem feltétlenül érték, csak akkor, ha a személyiség fejlődése legalább annyira lépést tart a tehetséggel; nevelésünk tehát az egyoldalúság ellensúlyozására a tehetség és az egész személyiség harmóniájának megteremtésére törekszik.

5.3 A NEVELÉS MINDENEKELŐTT TERVSZERŰ ÉS TUDATOS TEVÉKENYSÉG

Az oktatás és a nevelés eredményességének egyik legfőbb feltétele, hogy munkafegyelem uralkodjék az iskolában: mind a pedagógusközösségen belül, mind a tanulók között. A növendék fejlődése, nevelése attól függ, kedvező körülmények között tanulnak-e ahhoz, hogy adottságaik kifejlődhessenek.

Az oktatás gyarapítja és elmélyíti a tanulók ismereteit. A tanuló példaképe lehet az a tanár, aki jól ismeri szaktárgya anyagát, lelkesen dolgozik, nem mond frázisokat, őszinte, igazságos és szigorú, tud uralkodni magán, megérti, mire van szüksége tanítványainak. A növendék esztétikai érzéseit a művészeti alkotásokkal való ismerkedés folyamán, valamint a gyakorlások, fellépések során van lehetőségünk kialakítani. Ha ismerjük a tanuló egyéni képességeit, könnyebben megtaláljuk az oktató nevelőmunkához szükséges módszeres eljárásokat, könnyebben elérjük a kívánt eredményeket. Bármilyen jó is a tanterv, a nevelés és oktatás eredményessége főként mégis attól függ, hogyan tanít a pedagógus, hogyan irányítja tanítványait a tanulásban, mennyire helyes, őszinte és állhatatos törekvések vezetnek egész oktató-nevelő munkájában.

Egész életükre szóló mély benyomásokat hagy növendékeiben az a pedagógus, aki buzgón és szívesen tanítja őket, átadja nekik ismereteit és tapasztalatait, gondoskodik róla, hogy a lehető legjobban fejlődjenek. Hogy megfelelően kezeli-e a nevelő tanítványait, az a pedagógiai tapintatától is függ. Ez a tulajdonsága abban nyilvánul meg, hogy a növendékei iránti szívélyes magatartást megfelelő igényességgel párosítja minden esetben. Pedagógiailag átgondoltan, célszerűen kezeli őket.

A pedagógiai tapintat megkönnyíti a nevelő számára, hogy egészséges kapcsolatokat alakítson ki tanítványaival, megszervezze közösségüket. A pedagógusnak az a feladata, hogy felkeltse a tanulóban a tudás igényét. A tanulmányi munkában a tanuló tudatosságának és aktivitásának elvét kell érvényesítenünk.

A tanárnak az oktatási munkát feltétlenül összhangba kell hoznia a **tanuló életkori sajátosságaival és fejlődésük színvonalával**, olyan munkát kell adnia nekik, ami nem haladja meg képességeiket, de némi erőfeszítésre készíti őket, megkívánja tőlük azt az aktivitást, amely további fejlődésük nélkülözhetetlen feltétele.

Alapvetően fontos az ismeretek elsajátításának nem csak a tudatossága és mélysége, hanem a tartóssága is. A tanuló egyéni kezelése szükséges ahhoz, hogy a tanár sikeres oktató munkát végezzen és előmozdítsa pozitív képességeit.

Az óra eredményessége szempontjából igen fontos, hogy a nevelő azonnal munkába tudja állítani a növendéket vagy növendékeket, egy percet se hagyjon kárba veszni az óra elején.

Az eredményes tanulmányi munkának egyik alapvető feltétele, hogy céltudatosan dolgozzanak a növendékek. Az otthoni gyakorlás sikere attól is függ, hogyan közöljük és ismertetjük a feladatokat.

A tanárnak az oktatási módszerét a növendék tipikus és egyéni tulajdonságaihoz kell mérnie. A zenével való közös foglalkozás folyamán növendékének egész lelkivilága kitárul a pedagógus előtt. **A tanításban a személyes kapcsolat a legfontosabb.**

5.4 A SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉSEL KAPCSOLATOS PEDAGÓGIAI FELADATOK

A gyermekeknek a művészeti foglalkozásokon a megszokott pedagógiai helyzettől eltérő, felszabadult, a spontaneitást és kreativitást támogató, elfogadó tanári együttműködésre van szükségük. Meg kell tanítanunk őket az elfogulatlan, nyitott „rácsodálkozó” attitűdre.

Művészeti iskolánkba egyéni, vagy szülői motiváció alapján kerülnek a gyerekek. Ez azért lényeges szempont, mert így eleve művészetre nyitott és fogékony tanulókkal számolhatunk, akik szívesen és örömmel fogadják be a tananyagot, s így annak elsajátítása könnyebbé válik számukra.

A művészetek érzelmi és értelmi intelligenciára való pozitív hatásának következtében tapasztalataink szerint tanulónk tanulmányi eredményei jobbak azokénál, akik ilyen irányú képzésben nem vesznek részt. A jobb tanulmányi eredmények eléréséhez hozzájárul a művészeti képzésben résztvevőkre jellemző nagyobb fokú problémaérzékenység, az analízálásra való képesség, a cselekvő fantázia, a lényeglátás és a kifinomult kifejezőképesség is.

A művészeti képzésben való részvétel a szociális hátrányok leküzdésében is fontos szerepet tölthet be, hiszen a képzés során egyenlő feltételeket, gazdag tematikát, jó felszerelést, kiváló személyi feltételeket biztosítunk, amivel megteremtjük az esélyegyenlőséget minden gyermekünk számára.

5. 5 A MŰVÉSZETTEL NEVELŐ ISKOLA

5 5. 1 A tehetség és a képesség kibontakoztatását segítő tevékenységek

Nevelő-oktató munkánk kétprofilú, egyrészt nagy számban biztosítjuk növendékeinknek az általános zenei műveltség széles skáláját. Általános képzés keretében elsősorban a sokoldalú zenei műveltség kialakítását, a zene megszerettetését tűztük célul azok gyermekek számára, akik nem szándékoznak zenei pályán továbbtanulni.

Tehetséggondozás keretén belül lehetőséget teremtünk a zenei pályára való felkészülésre, továbbtanulásra.

Ennek érdekében emelt szintű, „B tagozatos” (2 x 45’), valamint tehetséggondozó órai (2 x 60’) képzést biztosítunk azoknak a növendékeknek, akik képességük, előmenetelük alapján zenei pályára, hivatásra alkalmasak. Számukra biztosítjuk a hazai és nemzetközi versenyekre való felkészülést, és részvételt. A felvételi vizsgákra, előfelvételikre a tanár, szükség esetén zongorakísérő is elutazik a tanulóval. Rendszeres fellépéseket szervezünk részükre, hogy a szükséges rutint megszerezzék. Zenei táborokba, kurzusokra küldjük őket. A továbbtanulók felkészítésére „B” tagozatos szolfézscsoportot indítunk a 4. évfolyamtól kezdve.

A képesség kibontakoztatását segítő tevékenységek köréhez tartozik az alapfokú táncművészet-oktatás fontos területe: a tehetséggondozás. A tehetséggondozásnak különféle módjai léteznek:

- kiscsoportos foglalkozások, műhelymunka
- a kiemelkedően tehetséges tanulók tanulási folyamatának lerövidítése,
- egy-egy téma alaposabb, mélyebb feldolgozása

A néptánc tanszak keretein belül mind a három felsorolt módra lehetőség kínálkozik. A kreativitás, mint az alkotásra való képesség, az ember újat létrehozó, a meglévőt javítani akaró szándéka és képessége területén is kiváló lehetőségeket ad a néptáncművészet. A magyar néptáncok egyik legjellemzőbb vonása az improvizáció. Az egyes táncok tanulásánál, a folyamatok gyakorlásánál az improvizációs képességek rendkívül hatékonyan fejleszthetők. Az alkotó légkör kialakításával csökkenthetjük a hibáktól való félelem nagyságát, a bizalom légkörének megteremtésével, a játékos helyzetek kialakításával segíthetjük a személyiség sokoldalú és pozitív irányú fejlődését.

A megvalósuló tehetséggondozás fontos eleme a minőségi munka elismerése. Az iskolai ünnepélyek, megemlékezések, kulturális bemutatók, a rendszeres színpadi fellépések, nyári alkotótáborok, sajátos jutalmazási elismerési rendszert biztosítanak erre a célra.

5 5. 2 A személyiségformálást segítő tevékenységek

A személyiségformálás érdekében az „A” tagozatos tanulókkal olyan tanulmányi programot valósítunk meg, amely a tanterv keretei között maximálisan figyelembe veszi egyéb iskolai elfoglaltságaikat, de biztosítja olyan mértékű **hangszeres fejlődésüket**, amely ébren tartja a kedvet a gyakorlásra, alkalmas arra, hogy növendékhangversenyeken, kamaracsoportokban, zenekarban hangszerükkel helytálljanak, megyei, területi találkozókra eredményesen szerepeljenek. Emellett,(jórészt a hangszeres képzés segítségével) súlyt fektetünk a **zene befogadására**, megértésére, átélésére, a **zeneirodalom megismerésére**, a zenei élet figyelemmel kísérésére.

A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok érdekében a gyermekeknek a művészeti foglalkozásokon a megszokott pedagógiai helyzettől eltérő, felszabadult, a spontaneitást és kreativitást támogató, elfogadó tanári együttműködésre van szükségük. Meg kell tanítanunk őket az elfogulatlan, nyitott „rácsodálkozó” attitűdre.

Művészeti iskolánkba egyéni, vagy szülői motiváció alapján kerülnek a gyerekek. Ez azért lényeges szempont, mert így eleve művészetre nyitott és fogékony tanulókkal számolhatunk, akik

szívesen és örömmel fogadják be a tananyagot, s így annak elsajátítása könnyebbé válik számukra.

A művészetek érzelmi és értelmi intelligenciára való pozitív hatásának következtében tapasztalataink szerint tanulóink tanulmányi eredményei jobbak azokénál, akik ilyen irányú képzésben nem vesznek részt. A jobb tanulmányi eredmények eléréséhez hozzájárul a művészeti képzésben résztvevőkre jellemző nagyobb fokú problémaérzékenység, az analízisra való képesség, a cselekvő fantázia, a lényeglátás és a kifinomult kifejezőképesség is.

A művészeti képzésben való részvétel a szociális hátrányok leküzdésében is fontos szerepet tölthet be, hiszen a képzés során egyenlő feltételeket, gazdag tematikát, jó felszerelést, kiváló személyi feltételeket biztosítunk, amivel megteremtjük az esélyegyenlőséget minden gyermekünk számára.

Közösségépítés

A kamarazene és a zenekari játéknak kiemelt szerepe van a zeneiskolai nevelésben, de jelentősége túlmutat a zeneiskolai foglalkozásokon, és mással alig pótolható közösségi nevelési lehetőséget rejt magában.

A kamarazene csoport tagja:

- Egyéni teljesítményével hallhatóan és mérhetően járul hozzá az együttes produkciójához. Színvonalas játéka emeli a közös hangzás minőségét. Felelősége a többiekért kézzelfogható.
- Az együttesben jóval magasabb színvonalú művek eljátszására is képes, a számára szólóban elérhetőnél. A közösség ereje megkerülhetetlen **tapasztalatává** válik.
- A darab tanulása, kidolgozása során szembesül a tanár utasításaival.
- A sikeres együtt-szereplés élménye olyan közösségformáló, közösségteremtő alkalom, melynek során egymásért felelős, egymás munkáját megbecsülő, azonos célért erőfeszítésre képes közösség születik.

Munkájukat éves terv alapján végzik, melyben szerepel a megtanulandó művek szerzője, címe, a tanulás ütemezése és a várható fontosabb szereplések. Az év vége táján teljesített szereplésük beszámolóznak tekinthető. Értékelésük a szakmai programban rögzített elvek szerint történik.

Néptánc tanszakon a kiscsoportban végzett műhelygyakorlatok biztosítanak lehetőséget arra, hogy tanulóink felismerjék a közösség erejét. Az együttalkotás segít kialakítani az alkalmazkodó képességet, a szocializációt, a kommunikációt. A tanulók természetes módon nevelődnek rá a felelősségtudatos magatartásra, hiszen azáltal, hogy önmaguk sikere egyben társaik sikerét is jelentik, jó irányba fejlődik empátiás képességük, elmélyülhet segítőkészségük.

A tudatos és fegyelmezett alkalmazkodás felvállalásával kialakul és fejlődik az együttgondolkodás pozitív élménye. Az esetleges hibák közös megbeszélése, a jó szándékú bírálat, a jó feladatmegoldások megerősítése, az egyéni teljesítmény másokéhoz való viszonyítása hozzájárul a reális énkép kialakulásához, az értékítélet objektívításához.

6. OKTATÁSI PROGRAM, TANTERVEK

6.1 ISKOLÁNK HELYI TANTERVE

Az iskolánk helyi tantervében előírt tananyagot és követelményeket a 27/1998.(VI. 10.) MKM rendelet 3§ (3) bekezdésében foglaltak alapján végezzük, melyet iskolánk **változtatás nélkül**, kiegészítve helyi sajátosságokkal vezet be.

6.1.1 Tantárgyak zeneművészeti ágon

Az iskolánkban oktatott klasszikus zenei tantárgyak (főtárgyak, kötelező, kötelezően választható és szabadon választható tárgyak):

Főtárgyak: hegedű, brácsa, gordonka, zongora, furulya, fuvola, klarinét, szaxofon, kürt (tenor-bariton szárnykürt), trombita, harsona, tuba, ütőhangszerek, magánének, szintetizátor, szintetizátor- keyboard, szolfézs előképző.

Kötelező, ill. választható tárgyak: szolfézs, kamarazene, zongora kötelező tárgy, zenekarok, együttesek.

Lehetőségeink szerint más hangszerek oktatását is tervezzük elindítani (gitár, jazz tanszak, népzene).

6.2 A MŰVÉSZETI ÁG SPECIÁLIS SZABÁLYOZÁSA

6.2.1 Az alapfokú zeneoktatás célrendszere és funkciói

1. Az alapfokú művészetoktatás követelménye és tantervi programja keretében folyó zenei nevelés alkalmat ad az érdeklődő és fogékony tanulók képességeinek fejlesztésére, biztosítja a különböző szakterületeken való jártasságok megszerzését és gyakorlását. A képzés figyelembe veszi az életkori sajátosságokat, a tanulók érdeklődésére, tehetségére építve alakítja készségeiket és gyarapítja ismereteiket. Lehetőséget ad az egyetemes kultúra, az európai műveltség, a nemzeti, népi hagyományok, értékek átadására, az értékmegőrzés formáinak kialakítására.
2. A program lehetőséget nyújt az esztétikai érzékenység - nyitottság, igényesség, fogékonyság - alakítása mellett a zene megszólaltatásához szükséges hangszeres és énektechnikai készségek megszerzésére, a zenei ismeretek átadására és minden zenei tevékenység tudatosítására.
3. A zeneoktatás a különböző zenei műfaj sajátosságait, a művészi megjelenítés módjait ismerteti meg a tanulókkal, miközben célja az is, hogy az önkifejezés eszköztárának gazdagításával a zene alkalmazására, befogadására készítsen fel.

6.3 A KÉPZÉS STRUKTÚRÁJA, ÓRATERVE, TANTÁRGYAI

Hangszeres tanszakok: furulya, fuvola, klarinét, kürt, trombita, harsona, tuba, szaxofon, ütő, zongora, hegedű, gordonka.

Vokális tanszak: magánének

Elméleti tanszakok, tantárgyak: szolfézs, zenetörténet-zeneirodalom

Egyéb tantárgyak: zenekar, kórus

Egyéb tanszak: kamarazene

„A” tagozaton

- 2+6+4 évfolyam (furulya, fuvola, trombita, ütő, zongora, hegedű, gordonka)
- 2+4+4 évfolyam (klarinét, kürt, harsona, tuba)
- 2+4+2 évfolyam (szaxofon)
- 1+6 évfolyam (magánének)

Az első számjegy az előképző, a második számjegy az alapfok, a harmadik számjegy a továbbképző évfolyamainak számát jelenti. Az orgona és brácsa tanszakon a zárójelbe tett számjegyek az előképző és a hangszeres előtanulmányokat jelölik.

„B” tagozaton

- 5+4 évfolyam (furulya, fuvola, trombita, ütő, zongora, hegedű, gordonka)
- 3+4 évfolyam (klarinét, kürt, harsona, tuba)
- 3+2 évfolyam (szaxofon)
- 5 évfolyam (magánének)

„B” tagozatra a tanulót, a zenei előtanulmányokat követően az alapfok második évfolyamától javasolt irányítani. Az első számjegy az alapfok „B” tagozat évfolyam számainak, a második számjegy a továbbképző évfolyamainak számát jelenti.

Elmélet és egyéb főtanszakok

„A” tagozaton

- 4+4 évfolyam (szolfézs, zenetörténet-zeneirodalom)
- 4 évfolyam (kamarazene)

„B” tagozaton

- 3+4 évfolyam (szolfézs)

Az első számjegy az alapfok, a második számjegy a továbbképző évfolyamainak számát jelenti, a kamarazene főtanszak számjegye a továbbképző évfolyamszámát jelöli. „B” tagozatra a tanulót, a zenei előtanulmányokat követően, az alapfok második évfolyamától javasolt irányítani.

Óraterv

Tantárgy	Évfolyamok											
	Előképző		Alapfok				Továbbképző					
	1.	2.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Főtárgy	(2)	(2)	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Kötelező tárgy	2	2	2	2	2	2						
Kötelezően választható tárgy							2	2	2	2	2	2
Választható tárgy	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
ÖSSZESEN	2-6	2-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6

Az adott tanszakokon az óratervet az évfolyamok számának megfelelően kell érteni.

Főtárgy:

- hangszeres és magánének tanszakok (egyéni)
- elméleti és kamarazenei tanszakok (csoportos)

Kötelező tárgy:

- szolfézs
- zongora (adott tanszakok óratervének megfelelően)
- Kötelező hangszer (az alapfokú évfolyamokon főtárgyként tanult hangszer kamarazene tanszakon)

Kötelezően választható tárgy:

- elméleti: szolfézs, zenetörténet-zeneirodalom,
- gyakorlati: zongora, második hangszer, kamarazene, zenekar, kórus.

Választható tárgyak:

-szolfézs, zenetörténet-zeneirodalom, zongora, második hangszer, kamarazene, zenekar, kórus.

Korrepetíció (zongorakiséret): a hangszeres (kivéve zongora,) és magánének főtárgyhoz szorosan kapcsolódó kötelező kiegészítő foglalkozás.

6.4 A TANÍTÁSI ÓRÁK SZÁMÁRA ÉS KÉPZÉSI IDEJÉRE VONATKOZÓ RENDELKEZÉSEK

A tanítási órák (foglalkozások) száma és azok képzési ideje egyheti időtartamra értendő.

„A” és „B” tagozat, 2+10 évfolyamos (hosszú) tanszakok

Főtárgy:

„A” tagozaton minimum 2x30 perc (egyéni) vagy minimum 2x45 perc (csoportos)

„B” tagozaton minimum 2x45 perc (egyéni)

Korrepetíció (zongorakiséret) ideje:

„A” tagozaton (minimum)

- 1. évfolyamig 5 perc
- 2-3. évfolyamon 10 perc
- 4. évfolyamtól 15 perc

„B” tagozaton (minimum)

- 1-2. évfolyamon 10 perc
- 3-4. évfolyamon 15 perc
- 5. évfolyamtól 20 perc

Kötelező tárgy: a képzési ideje minimum 2x45 perc

„A” tagozaton a 4. évfolyam végéig

„B” tagozaton a 10. évfolyam végéig

Kötelezően választható tárgy:

„A” tagozaton az 5-10. évfolyamig

Választható tárgy: az előképző 1. évfolyamától *egy* vagy *két* foglalkozás

„B” tagozaton

- elmélet: minimum 1x45 perc
- gyakorlat: minimum 1x45 perc (csoportos), vagy minimum 1x30 perc (egyéni)
- hangszer minimum 2x30 perc (egyéni)

Kamarazene: minimum 1x45 perc

A kamarazene csoportlétszáma a műfajnak megfelelően 2-8 fő, maximum 15 fő.

Zenekar, kórus: minimum 2x45 perc

Kötelező zongora: minimum 1x30 perc

„A” és „B” tagozat, rövid tanszakok

Főtárgy:

„A” tagozaton minimum 2x30 perc (egyéni) vagy minimum 2x45 perc (csoportos)

„B” tagozaton minimum 2x45 perc (egyéni)

Korrepetíció (zongorakiséret) ideje:

Hangszeres tanszakon

„A” tagozaton (minimum)

- 1. évfolyamig 5 perc
- 2. évfolyam 10 perc
- 3. évfolyamtól 15 perc

„B” tagozaton (minimum)

- 1. évfolyam 10 perc
- 2. évfolyam 15 perc
- 3. évfolyamtól 20 perc

Magánének tanszakon

- „A” tagozaton minimum 20 perc
- „B” tagozaton minimum 30 perc

Kötelező tárgy: a képzési idő minimum 2x45 perc

- „A” tagozaton a 4. évfolyam végéig
- „B” tagozaton az utolsó évfolyam végéig

Kötelezően választható tárgy „A” tagozaton az 5. évfolyamtól:

- elmélet: minimum 1x45 perc
- gyakorlat: minimum 1x45 perc (csoportos), vagy minimum 1x30 perc (egyéni)

Választható tárgy: az előképző 1. évfolyamától 1 vagy 2 foglalkozás

- „B” tagozaton
- elmélet: minimum 1x45 perc
- gyakorlat: minimum 1x45 perc (csoportos), vagy minimum 1x30 perc (egyéni)

Kamarazene: minimum 1x45 perc

A kamarazene csoportlétszáma a műfajnak megfelelően 2-8 fő, maximum 15 fő.

Zenekar, kórus: minimum 2x45 perc

Kötelező zongora: minimum 1x30 perc

A zeneoktatás kötelezően előírt tantárgyai és azok óraszámai figyelembevételével mellett a tanuló más művészeti ág (képző- és iparművészeti, táncművészeti, szín- és bábművészeti ág) képzésébe is bekapcsolódhat, illetve azok központilag meghatározott tanítási óráin részt vehet.

6.5 A ZENEOKTATÁS ÁLTALÁNOS FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEI, FELADATAI

- A zenei műveltség megalapozása és fejlesztése.
- A zenei képességek fejlesztése (hallás, ritmusérzék, intonációs érzékenység, fogékonyság a dinamika és a hangszín különbségeire, zenei memória és fantázia, előadói és manuális készség, a zenei karakterek iránti érzékenység kialakítása).
- A zenei olvasás és írás alapfokot meghaladó készségének megalapozása és kifejlesztése.
- A technikai készség, az improvizációs készség és képesség, az alkotó magatartás, a kreativitás kialakítása.
- Rendszerezett zenei ismeretek, általános zenei műveltség átadása.
- A zenei műszavak és jelentésük megismertetése.
- A zene logikájának, a harmóniai szerkezet és a forma összefüggéseinek megismertetése.
- A főbb zenei stílusok sajátosságainak, a zeneirodalom nagy korszakainak, népünk zenéjének, a zene történetének és a zeneirodalom nagy egyéniségeinek megismertetése.
- A kortárs zene befogadására nevelés.
- A tanuló rendszeres zenehallgatásra nevelése.
- Az értékes zene megszerettetése. A tanulók zenei ízlésének formálása.
- A tanulók életkorának megfelelő zenei tárgyú könyvek, ismeretterjesztő művek olvasására való ösztönzés. A társművészetek iránti nyitottság kialakítása.
- A zenei élet eseményei iránti érdeklődés felkeltése, illetve részvétel a zenei életben.
- Tehetséggondozás.
- A zenei pályát választó tanulók felkészítése szakirányú továbbtanulásra.
- A tanulók rendszeres, céltudatos, igényes munkára, hatékony gyakorlásra nevelése.
- A tanuló aktív társas muzsikálásra nevelése.
- Közreműködés az egyéb intézmények kulturális rendezvényein.
- Az amatőr zenekarokban, kamaraegyüttesekben, kórusban történő aktív részvételre való előkészítés, ösztönzés.
- Cserekapcsolatok létesítése hazai és - lehetőség szerint - külföldi zeneoktatási intézményekkel.

6.6 A TANSZAKOKON FOLYÓ NEVELŐ-OKTATÓ MUNKA HANSZERENKÉNT

6.6.1 ZONGORA TANSZAK

A zongora tanszak főbb célkitűzései

- A zenei műveltség magalapozása és fejlesztése.
- A zenei képességek fejlesztése.
- A zenei olvasás és írás készségének magalapozása.
- A technikai készség, kreativitás kialakítása.
- A zenei ízlés kialakítása, az értékes zene megszerettetése.
- A növendékek érdeklődésének, tehetségének és életkori sajátosságainak figyelembevételére építve alakítani készségeiket.
- Az együttzenélésre (négykezes, hatkezes, kétzongorás darabok, zongora kíséret) játszására legyen képes.
- Tehetséggondozás, a növendék felkészítése a továbbtanulásra és versenyekre.

Zongora és ének-karvezetés szakos kolléga irányításával **Orff- ütő együttes** kezdte meg munkáját, mellyel még szélesebb körben biztosítjuk növendékeink számára az együttműzsikálás lehetőségét és felhőtlen örömet.

A zongora tanszak szakirányú feladatai

Ismertesse meg a tanulókkal

- a zongora alapvető sajátosságait, felépítését, működésének elvét (kalapács-mechanika, pedálszerkezet, hangolás), akusztikai sajátosságait,
- a hangszer gazdag irodalmának legjelentősebb zeneszerzőit és előadóművészeit,
- a hangszer kialakulásának vázlatos történetét.
- Alakítson ki
- a testarányoknak megfelelő elhelyezkedéssel természetes hangszerkezelést,
- megfelelő kéztartást,
- független játszóapparátust (ujjak, kar), a kezek önállóságával,
- rugalmas, laza ízületeket (váll, könyök, csukló, ujjtő),
- az adottságok alapján kiegyenlített zongoratechnikát (sima pozícióváltást, a kezek ügyes alá- és fölétevését),
- differenciált billentést, ujjvégérzetet.

Tegye képessé a tanulókat arra, hogy

- tudjon a billentyűzet teljes terjedelmében tájékozódni és azon játszani,
- tudja a zongorajáték alapelemeit, játékformáit (skála, hármashangzat, futam, kettősfogás, tremolo, trilla, díszítés), a billentésmódokat (legato, staccato, tenuto, leggiero, portato, non legato) a zenei anyaghoz alkalmazni,
- tudja a zongorapedálokat megfelelően használni (prolongációs, bal - tompító, jobb),
- a mű mondanivalójának megfelelően tudja kifejező hangon, hangszínben, hangerőben, gazdagon megszólaltatni a hangszert, a zenei karaktereket megvalósítani,
- a zongoradarabokat stílus- és kottahűen játszani.

Fejlessze a tanuló

- muzikalitását a hajlékony, dinamikában árnyalt dallamformálással, a dallam és kíséret viszonyának igényes kimunkálásával, billentéskultúrával,
- zenei hallását, a tiszta intonációt, a melodikus, a polifon és funkciós hallást,
- metrum- és ritmusérzékét, az egyenletes tempó tartását,

- kottaolvasási készségét, lapról játékát, memóriáját,
- hangszerkezelését, technikáját az ügyesítő, az ujjgyakorlatok, etűdök, skálák alkalmazásával.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

A tanuló ismerje

- hangszere alapvető sajátosságait, működési elvét (kalapács-mechanika, pedálszerkezet, húrozat, hangolás, rezonáns szekrény),
- a zongorairodalom legjelentősebb alkotóit és alkotásait,
- a tanulandó zenemű formáját és vázlatos harmóniai szerkezetét,
- a kottában előforduló jeleket és zenei műszavakat, különös tekintettel a hangszerre vonatkozó speciális utasításokra (pl. una corda, prol. ped.),
- a kortárs zenei notáció alapvető jelzéseit,
- a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat.

Legyen képes

- természetes hangszerkezelésre és az ehhez szükséges gyakorlatok elvégzésére,
- egyenletes és helyes tempóban, pontos ritmusban zongorázni,
- zenei és technikai szempontból tudatos, önálló gyakorlásra,
- a zongorajáték során előforduló különböző játékmódokat, játékformákat (skála, hármashangzat, futam, kettősfogás, tremolo, trilla, díszítés), billentésfajtákat (legato, staccato, tenuto, leggiero, portato, non legato) a zenei anyaghoz alkalmazni,
- a játszandó zongoraművek értelmes tagolására,
- a zenei karakterek megvalósítására,
- a zongorapedálok használatára (elő-, után- és együttnyomás),
- életkorának és képességeinek megfelelően a zongorázandó anyag kottahű, stílusos, dinamikailag változatos és kifejező előadására,
- az együttzenélésre (négykezes, hatkezes, kétzongorás darab, zongorakíséret).

Rendelkezzék

- biztonságos kotta- és lapról olvasási készséggel,
- adottságainak megfelelő zenei memóriával,
- képességei alapján kiművelt zenei hallással.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

- A tanuló legyen képes tudásáról számot adni az alábbiak pódiumon történő bemutatásával:
- 2 fúgaszerkesztésű J. S. Bach-mű (invenciók, kis prelúdiumok, fughetták stb.),
- 1 teljes klasszikus szonáta,
- 1 virtuóz etűd,
- 2 különböző stílusú előadási darab, melyből az egyik XX. századi magyar mű legyen.
- A teljes anyagot kotta nélkül kell előadni.

További követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

A tanuló ismerje

- hangszere múltját, irodalmát és a jelentősebb külföldi és hazai előadóművészeket (pl. Sz. Richter, Rubinstein, Fischer Annie, Cziffra György...),
- a kottában előforduló jelek és zenei műszavak pontos jelentését, különös tekintettel a zongorára vonatkozó speciális utasításokra.

Legyen képes

- technikai és zenei szempontból tudatos, önálló munkára,
- a zongorajáték során előforduló különböző játékmódokat, játékformákat (skála, hármashangzat, futam, kettősfogás, tremolo, trilla, díszítés), billentésfajtákat (legato, staccato, tenuto, leggiero, portato, non legato) a zenei anyaghoz alkalmazni,
- saját kézzalkatának megfelelő ujjrendek készítésére,
- a zongorapedálok tudatos használatára,
- a zongoraművek formálására és kifejező előadására.

Rendelkezzék

- olyan zenei műveltséggel, amely képessé teszi az értékes zene befogadására,
- az együttzenélés igényével.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló legyen képes

- A zongorázandó anyag kottahű, stílusos, dinamikailag változatos és kifejező előadására,
- skálákat, gyakorlatokat minden hangnemben játszani,
- a különböző játékformákat, játékmódokat a zenei anyagnak megfelelően alkalmazni,
- a zenei karakterek és a hozzájuk kapcsolódó billentésmódok megjelenítésére,
- dinamikailag árnyalt és kifejező hangképzésre,
- a zongorapedálok tudatos és változatos használatára.
- **Rendelkezzék**
- megfelelő hangszeres ügyességgel, virtuozitással,
- biztos memóriával, koncentrálóképeséggel,
- megfelelő lapról olvasási készséggel.
- A „B” tagozatos tanuló rendelkezék olyan szintű zongoratudással, hogy zenei képességei alapján - adott esetben - legyen alkalmas szakirányú tanulmányok elkezdésére.

Művészeti alapvizsga követelményei

„A” tagozat

- A 4 stíusból választható 3 különböző stílusú darab, amiből lehet egy kamaramű.
- Barokk mű, lehet tánc, vagy többszólamú szerkesztést bemutató darab (Bach: 18 kis prelúdium 13, 15, 18, Händel: Válogatott darabok, Telemann: Kezdők zongoramuzsikája nehézségi szintjén).
- Klasszikus szonatina vagy szonáta-tétel, könnyebb variáció (Könnyű szonatinák, 15 könnyű szonáta, Szonatina album, Clementi: C Op. 36 Nr. 3., Haydn: D Hob. XVI/4, Beethoven: 6 könnyű variáció egy svájci népdalra, Csurka: Szonatina-gyűjtemény I-II. kötet nehézségi szintjén).
- Romantikus mű (Schumann: Emlékezés, Színházi utóhangok, Csajkovszkij: Édes álmodozás, Pacsirtadal, Schubert: Táncok, Keringők nehézségi szintjén).
- XX. századi mű (Bartók Béla: Mikrokozmosz III/84 Mulatság, 90 Oroszos 91-92, Kromatikus invenció IV/97 Nottumo, Kodály: Gyermektáncok 5-10 nehézségi szintjén).
- A három mű közül lehetőség szerint egy éneklő, egy pedig virtuóz jellegű legyen.

A vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

Négy különböző stílusú darab:

- Barokk mű, többszólamú szerkesztésben írt darab, vagy szvit-tétel (J. S. Bach: 18 kis prelúdium 9, 16, 17, Kétszólamú invenciók C, a, F nehézségi szintjén).

- Klasszikus szonatina vagy szonáta-tétel, variáció (15 könnyű szonáta, Haydn: Szonáták A Hob. XVI/12, E Hob. XVI/13, D Hob. XVI/14, Mozart: 6 bécsi szonatina, Beethoven: Szonatinák, Grazuoli: G-dúr Szonáta nehézségi szintjén).
- Romantikus mű (Schumann: Fantáziatánc, Chopin: Keringők a, h, nehézségi szintjén).
- XX. századi mű (Bartók: Mikrokozmosz IV/100 népdalféle, 109 Bali szigetén, Mikrokozmosz: V/128, Dobbantós tánc, Kurtág: Játékok nehézségi szintjén).
- A vizsgaműsorban legyen egy éneklő és egy virtuóz jellegű darab.
- A vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

Művészeti alapvizsga tartalma

A” tagozat

- A négy stílusból választható három különböző stílusú darab, amiből lehet egy kamaramű.
- Barokk mű, többszólamú szerkesztésű darab, vagy szvit-tétel, vagy könnyebb barokk variáció (nehézségi szint: Händel: Könnyű zongoradarabok Schaconne, Scarlatti: Szonáta C K.513. h.K. 377, Bach: Francia szvit G táncjátékok).
- Klasszikus szonáta-tétel (Beethoven: Szonáta G Op. 49 no 2 I tétel, Beethoven: Szonáta G. Op. 79.; rondók, variációk, bagatellek Beethoven: Bagatelle C Op. 33 nehézségi szintjén).
- Romantikus mű (Schumann: Kinderszenen, Mendelssohn: Dalok szöveg nélkül 14., 19, Chopin: Mazurka g Op. 67 no. 2 nehézségi szintjén).
- XX. századi mű (Bartók: Mikrokozmosz IV/102 Felhangok, V/130 Falusi tréfa nehézségi szintjén).
- A kamaramű kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

- Három különböző stílusú darab, amiből lehet egy kamaramű.
- Egy barokk mű: többszólamú szerkesztésben írt darab, vagy szvit-tétel (J. S. Bach: h-moll háromszólamú invenció, Francia szvit, Esz Allemande, Courande, Sarabande. Scarlatti: A-dúr szonáta K.453. nehézségi szintjén).
- Egy klasszikus szonáta-tétel (Haydn: Szonáta D Hob. XVI/19, Mozart: C-dúr szonáta KV. 309 nehézségi szintjén).
- Romantikus mű (Liszt-Zempléni: Etűd 2 a, Liszt: Consolation Desz nehézségi szintjén).
- XX. századi mű (Bartók: Szonatina, Mikrokozmosz VI/Hat tánc bolgár ritmusban, Debussy: Arabesque E nehézségi szintjén).

A kamaramű kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

Művészeti záróvizsga

Gyakorlati vizsgát főtárgyból, elméleti tanszakok esetén zongora kötelező tárgyból, illetve a tanult hangszerből kell tenni.

„A” tagozat

A négy stílusból választható három különböző stílusú darab, amiből lehet egy kamaramű.
Barokk mű, többszólamú szerkesztésű darab, vagy szvit-tétel, vagy könnyebb barokk variáció (nehézségi szint: Händel: Könnyű zongoradarabok Schaconne, Scarlatti: Szonáta C K.513 h K. 377, Bach: Francia szvit G táncjátékok).

Klasszikus szonáta-tétel (Beethoven: Szonáta G Op. 49 no 2 I tétel, Beethoven: Szonáta G. Op. 79.; rondók, variációk, bagatellek Beethoven: Bagatelle C Op. 33 nehézségi szintjén).

Liszt Ferenc Alapfokú Művészetoktatási Intézmény – Zeneiskola
Pedagógiai Programja

- Romantikus mű (Schumann: Kinderszenen, Mendelssohn: Dalok szöveg nélkül 14., 19, Chopin: Mazurka g Op. 67 no. 2 nehézségi szintjén).
- XX. századi mű (Bartók: Mikrokozmosz IV/102 Felhangok, V/130 Falusi tréfa nehézségi szintjén).

A kamaramű kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

- Három különböző stílusú darab, amiből lehet egy kamaramű.
- Egy barokk mű: többszólamú szerkesztésben írt darab, vagy szvit-tétel (J. S. Bach: h-moll háromszólamú invenció, Francia szvit, Esz Allemande, Courande, Sarabande. Scarlatti: A-dúr szonáta K.453. nehézségi szintjén).
- Egy klasszikus szonáta-tétel (Haydn: Szonáta D Hob. XVI/19, Mozart: C-dúr szonáta KV. 309 nehézségi szintjén).
- Romantikus mű (Liszt-Zempléni: Etűd 2 a, Liszt: Consolation Desz nehézségi szintjén).
- XX. századi mű (Bartók: Szonatina, Mikrokozmosz VI/Hat tánc bolgár ritmusban, Debussy: Arabesque E nehézségi szintjén).

A kamaramű kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

Követelmények évfolyamonként

Hangszeres előképző

1-2. évfolyam

Az egyéni és életkori sajátosságok miatt a haladás üteme teljesen egyéni a tanár szakszerű irányításával. Az oktatási programot az éneklésre, az ösztönösségre és a gyermeki alkotófantáziára alapozva kell kialakítani.

Ismeretek:

- a hangszer vázlatos ismeret,
- tájékozódás a billentyűzeten (fehér-fekete billentyűk, regiszterek, stb.),
- elemi ritmusképletek ismerete (belső lökötés érzete),
- azonosság, különbözőség felismerése a feldolgozott zenei anyagban,
- az elemi szintű kottaolvasás előkészítése.

Hangszerkezelés, technika:

- készségfejlesztő játékok
- a non legato, legato játék alapjai,
- a kézfüggetlenítés előkészítése,
- különböző kifejezőmódok, hangulatok hangszeres megvalósítása
- játékos formában,
- kortárs zene játékelemeinek előkészítése,
- egyszerű gyermekdalok megszólaltatása változatos módon.

Minimális követelmény:

helyes ülés mód, néhány mondóka, dallam kifejező hangszeres megszólaltatása külön, illetve kétkézes változatban, elemi hangszerkezelési ügyesség kialakulása.

Beszámoló a helyi tanterv elképzeléséhez igazítva.

Felhasználható irodalom:

Aszalós T.: A zongorázó gyermek I., III. kötet
Kurtág Gy.: Játékok I., VI.
Papp L.: Zongora ABC

.....

Alapfok „A” tagozat:

1. évfolyam:

Hangszerkezelési ügyesség kialakítása, készségfejlesztés, kottaolvasás előkészítése. Non legato, legato játék, gyermekdalok és népdalok külön kézzel, váltott kézzel.

Kezek függetlenítése, a különböző billentésmódok, játékformák megismerése, Egészséges zongorahang, formaérték megalapozása. Népdalfeldolgozások, rövid előadási darabok, karakterdarabok, kortárs művek.

Ismeretek:

- Ismerkedés a zongorával (a hangszer felépítése, működése stb.),
- dallamsorok, motívumok azonosságának, hasonló részének különbözőségeinek felismerése (kérdés-felelet),
- kulcsok, előjegyzések, módosítójelek,
- ütemmutatók: 2/4, 3/4, 4/4,
- pentachord, pentaton,
- dúr és moll hangsor, vezetőhang,
- hangközök: oktáv, kvint, kvart, szekundok, tercek,
- hangjegyértékek, szünetjelek,
- nyújtópont,
- kottaolvasás hangnévvel, ritmusban,
- tájékozottság a magyar gyermek- és népdalokban,
- a klasszikus zenei stílus alapjai,
- a kortárs zene néhány alapeleme, notációja,
- polifónia (egyszerű kánonok)
- formálás: indítás-lezárás.

Hangszerkezelés, technika:

- helyes ülés mód,
- a kezek függetlenítése ritmikában, billentésben,
- a kar és ujjak együttműködése,
- a staccato és legato játékmód különböző formái,
- a pozícióérzet, a pozíciós ujjrend kialakítása, pentachordok,
- skálajáték külön kézzel,
- az ujjalátévés előkészítése,
- kettősfogások, a kisakkord,
- unisono, tükörjáték, dudabasszus.

Minimális követelmény:

- egyszerű népdalfeldolgozások, négykezesek,
- a megismert stílusokat képviselő művek kottahű megszólaltatása,
- folyamatos kottaolvasás violin- és basszukulcsban,
- a tudásszintnek megfelelő zenei anyag egy részének memorizálása,
- az otthoni gyakorlás kialakítása.

2. évfolyam:

Játéktér kiterjesztése, billentésmódok mélyebb ismerete és ábrázolása. Egyszerű polifónia, XVII-XVIII. századi táncok, XX. századi kortárs Bartók művek.

Félévi beszámoló: 2-3 mű kotta nélkül. Az egyik technikai jellegű, a másik szóló-, illetve kottából játszott négykezes vagy hatkezes darab.

Év végi: 3 különböző stílusú mű, ajánlott 1 Bartók-mű előadása félévkor, vagy év végén.

3. évfolyam:

Bevezetés a barokk (Bach) és a romantika világába, klasszikus szonatinák. XX. sz-i kortárs és Bartók művek. Követelmény a pontos kottaolvasás, felszabadult játszóapparátus.

Félévi beszámoló: 2-3 mű kotta nélkül. Az egyik technikai jellegű, a másik szóló-, illetve kottából játszott négykezes vagy hatkezes darab.

Év végi: 3 különböző stílusú mű, ajánlott 1 Bartók-mű előadása félévkor, vagy év végén.

„B”tagozat:

Félévi beszámoló: 4 mű kotta nélkül. 1 etűd, 1 barokk mű, 1 Mikrokozmosz-darab, 1 szabadon választott darab.

Év végi: 4 különböző stílusú mű és karakterű darab kotta nélkül. 1 barokk mű, 1 bécsi klasszikus mű, vagy szonatina tétel, 1 karakterdarab, vagy romantikus mű, 1 szabadon választott.

4. évfolyam:

Az évfolyam zenei és technikai követelményeit kifejező stílusokban jártasság elérése a tudásszintnek megfelelő darabválasztással.

Félévi beszámoló: 2 mű kotta nélkül. Az egyik technikai jellegű, a másik szóló-, illetve kottából játszott négykezes vagy hatkezes darab.

Év végi: 3 különböző stílusú mű, ajánlott 1 Bartók- és egy barokk mű előadása félévkor, vagy év végén.

„B”tagozat:

Félévi beszámoló: 4 mű kotta nélkül. 1 etűd, 1 barokk mű, 1 Mikrokozmosz-darab, 1 szabadon választott darab.

Év végi: 4 különböző stílusú mű és karakterű darab kotta nélkül. 1 J.S: Bach-mű, 1 szonatina tétel, 1 könnyű romantikus darab, 1 XX. századi mű.

5. évfolyam:

Technikai, zenei megoldások elmélyültebb, felkészültebb alkalmazása. Az előző osztály zenei anyaga magasabb nehézségi fokon.

Félévi beszámoló: 2 mű kotta nélkül. Az egyik technikai jellegű, a másik szóló-, illetve kottából játszott négykezes vagy hatkezes darab.

Év végi: 3 különböző stílusú mű, ajánlott 1 Bartók (lehetőleg Mikrokozmoszból)- és egy barokk mű előadása félévkor, vagy év végén.

„B”tagozat:

Félévi beszámoló: 4 mű kotta nélkül. 1 etűd, 1 J. S. Bach-mű, 1 szonatina tétel, 1 Mikrokozmosz-darab.

Év végi: 4 különböző stílusú mű és karakterű darab kotta nélkül. 1 J.S: Bach-mű, 1 teljes szonatina tétel, vagy könnyű szonáta, 1 romantikus darab, 1 XX. századi mű.

6. évfolyam:

A növendék képességeinek megfelelő művek értő előadása, a cél a különböző játékmódok, játékformák tudatos alkalmazásával. Az előadásmód tükrözze jártasságát a zenei stílusokban és kötődését a zenéhez. Technikai és zenei téren önállóságra nevelés. Polifon művek, klasszikus szonatina, szonáta, romantikus előadási darabok, XX. sz-i művek.

Félévi beszámoló: 2 mű kotta nélkül. Az egyik technikai jellegű, a másik szóló-, illetve kottából játszott négykezes vagy hatkezes darab.

Év végi: 3 különböző stílusú mű.

„B”tagozat:

Félévi beszámoló: 4 különböző stílusú darab.

Év végi: 4 darab kotta nélkül. 1 barokk mű, 1 teljes szonatina tétel vagy könnyű szonáta, 1 romantikus darab, 1 XX. századi, vagy impresszionista mű.

Továbbképző „A”tagozat (7-10.) évfolyam

Az előző években felhalmozott tudás anyagra építve és azt továbbfejlesztve bonyolultabb művek elsajátítása. A zeneiskola 6. évfolyamáig elért színvonal eredményes megőrzése és a zenei műveltség elmélyítése, a zenélési kedv ébrentartása.

Félévi beszámoló: 2 különböző stílusú mű, nem kötelező kotta nélkül játszani.

Év végi: 2 különböző stílusú mű, nem kötelező kotta nélkül játszani.

Továbbképző „B”tagozat (7-10.) évfolyam

Azok a növendékek, akik felsőfokú zenei intézményekbe felvételiznek, a továbbképző évfolyamokban ajánlatos a szakközépiskola tanterve szerint tanulniuk; rájuk nézve az az irányadó.

Irodalom:

Lakatos Ágnes:	Barátságos zongora I-II-II-IV.
Aszalós T.:	A zongorázó gyermek I-II-III.
Kurtág Gy.:	Játékok I., VI.
Papp L.:	Zongora ABC I-II.
Bartók B.	Mikrokozmosz I-VI.
Czövek:	Zongoraiskola I.
Teöke M.	Találkozások a zongoránál Válogatott etűdök I-II-III-IV-V-VI:
Hernádi L.	Zongoraiskola I-II. (Zeneműkiadó 1964)
Majkapar:	Első lépések
Schumann:	Kinderszenen op. 15.
Debussy:	Gyermekkuckó
Kuttágh Gy.	Játékok I-IV.
Chopin:	Keringők Mazurkák Prelűdök
Liszt:	Consolations
Schubert:	Táncok Szonáták
Kodály:	Gyermektáncok Valse
	9 zongoradarab op. 3. 7 zongoradarab op. 11.
Bartók:	Gyermekeknek (I-IV.)
Czerny:	A kézügyesség iskolája
Moszkowski:	Etűdök, Spanyol táncok
J.S.Bach:	18 kis preludium Két- és háromszólamú invenciók
Scarlatti:	Szonáták
Haydn:	Szonáták Zongoradarabok
Mozart:	Bécsi szonatinák Szonáták I-II. kötet

Négy- és hatkezes művek:

Bizet:	Gyermekjátékok
Beethoven	3 induló
Debussy	Kis szvit
Weiner L.	Rókatánc
Thern K.	Magyar induló

MÁSODHANGSZER

Zongorakötelező

Többnyire a zenei pályára készülő növendékeink részesülnek zongorakötelező tárgy oktatásban. Előmenetelüket – képességeik szerint- szabályozzuk, közelítve a főtárgy zongora adott évfolyamának elvárásai alapján.

Második hangszer tanulását, csak akkor kezdheti el egy növendék, ha elsőként választott hangszeréből legalább harmadik osztályos és az első két évben jeles osztályzatot kapott. A tanulmányait két tanszakon, vagy mellékszakon addig folytathatja, amíg a főtárgy és kötelező tárgyas óráin a képességeinek megfelelően teljesíti a követelményeket.

KORREPETÍCIÓ

<u>Hosszú tanszak</u>	„A” tag	1. évfolyamig 5 perc 2-3 évfolyamon 10 perc 4. évfolyamtól 15 perc
	„B” tag.	2. évfolyamon 10 perc 3-4. évfolyamon 15 perc 5. évfolyamtól 20 perc
<u>Rövid tanszak</u>	„A” tag.	1. évfolyamig 5 perc 2. évfolyam 10 perc 3. évfolyamtól 15 perc
	„B” tag.	2. évfolyamon 15 perc 3. évfolyamtól 20 perc

Magánének tanszak

„A” tag.	20 perc
„B” tag.	30 perc

6.6.2 VONÓS TANSZAK

Arra törekedünk, hogy növendékeinknek olyan zenei és hangszertechnikai alapképzést tanítsunk, - melynek birtokában nagyobb korokra kialakuló egyéni ízlésük és igényük szerinti bármely műfajban – tudják hasznosítani tudásukat, tudják tovább képezni magukat.

Az általános zeneszeretet és hangszerszeretet mellett nagy gondot fordítunk a tehetséggondozásra. A kiemelkedő tehetséget és felkészültséget mutató növendékeink esetében fokozott figyelmet fordítunk a hangszeres tudásuk, muzikalitásuk fejlesztésére. Rendszeres szereplési és versenyzési lehetőséget biztosítunk számukra.

Célunk, hogy a zene aktív művelésével párhuzamosan – helyes zenei értékrendek kialakításával, közlésével, - alakítsunk ki növendékeinknél fogékonyságot, igényt az értékes zeneművek hallgatására.

Továbbá törekedünk vonósszenekaraink (**Tücsök Zenekar; Vonós Kamarazenekar**) gyümölcsöző munkájának továbbfejlesztésére. Szívesen közreműködünk iskolánk és egyéb intézmények kulturális rendezvényein szóló és kamarazene csoportjainkkal.

HEGEDŰ

A zeneoktatás célrendszere és funkciói

A zenei nevelés alkalmat ad az érdeklődő és fogékony növendékek képességeinek fejlesztésére, biztosítja a különböző szakterületeken való jártasságok megszerzését és gyakorlását.

A képzés figyelembe veszi az életkori sajátosságokat, a tanulók érdeklődésére, tehetségére építve alakítja készségeiket és gyarapítja ismereteiket.

Lehetőséget ad az egyetemes kultúra, az európai műveltség, a nemzeti, népi hagyományok, értékek átadására, az értékmegőrzés formáinak kialakítására.

Lehetőséget nyújt az esztétikai érzékenység – nyitottság, igényesség, fogékonyság – alakítása mellett a zene megszólaltatásához szükséges hangszeres és énektechnikai készségek megszerzésére, a zenei ismeretek átadására és minden zenei tevékenység tudatosítására.

Megismerteti a tanulókkal a különböző zenei műfajok sajátosságait, a művészeti megjelenítés módjait, miközben célja az önkifejezés eszköztárának gazdagításával a zene alkalmazása, befogadása.

A zeneoktatás általános fejlesztési követelményei, feladatai

A zenei műveltség megalapozása és fejlesztése.

A zenei képességek fejlesztése, a technikai készség, az improvizációs készség és képesség, az alkotó magatartás, a kreativitás kialakítása. A zenei olvasás és írás alapfokot meghaladó készségének megalapozása és kifejlesztése.

Rendszerezett zenei ismeretek, általános zenei műveltség átadása. A zenei műszavak és jelentésük megismertetése.

A főbb zenei stílusok sajátosságainak, a zeneirodalomnak nagy korszakainak, népünk zenéjének, a zene történetének és a zeneirodalom nagy egyéniségeinek megismertetése. A kortárs zene befogadására nevelés. A tanuló rendszeres zenehallgatásra nevelése. Az értékes zene megszerettetése. A növendékek zenei ízlésének formálása. A társművészetek iránti nyitottság kialakítása. A zenei élet eseményei iránti érdeklődés felkeltése, ill. részvétel a zenei életben.

Liszt Ferenc Alapfokú Művészetoktatási Intézmény – Zeneiskola
Pedagógiai Programja

Aktív társas muzsikálásra nevelés. Közreműködés az egyéb intézmények kulturális rendezvényein.

Tehetséggondozás. A zenei pályát választó növendékek felkészítése szakirányú továbbtanulásra. Cserekapcsolatok létesítése hazai és - lehetőség szerint – külföldi zeneoktatási intézményekkel.

A képzés struktúrája, óraterve, tantárgyai

Képzésidő: 12 év

„A” tagozaton: 2+10 évfolyam

„B” tagozaton:(3)+9 évfolyam

Főtárgy: hegedű (egyéni).

Korrepetíció (zongorakíséret): a főtárgyhoz szorosan kapcsolódó kötelező kiegészítő foglalkozás.

Kötelező tárgy: szolfézs.

Kötelezően választható tárgyak:

- elméleti: szolfézs, zeneelmélet, zenetörténet-zeneirodalom, improvizáció (mindezek együttes műveltségi programként is taníthatók).
- gyakorlati: zongora, második hangszer, kamarazene, zenekar, kórus.
- Választható tárgyak: szolfézs, zeneelmélet, , zenetörténet-zeneirodalom, improvizáció (mindezek együttes műveltségi programként is taníthatók); zongora, második hangszer, kamarazene, zenekar, kórus, népzene.

Az elméleti és kamarazenei tantárgyak csoportos foglalkozások.

A tanítási órák számára és képzési idejére vonatkozó rendelkezések.

„A”és „B” tagozat

A tanítási órák (foglalkozások) száma és azok képzési ideje egy heti időtartamra értendő.

Főtárgy :

„A” tagozaton min. 2x 20 perc

„B” tagozaton min. 2x 45 perc

A korrepetíció ideje:

„A” tagozaton min. 1. évfolyamig 5 perc
2-3. évfolyam 10 perc

„B” tagozaton min 1-2. évfolyamig 10 perc
3-4. évfolyam 15 perc
5. . évfolyamtól 20 perc

Kötelező tárgy:

a képzési idő min. 2x 45 perc

„A” tagozaton a 4. évfolyam végéig

„B” tagozaton a 10. évfolyam végéig

Kötelezően választható tárgy:

„A” tagozaton az 5-6. évfolyamon elmélet: min. 1x45 perc,

Választható tárgy:

az előképző 1. évfolyamától 1 vagy 2 foglalkozás

„B” tagozaton elmélet: min. 1x45 perc (csoportos)

gyakorlat: min. 1x45 perc vagy min. 1x 30 perc (egyéni)

Hangszeres előkészítő:

egyéni: 2x20 perc
csoportos 2x45 perc

Kamarazene:

min. 1x 45 perc

A kamarazene csoportlétszáma a műfajnak megfelelően: 2-8 fő, max. 15 fő

Zenekar, kórus:

min. 2x45 perc

Zongora, második hangszer:

min. 1x30 perc

A zeneoktatás kötelezően előírt tantárgyai és azok óraszámai figyelembevételével mellett a növendék más művészeti ág (képző és iparművészeti, táncművészeti, szín- és bábművészeti ág) képzésébe is bekapcsolódhat, illetve azok központilag meghatározott tanóráin részt vehet.

A tanszak tartalmi szabályozása**1.A hegedűtanítás szakirányú feladatai**

Ismertesse meg a növendékekkel

- a hangszer lehetőségeit, irodalmát, történetét
- a hegedű akusztikai sajátosságait
- a hangszer hangolását
- a hangszer és a vonó felépítését, részeit,
- különböző ritmusképletekhez szükséges vonóbeosztást,
- a hegedűirodalom legkiemelkedőbb alkotó- és előadóművészeit,
- a vonós hangszercsalád többi tagját.

Alakítson ki könnyed hangszerkezelést:

- megfelelő vonóvezetést, balkéz-technikát,
- helyes test-, hangszer-kéztartás
- dinamikus, kifejező hegedűhangot,
- differenciált hangindítást és hanglezárást,
- a kezek pontos összehangolt mozgását

A fentiek eléréséhez gyakoroltasson rendszeresen

- hangsorokat és hangzatokat különböző vonáselemekkel valamennyi húron és fekvésben,
- a felmerülő technikai problémáknak megfelelő mozdulatsorokat, ujj- és vonógyakorlatokat.

Fordítson figyelmet

- a céltudatos gyakorlási módszer kialakítására,
- a különböző vonáselemek elsajátítására,
- a pizzicato- technikára, a pergő-technikára,
- az üveghangok megszólaltatására,
- a megfelelő ujjrendre,
- a lapról olvasási készség fejlesztésére,
- a tudatos zenei memorizálásra,
- a rendszeres társas muzsikálásra.

A hegedűtanítás szakirányú feladatai

Ismertesse meg a tanulókkal

- a hangszer lehetőségeit, irodalmát, történetét,
- a hegedű akusztikai sajátosságait,
- a hangszer hangolását,
- a hangszer és a vonó felépítését, részeit,
- a bal kéz játékára és a vonó kezelésére vonatkozó jelzéseket,
- a hangképzés főbb fiziológiai törvényszerűségeit,
- a különböző ritmusképletekhez szükséges vonóbeosztást,
- a zenei alapkarakterekhez tartozó vonókezelést,
- a hegedűirodalom legkiemelkedőbb alkotó- és előadóművészeit,
- a vonós hangszer család többi tagját.

Alakítson ki könnyed hangszerkezelést:

- megfelelő vonóvezetést, balkéz-technikát,
- helyes, test-, hangszer- és kéztartást és tudatosítsa ezeket,
- dinamikailag árnyalt, telt, színes, kifejező hegedűhangot,
- differenciált hangindítást és hanglezárást,
- laza, egyenletes ujj- és kartechnikát,
- a kezek pontosan összehangolt mozgását.

A fentiek eléréséhez gyakoroltasson rendszeresen

- hangsorokat és hangzatokat különböző vonásnemekkel valamennyi húron és fekvésben,
- a felmerülő technikai problémáknak megfelelő mozdulatsorokat, ujj- és vonógyakorlatokat.

Fordítson figyelmet

- a céltudatos gyakorlási módszer kialakítására,
- a különböző vonásnemek elsajátítására,
- a pizzicato-technikára, a pergő-technikára,
- az üveghangok megszólaltatására,
- a megfelelő ujjrendek készítésére és a fekvések alkalmazására,
- a hangköz és akkordjáték sajátosságaira,
- a lapról olvasási készség fejlesztésére,
- a tudatos zenei memorizálásra,
- a művek zeneileg igényes kidolgozására,
- a rendszeres társas muzsikálásra.

Tanítsa meg a tanulókat a hangolási és a legalapvetőbb hangszer-karbantartási feladatokra.

2.Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

A tanuló ismerje

- a hangszer és a vonó felépítését, részeit, hangszerének gondozását és megóvását,
- a fontosabb tempó- és karakterjelzéseket, valamint a dinamikára vonatkozó jeleket,
- a bal kéz játékára és a vonó kezelésére vonatkozó jelzéseket,
- a hangsorok előjegyzését és ujjrendjét,
- a hangképzés főbb fiziológiai törvényszerűségeit (a vonás iránya, a vonó sebességének, nyomásának és a lábtól való távolságának összefüggése),
- a gyakran előforduló ritmusképletekhez szükséges vonóbeosztást,
- a zenei alapkarakterekhez (dolce, grazioso, espressivo, risoluto) tartozó vonókezelést,
- a tanult anyagban előforduló tempó- és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,
- a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat.

Legyen képes

- a zenei anyagot életkora és egyéni képességei, illetve készsége szintjén kotta- és stílushűen, értelmesen tagolva, a zene folyamatát és összefüggéseit érzékeltetve, kifejezően megszólaltatni,
- ujjrenddel és vonásjelzéssel gondosan ellátott, könnyebb zenei anyagot mérsékelt tempóban lapról eljátszani,
- szokatlan nehézséget nem támasztó könnyebb művet ujjrenddel és vonásjelzéssel ellátni,
- technikai eszközeit a stílusos és kifejező játék szolgálatába állítani,
- tájékozódni, szabad fekvésváltással közlekedni a fogólapon, törekedve az igényes intonációra,
- az alapvonások, valamint a dallamnak, a ritmusnak, a dinamikának megfelelő vonóbeosztás alkalmazására,
- szép hangon való, karakteres előadásra,
- a megismert mozgások, izomérzetek felidézésére, tudatos alkalmazására.

Kottaolvasási készsége legyen olyan szintű, hogy belső elképzelés vezesse játékát.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló legyen képes tudásáról számot adni az alábbiak pódiumon történő bemutatásával:

- háromtávós skála, akkordfelbontásokkal,
  - 2 szabadon választott etűd,
  - 1 versenymű saroktétele,
  - 1 barokk szonáta lassú és gyors tétele, vagy 1 lassú és 1 élénk tempójú előadási darab.
- A választott etűdök tartalmazzanak egymástól eltérő technikai feladatokat.

További követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

A tanuló legyen képes

- szép hangon, kifejezően koncertet, szonátákat, előadási darabokat eljátszani,
- gazdagabb hangszínek és karakterek megvalósítására, gyors tempójú, technikailag nehezebb művek eljátszására,
- a stílusnak és karakternek megfelelő vonásnemek, a célszerű ujjrendek megválasztására,
- igényes intonációra, az előforduló dinamikai fokozatok természetes hangképzéssel való megszólaltatására,
- előadási darabokat, kamaraműveket, zenekari szólamokat önállóan is megtanulni.
- Bővítse repertoárját.
- Lapról játéka olyan fokú legyen, hogy képes legyen beilleszkedni a társas muzsikálásba.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló legyen képes

- természetes, oldott hangszerkezelésre,
- az egész fogólapot uralni,
- a tiszta intonáció érdekében érzékeny billentésre, folyamatos, könnyed fekvésváltásra,
- a különböző skálákat 3 - esetleg 4 - oktávon keresztül akkordfelbontásokkal, tisztán, ritmikusan, élénk tempóban játszani,
- differenciált vibrato alkalmazására,
- a jobb és bal kéz játszómechanizmusának összehangolására,
- az alapvonások - legato, détaché, martelé, spiccato, staccato - alkalmazására,
- dinamikailag árnyalt és kifejező hangképzésre.
- Rendelkezzék

- igényes, fejlett hallással, kontrollálóképességgel,
- biztos memóriaképességgel,
- koncentrációképességgel,
- megfelelő lapról olvasási készséggel.

3. Tananyag

A hangszerkezelés fejlesztése, ismeretek átadása

A foglalkozások anyaga: gyermekdalok, versek, mondókák; a hangszeres játékot előkészítő mozgásgyakorlatok.

Készségfejlesztés

A hangszerjátékra való felkészítés fázisai

1. Előkészítő mozgások:

- a helyes testtartás kialakítása,
- a helyes légzés kialakítása,
- a kar és kéz alapmozgásainak kialakítása és függetlenítése,

2. A hangszerre irányuló mozgások gyakorlása (hangszer nélkül):

- emelés – ejtés (fej, kar, kéz, ujjak),
- közelítés – távolítás,
- súlyérzet,
- rotálás, tengelyfogás érzete,
- a hegedű „fészek” megismerése.

3. A hegedűtartás, vonótartás kialakítása:

- a hangszer pengetéssel való megszólaltatása,
- a vonóval való megszólaltatás elemi formái,
- a billentés, húr váltás, fekvésváltás játékos megalapozása.

A tanszaki meghallgatás anyaga

Összefoglaló óra. Célja a tanulók fejlődési fázisainak bemutatása.

Az év végi beszámoló anyaga

Egyéni fejlődéstől függően értékelhető keresztmetszet a hangszerkezelés alapelemeiről.

Művészeti alapvizsga követelményei

„A” tagozat

- Egy etűd (Dénes: V-VI. Hegedűiskola, vagy Dancla op. 68/2., 9., 14., vagy Dont op. 38, vagy Mazas: Études speciales op. 36.1/2., 8., 9. nehézségi szintjén).
- Két különböző karakterű előadási darab, koncert-tétel, vagy szonáta-tétel (Beethoven: Menuett és Trió, Rameau: Gavotte, Dancla: Variációk-sorozat, Vivaldi: G-dúr koncert I. tétel, Seitz: D-dúr koncert I. tétel, Corelli: e-moll, A-dúr szonáta nehézségi szintjén).

A vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

- Két különböző technikai követelményt tartalmazó etűd.
- A játék technikai biztonságának felmérésére (Dont op. 68/12., 15., Mázás: Études speciales op. 36. I/2., 7., 9., 15., 17., 18., Mazas: Études brillantes op. 36. II. nehézségi szintjén).
- Karakteretűd a zenei kifejezés felmérésére (Dont: 24 előkészítő gyakorlat op. 37, a könnyebbek szintjén).

Liszt Ferenc Alapfokú Művészetoktatási Intézmény – Zeneiskola
Pedagógiai Programja

- Egy előadási darab vagy barokk szonáta tétel pár (lassú-gyors) (Boyce: Matelotte, Járdányi: Magyar tánc. Wieniawski: Kuyawiak nehézségi szintjén).
- Egy koncert- vagy szonáta-tétel (Komarovszkij: A-dúr koncert I. tétel, Vivaldi: a-moll Koncert I. tétel Accolay: a-moll koncert, Seitz: g-moll koncert op. 12 no. 3 I. tétel, Dancla: Concert-solo op. 77 no. 2, 3 Telemann: A-dúr szonáta, Händel: E-dúr Szonáta nehézségi szintjén).

A vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

Művészeti alapvizsga tartalma

„A” tagozat

- Egy etűd (Dénes: V-VI. Hegedűiskola, vagy Dancla op. 68/2., 9., 14., vagy Dont op. 38, vagy Mazas: Études speciales op. 36.1/2., 8., 9. nehézségi szintjén).
- Két különböző karakterű előadási darab, koncert-tétel, vagy szonáta-tétel (Beethoven: Menuett és Trió, Rameau: Gavotte, Dancla: Variációk-sorozat, Vivaldi: G-dúr koncert I. tétel, Seitz: D-dúr koncert I. tétel, Corelli: e-moll, A-dúr szonáta nehézségi szintjén).

A vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

- Két különböző technikai követelményt tartalmazó etűd.
- A játék technikai biztonságának felmérésére (Dont op. 68/12., 15., Mázás: Études speciales op. 36. I/2., 7., 9., 15., 17., 18., Mazas: Études brillantes op. 36. II. nehézségi szintjén).
- Karakteretűd a zenei kifejezés felmérésére (Dont: 24 előkészítő gyakorlat op. 37, a könnyebbek szintjén).
- Egy előadási darab vagy barokk szonáta tétel pár (lassú-gyors) (Boyce: Matelotte, Járdányi: Magyar tánc. Wieniawski: Kuyawiak nehézségi szintjén).
- Egy koncert- vagy szonáta-tétel (Komarovszkij: A-dúr koncert I. tétel, Vivaldi: a-moll Koncert I. tétel Accolay: a-moll koncert, Seitz: g-moll koncert op. 12 no. 3 I. tétel, Dancla: Concert-solo op. 77 no. 2, 3 Telemann: A-dúr szonáta, Händel: E-dúr Szonáta nehézségi szintjén).

A vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

Művészeti záróvizsga tartalma

„A” tagozat

Két különböző karakterű zongorakíséretes mű (barokk szonáta két tétele, vagy egy versenymű két tétele, vagy egy gyors és egy lassú tempójú előadási darab), az egyik lehet kamaramű is (pl. Bartók: Hegedűduók).

A kamaramű kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

- Háromoktávós hangsortanulmány.
- Két etűd (Mazas: Études brillantes op. 36. II., Dont: 24 előkészítő gyakorlat op. 37, Kreutzer: 42 gyakorlat, Rode: 24 Caprices/2., 7., 10. nehézségi szintjén).
- Barokk szonáta két tétele (Händel: g-moll, D-dúr, A-dúr szonáta nehézségi szintjén).
- Egy koncert-tétel, vagy előadási darab (Bach: a-moll, E-dúr, Haydn: C-dúr, Mozart: D-dúr - Adelaide, Beriot: a-moll op. 104 koncertek 1. tétele, Raff: Cavatine, Fiocco: Allegro, Beethoven: F-dúr románc, Weiner: Rókatánc nehézségi szintjén).

A vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

KÖVETELMÉNYEK ÉVFOLYAMONKÉNT

ALAPFOK „A” TAGOZAT

1. évfolyam

évi 66 óra (heti 2x30 perc)

A hangszerkezelés fejlesztése, ismeretek átadása

A helyes testhelyzet és a hegedűtartás kialakítása.

A bal kar és kéz helyezkedő műveletei. A billenő mozgások kialakítása. Tenyérérzet.

Intonáció a következő hangkészletekben:

- e – húr: *e-fisz-gisz (g)-a- h*
- a – húr: *a-h-cisz (c)-d-e*
- d – húr: *d-e-fisz (f)-g- a*
- g – húr: *g-a-h (b)-c-d*

A helyes vonótartás, a vonóvezetés érzetének kialakítása. Húrsík-érzet, vonóvezetés üres húrokon és húrpárokon. Húrváltás külön vonóval és kötve.

Vonókezelési feladatok: játék „kis egész”, majd részvonókkal és egész vonóval. A legato és détaché játékmód kialakítása. A zenei szünetekben indítás, továbbvezetés, zárás érzete. Az ütem súly és a vonókezelés összefüggései.

Vonóbeosztási formák a különböző ritmusképletek megszólaltatásakor.

A szép hang iránti igény felkeltése – már a pengetés és az első vonó húzási feladatok során.

Hangsorok egyszerű vonáselemekkel (dúrok 3#, valamint természetes moll hangsor 2# előjegyzésig).

Zenei ismeretek

Kottaolvasás a tananyag hangkészletén belül.

Metrum, mérőütés, tempó.

Ütem: 2/4, 4/4., 3/4.

Hangjegyértékek és szüneteik, nyújtópont, módosítójelek, előjegyzés, hangközök ismerete, a hármashangzat fogalma.

Dallamsorok formai tagolódása. Zenei összefüggések. Memóriafejlesztés. Társas zene: egyszerű kétszólamú tanulmányok a Hegedűiskolából.

Követelmény

Sajátítsa el a természetes mozgásműveleteket. Alakuljon ki a tanuló játékkészsége az évfolyamban megjelölt hangkészleten belül – egyszerű ritmusok alkalmazásával, mérsékelt tempóban.

Olvasson folyamatosan abszolút hangnevekkel, törekedjen a tiszta intonációra.

A tanszaki meghallgatás anyaga

2 tanulmány a Hegedűiskolából kotta nélkül.

Az év végi beszámoló anyaga

2 különböző jellegű tanulmány a Hegedűiskolából és 2 zongorakíséretes darab kívülről.

2. évfolyam

évi 66 óra (heti 2x30 perc)

A hangszerkezelés fejlesztése, ismeretek átadása

A hegedűtartás és vonótartás fejlesztése.

Ujjgyakorlatok a bal kéz ügyesítésére:

- ejtő – emelő billentés,
- a húrvaltó-készség fejlesztése,
- az újak nyújtása, csúsztatása,
- a kettősfogások egyszerű formái,
- a fekvésjáték és vibrato előkészítése,
- vonókezelési feladatok: a détaché, legato, portato, martelé játékmód előkészítése.

Zenei ismeretek

A kottaolvasás továbbfejlesztése. A tempó- és dinamikai jelzések ismerete. Egyszerű és változó ütemek.

Hangjegyértékek, hangközök, dúr és moll tonalitás, a párhuzamos hangnem fogalma.

Hármashangzatok, tonika, szubdomináns, domináns, vezetőhang, kvintkör, kromatika, kánon, imitáció, szekvencia fogalmak ismerete.

A tanult művek formai elemzése.

A barokk táncok jellegzetességei. Da Capo-s formák, memóriafejlesztés.

Társas zene az évfolyam anyagából.

Követelmény

Alakuljon ki a tanuló játékkészsége a 4# -4b előjegyzésű skálák hangkészletén belül. Ismerje az új ritmusokat.

Legyen képes a détachét, legatót a tanult hangkészleten belül alkalmazni.

Ismerje a dinamikára és a tempóra vonatkozó zenei kifejezéseket.

A tanszaki meghallgatás anyaga

1 etűd és 1 zongorakíséretes mű, vagy duók a tanár vagy egy magasabb évfolyamos növendék kíséretével, kívülről.

Az év végi beszámoló anyaga

2 etűd és 2 zongorakíséretes mű kívülről.

3. évfolyam

évi 66 óra (heti 2x30 perc)

A hangszerkezelés fejlesztése, ismeretek átadása

Ujjgyakorlatok a bal kéz ügyesítésére és helyezkedő- készség fejlesztésére az I. fekvésben.

Játékkészség az I. és II. fekvésben. Kettősfogás-játék: tercek, szextek.

Dúr és moll hangsorok, akkordfelbontások két oktávon.

Nagy és kis détaché.

Martelé a vonó különböző részein. A legato fejlesztése, vonáskombinációk.

A staccato vonások előkészítése. A vibrato fejlesztése.

A hangszer önálló felhangolása.

Zenei ismeretek

Új ritmikai elem:

A harmincketted és a szinkópák nehezebb formái.

Szűkített és bővített hangközök. A hármashangzat és fordításai.

A dominánsszeptim hangzat. Tonika, szubdomináns, domináns – hangzatfűzésben.

Kvintkör, klasszikus periódus, két- és háromtagú formák elemzése.

Ékesítések: előke, utóka, trilla, paránytrilla és mordent.
Memóriafejlesztés.

Követelmény

A növendék legyen képes az eddig tanult mozgásformák, vonástípusok folyamatos alkalmazására. Ismerje az ékesítések módozatait.
Tudja alkalmazni a Geminiani- és fordított Geminiani- fogást.
Törekedjen a tiszta intonációra az első fekvésben, ismerje az egyszerű fekvésváltásokat.

A tanszaki meghallgatás anyaga

1 etűd és 2 zongorakíséretes mű kotta nélkül, az egyik mű lehet kamarazene.

Az év végi beszámoló anyaga

2 etűd és 2 zongorakíséretes mű, kotta nélkül.

4. évfolyam

évi 66 óra (heti 2x30 perc)

A hangszerkezelés fejlesztése, ismeretek átadása

Az elsajátított elemek összekapcsolása és fejlesztése.

½ fekvés, II.-III. fekvés, fekvésérzet.

A vibrato fejlesztése. Dúr és moll skálák két oktávon, fekvésekben, fekvésváltással is.

A kromatikus játéktechnika fejlesztése.

Az eddig tanult vonásnemek gyorsítása, alkalmazása összetettebb feladatokban.

A staccato játékmód, az emelt vonás fejlesztése.

A dobott vonás előkészítése.

Az akkordjáték és kettős-fogásjáték fejlesztése első fekvésben.

A hangindítás, a vonós artikuláció fejlesztése, a fontosabb zenei karakterek megszólaltatásának megalapozása.

Zenei ismeretek

A tempó- és a dinamikai jelzések bővebb ismerete.

Ütem: 5/4, 5/8, változó ütemek.

A teljes kvintkör.

A játszott anyag zenei – formai és harmóniai - elemzése a tanár segítségével.

Követelmény

Ismerje a növendék a ½ fekvést, a II. és III. fekvést, az egyszerűbb kettősfogásokat és akkordokat.

Legyen képes a fekvésekben közlekedni.

Tudja az eddig tanult vonásnemeket alkalmazni gyorsabb tempóban is.

Legyen képes az eddig tanult vonásnemek összetettebb alkalmazására, zeneileg árnyaltabbá tételére, a vonós artikuláció használatára.

Gyorsabb mozgású darabokat is szép hangon, értelmes frazeálással játsszon.

Legyen képes az évfolyam anyagánál könnyebb műveket lapról eljátszani.

A tanszaki meghallgatás anyaga

1 zongorakíséretes mű kotta nélkül és 1 kamaramű.

Az év végi beszámoló anyaga

1 etűd,

1 zongorakíséretes mű kotta nélkül és 1 kamaramű.

5. évfolyam

évi 66 óra (heti 2x 30perc)

A hangszerkezelés fejlesztése, ismeretek átadása

Az eddig tanult fekvésekben való jártasság elmélyítése.

A IV. és V. fekvés elsajátítása, a páros és páratlan sz. fekvések egyenrangú fejlesztése.

Kettősfogás-játék a fekvések alkalmazásával.

A vibrató fejlesztése, akkorjáték fejlesztése. Folyamatos játék dobott vonóval.

Dúr és moll hangsorok (5#, 5b-ig).

Zenei ismeretek

A hangnemkapcsolatok fokozott ismerete. Szűkített és bővített szeptimakkord.

A legalapvetőbb zenei karakterek: dolce, espressivo, risoluto.

A szonátaforma, barokk szvit felépítése, klasszikus táncok, romantikus karakterdarabok.

Variációs forma.

Követelmény

Ismerje és játssza a dúr hangsorokat 5#, 5b-ig, két oktávon keresztül az V. fekvésig.

Ismerje a IV. és V. fekvést. Legyen képes az eddig tanult vonásnemek összetettebb alkalmazására (emelt vonó, dobott vonó, staccato). Alkalmazzon folyamatos vibratót az éneklő jellegű műveknél.

Alkalmazzon folyamatos vibratót az éneklő jellegű műveknél.

Legyen képes az évfolyam anyagából könnyebb műveket lapról eljátszani.

Játszandó művek nehézségi szintje pl. Bartok: Gyermekeknek, Pergolesi: Siciliano, Beethoven: Menuett.

A tanszak meghallgatási anyaga

1 zongorakíséretes mű kotta nélkül és

1 kamaramű (tanárral vagy növendékkel).

Az év végi beszámoló

1 etűd,

1 zongorakíséretes darab kotta nélkül

1 kamaramű (tanárral vagy növendékkel).

6. évfolyam

évi 66 óra (heti 2x30 perc)

A hangszerkezelés fejlesztése, ismeretek átadása

Tájékozódás és játékkészség a VI., VII. fekvésben és félfekvésben.

Háromoktávós hangsorok akkordfelbontásokkal.

A bal kéz mozgékonyságának sokoldalú fejlesztése.

A vibrato fejlesztése minden fekvésben.

Zenei ismeretek

Barokk művek felépítése.

Szekvenciális szerkesztésmód a barokk művekben.

Kifejező és stílusos artikuláció. A portamento fogalma. A XX. századi zene hangzásvilágának ismerete.

Követelmény

Rendelkezzék stílustapasztalattal a barokk művek játékában és szerezzen jártasságot a bécsi klasszikus és romantikus művek terén.

Legyen kedve a társas muzsikáláshoz, ambíciója új művek megismeréséhez.

A tanszaki meghallgatás anyaga

A tanuló tanszaki hangversenyen kamarazenevel vagy zongorakíséretes művel szerepeljen.

Az év végi beszámoló anyaga

2 zongorakíséretes mű.

ALAPFOK „B” TAGOZAT

2. évfolyam

évi 66 óra (heti 2x45 perc)

A hangszerkezelés fejlesztése, ismeretek

Megegyezik az „A” tagozatnál leírtakkal, továbbá:

- a vibrato kialakítása
- árnyaltabb dinamika,
- a martalé játékmód fejlettebb, differenciáltabb formái.

Követelmény

A II. és III. fekvés használata könnyebb hangnemekben.

Egyszerűbb fekvésváltások, tanult zenei anyag játéka ujjrendváltozattal.

Önálló hangolás.

Hangsorok, népdalok, klasszikus etűdök és összetettebb zenei anyagok kotta nélküli előadása.

A tanszaki meghallgatás anyaga

1 hangsor, 2 etűd és 1 zongorakíséretes mű.

Az év végi beszámoló anyaga

2 etűd és

2 zongorakíséretes mű.

3. évfolyam

évi 66 óra (heti 2x45 perc)

A hangszerkezelés fejlesztése, ismeretek

A fekvésérzet differenciálása, a fekvésváltás készségének fejlesztése, a II. és III. fekvés elsajátítása.

A vibrato kialakítása, fejlesztése. Trilla, kromatika intonálása, ujjfüggetlenítés.

Ismerkedés a IV. fekvéssel és a félfekvéssel.

Hangsoros, akkordfelbontások két oktávon, a tanult fekvésekben, fekvésváltással is.

Az eddig tanult vonások fejlesztése a vonó különböző részein. Lassú, tartott hangok.

A staccato játékmód fokozatos fejlesztése.

Az akkordjáték és az emelt vonás előkészítése, majd alkalmazása.

Természetes üveghangok.

Tempó tartás, a tempó fokozása.

Zenei ismeretek

Az „A” tagozatnál leírtak, valamint:

- alteráció, hangnemi kitérés, moduláció,
- a főtéma, melléktéma fogalma
- a klasszikus periódus,
- XX. sz-i stílusjelenségek.

Követelmény

Játsszon a növendék szép és kifejező hangon.

Fejlett tapintásérzékenység, intonációs biztonság.

Törekedjen a fekvésváltás vonóvezetéssel való ritmikai összehangoltságára.

Alkalmazza helyesen a közvetítőhangokat a gyakorlásban, a vibratót a zene kifejező megformálása során.

A tanszaki meghallgatás anyaga

Hangsor fekvésváltással, 2 etűd a fekvés –és vonótechnikai tanulmányokból és 1 zongorakíséretes előadási darab.

Az év végi beszámoló anyaga

2 különböző jellegű technikai tanulmány, zongorakíséretes előadási darab.

4. évfolyam

évi 66 óra (heti 2x45 perc)

A hangszerkezelés fejlesztése, ismeretek

A tanult fekvésben való játék elmélyítése, a IV-V. fekvés elsajátítása.

Ismerkedés a VI-VII. fekvéssel. A páros és páratlan számú fekvések egyenrangú fejlesztése. A fekvések összekötése I-V. fekvésig.

Akkordjáték fejlesztése, hangsorok 5#- 5b előjegyzésig, felbontásokkal, két oktávon.

Az eddig tanult vonások gyorsítása, karakterbeli gazdagítása. A kettősfogás-játék Fejlesztése.

Zenei ismeretek

A tempójelzések bővebb ismerete.

Ütem: 5/4, 5/8, változó ütem.

A hangnemkapcsolatok fokozott ismerete. Szűkített és bővített hármashangzatok, szűkített szeptimakkord. A rondó- és szonátaforma főbb jellemzői. Alapvető zenei karakterek: dolce, espressivo, grazioso, marcato. Egész hangú skála. A portamento fogalma.

Követelmény

Felszabadult hangszerkezelés, karakterérzéken vonótechnika. Igényes fekvésváltás, tempóhoz, karakterhez igazítottan.

Vibrato legyen folyamatos, alkalmazza mozgalmasabb zenei anyagon is. Lapról játék.

Szerepeljen hangversenyeken.

A tanszaki meghallgatás anyaga

Hangsor fekvésváltással, akkordfelbontással, 2 etűd és 1 zongorakíséretes előadási mű.

Az év végi beszámoló anyaga

2 különböző jellegű technikai tanulmány (az egyik klasszikus etűd), zongorakíséretes előadási darab, 2 zongorakíséretes mű.

5. évfolyam

évi 66 óra (heti 2x45 perc)

A hangszerkezelés fejlesztése, ismeretek

A játékkészség fejlesztése I-VII. fekvésig. Hangsorok és akkordfelbontások három oktávon.

A bal kéz biztonságának és minden irányú mozgékonyságának fejlesztése. Pergőtechnika. A tanult vonáselemek, kombinációk fejlesztése, a gyorsasági készség fokozása. Spiccato játék középtempóban.

Zenei ismeretek

A ciklikus művek felépítése, a barokk szonáta és koncert tematikus és hangnemi elemzése. Szekvenciális szerkesztés a barokk művekben.

A bécsi klasszikusok játékához vezető könnyebb játékmód kialakítása.

Romantikus hangszeres dalok, karakterdarabok. Korunk zenéje.

Követelmény

Memóriafejlesztés. Az eddig tanult technikai elemeket alkalmazza érzékeny, kifejező, a mű karakteréhez igazodó egyéni hangvételben.

Virtuóz jellegű művek előadása, hangversenyeken való részvétel.

A tanszaki meghallgatás anyaga

Hangsor három oktávon, akkordfelbontásokkal, 2 etűd, 1 zongorakíséretes mű.

Az év végi beszámoló anyaga

2 etűd, 2 zongorakíséretes mű (koncert vagy szonáta).

6. évfolyam

évi 66 óra (heti 2x45 perc)

A hangszerkezelés fejlesztése, ismeretek

A témakörök azonosak az 5. „B” évfolyamnál felsoroltakkal. Az elérendő készségszintet az évfolyam technikai és zenei anyaga jelöli meg.

További feladatok:

- Háromoktávós hangsortanulmányok a VII. fekvésen túl is
- Terc-, szext és oktávskálák két oktávon,
- Ujjrendi formák bővítése

Zenei ismeretek

A témakörök azonosak az 5. „B” évfolyamnál felsoroltakkal.

Az értőbb, önálló előadáshoz szükséges zenei összefüggések, stílusjegyek, szakkifejezések ismeretének bővítése.

Követelmény

Perspektivikusan megalapozott hangszerkezelés. Tiszta intonáció. A fekvésváltásokat és a vibratót a zenei folyamatokba való zavartalan beillesztése. Hajlékony, szép hangú alapvonások, önálló darabfeldolgozás., jártasság az ujjrendek megválasztásában.

A tanszaki meghallgatás anyaga

Hangsor három oktávon, akkordfelbontásokkal, 2 etűd, 1 zongorakíséretes mű vagy koncerttétel.

Az év végi beszámoló anyaga

A zeneiskolai tanulmányait a növendék lehetőség szerint nyilvános hangversenyszerepléssel zárja.

TOVÁBBKÉPZŐ „A” TAGOZAT

7-10. évfolyam

Az egyes növendékek tudásszintje között jelentős különbség alakulhat ki képességeik, teherírásuk és szorgalmuk alapján. Ezért a továbbképző évfolyamok feladatát, anyagát nem adjuk meg évekre lebontva, hanem a fejlesztés lehetséges irányait és céljait fogalmazzuk meg.

Fő cél, a zenei műveltség elmélyítése és a zenélési kedv ébrentartása.

Zenei ismeretek

Barokk, klasszikus, romantikus és XX. századi művek ismerete.

Az év végi beszámoló anyaga

1 etűd, 1 előadási darab.

TOVÁBBKÉPZŐ „B” TAGOZAT**7-10. évfolyam**

A növendékek nem zenei jellegű tanulmányaik mellett is meg akarják őrizni a zenei pálya választásának lehetőségét, hogy elkerüljék a korai pályaválasztást. Ebből következik, hogy számukra a zeneművészeti szakközépiskolák tanterve az irányadó.

Értékelési mód

A tanév folyamán három összefoglaló óra adjon képet az elért eredményekről. Ennek nyomán szöveges értékelést kap, mely teljesítményét és szorgalmát minősíti (5 számjeggyel történik)

Felsőbb évfolyamba csak az bocsátható, aki a főtárgyból és a kötelező tárgyakból eredményes vizsgát tett. Ennek feltételei: a minimális technikai és zenei követelmények teljesítése. Minden növendék félévenként 1-3 nyilvános szereplésen működjenek közre.

Tárgyi feltételek

Megfelelő akusztikájú és méretű, hangszigetelt, szellőztethető tanterem, ellátva jó zongorával vagy pianínóval, állítható zongoraszékkel, és lehetőleg teljes alakot visszaadó tükörrel.

Hangszerállomány: megfelelő számú és méretű, jó minőségű hegedű.

Húrkészlet: hangszerenként évente legalább két garnitúra.

Gyanta.

Kottatartó: tantermenként legalább 2 darab.

Metronóm.

Kottaállomány: a tantervben felsorolt művek kottái, mely készletet az újonnan megjelent művekkel állandóan gyarapítani szükséges.

Könyvek, szakirodalom, folyóiratok: folyamatos beszerzéssel.

Hangfelvevő és lejátszó-berendezés.

AJÁNLOTT IRODALOM**Alapfok****1. évfolyam**

Dénes-Kállai-Lányi-Mező:	Hegedűiskola I.
Sándor-Járdányi-Szervánszky:	Hegedűiskola I.
Papp L.:	Csodapásztorok
Lenkei:	Hegedűmuzsika kezdőknek
Dénes-Réger- Németh:	Hegedű ABC

2. évfolyam

Dénes-Kállai-Lányi-Mező:	Hegedűiskola II.
Sándor-Járdányi-Szervánszky:	Hegedűiskola II
Brodzsky:	Régi zene hegedűre
Szervánszky:	10 könnyű hegedű-zongoradarab

Koncertek „B” tagozatosok számára

Küchler:	G-dúr concertino
Rieding:	h-moll koncert
Komarovszkij:	G-dúr concertino

3. évfolyam

Dénes-Kállai-Lányi-Mező:	Hegedűiskola III-IV.
Sándor-Járdányi-Szervánszky:	Hegedűiskola III.
Nagy- Sándor:	Barokk táncok
Baklanova:	Szonatina, Allegro, Mazurka

Liszt Ferenc Alapfokú Művészetoktatási Intézmény – Zeneiskola
Pedagógiai Programja

Koncertek „B” tagozatosok számára

Vivaldi:	G-dúr koncert (Felinski) op. 7 no. 2
Rieding:	G-dúr koncert op.54
Kühler:	D-dúr koncert

Kamarazene

Hegedűduók kezdőknek (Víggh) Z. 8307	
Régi kamarazene (Pejtsik – Szász): Duók, Triók Z. 7917, Z.7916	
Mozart:	12 könnyű duó K. 487
Bartók:	Duók (válogatva)

4. évfolyam

Hegedűmuzsika II.	
Szelényi:	Előadási darabok II.
Farkas:	Régi magyar táncok
Telemann:	a-moll concertino

Koncertek „B” tagozatosok számára

Vivaldi:	G-dúr koncert (Országgh) Z. 2497
Rieding:	D-dúr koncert op. 25
Beriot:	Air varie

Kamarazene

Hegedűduók kezdőknek (Víggh) Z. 8307	
Régi kamarazene (Pejtsik – Szász): Duók, Triók Z. 7917, Z.7916	
Mozart:	12 könnyű duó K. 487
Bartók:	Duók (válogatva)
A vonós kamarazene iskolája I-II. Z. 1348-49	
Gárdonyi:	Könnyű hegedűduók Z. 3309

5. évfolyam

Dénes-Kállai-Lányi-Mező:	Hegedűiskola V-VI. kötetéhez.
Nagy- Sándor:	Barokk táncok II.
Telemann:	Szonatinák (A-dúr, F-dúr) Z. 12055

Koncertek „B” tagozatosok számára

Vivaldi:	D-dúr koncert op. 3
Seitz:	D-dúr koncert op.15
Járdányi:	Concertino

Kamarazene

Mozart:	Duók, triók (Peters)
Haydn:	Trió Z. 4171
Bartók:	Duók
Szokolay:	Magyar gyermekdalok két és három hegedűre Z. 7254

6. évfolyam

Corelli:	Szonáták op. 5
Handel:	Szonáták
Vivaldi:	D-dúr, g-moll koncertek
Haydn:	G-dúr koncert no.2
Mozart.	F-dúr kis koncert
Dancla:	Concert-solo op. 77 no. 1, 2
Accolay:	a-moll koncert I.

Beriot:	a-moll koncert
Rubinstein:	Rokka

TOVÁBBKÉPZŐ ÉVFOLYAMOK

A 6. évfolyam anyaga felhasználható.

Kamarazene

A vonós kamarazene iskolája (Pejtsik) I-IV. Z. 13548-51

Régi kamarazene (Pejtsik – Szász): Duók, Triók Z. 7917, Z.7916

Haydn: Triók

Bartók: Duók

Szokolay: Magyar gyermekdalok két és három hegedűre Z. 7254

„A” TAGOZAT

7. évfolyam

Vivaldi: G-dúr, g-moll, a-moll koncertek

Haydn: G-dúr koncert no.2

Komarovszkij: A-dúr koncert

Járdányi: Concertino

Telemann: Szonatinák (A-dúr, F-dúr) Z. 12055

Haydn: Menüettek

Rubinstein: Rokka

8. évfolyam

Vivaldi: g-moll koncert

E-dúr koncert

Bach: a-moll koncert I.

E-dúr koncert

Corelli: A-dúr szonáta

Mozart: Albumok

Bartók: Duók

Járdányi: Magyar tánc

9. évfolyam

Vivaldi: a-moll kettősverseny

Bach: a-moll koncert no. 2

Mozart: D-dúr (Adelaide) koncert ED 2290

Bach: E-dúr partita (egyes tételek)

Telemann: 12 szólófantázia

Mozart: E-dúr adagio

Beethoven: F-dúr románc

Schubert: Méh

10. évfolyam

Bach: E-dúr koncert

Haydn: C dúr koncert

Bach: a-moll kettősverseny

Telemann: 12 szólófantázia

Bach: Hegedű-zongora szonáták

Goldmark: Air

Kodály: Kállai kettős

Bartók: Szonatina, Román táncok.

GORDONKA

A művészeti ág speciális szabályozása

1. Az alapfokú zeneoktatás célrendszere és funkciói

1. A program keretében folyó zenei nevelés alkalmat ad az érdeklődő és fogékony növendékek képességeinek fejlesztésére, biztosítja a különböző szakterületeken való jártasságok megszerzését és gyakorlását.

A képzés figyelembe veszi az életkori sajátosságokat, a tanulók érdeklődésére, tehetségére építve alakítja készségeiket és gyarapítja ismereteiket.

Lehetőséget ad az egyetemes kultúra, az európai műveltség, a nemzeti, népi hagyományok, értékek átadására, az értékmegőrzés formáinak kialakítására.

2. A program lehetőséget nyújt az esztétikai érzékenység – nyitottság, igényesség, fogékonyság – alakítása mellett e zene megszólaltatásához szükséges hangszeres és énektechnikai készségek megszerzésére, a zenei ismeretek átadására és minden zenei tevékenység tudatosítására.

3. A zeneoktatás a különböző zenei műfajok sajátosságait, a művészi megjelenítés módjait ismerteti meg a tanulókkal, miközben célja az is, hogy az önkifejezés eszköztárának gazdagításával a zene alkalmazására, befogadására készítsen fel.

2. A zeneoktatás általános fejlesztési követelményei, feladatai

A zenei műveltség megalapozása és fejlesztése. A zenei képességek fejlesztése. A zenei írás és olvasás alapfokot meghaladó készségének megalapozása és kifejlesztése.

A technikai készség, az improvizációs készség és képesség, alkotó magatartás, a kreativitás kialakítása.

Rendszerezett zenei ismeretek, általános zenei műveltség átadása. A zenei műszavak és jelentésük megismertetése. Harmóniai szerkezet és a forma összefüggéseinek megismertetése.

A főbb zenei stílusok sajátosságainak, a zeneirodalom nagy korszakainak, népünk zenéjének, a zene történetének és a zeneirodalom nagy egyéniségeinek megismertetése.

A kortárs zene befogadására, rendszeres zenehallgatásra nevelés. Az értékes zene megszerettetése, zenei ízlésének formálása.

A tanulók életkorának megfelelő zenei tárgyú könyvek, ismeretterjesztő művek olvasására való ösztönzés. A társművészetek iránti nyitottság kialakítása.

A zenei élet eseményei iránti érdeklődés felkeltése, illetve részvétel a zenei életben.

Tehetséggondozás.

A zenei pályát választó növendékek felkészítése szakirányú továbbtanulásra.

A tanuló aktív társas muzsikálásra nevelése.

Közreműködés az egyéb intézmények kulturális rendezvényein. Az amatőr zenekarokban, kamaraegyüttesekben, kórusban történő aktív részvétel.

Cserekapcsolatok létesítése hazai és - lehetőség szerint külföldi zeneoktatási intézményekkel.

3. A képzés struktúrája, óraterve, tantárgyai

Képzési idő: 12 év

„A” tagozaton: 2+10 évfolyam

„B” tagozaton: (3)+9 évfolyam

Az évfolyam számok magukba foglalják az előképző, alapfok és továbbképző évfolyamait.

Az előképzőt a növendékeknek nem kötelező elvégeznie.

Főtárgy: gordonka (egyéni).

Korrepetíció : a főtárgyhoz szorosan kapcsolódó kötelezően kiegészítő foglalkozás.

Kötelező tárgy: szolfézs.

Kötelezően választható tárgyak:

2. *elméleti:* szolfézs, zeneelmélet, zenetörténet-zeneirodalom, improvizáció.
3. *gyakorlati:* zongora, második hangszer, kamarazene, zenekar, kórus.

Választható tárgyak: szolfézs, zeneelmélet, zenetörténet-zeneirodalom, improvizáció (mindezek együttes műveltségi programként is taníthatók); zongora, második hangszer, kamarazene, zenekar, kórus, népzene.

Az elméleti és kamarazenei tantárgyak csoportos foglalkozások.

A tanítási órák számára és képzési idejére vonatkozó rendelkezések

„A” és „B” tagozat

A tanítási órák (foglalkozások) száma és azok képzési ideje egy heti időtartamra értendők.

Főtárgy:

„A” tagozaton minimum 2x30 perc

„B” tagozaton minimum 2x45 perc

A korrepetíció ideje:

„A” tagozaton (min.)

1. évfolyam 5 perc

2-3. évfolyam 10 perc

„B” tagozaton (min.)

1-2. évfolyam 10 perc

3-4. évfolyam 15 perc

5. évfolyam 20 perc

Kötelező tárgy:

A képzési idő min. 2x45 perc

„A” tagozaton (min.) a 4. évfolyam végéig

„B” tagozaton (min.) a 10. évfolyam végéig

Kötelezően választható tárgy:

„A” tagozaton az 5-6. évfolyamon elmélet: min. 1x45

Választható tárgy:

az előkészítő 1. évfolyamától 1 vagy 2 foglalkozás

„B” tagozaton

elmélet: min. 1x45 perc

gyakorlat: min. 1x45 perc (csoportos), vagy

: min. 1x30 perc (egyéni)

Hangszeres előkészítő:

egyéni: 2x30 perc

csoportos: 2x45 perc

Kamarazene:

min. 2x45 perc

A csoportlétszám műfajnak megfelelően 2-8-fő, max. 15 fő lehet.

Zongora, második hangszer: min. 1x30 perc

Zenekar kórus: min. 2x45 perc

A növendékek más művészeti ág képzésébe is bekapcsolódhat, ill. azok központilag meghatározott tanítási óráin részt vehet.

4. A gordonkatanítás szakirányú feladatai

Ismertesse meg a tanulókkal

- a hangszer lehetőségeit, irodalmát, történetét,
- a gordonka akusztikai sajátosságait,
- a hangszer hangolását,
- a hangszer és a vonó felépítését, részeit,
- a bal kéz játékára és a vonó kezelésére vonatkozó jelzéseket,
- a hangképzés főbb fiziológiai törvényszerűségeit,
- a gyakran előforduló ritmusképletekhez szükséges vonóbeosztást,
- a zenei alapkarakterekhez tartozó vonókezelést,
- a gordonkairodalom legkiemelkedőbb alkotó- és előadóművészeit,
- a vonós hangszeres család többi tagját.

Alakítson ki könnyed hangszerkezelést:

- megfelelő vonóvezetést, balkéz-technikát,
- helyes, test-, hangszer- és kéztartást és tudatosítsa ezeket,
- dinamikailag árnyalt, telt, színes, kifejező gordonkahangot,
- differenciált hangindítást és hanglezárást,
- laza, egyenletes ujj- és kartechnikát,
- a kezek pontosan összehangolt mozgását.
- A fentiek eléréséhez gyakoroltasson rendszeresen
- hangsorokat és hangzatokat különböző figurációkkal és szólamszámmal valamennyi húron és fekvésben,
- a felmerülő technikai problémáknak megfelelő mozdulatsorokat, ujj- és vonógyakorlatokat.

Fordítson figyelmet

- a céltudatos gyakorlási módszer kialakítására,
- a különböző vonásnemek elsajátítására,
- a pizzicato-technikára,
- az üveghangok megszólaltatására,
- a megfelelő ujjrendek készítésére és a fekvések beosztására,
- a hangköz- és akkordjáték sajátosságaira,
- a lapról olvasási készség fejlesztésére,
- a basszus-, tenor- és violinkulcs folyamatos olvasásának kialakítására,
- a tudatos zenei memorizálásra,
- a művek zeneileg igényes kidolgozására,
- a rendszeres társas muzsikálásra.

Tanítsa meg a tanulókat a hangolási és a legalapvetőbb hangszer-karbantartási feladatokra.

5. Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

A tanuló ismerje

- a hangszer és a vonó felépítését, részeit, hangszerének gondozását és megóvását,
- a tanult anyagban előforduló tempó- és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,

- a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat,
- a bal kéz játékára és a vonó kezelésére vonatkozó jelzéseket,
- a hangsorok előjegyzését és ujjrendjét,
- az egyes húrok és az egyes fekvések hangkészletét,
- a hangképzés főbb fiziológiai törvényszerűségeit (a vonás iránya, a vonó sebességének, nyomásának és a hídtól való távolságának összefüggése),
- a gyakran előforduló ritmusképletekhez szükséges vonóbeosztást,
- a zenei alapkarakterekhez (dolce, grazioso, espressivo, risoluto) tartozó vonókezelést.

Legyen képes

- a zenei anyagot életkora és egyéni képességei, illetve készsége szintjén kotta- és stílushűen, értelmesen tagolva, a zene folyamatát és összefüggéseit érzékeltetve, kifejezően megszólaltatni,
- ujjrenddel és vonásjelzéssel gondosan ellátott könnyebb zenei anyagot mérsékelt tempóban lapról eljátszani,
- szokatlan nehézséget nem támasztó könnyebb művet ujjrenddel és vonásjelzéssel ellátni.
- Tudjon kottát olvasni basszus-, tenor- és violinkulcsban.

6. Tananyag

A tananyaghoz kapcsolódó ismeretek

- A játszott művekben előforduló tempójelzések, karakterjelzések, dinamikai és előadási jelek, zenei műszavak.
- A játszott művek formája. Az egyes tánctételek karaktere, jellegzetességei.
- A művek stílusa, keletkezésének történelmi kora, az életkornak megfelelő szinten ismerve, ismeretterjesztő művek ismerete, olvasása.

A képességek kibontakoztatása és készségek fejlesztése

- A hallás és a ritmusérzék fejlesztése, érzékenység a dinamikai és a hangszínbeli különbségekre.
- A kottaolvasás és a lapról játszás, a tudatos zenei memorizálás fejlesztése.
- A zenei ízlés, a stílusérzék és a karakterek iránti érzékenység fejlesztése, a zenei fantázia kibontakoztatása. A céltudatos és gazdaságos gyakorlási módszer kialakítása.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

- A tanuló legyen képes tudásáról számot adni az alábbiak pódiumon történő bemutatásával:
- dúr és moll skálák, hármashangzatok 3 oktávon keresztül, 3 #, 3 b előjegyzésig, tercek és szextek, az alsó fekvésekben kettes kötéssel is,
- négy etűd (pl. Dotzauer: Etűdök II.),
- egy preklasszikus szonáta lassú és gyors tétéle,
- egy előadási darab.

További követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

Az „A” tagozat végén

Tudjon a tanuló szép hangon, kifejezően koncertet, szonátákat, előadási darabokat eljátszani.

Liszt Ferenc Alapfokú Művészetoktatási Intézmény – Zeneiskola
Pedagógiai Programja

Legyen képes gazdagabb hangszínek és karakterek megvalósítására, virtuózabb darabok eljátszására.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló legyen képes tisztán

- 4 oktáv terjedelemben gyors tempóban egyenletesen skálázni,
- hármashangzatokat, terceket és szexteket játszani,
- *p* és *f* dinamikában kantilénaíveket megszólaltatni.
- Tudjon
- a magasabb fekvésekben is tartalmas hangot képezni,
- kifejezően, minden ujjal vibrálni.

Legyen képes

- gördülékeny fekvésváltások végrehajtására,
- mérsékelt gyors tempóban egyenletes pergő-játéokra,
- zenei agogikák helyes kivitelezésére,
- a jobb és bal kéz könnyed mozgásainak összehangolására,
- a dinamikai árnyalatok megvalósítására,
- a zenei alapkarakterek (*dolce*, *espressivo*, *risoluto*, *grazioso*) megjelenítésére.

Ismerje

- az abszolút intonáció fogalmát szemben a temperálttal,
- a különböző vonásnemeket és azok kombinációit.

Művészeti alapvizsga tartalma

„A” tagozat

- Egy etűd (Somló: Tanulmányok gordonkára, Lee: 40 melodikus etűd op. 31/I. - Schott/1., 2., 3., 4., 11.; Lee: 40 melodikus etűd op. 31, op. 131 - PWM/1., 5., 13. nehézségi szintjén).
- Két különböző karakterű előadási darab (Mező: 4 magyar népdal, Beethoven: Menüett, Mattheson: Ária, G. Marie: La Cinquantain, Beethoven: Szonatina, Dvořák: Melódia nehézségi szintjén).

A vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

- Két különböző technikai követelményt támasztó etűd:
- a játék mozgékonyságának felmérésére,
- kantilénás etűd a zenei kifejezés felmérésére,
- (Dotzauer: Etűdök I-II. - Klingenberg, Lee: 40 melodikus etűd op. 31/I-II. - Schott 967, Lee: 40 etűd op. 31 és op. 131-ből - PWM, Kummer Melodikus etűdök op. 57 - Peters nehézségi szintjén).
- Két különböző karakterű előadási darab (Popper: Gavotte, Mazurka, Saint-Saëns: A hattyú, vagy barokk szonáta-tételpár [lassú, gyors]: Marcello: e-moll szonáta I-II. tétel, Marcello: G-dúr szonáta III-IV. tétel, de Fesch: C-dúr szonáta, d-moll szonáta, Vivaldi: e-moll szonáta I-II. tétel, Vivaldi: a-moll szonáta I-II. tétel vagy egy koncerttétel Klengel: C-dúr Concertino nehézségi szintjén).

A vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

Művészeti záróvizsga tartalma

„A” tagozat

Liszt Ferenc Alapfokú Művészetoktatási Intézmény – Zeneiskola
Pedagógiai Programja

Két különböző karakterű zongorakíséretes előadási darab (az egyik lehet kamaramű is), vagy barokk szonátatételpár (lassú, gyors), vagy egy versenymű-tétel (nehézségi szint: Vivaldi: a-moll-szonáta I-II., Csajkovszkij: Szentimentális keringő, Vivaldi: G-dúr koncert I. tétel).
A vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

- Egy tétel Bach szólószvitjeiből (G-dúr szólószvit nehézségi szintjén).
- Preklasszikus szonáta 2 tétele, vagy 1 előadási darab (Eccles: g-moll szonáta, Sammartini: G-dúr szonáta, Lisznyi: Ősz, Járdányi: Melódia nehézségi szintjén).
- Egy koncert-tétel (Goltermann: G-dúr koncert, J. Chr. Bach: c-moll koncert nehézségi szintjén).

A vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

KÖVETELMÉNYEK ÉVFOLYAMONKÉNT

ELŐKÉPZŐ

1-2. évfolyam

évi 66 óra (heti 2x30 vagy 2x45 perc)

Ismeretek

A hangszer és a vonó felépítése, részei. Az A-,D-, G- és C- húr hangkészlete az első fekvés szűk fogásmódjában.

A helyes testtartás, hangszer tartás és vonófogás kialakítása.

A balkéz játéka szűkfogásban egy húron. Pizzicato. Détaché vonás. Egyenletes sebességű vonás. Vonóbeosztás kétféle ritmusértékben. Két hang kötése.

Követelmény

Kétféle ritmusértéket tartalmazó gyakorlat, gyermekdal, vagy népdalfeldolgozás eljátszása egy húron.

ALAPFOK „A” TAGOZAT

1. évfolyam

évi 66 óra (heti 2x30)

Ismeretek

Az első fekvés szűk fogásmódjának hangkészlete.

A módosítójelek. A dúr hangsor szerkezete, hangközei. A $\frac{2}{4}$ -es és $\frac{4}{4}$ - es ütem. Nyújtópont a fél és negyed érték mellett. Indítás, befejezés.

A hangszerkezelés fejlesztése

A helyes testtartás, hangszer tartás és vonófogás kialakítása.

A balkéz játéka szűkfogásban egy húron, húr váltása. Pizzicato. Détaché vonás. Egyenletes sebességű vonás. Vonóbeosztás kétféle ritmusértékben. Két hang kötése.

Egész és részvonások, 2-3-4 hang kötése.

Egyszerű húr váltás szomszéd húrok között. Nyújtópontos ritmus kötve. C-dúr hangsor két oktávon, G-dúr és F-dúr hangsor egy oktávon keresztül. A hangsorok hármashangzat-felbontásai.

Követelmény

Kétféle ritmusértéket tartalmazó népdal, népdalfeldolgozás, vagy előadási darab eljátszása szomszédos húrokon, egy oktáv hangterjedelemben.

2. évfolyam

évi 66 óra (heti 2x30)

Ismeretek

A hangszerkészlet bővítése a tágfogásban tanult hangokkal. A dúr és moll hangsor szerkezete, hangközei és összehasonlításuk.

A $\frac{2}{2}$ -es, $\frac{3}{8}$ -os és a $\frac{6}{8}$ -os ütem. A tizenhatodik érték és szünetjele. A triola. Nyújtópont nyolcad érték mellett. Kettős nyújtópont. A szinkópa. A periódus két felének kérdés-felelet viszonya.

A hangszerkezelés fejlesztése

A hangszerkészlet bővítése a tágfogásban, az előző év anyagának ritmikai, vonókezelési és terjedelmi szintjén. (A kétfajta tágfogás tanításának sorrendjét a tanár dönti el.)

A vonókezelés fejlesztése szűkfogásos anyagon, 6-8 hang kötése. A portato vonásmód. Az egyszerű hűrváltások fejlesztése. Az összetett hűrváltás (arpeggio) alapjai.

A barokk és a klasszikus táncok karakterének megfelelő, elválasztott hangok játéka.

A változó sebességű vonás megalapozása (nyújtóponos fél érték és negyed érték, ill. nyújtóponos negyed érték és nyolcad érték külön vonóval.) Nyújtóponos nyolcad és tizenhatod kötve.

A dinamikai árnyalás alapjai. Hangsorok tágfogásban az első fekvésben. Hármashangzat-felbontások és terclépések.

Követelmény

Egy adott technikai feladatot feldolgozó 8-24 ütemes, szűkfogásos etűd, tág- és szűkfogású népdal vagy gyermekdal keretében. 16-32 ütemes előadási darab eljátszása az évfolyamnak megfelelő szintű hangszerkezeléssel.

3. évfolyam

évi 66 óra (heti 2x30)

Ismeretek

Az első fekvés teljes hangkészlete, kibővítve a fekvésjátékban megismert hangokkal. A változó ütem. A könnyebb ékesítések írásmódja és ritmusa. A triós forma és a rondóforma.

A tanult anyagban szereplő barokk és klasszikus táncok főbb jellegzetességeinek ismerete.

A hangszerkezelés fejlesztése

A tágfogás fejlesztése. A fekvésjáték alapjai. Gyakorlatok az egyes fekvésekben, ezek összekapcsolása az előző évek anyagának ritmikai, vonókezelési és terjedelmi szintjén. Ujjgyakorlatok a trilla és a pergőjáték megalapozására. A könnyebb ékesítések játéka. A vibrato alapjai. Könnyű kettősfogások első fekvésben. Akkordpizzicato. A hűrváltás és az arpeggio fejlesztése. Martelé vonásmód. Dinamikai árnyalás, crescendo és diminuendo. Az első fekvésben játszható valamennyi hangsor, kibővítve a tanult fekvésekben játszható hangsorokkal.

Követelmény

Egy adott technikai gyakorlatot feldolgozó tágfogásos etűd. Az első fekvés összekapcsolása valamely másik fekvéssel mérsékelt tempójú, könnyű ritmusú gyakorlatokban. Nagyobb terjedelmű barokk, vagy klasszikus táncjáték első fekvésben, szűk- és tágfogásban.

4. évfolyam

évi 66 óra (heti 2x30)

Ismeretek

Az első négy fekvés hangkészlete. Az üres húrok oktávja üveghanggal. A tenorkulcs. A bonyolultabb ékesítések írásmódja és ritmusa. A játszott anyag zenei formáinak elemzése.

A hangszerkezelés fejlesztése

Az előző évben jobb és bal kézzel külön-külön elsajátított elemek összekapcsolása és fejlesztése. A bonyolultabb ékesítések játéka. A vibrato fejlesztése. A kettősfogás-játék fejlesztése. Az arpeggio fejlesztése a bal kéz számára nehézséget nem tartalmazó anyagon. Akkordjáték az első

fekvésben. A martelé , összetett vonásnemek fejlesztése. A hangindítás és a vonós artikuláció fejlesztése, a legfontosabb zenei karakterek megszólaltatásának megalapozása.

Hangsorok egy, ill. két oktávon az első négy fekvésben 3#, 3b előjegyzésig (a fisz-moll kivételével). Hármashangzat-felbontások és terclépések-

Követelmény

Nagyobb terjedelmű, igényes ritmikájú és fejlettebb vonókezelést igénylő etűd az első fekvésben, egyszerű ritmikájú, mérsékelt tempójú etűd az első négy fekvésben. Barokk vagy klasszikus tánc-tétel, vagy romantikus darab stílusos előadása az első négy fekvésben.

5. évfolyam

évi 66 óra (heti 2x30)

Ismeretek

Az első négy fekvés hangkészletének tudatos rendszerezése húronként, ill. fekvésenként. Az átmeneti fekvések hangkészlete az A- és a D-húron.

A természetes üveghangok fogáshelye az első öt fekvésben, elemi tudnivalók a felhangsorról. Az ujjrendkészítés alapelvei. A jellegzetes figurációk harmóniai elemzése, a harmóniahangok, átmenőhangok és váltóhangok megkülönböztetése, a hangnemi kitérések felismerése, az alterált hangok.

A hangszerkezelés fejlesztése

A klasszikus zene jellegzetes vonós hangszeres figurációt tartalmazó fekvésváltó szekvenciáinak igényes kidolgozása. A vibrato mozgás, az átmeneti fekvések játékának alapjai. A kettősfogás-játék fejlesztése. A könnyebb barokk szonáták stílusos megszólaltatásához szükséges vonókezelés kialakítása. Dúr és moll hangsorok két oktávon keresztül 3#, 3b előjegyzésig. Hármashangzat- felbontások és terclépések.

Követelmény

Közepes terjedelmű és mérsékelt tempójú etűd az első négy fekvésben. A mélyebb és az átmeneti fekvések összekapcsolása rövid, könnyű darabokon.

Az első négy fekvés folyamatos használatát igénylő előadási darab, vagy szonáta-tétel.

6. évfolyam

évi 66 óra (heti 2x30)

Ismeretek

Az átmeneti fekvések (V.,VI., VII.) teljes hangkészlete. Hüvelykujjas fekvés hangkészlete. A hegedűkulcs. Az üres húrok nélkül játszott hangsorok, ujjrend.

A kromatikus hangsor ujjrendje. Formai és harmóniai elemzés. A gyakorlás célravezető és gazdaságos módszerei.

A hangszerkezelés fejlesztése

Tájékozódás és a biztonság fejlesztése az első hét fekvésben.

Hüvelykujjas játék az üres húrok oktávján. A barokk kamarazene és a klasszikus kamarazene stílusos megszólaltatásához szükséges vonások fejlesztése. A tónus és a zenei kifejezés fejlesztése romantikus darabokon.

Az önállóság fejlesztése az ujjrendek meghatározásában és a gyakorlás módszerességében.

A kromatikus hangsor.

Követelmény

Nagyobb terjedelmű, differenciált vonókezelést kívánó etűd, barokk szonáta-tételpár, vagy két különböző karakterű darab.

TOVÁBBKÉPZŐ „A” TAGOZAT

7-10. évfolyam

évi 66 óra (heti 2x30)

Ismeretek

A tudásszintek között jelentős különbség alakulhat ki. Ezért a fejlesztés lehetséges irányait és céljait fogalmazzuk meg.

Az önálló muzsikáláshoz szükséges tájékozottság a hangszer, szóló- és kamarazeneirodalmában.

A hangszerkezelés fejlesztése

A hat zeneiskolai évfolyamban elsajátított készségek megőrzése és fejlesztése.

A jobb képességűek és több gyakorlási idővel rendelkezők a hüvelykujjas játékmódot kiterjeszthetik a mélyebb húrokra és a mélyebb fekvésekre. A legato, détaché és martel vonás, összetett vonások fejlesztése. A bécsi klasszikus kamarazene basszus szólamainak megszólaltatásához szükséges vonásmódok. A tónus árnyalása, a zenei kifejezés fokozása romantikus műveken.

A hangsorjáték gördülékenységének fejlesztése. Nagyobb önállóság az ujjrendek megállapításánál, a gyakorlásban.

Követelmény

Az elért színvonal eredményes megőrzése és további hangszeres fejlődés mellett a zenei műveltség elmélyítése, a zenélési kedv ébrentartása.

ALAPFOK „B” TAGOZAT

2. évfolyam

évi 66 óra (heti 2x45)

Ismeretek

Az első fekvés teljes hangkészlete. A dúr és moll hangsor szerkezete, hangközei és összehasonlításuk.

A $\frac{2}{2}$ -es, $\frac{3}{8}$ -os és a $\frac{6}{8}$ -os ütem. A tizenhatodik érték és szünetjele. A triola. Nyújtópont nyolcad érték mellett. Kettős nyújtópont. A szinkópa.

Könnyebb ékesítések írásmódja és ritmusa. A triós forma és a rondóforma.

A hangszerkezelés fejlesztése

Mozgékony, folyamatos játék az első fekvésben, a szűk- és a kétféle tágfogásban. Gördülékeny hangsorjáték, a trilla, vibrato és a pergőjáték megalapozása. A vonókezelés, 6-8 hang kötése. A portato vonás. Az egyszerű, összetett húr váltás.

A barokk és a klasszikus táncok karakterének megfelelő elválasztott hangok játéka. Az első fekvésben játszható valamennyi hangsor. Hármashangzatok, felbontások, terclépések.

Követelmény

Egy adott technikai feladatot feldolgozó tágfogásos etűd. Nagyobb terjedelmű barokk vagy klasszikus tánc szűk- és tágfogásban.

3. évfolyam

évi 66 óra (heti 2x45)

Ismeretek

Az első négy fekvés teljes hangkészlete. A változó ütem. Ékestések írásmódja és ritmusa. Barokk és klasszikus táncok főbb jellegzetességeinek ismerete.

A hangszerkezelés fejlesztése

Fokozott technikai szint. Tájékozódás, folyamatos játék az első négy fekvésben. A trilla és a pergőjáték. A vibrato fejlesztése. Akkordpizzicato. A martelé vonásmód. Összetett vonásnemek. A hangindítás, a legfontosabb zenei karakterek megszólaltatásának megalapozása. Hangsorok egy és két oktáv hangterjedelemben, az első négy fekvésben 3#, 3b előjegyzésig. Hármashangzat-felbontások és terclépések.

Követelmény

Nagyobb terjedelmű, igényes ritmikájú és fejlettebb vonókezelést igénylő etűd az első fekvésben. Egyszerű ritmikájú, mérsékelt tempójú etűd az első négy fekvésben. Barokk vagy klasszikus táncjáték, vagy romantikus darab stílusos előadása az első négy fekvésben.

4. évfolyam

évi 66 óra (heti 2x45)

Ismeretek

Az első négy fekvés teljes hangkészletének tudatos rendszerezése húronként, ill. fekvésenként. Az átmeneti fekvések hangkészlete az A- és D-húron.

A természetes üveghangok fogáshelye az első öt fekvésben, elemi tudnivalók a felhangsorról. A tenorkulcs.

Az ujjrendkészítés, a kromatikus hangsoré is.

A hangszerkezelés fejlesztése

Tájékozódás, folyamatos, biztos játék az első négy fekvésben. A klasszikus zene jellegzetes vonós hangszeres figurációt tartalmazó fekvésváltó szekvenciáinak igényes kidolgozása.

A kettősfogás-játék fejlesztése. A hangszín árnyalása vibratóval és vonókezeléssel. Dúr és moll hangsorok két oktávon, 3#, 3b előjegyzésig. Hármashangzat-felbontások és terclépések.

Követelmény

Közepes terjedelmű, mérsékelt tempójú etűd az első négy fekvésben.

A mélyebb fekvések és az átmeneti fekvések összekapcsolása rövid, könnyű gyakorlaton.

Az első négy fekvés folyamatos használatát igénylő előadási darab, vagy szonátajáték.

5. évfolyam

évi 66 óra (heti 2x45)

Ismeretek

Az átmeneti, hüvelykujjas fekvések teljes hangkészlete. A hegedűkulcs. Azüres húr nélkül játszott hangsorok általános ujjrendje.

A hangszerkezelés fejlesztése

Tájékozódás, folyamatos, biztos játék az első hét fekvésben. Hüvelykujjaa játék. A barokk és klasszikus kamarazene stílusos megszólaltatása. A tónus és a zenei kifejezések romantikus darabokon. Dúr és moll hangsorok 4# és 4b előjegyzésig, két oktávon. A terc- és a szextskála, kromatikus skála üres húrral.

Követelmény

Nagyobb terjedelmű differenciát vonókezelést kívánó etűd eljátszása. Barokk szonáta-tételpár, egy koncert ill. concertino-tétel eljátszása.

6. évfolyam

évi 66 óra (heti 2x45)

Ismeretek

A legfontosabb hüvelykujjas fekvések hangkészlete. Az üres húr nélkül játszható hangsorok általános ujjrendje.

A hangszerkezelés fejlesztése

A játék biztonságának és mozgékonyságának fejlesztése az első hét fekvésben. A hüvelykujjas játék fejlesztése. Igényes kettősfogás játék. Az előző évben elsajátítottak továbbfejlesztése. Barokk és klasszikus nagyobb terjedelmű művek stílusos előadása. Dúr és moll hangsorok 4# és 4b előjegyzésig három oktávon keresztül.

Követelmény

Nagyobb terjedelmű differenciát vonókezelést kívánó etűd eljátszása. Komolyabb követelményeket támaztó barokk szonáta-tételpár , egy koncert ill. concertino-tétel, vagy két különböző karakterű darab eljátszása.

TOVÁBBKÉZŐ „B” TAGOZAT

7-10. évfolyam

évi 66 óra (heti 2x45 perc)

A növendékek nem zenei jellegű közismereti tanulmányaik mellett is meg akarják őrizni a zenei pálya választásának lehetőségét, hogy elkerüljék a korai pályaválasztást. Számukra a zeneművészeti szakközépiskolák tanterve a mérvadó.

FELHASZNÁLHATÓ IRODALOM

Gordonkaiskolák

Friss:	Gordonkaiskola I-IV.
Gárdián:	Gordonkaiskola
Pejtsik:	Gordonka ABC

Etűdök

Lee:	40 könnyű gyakorlat.op 70
Somló:	Tanulmányok
Dotzauer:	113 gyakorlat I.
Baklanova:	Dallamos fekvésváltó gyakorlatok
Jákó:	Hüvelykujjgyakorlatok
Duport:	21 etűd

Technikai tanulmányok

Cossmann:	Viloncello-Studien
Grützmacher:	Napi gyakorlatok
Starker János:	A vonósjáték rendszeres iskolája

Darabgyűjtemények

Gordonkamuzsika kezdőknek I-II-III.	
Hajdu:	Magyar népdalok
Brdzky:	Régi zene gordonkára
Bartók:	Gyermekeknek
Popper:	Népszerű előadási darabok I-II.
Kodály :	Epigrammák

Egyes előadási darabok

Sugár:	Téma variációkkal
Gárdonyi:	Két kis rabszódia
Farkas:	Magyar tánc
Járdányi:	Szonatina
Lisznyai:	Ősz
Kodály:	Adagio

Barokk szonáták

Breval:	C-dúr szonáta
Lanzetti:	G-dúr szonáta
Vivaldi:	9sonate
Pericoli:	6 sonate I-II.
Geminiani.	6 sonate

Gordonkaduók

Régi zene 2 és 3 gordonkára	
Gordonkaduók kezdőknek	
Bartók:	18 duo
Baretti:	6 divertimenó
Offenbach:	6 duo
Mező:	9 kis duett
Hadu:	4 duó

Gordonkaversenyek

Vivaldi:	Concerto in Do maggiore
Monn:	Concerto in sol minore

6.6. 3 FÚVÓS TANSZAK

Fa, és rézfúvós tanszak

A fúvós hangszertanítás is – mint minden oktató-nevelő folyamat – célirányos és fejlesztő pedagógiai tevékenység.

Feladatunk: a növendékek egyéni adottságához, képességéhez igazodó módszerek kialakítása.

Továbbá kiemelt figyelmet fordítva az egyéni hangszeroktatásban rejlő pedagógiai lehetőségek kihasználására.

A tanszak szívesen felvállalja a városi rendezvényeken, kiállítás megnyitókön és egyéb kulturális rendezvényeken való felkéréseket.

A fúvószenekari játék alapjainak megismertetése, különösen fontos szerepet játszik a tanszak életében. A **fúvószenekar** újraélesztése, kiemelt színfoltja a tanszak munkájának. A vonószenekar bevonásával egy-egy fellépésre összeállt „*Simphonic Band*” iskolai zenekar számos fellépésén bizonyította kiváló teljesítőképeség.

Célunk, hogy növendékeink minél előbb bekapcsolódhassanak a fúvószenekari munkába.

FAFÚVÓS SZAK

FURULYA

A furulyatanítás szakirányú feladatai

Ismertesse meg a tanulókkal (életkoruknak megfelelő szinten)

- a furulya lehetőségeit, saját irodalmát és a furulyán is játszható egyéb művek minél szélesebb körét;
- hangszerük történetét, akusztikai sajátosságait, a furulyairodalom legkiemelkedőbb alkotó- és előadóművészeit,
- a furulyacsalád egyéb tagjait és a rokon hangszereket.

Alakítson ki könnyed hangszerkezelést:

- megfelelő légzéstechnikát, helyes befúvásmódot, test-, hangszer- és kéztartást, billentést és tudatosítsa ezeket,
- dinamikailag árnyalt, telt, színes, kifejező furulyahangot,
- differenciált hangindítást és hanglezárást,
- megfelelő tempójú repetíciót,
- laza, egyenletes ujjtechnikát,
- pontosan összehangolt nyelv- és ujjmozgást.

A fentiek eléréséhez gyakoroltasson rendszeresen

- tartott hangokat állandó és változó dinamikával, az intonáció lehetőség szerinti megtartásával,
- hangsorokat, fokozatosan táguló hangterjedelemben, különböző figurációkkal,
- a felmerülő technikai problémáknak megfelelő mozdulatsorokat, ujjgyakorlatokat.

Tegye jártassá a tanulót a furulyairodalom javát képező reneszánsz és barokk művek díszítésében.

Fordítson figyelmet

- az előkészítő hangszerként furulyázni tanulók alapfunkcióinak gondos megalapozására,
- a céltudatos gyakorlási módszer kialakítására,
- a lapról olvasási készség fejlesztésére,

- a különböző alaphangú furulyák használatakor az abc-s névvel történő helyes (nem transzponáló) olvasásra,
- a tudatos zenei memorizálásra,
- a művek zeneileg igényes kidolgozására,
- az elsősorban barokk irodalomban gazdag hangszer más korokban keletkezett darabjainak tananyagba kerülésére,
- a rendszeres társas muzsikálásra.

Tanítsa meg a tanulót a hangszer karbantartására.

Követelmények az előképző évfolyam(ok) elvégzése után

Abban az esetben, ha a furulya más fúvós hangszerek előkészítő hangszere, a tanuló az előképző vagy az első évfolyam elvégzése után általában abbahagyja furulyatanulmányait.

A tanuló ebben az esetben is:

- tudjon a tanult hangterjedelemben abc-s hangnévvel biztosan kottát olvasni,
- rendelkezék jól megalapozott légzéstechnikával, hangindítással és ujjtechnikával.
- A tanulók egyéb hangszeres tanulmányaik után sokszor visszatérnek a furulyához; ezért az alábbiakról akkor sem mondhatunk le, ha csak előképző hangszerként foglalkozunk ezzel a hangszerrel:
- legyen képes barokk (angol) fogásrendszerű hangszer használatára,
- rendelkezék biztos hüvelykujjtechnikával.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén (az előképző követelményein felül)

A tanuló

- legyen képes a zenei anyagot életkorának, egyéni képességeinek és készségeinek megfelelő hangszerkezeléssel, kotta- és stílushűen, értelmesen tagolva, kifejezően megszólaltatni,
- rendelkezék a játszott zenei anyag megszólaltatásához szükséges koncentrációképeséggel,
- legyen tisztában a hangszerkezelés alapvető tudnivalóival, alkalmazza tudatosan a helyes légzéstechnikát, befúvásmódot, billentést stb.,
- legyen képes a hangok biztonságos megszólaltatására a furulya klasszikusan értelmezett hangterjedelmében f^1 -(f^3 -ig) g^3 -ig - in F,
- tudjon dinamikailag árnyalt, kulturált, kifejező hangot képezni,
- alkalmazza játékában a hangindítás, elválasztás és hangbefejezés különböző módjait, többek között a t, r, d hangindításokat és ezek különböző kombinációit,
- ismerje az f^1 -(f^3) g^3 hangterjedelem valamennyi hangjának fogását, a leggyakoribb segédfogásokat,
- törekedjék játékában a tiszta intonációra, javítsa tudatosan hangszere intonációs hibáit,
- rendelkezék az alapfokon játszott zenei anyag megszólaltatásához szükséges ujjtechnikával,
- tudjon önállóan hangolni,
- ismerje a hangszer karbantartásának alapvető feladatait, és végezze ezeket önállóan,
- ismerje a tanult anyagban előforduló tempó- és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,
- a tanár útmutatásai alapján legyen képes a különböző zenei kifejezőeszközök alkalmazására (artikuláció, agogika, díszítés, lassítás, hangsúlyozás stb.),
- a tanár útmutatásai alapján legyen képes az új darabok egyszerűbb dallami díszítésére,
- ismerje a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat,
- ismerje a furulya történetét, rokon hangszereit,
- ismerje a furulya szerepét különböző zenei korszakokban.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló legyen képes tudásáról számot adni az alábbiak pódiumon történő bemutatásával:

- dúr és moll skálák 3 #, 4 b előjegyzésig, tercekkel, hármashangzat- és dominánsseptim négyeshangzat-felbontásokkal, minimum az f^1-g^3 (in F) hangterjedelem teljes kihasználásával (esetleg a $fisz^3$ kihagyható),
- két etűd vagy egy variációsorozat,
- legalább két tétel egy nagybarokk szonátából vagy versenyműből.

További követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

Az „A” tagozat végén

A tanuló

- legyen képes a hangok biztonságos megszólaltatására a furulya XX. századi elvárásainak megfelelő hangterjedelemben (e^1) $f^1-a^3(c^3)$ -ig in F,
- alkalmazza önállóan a hangindítás és zárás különböző módjait (ízlésének és a játszott zenei anyagnak megfelelően),
- ismerje az f^1-a^3 hangterjedelem valamennyi hangjának fogását, a leggyakoribb segédfogásokat, tisztító- és trilla fogásokat, a háromvonalas hangok fogáslehetőségeit,
- legyen képes a segédfogások önálló megválasztására,
- rendelkezék egyenletes, laza ujjtechnikával,
- legyen fogalma a furulya történetéről, fizikai sajátosságairól, irodalmáról, különböző műfajokban betöltött szerepéről,
- legyen képes önállóan megválasztani az előadandó mű stílusának, jellegének megfelelő zenei kifejezőeszközöket, és játékában alkalmazza ezeket,
- a játszott zenei anyagot kotta- és stílushűen, értelmesen tagolva, kifejezően szólaltassa meg,
- legyen képes az új darabok egyszerűbb, de önálló dallami díszítésére,
- legyen képes megszerzett ismereteinek és hangszerkezelési szintjének megfelelő előadási darabok, kamarazenei szólamok önálló, technikailag és zeneileg igényes elsajátítására, a hibák önálló javítására,
- rendelkezék az egyéni és társas muzsikáláshoz szükséges koncentrálóképeséggel, lapról olvasási készséggel, zenei képzelőerővel.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló ismerje

- hangszer történetét és irodalmát,
- f^1-c^3 -ig (in F) a fogásokat,
- a trilla-, segéd-, piano-, forte- és akkordfogásokat,
- az irodalomra legjellemzőbb tánc- és tételtípusok tempóit és karaktereit,
- a hangszer avantgarde irányzatait.

Legyen képes

- a természetes, könnyed hangszerkezelésre,
- megfelelő légzéstechnika alkalmazására,
- a levegő tudatos beosztására,
- vibrato-mentes hang képzésére,
- segédfogások önálló kikeresésére és alkalmazására,
- értelmesen tagolt, kifejező előadásra.

Rendelkezzék

- összehangolt ujj- és nyelvtechnikával,
- fürge szimpla-nyelvtechnikával,
- saját adottságainak megfelelő gyakorlási módszerrel,
- megfelelő lapról olvasási készséggel.

Tudjon

- tisztán intonálni,

- pontos ritmusban játszani,
- dúr és moll hangsorokat játszani 7 #, 7 b előjegyzésig, tercekkel, hármashangzat- és dominánsszeptim-felbontásokkal f^1 - a^3 -ig (in F).

Művészeti alapvizsga tartalma

„A” tagozat

- Egy etűd vagy technikai jellegű mű szoprán- vagy altfurulyán (Kállay G.: Hangnemgyakorló, Paubon: Etűdök, Baroque Solo Book-ból könnyebb darabok, Giesbert: Furulyaiskola 2. rész nehézségi szintjén).
- Egy előadási darab két különböző karakterű tétele, az egyik tétel választható kamaraműből is (Anon: Greensleeves to a Ground, Marcello: d-moll szonáta, Loeillet de Gant: Szonáták op. 1 és op. 3, Vivaldi: F-dúr szonáta RV 52, d-moll RV 36, Telemann: F-dúr szonáta, kamaraművek: Boismortier: Leichte Duos, 6 Suite, Loeillet: 6 szonáta 2 furulyára, Naudot: Triószonáta, Czidra: Régi magyar táncok nehézségi szintjén).

Az előadási darabot a kamaramű kivételével lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

- Egy etűd vagy szólómű (Kállay G.: Hangnemgyakorló, V. Eyck: Variációk, Braun: etűdök/Baroque Solo Book, Winterfeld: 12 etűd altfurulyára nehézségi szintjén).
- Egy előadási darab két különböző karakterű tétele, az egyik tétel választható kamaraműből is (Telemann: C-dúr szonáta, Veracini: a-moll szonáta, Lavigne: Rondeau és Tambourin I-II. tétel, Fesch: F-dúr szonáta op. 6. no. 2; Telemann: 6 duett, Telemann: Kánonszonáták, Loeillet de Gant: Szonáta 2 altfurulyára nehézségi szintjén).

Az etűd és kamaramű kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

Művészeti záróvizsga tartalma

„A” tagozat

- Egy technikai jellegű mű vagy szólódarab (Paubon: Études Melodiques 1., 7., Brüggem: Etűdök, Linde: Neuzeitliche Übungsstücke, Winterfeld: Technische Studien, Telemann: Fantáziák, Eyck: Dér Fluyten Lust-hof I-III. nehézségi szintjén).
- Egy teljes szonáta vagy concerto (kettősverseny) és egy korabarrokk, vagy XX. századi mű, vagy tétel (Telemann: f-moll szonáta, d-moll szonáta, Telemann: Metodikus szonáták 1-6., Vivaldi: G-dúr concerto, Dornel: Sonate op. 3 no.7, 3 altfurulyára nehézségi szintjén).

A vizsgaanyagot a kamaramű kivételével lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

- Egy etűd vagy szólódarab (Brüggem: 1., Quantz: Solos 1-5./Baroque Solo Book, Eyck, J. van: Der Fluyten Lust-hof I-III., G. Ph. Telemann: Fantázia 2, c-moll nehézségi szintjén).
- Egy teljes szonáta vagy concerto és 1 korabarrokk vagy XX. századi mű vagy tétel, amelyből 1 lehet kamaramű (Krähmer, E: Variációk op. 18, Händel: g-moll szonáta (V.), Castrucci, P.: Szonáták op. 1/5, op. 1/6, Vivaldi: a-moll piccoloverseny RV445 nehézségi szintjén).

A vizsgaanyagot az etűd és a kamaramű kivételével lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

KÖVETELMÉNYEK ÉVFOLYAMONKÉNT

Előképző 1.

Követelmény: A jól megalapozott testtartás, légzés, hangindítás, hüvelykujjtechnika.

A tanuló kizárólag helyes beidegződésekkel rendelkezzen.

Gyermekdalok, népdalok és egyszerűbb táncok értelmesen tagolt megszólaltatása.

„A” tagozat 1. évfolyam

Jól megalapozott testtartás

A tanult hangkészlet és ritmusok biztonságos olvasása

Gyermekdalok, ritmikus népdalok és egyszerűbb táncdarabok értelmesen tagolt megszólaltatása

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:

Két-három népdal kotta nélkül;

Egy-két könnyű táncjáték, a tanult hangterjedelem minél teljesebb igénybevételével, lehetőleg kotta nélkül.

„A” tagozat 2. évfolyam

Jól megalapozott testtartás, légzés, hangindítás, beintés, hüvelykujjtechnika. A tanult hangkészlet biztonságos olvasása és fogásainak ismerete.

A *tű-dű* hangindítások zökkenőmentes megszólaltatása.

Rövidebb lélegzetű etűdök.

Dúr skálák gyakorlása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:

1 népdal kotta nélkül;

Skála: C-dúr in C, illetve F-dúr in F, lehetőleg figurációkkal, kotta nélkül.

1 etűd, két különböző karakterű táncjáték, kísérettel

„A” tagozat 3. évfolyam

Jól megalapozott testtartás, légzés, hangindítás, hanglezárás, hüvelykujjtechnika. A tanult hangkészlet biztonságos olvasása és fogásainak ismerete. Egyszerűbb szabad díszítések a kottakép alapján.

Parlando népdalok szöveggel is, egyszerű táncjátékok. Értelmesen tagolt megszólaltatása. Társas zenélés hangolás tanár segítségével.

Rövidebb etűdök kívülről is.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:

Skála: D-dúr in C, illetve G-dúr in F, lehetőleg figurációkkal, kotta nélkül.

két különböző karakterű előadási darab, trillákkal, kísérettel

1 etűd

„B” tagozat:

Skála: G-dúr, melodikus e-moll in F (D-dúr, h-moll in C), tercekkel, hármashangzat- és domináns négyeshangzat - felbontásokkal, kotta nélkül

1 etűd,

2 különböző stílusú előadási darab/tétel, trillákkal, kísérettel

Az etűdök, előadási darabok közül legalább egyet kotta nélkül kell játszani.

„A” tagozat 4. évfolyam

Altfurulya használata.

A *t-r*, *d-r* összetett hangindítások gördülékeny alkalmazása a tanár útmutatása alapján.

Melodikus moll hangsorok gyakorlása.

A fogástáblázat önálló alkalmazása.

Kisebb zenei egységek megformálása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:

Skála: melodikus d-moll in C, illetve g-moll in F, lehetőleg figurációkkal, kotta nélkül.

két szonátatétel, trillákkal, kísérettel

1 etűd

„B”tagozat: Skála: D-dúr, melodikus h-moll in F (A-dúr, fisz-moll in C), tercekkel, hármashangzat- és domináns négyeshangzat - felbontásokkal, kotta nélkül

1 etűd,

2 különböző stílusú előadási darab/tétel, trillákkal, kísérettel

Az etűdök, előadási darabok közül legalább egyet kotta nélkül kell játszani.

„A” tagozat 5. évfolyam

Etűdök és előadási darabok.

Melodikus moll hangsorok gyakorlása.

Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon.

Mordent, paránytrilla, előkéek alkalmazása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:

Skála: D-dúr in F, illetve A-dúr in C, lehetőleg figurációkkal, kotta nélkül;

két szonáta, vagy szvittétel, trillákkal, kísérettel

1 etűd

„B”tagozat: Skála: A-dúr, melodikus fisz-moll in F (E-dúr, cisz-moll in C), tercekkel, hármashangzat- és domináns négyeshangzat - felbontásokkal, kotta nélkül

2 etűd,

2 szonáta- vagy szvit tétel egyszerűbb ékesítésekkel és dallami díszítésekkel

Az etűdök, előadási darabok közül legalább egyet kotta nélkül kell játszani.

„A” tagozat 6. évfolyam

A t,d, r artikulációk és a belőlük alkotott összetett hangindítások önálló megválasztása a játszandó anyagnak megfelelően

Etűdök és előadási darabok.

Trillatáblázat önálló használata

Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon.

Egyszerűbb trillák forgódíszítéssel

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:

Skála: melodikus e-moll in F, illetve h-moll in C, lehetőleg figurációkkal, kotta nélkül;

két szonáta, vagy szvittétel, trillákkal, kísérettel

1 etűd

„B”tagozat: Skála: E-dúr, melodikus cisz-moll in F (H-dúr, gisz-moll in C), tercekkel, hármashangzat- és domináns négyeshangzat - felbontásokkal, kotta nélkül

1 etűd,

1 teljes szonáta

Az etűdök, előadási darabok közül legalább egyet kotta nélkül kell játszani.

Továbbképző I.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:

Skála: melodikus c-moll in F, figurációkkal, kotta nélkül;

1 etűd

2 különböző karakterű előadási darab, vagy egy tételpár; nagyobb lélegzetű művek/tételek .

Liszt Ferenc Alapfokú Művészetoktatási Intézmény – Zeneiskola
Pedagógiai Programja

„B”tagozat: Skála: H-dúr, melodikus gisz-moll in F (Fisz-dúr, disz-moll in C), tercekkel, hármashangzat- és domináns négyeshangzat - felbontásokkal, kotta nélkül
2 etűd,
1 versenymű két tétele
Az etűdök, előadási darabok közül legalább egyet kotta nélkül kell játszani.

FELHASZNÁLHATÓ IRODALOM:

Lőrinz-Paragi: Furulya ABC
Béres J.: Furulyaiskola I,II,II,
Dévai J. Furulyaiskola (Népzenei füzetek)
Juhász Z.: Furulyaiskola I,II,III. (Népzenei füzetek)
Házikottatár: Skálagyakorlatok altfurulyára

Továbbképző I-II.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:

Skála: A-dúr in F, figurációkkal, kotta nélkül;
1 etűd
2 különböző karakterű előadási darab, vagy egy tételpár; nagyobb lélegzetű művek/tételek .

„B”tagozat: Skála: kromatikus és egészhangos skálák kotta nélkül
2 etűd,
1 versenymű két tétele, vagy egy egyéb, lehetőleg teljes ciklikus mű.
Az etűdök, előadási darabok közül legalább egyet kotta nélkül kell játszani.

Továbbképző III.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:

Skála: E-dúr in F, figurációkkal, kotta nélkül;
1 etűd
2 különböző karakterű előadási darab, vagy egy tételpár; nagyobb lélegzetű művek/tételek .

„B”tagozat: Skála: b-s dúrok kibővített hangterjedelemben(maximum c⁴-ig)
1 etűd,
1 korabarokk vagy XX. századi mű
Az etűdök, előadási darabok közül legalább egyet kotta nélkül kell játszani.

Továbbképző IV.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:

Skála: b-moll in F, figurációkkal, kotta nélkül;
1 etűd
2 különböző karakterű előadási darab, vagy egy tételpár; nagyobb lélegzetű művek/tételek .

„B”tagozat: Skála: b-s dúrok kibővített hangterjedelemben(maximum c⁴-ig)
1 etűd,
1 korabarokk vagy XX. századi mű
1 versenymű két tétele
Az etűdök, előadási darabok közül legalább egyet kotta nélkül kell játszani.

A növendék utolsó vizsgáját helyettesítheti búcsúhangversennyel.

Felhasználható irodalom:

- Viváldi: Largo
W. A. Mozar: Cavatine (Z. 14090/131)
Bach J. S.: Menuett (Z. 14090/142)
Corelli: Sarabande (Z. 7888)
Alt furulya: Telemann: G. Ph.: F-dúr szonáta I, II. tételek
Vivaldi A.: Sarabande RV 27 III. tétel (Z. 14130)

FUVOLA

A fuvolatanítás szakirányú feladatai:

- a helyes légzés kialakítása,
- a kifejező fuvolahang elsajátíttatása,
- a kéz-, test-, fej-, hangszertartás lazaságának tudatosítása,
- a megismert mozgásmechanizmusok automatikussá tétele,
- a biztonságos hangszerkezelés kialakítása,
- a belső hallás fejlesztése,
- a ritmus alapérzetének biztonságos alkalmazása,
- rendszerezett zenei ismeretek átadása.

Ismertesse meg a tanulókkal

- a fuvola történetét,
- a fuvola társhangszereit (fafúvós hangszercsalád),
- a hangszer irodalmát,
- a jelentősebb alkotó- és előadóművészek munkásságát.

Tudatosítsa

- a helyes légzéstechnikára épülő ideális befúvási mód (ansatz) együttes használatát,
- a hangminőség, dinamika és intonáció összefüggéseit,
- a hangszer könnyed kezelését, a laza mozgásérzetek kialakítását,
- a fuvola hangképzésének fizikai törvényszerűségeit,
- a rendszeres és helyes gyakorlási módszer alapelveit,
- a kottahú játék - mint legfontosabb alapelv - pontos betartását.

Fejlessze a tanuló zenei képességeit

- hangszeres technikáját,
- improvizációs tevékenységét (kreativitását),
- lapról játszási készségét.

Ösztönözze a tanulót

- a lapról olvasási készség folyamatos, aktív művelésére.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

A tanuló ismerje

- a fuvola és a fafúvós hangszerek múltját, irodalmát,
- a hangszer teljes hangterjedelmét,
- a tudatos és helyes légzéstechnikát,
- a fuvola intonációs hibáit (és tudatosan korrigálja azokat),
- a dúr és moll hangnemeket 6 #, 6 b előjegyzésig,
- a bonyolultabb ékesítések (trilla utókéval vagy anélkül, kettős ékesítés stb.) írásmódját és ritmusát,
- a különböző korok zenéinek díszítésrendszerét (pl. barokk),
- a vibrato szerepét a zenei megvalósításban,
- ismerje a tanult anyagban előforduló tempó- és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,
- ismerje a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat,
- a jelentősebb fuvolás előadóművészeket.

Legyen képes

- a kiegyenlített és kifejező hang elérésére a tiszta intonáció megtartásával,
- a különböző hangindítások és hangbefejezések megvalósítására,
- a különböző nyelvtételek (szimpla és dupla staccato) gyorsaságának fejlesztésére,
- az önálló hangolásra,
- a könnyebb technikai problémák elemző gyakorlására,
- a kottahú játékokra és folyamatos, mérsékelt tempójú lapról olvasásra,
- hosszabb zenei gondolatok egy levegővel történő összefogására,
- a különböző artikulációs előírások megszólaltatására (staccato, tenuto, legato, marcato stb.),
- egyenletes, pergő-technikához vezető ujjgyakorlatok fokozatos gyorsítására.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló legyen képes

- dúr és moll skálákat játszani 4 #, 4 b előjegyzésig, tercekkel, hármashangzat- és dominánsseptim-felbontásokkal, szimpla- és duplanyelvvel is,
- szélsőséges dinamikák megvalósítására,
- készségfejlesztő gyakorlatok hibátlan eljátszására (pl. Eördögh, Platonov stb.),
- nehezebb etűdök zenei és technikai megvalósítására (pl. Köhler op. 33-as és op. 66-os etűdsorozata),
- egy barokk szonáta lassú és gyors tételének eljátszására egyszerűbb díszítésekkel,
- hosszabb terjedelmű művek memorizálására (pl. Járdányi: Szonatina, Szervánszky: Szonatina stb.).

További követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

A tanuló legyen képes

- a szép, kifejező hang tudatos megteremtésére,
- a tiszta intonációra,
- a hangszerét könnyedén kezelni,
- a levegő tudatos beosztására,
- hosszabb zenei gondolatok egy levegővel történő összefogására,
- a nagyobb lélegzetű, összetett feladatokat tartalmazó etűdök eljátszására,
- a vibrato sűrűségének fokozására, az amplitúdó nagyságnak változtatására és helyes alkalmazására,
- a különböző zenei korok stílusú díszítéseinek önálló alkalmazására,
- a technikai és zenei szempontból tudatos, elemző gyakorlásra, a pontos ritmus feltétel nélküli megtartására,
- az értelmes, tagolt, árnyalt előadásra,
- a legfontosabb zenei karakterek megjelenítésére,
- önállóan 1-2 ütemes rövid zárlati kadenciák (pl. futamok, akkordfelbontás, skálamenetek stb.) rögtönzésére,
- egyszerűbb javítási műveletek elvégzésére (pl. csavar meghúzása, rugó visszatétele, a hangoló dugó folyamatos ellenőrzése stb.).

A tanuló rendelkezék

- megfelelő hangszeres technikával, előadói és formálókészséggel,
- képzelőerővel,
- biztos zenei memóriával,
- koncentrációképesseggel,
- olyan lapról olvasási készséggel, amely a kamarazenei és zenekari játékhoz szükséges,

Liszt Ferenc Alapfokú Művészetoktatási Intézmény – Zeneiskola
Pedagógiai Programja

- olyan bejátszási módszerrel, amelynek birtokában a jó befúvási érzetek rövid időn belül elérhetőek,
- a tudásszintjének megfelelő önállósággal a játszandó művek kiválasztásánál.

A tanuló tudja alkalmazni

- a hang képzésének fizikai törvényszerűségeit (légzés, rekesz, felhangok stb.),
- a különböző artikulációs előírásokat (staccato, legato, tenuto, marcato stb.).

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló ismerje

- a modern zenei effektusokat,
- az újabb légzéstechnikákat,
- a fuvola társhangszereit, azok transzponálási módjait,
- korunk zenéjének intonációs sajátosságait.

Legyen képes

- biztos hangindításra és -befejezésre,
- nehéz etűd virtuóz előadására (pl. Köhler: Etűdök fuvolára op. 33 III. kötet, Wehner: 12 nagy etűd vagy Jean-Jean: Modern etűdök),
- nehezebb előadási darab, kamaramű, zenekari szólam önálló zenei és technikai megoldására.

Rendelkezzék

- olyan biztos hangszeres tudással, előadói és formálókészséggel, zenei ismerettel, amelynek birtokában zenei pályára is irányítható - közép-, esetleg felsőfokra is.

Művészeti alapvizsga tartalma

„A” tagozat

- Egy etűd vagy szólódarab, vagy technikai jellegű mű (Jeney: Fuvolaiskola II. kötet/56-85., Bántai: Válogatott etűdök II. kötet/12., Köhler: Etűdök op. 33 no. 1/1-3. nehézségi szintjén).
- Egy barokk szonátatétel (Marcello: d-moll szonáta, Telemann: F-dúr szonáta valamelyik tétele nehézségi szintjén).
- Egy előadási darab (Romantikus album, 3 Menüett, 3 Tambourin, Népszerű előadási darabok nehézségi szintjén).

Az etűd kivételével a vizsganyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

- Két különböző karakterű etűd vagy szólódarab, vagy technikai jellegű mű (Platonov: 30 etűd 1-10., Köhler: Etűdök op.33 no. 1/1-5., Eördögh: Technikai és olvasógyakorlatok 1/1-4. nehézségi szintjén).
- Egy barokk szonáta-tételpár (Händel: Hallei szonáták nehézségi szintjén).
- Egy karakterdarab vagy kamaramű (Járdányi Pál: Szonatina nehézségi szintjén).

A kamaramű kivételével a vizsganyagot kotta nélkül kell játszani.

Művészeti záróvizsga tartalma

„A” tagozat

- Egy etűd vagy szólódarab, vagy technikai jellegű mű (Bántai: Fuvolaetűdök III. kötet, vagy Köhler: Etűdök op. 33 no. II. kötet valamelyik darabja nehézségi szintjén).

Liszt Ferenc Alapfokú Művészetoktatási Intézmény – Zeneiskola
Pedagógiai Programja

- Egy barokk szonáta két tétele, vagy egy barokk kamaramű (Marcello, Veracini, Telemann műveinek nehézségi szintjén).
- Egy karakterdarab, vagy XX. századi mű vagy kamaramű (Fauré, Doppler, Mező Imre, Szervánszky Endre műveiből).

A vizsgaanyagot az etűd és a kamaramű kivételével lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

- Egy etűd vagy szólódarab, vagy technikai jellegű mű (Köhler: Etűdök op. 33 no. III. 1-5., Andersen: 24 etűd fuvolára/1.; Hangversenyetűdök fuvolára c. gyűjtemény valamelyik darabja nehézségi szintjén).
- Egy barokk szonáta két tétele, vagy egy barokk kamaramű (Händel: Hat szonáta, egy barokk triószonáta két tétele nehézségi szintjén).
- Egy XX. századi mű (Farkas: Bihari román táncok nehézségi szintjén).

A vizsgaanyagot az etűd és a kamaramű kivételével lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

KÖVETELMÉNYEK ÉVFOLYAMONKÉNT

Előképző 1.

Követelmény: Különböző légzésgyakorlatok, légzéstechnika kialakítása érdekében.

- A tanuló kizárólag helyes beidegződésekkel rendelkezzen.
- A helyes gyakorlás és memorizálás módjai.
- A játékmód és artikuláció alapformái: nyelv nélküli hangindítás, rövid és hosszú hangok.
- Gyermekdalok, népdalok és egyszerűbb táncok értelmesen tagolt megszólaltatása.
- A hallásutáni önkontroll fejlesztésének megalapozása

„A” tagozat 1. évfolyam

Jól megalapozott testtartás.

A tanult hangkészlet és ritmusok biztonságos olvasása

Gyermekdalok, ritmikus népdalok és egyszerűbb táncdarabok értelmesen tagolt megszólaltatása

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:

Két-három népdal kotta nélkül;

Legalább 8 ütemes előadási darabok, lehetőleg kotta nélkül.

„A” tagozat 2. évfolyam

Hangterjedelem: d¹-f³-ig

Rövidebb lélegzetű etűdök.

Dúr skálák gyakorlása

Könnyebb előadási darabok kotta nélkül

Felhasználható irodalom:

Jenei Zoltán: Fuvolaiskola I.

Bántai- Kovács: Skálaiskola

Platonov: A fuvolajáték iskolája

Gariboldi: Gyakorlatok kezdő fuvolásoknak

„A” tagozat 3. évfolyam

Jól megalapozott testtartás, légzés, hangindítás, hanglezárás. A tanult hangkészlet biztonságos olvasása és fogásainak ismerete.

Nehezebb ritmusképletek ismerete.

Különböző karakterű etűdök 2# és 2b előjegyzésig, a második év nehézségi fokán.

Egy stílusosan előadott, tisztán intonált előadási darab eljátszása kotta nélkül, zongora- vagy egyéb hangszerkísérettel.

„B” tagozat:

Játékmód, artikuláció: az eddigi ismeretek készségszintre emelése, további differenciálása.

Dúr és moll hangnemek 3# és 3b-ig, hármashangzat –felbontások és tercmenetek.

Lapról játszás 3#, 3b-ig.

„A” tagozat 4. évfolyam

Hangszerterjedelem: a³-ig

A játszott anyag zenei formájának elemzése, stílusjegyeinek tudatosítása.

Folyamatos, egyenletes tempójú skálázás 3#, 3b-ig a tanult variációkkal

Barokk táncjáték vagy egyszerűbb előadási darab eljátszása

Kiseb zenei egységek megformálása.

Felhasználható irodalom:

Jenei Zolán. Fuvolaiskola II.

Bántai – Kovács: Skálaiskola II.

Gariboldi: 30 etűd

Csupor László: Ujjgyakorlatok

„B” tagozat: Önálló hangolásra nevelés

A dinamikai árnyalás fejlesztése a szép hang és a tiszta intonáció mellett.

Rendszeres társas zenélés, vagy kisenekari játék.

A megfelelően kialakított légzéstechnika elsajátítása lehetővé teszi a vibrato tanítását.

Törekvés az ujjak és nyelv könnyed mozgására

„A” tagozat 5. évfolyam

– Etűdök és előadási darabok.

– A hangok olvasásának és fogásának ismerete c¹-h³-ig

– Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon.

– Egyenletes tempójú skálázás 4#, 4b –g a tanult variációkkal.

– Barokk tánc, vagy könnyebb szonátatétel-pár stílusos. intonált előadással, kísérettel.

„B” tagozat: A légzés, nyelv és ujjtechnika területén megszerzett ismeretek és készségek elmélyítése, tökéletesítése.

– Hangsorok rendszeres gyakorlása a korábban megismert variációk szerint ,
– 5#, 5b-ig.

– Laza, könnyed ujjtechnika kidolgozása

– Memóriafejlesztés: hosszabb terjedelmű műveken keresztül.

– Lapról játszás az előző év nehézségi fokán.

– A vibrato szerepe a zenei megvalósításában.

– A befúvás szélsőséges helyzetei.

„A” tagozat 6. évfolyam

Hangterjedelem: c¹-c⁴-ig.

Etűdök és előadási darabok.

Az eddig tanult skálák biztonságos tudása több figurációval

Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon.

A három regiszter összekapcsolása rövid és könnyű gyakorlatokon keresztül
Nagyobb lélegzetű, összetett feladatot tartalmazó etűdök eljátszása.

„B” tagozat:

- A hangindítás és hangbefejezés differenciálása, repetíció gyakoroltatása, tempójának fokozása.
- Trilla skála
- A hallás és ritmusérzék továbbfejlesztése
- Tudatos zenei memorizálás.
- A kottaolvasás további fejlesztése.
- Dúr és moll hangnemek 6#, és 6b-ig, hármashangzat- és dominánsseptim-felbontásokkal, és tercmenetekkel együtt.

Továbbképző I.

- Az eddigi évfolyamokon elért színvonal megőrzése
- Különböző karakterű etűdök megszólaltatása a jellegüknek megfelelő tempóban.
- Előadási darab, vagy kamaramű értelmes, tagolt, árnyalt megszólaltatása.
- Lapról olvasási készség: könnyebb, eddig ismeretlen művek eljátszása.

„B” tagozat:

- Tudatos zenei memorizálása
- A céltudatos és hajlékony gyakorlási módszerfejlesztése.
- Rendszeres társas zenélés más hangszerekkel.
- A kottaolvasás további fejlesztése.
- A zenei műveltség megalapozása ismeretterjesztő könyvek, hangverseny-látogatások stb. segítségével.
- Kromatikus skála

Továbbképző II.

- A nehezebb átfújások gyakorlása
- A skálázás tempójának fokozása; a különböző figurációk egy levegőre.
- Lapról olvasás készség. különös tekintettel a klasszikus irodalom zenei anyagára,
- Hármasszólítás (tripla staccato)
- Fokozott figyelem a hang szépségére, a hangminőség és vibrato összefüggésére
- A halk és gyors belélegzés továbbfejlesztése

„B” tagozat:

- A hangképzés eddig tanult elemeinek ismétlése, bővítése dinamikai elemekkel.
- Tudatos gazdálkodás a levegővel
- Nehezebb hangnemi kitérések önálló felismerése.
- Az ujjak szinkronizálása
- Tudatos zenei memorizálás

- Hármas nyelvítés
- Trillák egyenletes és gyors tempóban.
- Hangsorok különböző tempóban, figurációkkal, hangközmenetekkel, harmóniafelbontásokkal
- Társas zenélés különféle együttesekben

Továbbképző III.

- A laza könnyed ujjtechnika.
- Jártasság nehezebb ritmusképletekkel.
- Romantikus zenei előadásmód.
- Hangképzés nagy dinamikai különbségekkel.
- Rendszeres társas zenélés különböző hangszerekkel, lehetőség szerint zenekari játék.
- Tájékozódás a XX. század különböző stílusában.

„B”tagozat:

- A tempó- és dinamikai jelek bővebb ismerete
- Lassú tételek zenei összefogása, zenei ívek felépítése, illetve lekerekítése.
- Romantikus művek zenei előadásmódja. Társzművészetek.
- Pergőnyelv.
- Nehezebb, nagyobb hangközök kötése.

Továbbképző IV.

- A tanuló a zenei anyagot életkorának, évfolyamának, egyéni képességének és készségének megfelelő szinten tartása.
- Transzponálási lehetőségek kihasználása
- Modern zenei effektusok.
- Pergőnyelv.
- Improvizációs készség lehetőségének kihasználása a játék örömeinek fokozására.

„B”tagozat:

- A modern zenei effektusok
- Glissando, üveghangok, a fuvola felhangrendszerére épülő segédfogások.
- A fuvola társhangszerei (piccolo, altfuvola, basszusfuvola) megismerése
- Kitekintés a jazz és az értékes könnyűzene irányába.

A növendék utolsó vizsgáját helyettesítheti búcsúhangversennyel.

KLARINÉT

A klarinéttanítás szakirányú feladatai

Ismertesse meg a tanulókkal (életkoruknak megfelelő szinten) hangszerük történetét, akusztikai sajátosságainak alapjait, a klarinétirodalom legkiemelkedőbb alkotó- és előadóművészeit, a klarinétcsalád egyéb tagjait és a rokon hangszereket (szaxofon, tárogató).

Alakítson ki

- megfelelő légzéstechnikát, helyes befúvásmódot, test-, hangszer- és kéztartást, billentést és tudatosítsa ezeket,
- dinamikailag árnyalt, telt, színes, kifejező klarinéthangot,
- differenciált hangindítást, elválasztást és hanglezárást,
- megfelelő tempójú repetíciót,
- laza, egyenletes ujjtechnikát,
- pontosan összehangolt nyelv- és ujjmozgást,
- könnyed hangszerkezelést.

Gyakoroltasson rendszeresen

- tartott hangokat állandó és változó dinamikával (pl. mf<ff>pp), az intonáció megtartásával,
- hangsorokat fokozatosan táguló hangterjedelemben,
- a felmerülő technikai problémáknak megfelelő mozdulatsorokat, ujjgyakorlatokat.

Fordítson figyelmet

- a céltudatos gyakorlási módszer kialakítására,
- a lapról olvasási készség fejlesztésére,
- a tudatos zenei memorizálásra,
- a művek zeneileg igényes kidolgozására,
- a rendszeres társas muzsikálásra.

Tanítsa meg a tanulókat a hangszer karbantartására.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

A tanuló

- legyen tisztában a hangszerkezelés alapvető tudnivalóival, alkalmazza tudatosan a helyes légzéstechnikát, befúvásmódot, billentést stb.,
- e-f³ hangterjedelemben legyen képes a klarinét biztonságos megszólaltatására,
- tudjon valamennyi regiszterben dinamikailag árnyalt, kulturált hangot képezni,
- alkalmazza játékában a hangindítás és elválasztás különböző módjait,
- ismerje az e-f³ hangterjedelem valamennyi hangjának fogását, a leggyakoribb segédfogásokat,
- törekedjék játékában a tiszta intonációra, javítsa tudatosan hangszere intonációs hibáit,
- rendelkezék az alapfokon játszott zenei anyag megszólaltatásához szükséges ujjtechnikával,
- tudjon önállóan hangolni, legyen tisztában a klarinét transzponáló jellegével,
- legyen tisztában a náddal és a nádválasztással kapcsolatos alapvető tudnivalókkal,
- ismerje a hangszer karbantartásának alapvető módjait, és végezze ezeket önállóan,
- tudjon folyékonyan kottát olvasni,
- ismerje a tanult anyagban előforduló ritmikai elemeket, ütemfajtákat, tempó- és karakterjelzéseket, dinamikai és egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,

- a tanár útmutatásai alapján legyen képes a különböző zenei kifejezőeszközök alkalmazására (dinamika, agogika, lassítás, hangsúlyozás stb.),
- rendelkezzen a játszott anyagra vonatkozó formai ismeretekkel, ismerje az egyes tételtípusok jellegzetességeit,
- ismerje a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat,
- a zenei anyagot életkorának, egyéni képességeinek és készségeinek megfelelő hangszerkezeléssel, kotta- és stílushűen, értelmesen tagolva, kifejezően szólaltassa meg.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

- A tanuló legyen képes e-g³ hangterjedelemben a hangszer biztonságos megszólaltatására.
- Legyen képes tudásáról számot adni az alábbiak pódiumon történő bemutatásával:
- dúr és moll skálák 4 #, 4 b előjegyzésig tercmenetekkel, hármashangzat-, dominánsszeptim- és szűkített septim-felbontásokkal,
- Jeanjean: Etűdök I/2.
- egy szabadon választott etűd, az előbbitől eltérő stílusú,
- az alábbi versenyművek bármelyikének lassú tétele:
- Leopold Koželuch: Esz-dúr klarinétverseny
- Tuček: B-dúr klarinétverseny
- Rössler-Rosetti: Klarinétverseny
- egy szabadon választott előadási darab vagy szélső gyors tétel, amely az előbbitől eltérő stílusú.

További követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

Az „A” tagozat végén

A tanuló

- legyen képes e-g³ hangterjedelemben a hangszer biztonságos megszólaltatására,
- tudjon valamennyi regiszterben széles dinamikai határok közt mozgó, színes, telt, kifejező hangot játszani,
- alkalmazza önállóan a hangindítás és hangelválasztás különböző módjait (ízlésének és a játszott zenei anyagnak megfelelően),
- ismerje az e-g³ hangterjedelem valamennyi hangjának fogását, a leggyakoribb segédfogásokat, tisztító- és trilla fogásokat, a háromvonalas hangok fogáslehetőségeit,
- legyen képes a legmegfelelőbb ujjrend önálló megválasztására,
- rendelkezék egyenletes, laza ujjtechnikával,
- legyen fogalma a klarinét történetéről, fizikai sajátosságainak alapjairól, irodalmáról, a különböző műfajokban betöltött szerepéről,
- rendelkezzen átfogó ismeretekkel a ritmikai elemekre, ütemfajtákra, tempó- és karakterjelzésekre stb. vonatkozóan,
- legyen képes új ismeretek önálló megszerzésére (új ritmikai elemek megértésére, zenei műszavak lefordítására, fogások kikeresésére különböző táblázatokból stb.),
- legyen képes önállóan megválasztani az előadandó mű stílusának, jellegének megfelelő zenei kifejezőeszközöket, és játékában alkalmazza ezeket,
- a játszott zenei anyagot kotta- és stílushűen, értelmesen tagolva, kifejezően szólaltassa meg,
- legyen képes megszerzett ismereteinek és hangszerkezelési szintjének megfelelő előadási darabok, kamarazenei, illetve zenekari szólamok önálló, technikailag és zeneileg igényes elsajátítására, a hibák önálló javítására,
- rendelkezék az egyéni és társas muzsikáláshoz szükséges koncentrálóképeséggel, lapról olvasási készséggel, zenei képzelőerővel.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló legyen képes

- legyen képes e-a³ hangterjedelemben a hangszer biztonságos megszólaltatására,
- tudatosan alkalmazni a helyes légzéstechnikát,
- hangsorokat játszani: valamennyi dúr és moll hangnemben hármashangzat-felbontásokkal, hangközmenetekkel, valamint kromatikus skálát,
- kiegyenlített hangon játszani a különböző regiszterekben, kielégítő intonáció mellett.

Ismerje a különböző előadási jelek jelentését és tudja azokat megvalósítani a hangszerén.

Tudjon

- kielégítően transzponálni „A” klarinétra,
- jól lapról olvasni.

Rendelkezzék alapvető ismeretekkel a nádfaragásról.

Művészeti alapvizsga tartalma

„A” tagozat

- Két különböző karakterű etűd vagy technikai jellegű mű (Perényi Éva: Klarinétetűdők 60-tól, Kovács Béla: Klarinétozni tanulok II: 13., 28. nehézségi szintjén).
- Két különböző stílusú és műfajú előadási darab, melyek közül az egyik lehet kamaramű is (Dancla: Románc [Perényi Éva-Perényi Péter: Repertoár 39.], Weber: Sonatina [Perényi Éva-Perényi Péter: Repertoár 44], Haydn: Szent Antal korál [200 év klarinétmuzsikája] Barokk és klasszika, Mozart: Románc [Klarinétmuzsika 10.], Weber: Vadászórus [Kis előadási darabok 19]; Ludwik Kurkiewicz I.: 57., 72., 74., Kovács Béla: Klarinétozni tanulok II.: 15., 69., 84., Balassa György-Berkes Kálmán: Klarinétiskola II.: 13., 27., 28., 30., 74, nehézségi szintjén).

Az etűd és a kamaramű kivételével a vizsganyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

- Két különböző karakterű etűd vagy technikai jellegű mű (Perényi Éva: Klarinétetűdők 86-tól, Kovács Béla: Klarinétozni tanulok II.: 36., 46., 59., 75.; Jean-Jean I: 2. nehézségi szintjén).
- Két különböző stílusú és műfajú előadási darab, melyek közül az egyik lehet kamaramű is (Bärmann: Románc, Debussy: Kis néger, Mozart: Sonatina, Mendelssohn: Dal szöveg nélkül, (Berkes: Előadási darabok klarinétra és zongorára II. kötetből a 9-es), Donizetti: Concertino II. tétel, Glinka: Vocalise, Tuček: B-dúr klarinétverseny II. tétel, Leopold Kozeluch: Esz-dúr Klarinétverseny II. tétel nehézségi szintjén; kamaraművek: Devienne: 6 duó, Kovács Béla: Klarinétozni tanulok II.: 72., 86., Balassa György-Berkes Kálmán II.: 31., 40., 55., Kocsár Miklós: Ungaresca nehézségi szintjén).

Az etűd és a kamaramű kivételével a vizsganyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

Művészeti záróvizsga tartalma

„A” tagozat

- Két etűd, vagy technikai jellegű mű (Klosé: Karakterisztikus etűdök, Jean-Jean: Etűdök I. nehézségi szintjén);
- Két különböző stílusú és műfajú zongorakíséretes előadási darab, vagy kamaramű (Wagner: Adagio, Barat: Szláv dal, Donizetti: Concertino I-II. tétel, Niels Gade: Fantáziadarab op. 43., Bartók: Három csíkmegyei népdal, Draskóczy: Korondi táncok; kamaraművek: Pranner: 3 duó concertante, Pleyel: Duók: I-II., Devienne: Concertino 2 klarinétra és zongorára nehézségi szintjén).

A vizsganyagot az etűd és a kamaramű kivételével lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

- Két etűd, vagy technikai jellegű mű (Klosé: Napi gyakorlatok, Klosé Karakterisztikus etűdök, Jean-Jean: Etűdök II. nehézségi szintjén).
- Két különböző stílusú és műfajú zongorakíséretes előadási darab, vagy kamaramű (Danzi: Szonáta, Stamitz: Esz-dúr koncert, Weiner: Csördögölő, Dimler: B-dúr klarinétverseny, Wasilenko: Keleti táncok, Weber: Variáció op. 33; kamaraművek: Kreutzer: Duók, Pleyel: Duók I-II., Pranzer: 3 duó concertante nehézségi szintjén).

A vizsgaanyagot az etűd és a kamaramű kivételével lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

SZAXOFON

A szaxofontanítás szakirányú feladatai

A szaktanár ismertesse meg a tanulókkal

- a szaxofon kialakulásának és fejlődésének történetét,
- a hangszer sajátosságait,
- a szaxofon irodalmát, felhasználásának és felhasználhatóságának sokszínűségét (pl. alkalmazását szimfonikus és fúvószenekarban, jazz-együttesekben stb.),
- a hangszer legkiválóbb előadóművészeinek munkásságát.

Hangszer-technikailag alakítsa ki

- a helyes légzéstechnikát,
- a helyes befúvásmódot és nyelvtechnikát,
- a stabil, de nem merev szájtartást,
- a megfelelő test-, fej-, kéz- és hangszertartást,
- a dinamikailag árnyalt, megfelelően intonált és jól képzett szaxofonhangot.

Fordítson figyelmet

- a helyes légzés gyakorlására, fejlesztésére intenzív légzésfejlesztési gyakorlatokkal,
- a szájizomzat fejlesztésére a mindennapi gyakorlatok segítségével,
- a céltudatos gyakorlási módszer kialakítására,
- a lapról olvasási készség fejlesztésére,
- a tudatos zenei memorizálásra,
- a művek zeneileg igényes kidolgozására,
- a rendszeres társas muzsikálásra.

Tanítsa meg a tanulókat a hangszer karbantartására.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

A tanuló

- a zenei anyagot életkorának, egyéni képességeinek és készségeinek megfelelő hangszerkezeléssel, kotta- és stílushűen, értelmesen tagolva, kifejezően szólaltassa meg,
- rendelkezék a játszott zenei anyag megszólaltatásához szükséges koncentrációképeséggel,
- legyen tisztában a hangszerkezelés alapvető tudnivalóival, alkalmazza tudatosan a helyes légzéstechnikát, befúvásmódot,
- sajátítsa el az ajak és a kéz összehangolt munkáját,
- ismerje a szaxofon legáltalánosabban használatos hangterjedelmén belül (b-f³-ig) kromatikusan az összes fogást, beleértve a leggyakoribb segéd- és tisztítófogásokat, és tudja ezeket alkalmazni a gyakorlatban is,
- tudjon dinamikailag árnyalt, kulturált, kifejező hangot képezni,
- alkalmazza játékában a hangindítás, elválasztás és hangbefejezés különböző módjait,
- törekedjék játékában a tiszta intonációra,
- rendelkezék az alapfokon játszott zenei anyag megszólaltatásához szükséges technikával,
- tudjon önállóan hangolni,
- ismerje a hangszer karbantartásának alapvető feladatait, és végezze ezeket önállóan,
- ismerje a tanult anyagban előforduló tempó- és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,
- a tanár útmutatásai alapján legyen képes a különböző zenei kifejezőeszközök alkalmazására (artikuláció, agogika, díszítés, lassítás, hangsúlyozás stb.),
- a tanár útmutatásai alapján legyen képes az új darabok egyszerűbb dallami díszítésére,

Liszt Ferenc Alapfokú Művészetoktatási Intézmény – Zeneiskola Pedagógiai Programja

- ismerje a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat,
- ismerje a szaxofon történetét, rokon hangszereit,
- ismerje a szaxofon szerepét különböző zenei korszakokban.

Legyen képes

- hangsorokat játszani 4 #, 4 b előjegyzésig,
- egészséges és jól intonált szaxofonhang megszólaltatására.

Rendelkezzék olyan hangszerteknikai és olvasási készségekkel, hogy a továbbképző évfolyamokban elkezdhetőek legyenek a C-be történő transzponálási gyakorlatok.

Tudjon

- előadási darabokat kotta nélkül előadni,
- könnyebb kamarazenei és zenekari szólamokat eljátszani.

További követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

A tanuló ismerje

- hangszerének transzponáló jellegét,
- a hangszercsalád többi tagját, hangolásukról és hangfekvésükről legyen fogalma,
- a nehezebb előadási daraboknál, a kamarazenei és zenekari szólamoknál leggyakrabban előforduló zenei műszavak jelentését.

Legyen képes

- hangsorokat játszani 6 #, 6 b előjegyzésig,
- pp-ff-ig a dinamikai skála megvalósítására,
- a hangszer regisztereinek kiegyenlített megszólaltatására.

Rendelkezzék olyan hangszeres és elméleti tudással, amely alapján közreműködhet amatőr zenekarban vagy zenei együttesben.

Tudjon nehezebb előadási darabokat kotta nélkül eljátszani.

Művészeti alapvizsga tartalma

„A” tagozat

- A vizsga bármilyen hangolású szaxofonon teljesíthető.
- Egy etűd vagy etűd-jellegű egyéb mű a felsorolt kötetekből, vagy az alábbi példákhoz hasonló nehézségű, tetszőleges egyéb gyakorlat: Easy Classical Studies (J. Harle, Universal Edition UE 17 770) 50., 222 etűd (Perényi É.-P., EMB Z. 14371) 158., 178., 182., 24 könnyű etűd (M. Mule, A. Leduc AL 20455) 5., 13., 35 Studies (J. v. Beekum, Harmónia, HU 3794) Valsette (in a), Tiroler Landler (in Esz).
- Két különböző stílusú és karakterű, az alábbi példáknak megfelelő nehézségi szintű kíséretes előadási darab, legalább az egyik kotta nélkül: J. S. Bach: Gavottes (A. Leduc AL 19 664), B. Marcello: Adagio (Schuster-Perényi: Szaxofoniskola III/5., Simonffy 028), A. Corelli: Adagio (A. Leduc AL 25 707), Dancla: Románc (Szaxofonmuzsika kezdőknek - Kraszna L. EMB 14 251), Fr. Schubert: Sérénade (A. Leduc AL 25 708), Glinka: Vocalise (Simonffy 014), Debussy: A lenhajú lány (Hofmeister FH 2136).
- Játszható a két kíséretes darab helyett egy kíséretes darab és egy szólómű, vagy egy kíséretes és egy kamaramű.

Egy kíséretes vagy szólóművet lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

Klasszikus irányban tovább tanulni szándékozók számára a vizsga kötelező alaphangszere az altszaxofon, egy előadási darabnál azonban más hangolású hangszer is használható.

- Két különböző karakterű etűd vagy etűd-jellegű egyéb mű a felsorolt kötetekből, vagy az alábbi példákhoz hasonló nehézségű, tetszőleges egyéb gyakorlat: Schuster-Perényi: Szaxofoniskola III. (Simonffy 028) 37., 222 etűd (Perényi É.-P., EMB Z. 14 371) 192., 194., 201., Szaxofon ABC II. (Perényi, EMB Z 14 299) 99., M. Mule: 24 könnyű etűd (A. Leduc AL 20 455) 9., 15., J. v. Beekum: 35 Studies (Harmónia HU 3794) Square Dance (in B), Tarantella (in c), Invention (in f), Klosé: 25 napi gyakorlat (A. Leduc AL 6402) 8.
- Két különböző stílusú és karakterű, az alábbi példáknak megfelelő nehézségi szintű kíséretes előadási darab, kotta nélkül (pl. egy barokk tételpár esetében még egy más stílusú művet is választani kell): G. Fr. Händel: Sicilienne et Gigue (A. Leduc AL 20 834), G. Pescetti: Presto (Hresztomatyija 5-6 Muzika 14 103), F. Mendelssohn: Andante (Perényi: Szaxofon ABC II/53. EMB 14 299), M. Muszorgszkij: Ódon kastély (Simonffy 053/C), Rimszkij-Korszakov: Hindu dal (Simonffy 053/D), Cl. Debussy: A kis néger (Simonffy 074 v. A. Leduc AL 19 555), E. Bozza: Aria (A. Leduc AL 19 714).

Játszható a két kíséretes darab helyett egy kíséretes darab és egy szólómű, vagy egy kíséretes és egy kamaramű (pl. egy kíséretes előadási darab és egy szólómű, vagy egy kíséretes darab és egy etűd).

Az etűd és a kamaramű kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

Művészeti záróvizsga tartalma

„A” tagozat

- A vizsga bármilyen hangolású szaxofonon teljesíthető.
- Egy szabadon választott dúr vagy harmonikus és melodikus moll skála legalább három előjegyzéssel, hármashangzat-felbontással, tercmenettel, domináns-, ill. szűkített szeptim-felbontással, minél teljesebb hangterjedelemben, kotta nélkül.
- Egy etűd vagy etűd-jellegű egyéb mű az itt felsorolt, ill. a szakközépiskola tantervében 2. évfolyamtól szereplő kötetekből; vagy az alábbi példákhoz hasonló nehézségű, tetszőleges egyéb gyakorlat: Easy Classical Studies (J. Harle, Universal Edition UE 17 770) 49., 66.; 222 etűd (Perényi É.-P., EMB Z 14 371) 210., 211., 221.; Schuster-Perényi: Szaxofoniskola III. (Simonffy 028) 9.; M. Mule: 24 könnyű etűd (A. Leduc AL 20 455) 9., 15.; J. v. Beekum: 35 Studies (Harmónia HU 3794) Musette (in G); Klosé: 25 napi gyakorlat (A. Leduc AL 6402) 13-tól; Klosé: 25 mechanikus gyakorlat (A. Leduc AL 6403) 9-től; Klosé: 15 dallamos gyakorlat (A. Leduc AL 6404) bármely etűd; Ferling: 48 etűd (A. Leduc AL 20 402) bármely azonos hangnemű lassú-gyors gyakorlatpár.
- Két különböző stílusú és karakterű, az alábbi példáknak megfelelő nehézségi szintű kíséretes előadási darab, legalább az egyik kotta nélkül: A. Corelli: Gigue (Muzika 13 672); G. Fr. Händel: Allegro, Largo et Final (A. Leduc AL 20 835); G. Fr. Händel: 4. szonáta (A. Leduc AL 20 828); J. S. Bach: Badinerie (A. Leduc AL 19 511); J. S. Bach: Esz-dúr szonáta (Hresztomatyija 5-6. Muzika 14 103 v. G. Schirmer 45 722); J. B. Singelée: Rondo Op. 63. (Perényi: Szax. ABC II/84 EMB 14 299); J. B. Singelée: Solo de concert (H. Lemoine 26 260 H.L.); A. Chailleur: Andante és Allegro (A. Leduc AL 22 177); E. Bozza: Aria (A. Leduc AL 19 714); M. Ravel: Darab Habanera formában (A. Leduc AL 17 679); Götz Nándor: Koncertetűdök (Fon-Trade); lásd még a szakközépiskolai tanterv 11-13. évfolyam anyagát.
- Rövid zenei anyag lapról játszása mérsékelt tempóban.
- Játszható a két kíséretes darab helyett egy kíséretes darab és egy szólómű, vagy egy kíséretes és egy kamaramű.

Egy kíséretes vagy szólóművet minden esetben kívülről kell játszani.

„B” tagozat

Klasszikus irányban tovább tanulni szándékozók számára a vizsga kötelező alaphangszere az altszaxofon, egy előadási darabnál azonban más hangolású hangszer is használható.

- Két dúr vagy harmonikus és melodikus moll skála, legfeljebb öt előjegyzéssel, hármashangzat-felbontással, tercmenettel, domináns-, illetve szűkített szeptim-felbontással, minél teljesebb hangterjedelemben, kotta nélkül.
- Két különböző karakterű, a 6. évfolyam szintjének megfelelő etűd vagy etűd-jellegű egyéb mű a felsorolt kötetekből, vagy az alábbi példákhoz hasonló nehézségű, tetszőleges egyéb gyakorlat: Klosé: 25 napi gyakorlat (A. Leduc AL 6402) 19-től; Klosé: 25 mechanikus gyakorlat (A. Leduc AL 6403) 9-től; Klosé: 15 dallamos gyakorlat (A. Leduc AL 6404) bármelyik etűd; Ferling: 48 etűd (AL 20 402) egy azonos hangnemű lassú-gyors gyakorlatpár; lásd még a szakközépiskolai tanterv 11-13. évfolyam anyagát.
- Két különböző stílusú és karakterű, az alábbi példákhoz megfelelő nehézségi szintű kíséretes előadási darab, kotta nélkül (ajánlott pl. egy barokk szonáta vagy versenymű lassú-gyors tétele, és egy romantikus, impresszionista vagy későbbi mű): J. S. Bach: Szonáta (A. Leduc AL 20 831); G. Fr. Händel: 2. szonáta (A. Leduc AL 20 829); G. Fr. Händel: 6. szonáta (A. Leduc AL 20 830); A. Vivaldi: Concerto Op. 3/6 RV 356 (Universal Edition UE 19 075); R. Schumann: Fantáziadarab (G. Schirmer 45 722); J. B. Singelée: Fantaisie brillante (H. Lemoine 26 260 H.L.); J. B. Singelée: Solo de concert (H. Lemoine 26 259 H.L.); E. Bozza: Scaramouche (A. Leduc AL 20 299); Busser: Aragon (A. Leduc AL 21 143); Götz Nándor: Koncertetűdök (Fon-Trade) bármely darab; lásd még a szakközépiskolai tanterv 11-13. évfolyam anyagát.
- Zenei anyag lapról játssza mérsékelt tempóban.

Játszható a két kíséretes darab helyett egy kíséretes darab és egy szólómű, vagy egy kíséretes és egy kamaramű.

Minden esetben összesen két vizsgadarabot kívülről kell játszani: pl. egy kíséretes előadási darab és egy szólómű, vagy egy kíséretes darab és egy etűd.

KÖVETELMÉNYEK ÉVFOLYAMONKÉNT

KLARINÉT, SZAXOFON

Előkészítő évfolyamok

A klarinét és szaxofon tanulását az életkorra, a fizikai és termeti adottságokra való tekintettel általában 12-14 éves kortól lehet megkezdeni. A korai kezdésből adódó esetleges rossz beidegződések nem szolgálhatnak alapul a későbbi laza játékhoz.

12 éves kor előtt a furulya a legmegfelelőbb előkészület a szaxofon, és a klarinét-tanulmányokhoz.

Év végi követelmények

A helyes légzéstechnika (mélylégzés) megtanulása játékos úton

Helyes test- és hangszer-, fej- és kéztartás kialakítása.

Zenei alapfogalmaknak az ismerete.

A fúvóka, a nád szerepe és beállítása.

Megadott hangterjedelmen belül tiszta intonálás.

Társas muzsikálás kezdetei.

Jól megalapozott légzés, befúvás, hangindítás.

Felhasználható irodalom:

Béres J. Furulyaiskola I.
Klarinét ABC (Arany-Bakos-Meizl)
Schuster Gy: Szaxofoniskola I.

1. évfolyam

A fafúvós hangszerek ismerete
Skálák (G-dúr, F-dúr)
Népdalok, kisebb előadási dalok.
Társas zenélés a tanárral, esetleg zongorakísérettel

Év végi beszámoló anyaga:

1 szabadon választott hangsor kotta nélkül
2 előadási darab kísérettel, 1- kotta nélkül

2. évfolyam

Helyes alapon nyugvó légzés, befúvás, hangindítás.
A hangok olvasása és fogások ismerete kromatikus a²-ig, szaxofon hangszeren: h-e³.
Dúr és összhangzatos moll hangsorok 1#, és 1b-ig.
Kromatikus skála legalább 2 oktávon keresztül.
Gyakorlatok, műzenei példák, lapról olvasás, előkéek és egyszerűbb trillák.

Év végi beszámoló anyaga:

1 szabadon választott hangsor kotta nélkül
2 gyakorlat, lehetőleg különböző karakterű
1 előadási darab kísérettel, kotta nélkül

Felhasználható irodalom:

Béres J. Furulyaiskola II-III.
Balassa: Klarinétiskola I.
Balassa: Klarinétiskola II.
Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok I-II.
Londeix: Szaxofoniskola II.
Schuster Gy: Szaxofoniskola I.

„B”tagozat

Év végi beszámoló anyaga:

1 szabadon választott hangsor 3#, 3b-ig kotta nélkül.
2 ellentétes karakterű etűd, 1 kísérettel, kotta nélkül
2 különböző karakterű előadási darab kotta nélkül, az egyik kamaramű is lehet

3. évfolyam

A már megszerzett ismeretek és készségek helyes alkalmazása
Tiszta intonálás az adott hangterjedelemig.
Skálázás tempójának fokozása különböző variációkkal.
Kisebb előadási darabok kotta nélkül.
Dúr és összhangzatos moll hangsorok, valamint hármashangzatok 3#, és 3b-ig.
Könnyű kamaradarabok és egyszerűbb zenekari szólamok eljátszása.

Év végi beszámoló anyaga:

1 szabadon választott hangsor kotta nélkül
2 gyakorlat, lehetőleg különböző karakterű, vagy két etűd
1 előadási darab zongorakísérettel, kotta nélkül

„B”tagozat

Év végi beszámoló anyaga:

- 1 szabadon választott hangsor 4#, 4b-ig kotta nélkül.
- 2 ellentétes karakterű etűd, 1 kísérettel, kotta nélkül
- 2 különböző karakterű előadási darab kotta nélkül, az egyik kamaramű is lehet
- Lehetőség szerint lapról olvasás

4. évfolyam

- Az első három év anyagának ismételése, gyakorlása, összefoglalása.
- A hangok olvasása és fogásainak ismerete.
- Nagyobb terjedelmű, nehezebb etűdök eljátszása.
- Nagyobb lélegzetű, különböző karakterű és tempójú, többféle technikai feladatot feldolgozó etűdök, műzenei példák megszólaltatása.

Év végi beszámoló anyaga:

- 1 szabadon választott hangsor kotta nélkül
- 2 különböző karakterű etűd
- 2 előadási darab zongorakísérettel, kotta nélkül (vagy egy előadási darab, és egy kamarazenei mű)

„B”tagozat

Év végi beszámoló anyaga:

- 1 szabadon választott hangsor 5#, 5b-ig kotta nélkül.
- 2 ellentétes karakterű etűd, 1 kísérettel, kotta nélkül
- 1 tételpár, vagy két különböző karakterű előadási darab kísérettel, kotta nélkül.
- Lehetőség szerint lapról olvasás

FELHASZNÁLHATÓ IRODALOM:

Balassa:	Klarinétiskola II.	EMB Z 5727
Kovács:	Klarinétozni tanulók II.	EMB Z 13291
Kurkiewicz:	Válogatott gyakorlatok I-II-III.	PWM 4550, 4594, 4905.
Londeix:	Szaxofoniskola IV.	
Schuster Gy:	Szaxofoniskola IV.	Edit. Simonffy 029
Bumeske:	Etűdök szaxofonra IV.	Elite Edit. 350.
Harle:	Scale and Arpeggios	Universal

I. továbbképző (5.) évfolyam

- Az összes hang és fogási ismerete.
- Skálák 5#, és 5b-ig, hármas- és négyeshangzat-felbontásokkal, tercmennel kotta nélkül.
- Tiszta intonálás egészséges hang.
- Az előadási darabok stílusos megszólaltatása.
- Különböző karakterű etűdök megszólaltatása jellegüknek megfelelő tempóban.
- Alapos zenei műszóismeret, megbízható kottaolvasás.

Év végi beszámoló anyaga:

1 szabadon választott skála kotta nélkül,
1 etűd,
Két különböző karakterű előadási darab kísérettel, lehetőleg kotta nélkül.

II. továbbképző (6.) évfolyam

Skálák 6#, és 6b-ig, hármass- és négyeshangzat-felbontásokkal, tercmennettel kotta nélkül.

Domináns-, illetve szűkített szeptim-felbontásokkal, kotta nélkül.

Kromatikus skála.

Az előadási darabok stílusos megszólaltatása.

Különböző karakterű etűdök megszólaltatása jellegüknek megfelelő tempóban.

Alapos zenei műszóismeret, megbízható kottaolvasás.

Év végi beszámoló anyaga:

1 szabadon választott skála kotta nélkül,

Két különböző tempójú és karakterű etűd, lehetőleg kotta nélkül.

Két különböző karakterű előadási darab kísérettel, lehetőleg kotta nélkül.

Lapról olvasás

„B”tagozat I-II. (5-6.) évfolyamok

Dúr és moll skála 5#, 5b-ig, kromatikus, egészhangú skála.

Három versenymű tétel. Pl.: *Krommer: Esz-dúr klarinétverseny,*

Donizetti: Concertino,

Lajtha: Intermezzo (in Es),

Glazunov: Concerto (in Es).

III-IV. továbbképző (7-8.) évfolyamok

Klarinét

Skálák 6#, és 6b-ig, hármass- és négyeshangzat-felbontásokkal, tercmennettel kotta nélkül.

Domináns-, illetve szűkített szeptim-felbontásokkal, kotta nélkül.

Kromatikus skála.

Az előadási darabok stílusos megszólaltatása.

Különböző karakterű etűdök megszólaltatása jellegüknek megfelelő tempóban.

Alapos zenei műszóismeret, megbízható kottaolvasás.

Év végi beszámoló anyaga:

1 szabadon választott skála kotta nélkül,

Két különböző tempójú és karakterű etűd, lehetőleg kotta nélkül.

Két különböző karakterű előadási darab kísérettel, lehetőleg kotta nélkül.

Lapról olvasás

Útmutatás a zeneművészeti szakközépiskolák felvételi anyagához

Egy szabadon választott dúr vagy moll skála 3#, 3b-ig, hármashangzat és tercskála, valamint az említett előjegyzésekig a hangsorok ismerete elméletileg és gyakorlatilag is.

Klosé: 25 Exercices Journaliers 8. gyakorlat.

Egy szabadon választott etűd az előbbtől eltérő karakterrel.

Két előadási darab ellenkező karakterrel.

Felhasználható irodalom:

Harle:	Scale and Arpeggios	Universal
Capelle:	20Grandes Études 1-2.	Leduc AL 20085, 20086.
Hajdú:	Capriccio all'ongarese	EMB Z6267
Hidas:	Fantázia	EMB Z4719
Meizl:	Három bagatell	EMB Z7915

RÉZFÚVÓS SZAK

KÜRT

A kürttanítás szakirányú feladatai

Ismertesse meg a tanulókkal (életkoruknak megfelelő szinten)

- a hangszerük történetét, akusztikai sajátosságait,
- a kürtirodalom legkiemelkedőbb alkotó- és előadóművészeit,
- a kürtcsalád egyéb tagjait és a rokon hangszereket.

Alakítson ki

- megfelelő légzéstechnikát, helyes befúvásmódot, test-, hangszer- és kéztartást, billentést és tudatosítsa ezeket,

- dinamikailag árnyalt, telt, színes, kifejező kúrthangot,
- differenciált hangindítást, elválasztást és hanglezárást,
- megfelelő tempójú repetíciót,
- laza, egyenletes ujjtechnikát,
- pontosan összehangolt nyelv- és ujjmozgást,
- könnyed hangszerkezelést.

Gyakoroltasson rendszeresen

- tartott hangokat állandó és változó dinamikával (pl. *mf*, *ff*, *pp*), az intonáció megtartásával,
- hangsorokat fokozatosan táguló hangterjedelemben,
- a felmerülő technikai problémáknak megfelelő mozdulatsorokat, ujjgyakorlatokat.

Fordítson figyelmet

- a céltudatos gyakorlási módszer kialakítására,
- a lapról olvasási készség fejlesztésére,
- a tudatos zenei memorizálásra,
- a művek zeneileg igényes kidolgozására,
- a rendszeres társas muzsikálásra.

Tanítsa meg a tanulókat a hangszer karbantartására.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

A tanuló

- a zenei anyagot életkorának, egyéni képességeinek és készségeinek megfelelő hangszerkezeléssel, kotta- és stílushűen, értelmesen tagolva, kifejezően szólaltassa meg,
- rendelkezék a játszott zenei anyag megszólaltatásához szükséges koncentrációképeséggel,
- legyen tisztában a hangszerkezelés alapvető tudnivalóival, alkalmazza tudatosan a helyes légzéstechnikát, befúvásmódot, billentést stb.,
- legyen képes a hangok biztonságos megszólaltatására a klasszikus hangterjedelemben,
- tudjon dinamikailag árnyalt, kulturált, kifejező kúrthangot képezni,
- alkalmazza játékában a hangindítás, elválasztás és hangbefejezés különböző módjait,
- törekedjék játékában a tiszta intonációra,
- rendelkezék az alapfokon játszott zenei anyag megszólaltatásához szükséges technikával,
- tudjon önállóan hangolni,
- ismerje a hangszer karbantartásának alapvető feladatait, és végezze ezeket önállóan,
- ismerje a tanult anyagban előforduló tempó- és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,

Liszt Ferenc Alapfokú Művészetoktatási Intézmény – Zeneiskola
Pedagógiai Programja

- a tanár útmutatásai alapján legyen képes a különböző zenei kifejezőeszközök alkalmazására (artikuláció, agogika, díszítés, lassítás, hangsúlyozás stb.),
- ismerje a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat,
- ismerje a kürt történetét, rokon hangszereit,
- ismerje a kürt szerepét különböző zenei korszakokban.

Legyen képes

- 2 kantiléna,
- 2 különböző karakterű gyakorlat,
- 2 különböző stílusú darab, vagy tétel előadására kotta nélkül.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló legyen képes tudásáról számot adni az alábbiak pódiumon történő bemutatásával:

- egy skála a tanuló meglévő hangterjedelmében (alap, terc és I. fokú hármashangzat, nyelvel és kötve, negyed és nyolcad értékekben),

- egy kantiléna,
- két etűd,
- egy előadási darab - ajánlott:
  - o Skroup: B-dúr koncert (rövid kadenciával)
  - o Beethoven: Románc
  - o Conccone: Téma és variáció.

További követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

A tanuló ismerje hangszere múltját, irodalmát, a jelentősebb alkotó- és előadóművészek munkásságát.

Legyen képes

- természetes, oldott hangszerkezelésre, helyes testtartásra, hangszertartásra, a tudatos légzéstechnika alkalmazására,
- C-g² hangterjedelemben kiegyenlítetten, különböző dinamikai árnyalattal, tiszta intonációval játszani, a nyelvtechnika tudatos alkalmazásával,
- életkorának és képességeinek megfelelő zenei anyag kottahű, stílusos, a zenei összefüggéseket visszaadó, értelmesen tagolt, árnyalt előadására, szép kifejező kúrthangon,
- az előadási darabokat fejből játszani,
- technikai szempontból tudatos, elemző gyakorlásra,
- igényesebb kamarazenei művek előadásában közreműködni.

Rendelkezzék

- a zenei kifejezést lehetővé tevő képzelőerővel, technikával, formálókészséggel,
- koncentrálóképesseggel,
- lapról olvasási készséggel, amely a mindenkorai darab megszólaltatásához, illetve a kamarazenéléshez szükséges.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló legyen képes

- F-c³ között kiegyenlítetten, tiszta intonációval, a nyelvtechnika tudatos alkalmazásával játszani,
- az ajaktrilla megvalósítására.

Művészeti alapvizsga tartalma

„A” tagozat

- Egy kantiléna (Szilágyi-Kökényessy: Kürtiskola II/31., II/47., II/52., II/73. nehézségi szintjén).
- Két különböző karakterű etűd (Szilágyi-Kökényessy: Kürtiskola II/9., II/15., II/16., II/37., II/42., II/68., II/90. nehézségi szintjén); az egyik etűd helyett lehet kamaramű is (Tarjáni Ferenc: Muzsikáljunk c. gyűjteményéből G. F. Händel: Sándor-ünnep nehézségi szintjén).
- Egy előadási darab (J. Mattheson: Ária, A. J. Varlamov: Orosz népdal, J. A. Hasse: Két tánc, G. F. Händel: Bourrée, Mező: Tánc, Schubert: A tavaszhoz nehézségi szintjén),

Az etűd kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

- Egy skála különböző képletekkel, a meglévő hangterjedelemben.
- Egy kantiléna (Szilágyi-Kökényessy: Kürtiskola II/110., II/116., II/142., II/155. nehézségi szintjén).
- Két etűd (Szilágyi-Kökényessy: Kürtiskola II/119., II/150., II/167., II/209. nehézségi szintjén; az egyik etűd helyett lehet kamaramű is).
- Egy előadási darab (Beethoven: Románc, Loeillet: Szonáta, Skroup: B-dúr koncert, Frehse: Andante, Székely: Szonatina II-III. tétel nehézségi szintjén).

Az etűd és a kamaramű kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

TENORKÜRT

„A” tagozat

- Egy másfél oktávos skála első képlete.
- Egy etűd (Varasdy-Nagyiván-Sztán: Trombitaiskola II. 51-116. nehézségi szintjén).
- Egy előadási darab (Dr. Ujfalusi-Steiner: Előadási darabok rézfúvósokra c. gyűjteményéből F. Schubert: Bölcsődal [20.], L. Mozart: Trombitaszó [22.], Anonymus: Hornpipe [24.], H. Purcell: Induló [26.], Corelli: Gavotta [28.], Rimsky-Korsakov: Mazurka [35.], vagy hasonló nehézségű előadási darabok).

Az etűd kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

- Egy másfél oktávos skála három képlettel.
- Egy etűd (Varasdy-Nagyiván-Sztán: Trombitaiskola II. [51-116.] Clodomir: Etűdök I-II. nehézségi szintjén).
- Egy előadási darab (Dr. Ujfalusi-Steiner: Előadási darabok rézfúvósokra c. gyűjteményéből J. S. Bach: Menüett [27.], Nagy Olivér: Chorea Hungarica [31.], G. Giordani: Arietta [33.], G. B. Pergolesi: Aria [34.], Bogár István: 4 bagatell [36.]; Harsona-ABC 69. o. Hasse: Két tánc, Marcello szonátatételek, vagy hasonló nehézségű előadási darabok).

Az etűd kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

Művészeti alapvizsga tartalma

„A” tagozat

- Egy dúr hangsor és párhuzamos mollja másfél oktávon keresztül, különböző képletekkel (pl. hármashangzat-felbontás, tercmenet, szekvenciák: futóskála, futóskála oktávzárással).
- Két etűd (az egyik etűd helyett duó, vagy egyéb kamaramű is választható) (Varasdy-Nagyiván-Sztán: Trombitaiskola IV. 1-30. nehézségi szintjén).
- Két különböző karakterű zongorakíséretes előadási darab, melyből az egyik lehet kamaramű is: barokk szonáta két tétele, vagy egy versenymű két tétele, vagy egy gyors és

egy lassú tempójú előadási darab (az ajánlott darabok: Corelli: Szonáták, Marcello: Szonáták, Vivaldi: Szonáták, valamint a trombitairodalom szólóművei).

- Rövid zenei anyag lapról játszása mérsékelt tempóban.

Az etüd és a kamaramű kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

- Egy dúr hangsor és párhuzamos mollja másfél oktávon keresztül, különböző képletekkel (pl. hármashangzat-felbontás, tercmenet, szekvenciák: futóskála, futóskála oktávzárással).
- Két etüd (az egyik etüd helyett duó, vagy egyéb kamaramű is választható) (Varasdy-Nagyiván-Sztán: Trombitaiskola IV. 30-53. nehézségi szintjén).
- Egy barokk szonáta két tétele (lassú-gyors), és egy más stílusú előadási darab zongorakísérettel (az ajánlott darabokat lásd a hatályos zeneművészeti szakközépiskolai trombita tantervben).
- Zenei anyag lapról játszása mérsékelt tempóban.

Az etüd és a kamaramű kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

Művészeti záróvizsga tartalma (kürt, tenorkürt)

„A” tagozat

- Egy kantiléna transzponálása Esz-kürtben (Szilágyi-Kökényessy: Kürtiskola II/110., II/161., II/203. nehézségi szintjén).
- Két különböző karakterű zongorakíséretes előadási darab, ill. versenymű, vagy szonáta lassú és gyors tétele kotta nélkül; az egyik előadási darab helyett kamaramű játszható; (Schubert: Szerenád, Telemann: Allegretto, Mozart: D-dúr kürtverseny, Händel: Ária, Skroup: B-dúr koncert, Csajkovszkij: Édes álom, Glinka: Északi fény, Martini: Gavotte, Székely: Szonatina, Szervánszky: Kis szvit nehézségi szintjén).

Az etüd és a kamaramű kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

- Transzponálás Esz-, vagy D-kürtben (Szilágyi-Kökényessy: Kürtiskola II/136., II/187. nehézségi szintjén).
- Egy etüd (Szilágyi-Kökényessy: Kürtiskola II/182., II/193., II/210. nehézségi szintjén).
- Egy kamaramű (Mozart-kürtduók, Haydn: Divertimento, Farkas F.: Régi magyar táncok - fúvósötös - nehézségi szintjén).
- Egy előadási darab, vagy 2 különböző karakterű tétel zongorakísérettel (ajánlott előadási darabok a hatályos zeneművészeti szakközépiskolai tanterv 8-10. oldalán, valamint Bogár: Változó felhők, Zempléni: Rapszódia).

Az etüd és a kamaramű kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

TROMBITA

A trombitatanítás szakirányú feladatai:

- a tanuló egyéni adottságához, képességéhez igazodó módszerek kialakítása, kiemelt figyelmet fordítva az egyéni hangszeroktatásban rejlő pedagógiai lehetőségek kihasználására,
- a helyes légzés, befúvás, testtartás, hangszertartás beállítása, kialakítása,
- a hangszeres játékhoz szükséges motorikus reflexek, motivációs bázis, a naponkénti gyakorlás szükségletének kialakítása,
- a hangszeres játék megvalósításában részt vevő izmok lazaságának, terhelhetőségének tartósabb igénybevétel teljesítéséhez szükséges készségek kialakítása,
- a zenei memória fejlesztése, gyakorlati alkalmazásához szükséges jártasságok kialakítása,
- az egyéni hangszeres tanórákra, kamarazenei, zenekari foglalkozásokra történő önálló felkészülés képességének kialakítása.

Ismertesse meg a tanulókkal

- a trombita történetét,
- a trombitának a rézfúvósok családjában és különféle együttesekben betöltött szerepét, szakmai lehetőségeit,
- a hangszer irodalmát,
- a tananyagot keresztül a főbb zenei stílusokat,
- a trombita hazai és külföldi művészeinek munkásságát.

Tudatosítsa

- a helyesen beállított légzéstechnika állandó ellenőrzésének fontosságát,
- a helyes szájartás mint a jó „ansatz”, befúvási mód kialakulása alapfeltételének fontosságát,
- a mindennapi gyakorlás didaktikai és fiziológiai szempontok szerinti szükségességét,
- a könnyed, felszabadult hangszeres játékmód kialakításának fontosságát.

Fejlessze a tanuló

- hallását, belső hallását, „intonációs” képességét,
- hangszeres adottságait,
- hangszertechnikai tudását,
- megformáló- és előadói képességét.

Tegye képessé a tanulókat

- rendszeres, hatékony, igényes gyakorlásra,
- a gyakorlás során felmerülő hibák önálló kijavítására,
- a beállított alapfunkciók önellenőrzésére,
- a tiszta intonációra,
- folyamatos hangszerjátékra, árnyalt stílusos előadásra,
- a pontos kottaolvasásra, a ritmus, valamint a zenei kifejezések előadásmódjára, illetve a tempóra vonatkozó utasítások megvalósítására.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

Ismerje a tanuló

- a helyes test- és hangszertartást,
- a helyes légzéstechnikát,
- a hangszer múltját, irodalmát,
- a dúr és moll hangnemeket 7 #, 7 b előjegyzésig,
- a tanult anyagban előforduló tempó- és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,

Liszt Ferenc Alapfokú Művészetoktatási Intézmény – Zeneiskola
Pedagógiai Programja

- a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat.

Legyen képes

- a helyes légzéstechnika alkalmazására, fejlesztésére,
- az alapvető funkciók helyes alkalmazására, a szájizomzat fejlesztésére a mindennapi gyakorlatok segítségével:
  - o fúvóka nélkül, csupán ajakrezgéssel,
  - o csak fúvókával,
  - o hangszerrel,
- az előírt hangterjedelmen belül (fisz-b²-ig) kiegyenlített, szép hang elérésére a tiszta intonáció megtartásával,
  - a könnyebb technikai problémák elemző gyakorlására,
  - a tanult darabok stílushű megszólaltatására,
  - folyamatos, mérsékelt tempójú lapról olvasásra,
  - a különböző artikulációs előírások (staccato, tenuto, legato, marcato) megszólaltatására,
  - skálázni egy oktávon keresztül valamennyi hangnemben.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló legyen képes tudásáról számot adni az alábbiak pódiumon történő bemutatásával:

- egy dúr és egy moll skála 5 képlete a másfél oktávos rendszerben,
- Clodomir: Trombitaiskola I./26., 28., 29.,
- Telemann: F-dúr szonáta I-II., vagy
- Händel: B-dúr szonáta I-II.

További követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

Ismerje a tanuló

- a hangszer múltját, a jelentősebb alkotó- és előadóművészek munkásságát,
- a rézfúvós hangszerek közötti azonosságot, különbséget.

Legyen képes a tanuló

- az előforduló légzéstechnikai és funkcionális problémák korrigálására a mindennapi gyakorlatok segítségével,
- az előírt hangterjedelmen belül (fisz-c³-ig) kiegyenlített és kifejező hang elérésére,
- a különböző hangindítások, hangbefejezések megvalósítására,
- a különböző nyelvütések (szimpla, dupla, tripla) gyorsaságának fejlesztésére,
- önálló hangolásra,
- a hosszabb zenei gondolatok egy levegővel történő összefogására,
- skálázni másfél oktávon keresztül valamennyi hangnemben,
- az adott zenei anyagot egyéni képességei, illetve készségei szintjének megfelelően, kotta- és stílushűen, értelmesen tagolva, kifejezéssel megszólaltatni.
-

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló rendelkezék megfelelő állóképességgel.

Ismerje a hangképzés folyamatát.

Legyen képes a tudatos légzéstechnika alkalmazására.

Tudja

- az ajak-, a nyelv- és a manuális technika alapjait,
- az összes dúr és moll skálát a kétoktávos rendszerben, 7 képletben.

Művészeti alapvizsga tartalma**„A” tagozat**

- Egy másfél oktávos skála első képlete.
- Egy etűd (Varasdy-Nagyiván-Sztán: Trombitaiskola III./1-65., Clodomir: Petits exercices 1-21., Arban: Trombitaiskola - ritmustanulmányok, díszítés- és trillaelőkészítő tanulmányok, egyszerű díszítések és trillák nehézségi szintjén).
- Egy előadási darab (Varasdy-Nagyiván-Sztán: Trombitaiskola III./66-74., Baldassari: Szonáta, Händel: Hallei szonáta, Rangers: Velencei karnevál, Tornyos: Szonatina nehézségi szintjén).

Az etűd kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

- Egy másfél oktávos skála öt képlettel.
- Egy etűd (Varasdy-Nagyiván-Sztán: Trombitaiskola III./1-65., IV./1-53., Clodomir: Petits exercices 1-29., Arban: Trombitaiskola - ritmustanulmányok, díszítés- és trillaelőkészítő tanulmányok, egyszerű díszítések és trillák nehézségi szintjén).
- Egy barokk szonáta lassú és gyors tétele (Albinoni: Esz-dúr concerto III-IV. tétel, Albinoni: F-dúr concerto I. tétel, Händel: B-dúr szonáta, Telemann: F-dúr szonáta nehézségi szintjén).
- Egy, az előbbtől eltérő stílusú előadási darab (Balay: Andante et allegro, Bogár: I. és II. Concertino nehézségi szintjén).

Az etűd kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

Művészeti záróvizsga tartalma**„A” tagozat**

- Egy másfél oktávos skála öt képlettel.
- Egy etűd (Clodomir: Petits exercices 22-70., Clodomir: Etűdök II., III., IV., VI., és Arban: Trombitaiskola etűdjeinek nehézségi szintjén).
- Két különböző karakterű előadási darab, melyből az egyik lehet kamaramű is (előadási darabok: Albinoni: Esz- dúr, g-moll, C-dúr concerto, Barat: Fantázia, Gedicke: Koncertetűd; kamaraművek: Borst: Trombitaduók, Mező Imre: Variációk, Clodomir: Six petits duo és Six duo faciles, Reschofsky: Trió, Farkas Ferenc: Régi magyar táncok nehézségi szintjén).

Az etűd és a kamaramű kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

- Egy dúr és 1 moll skála másfél oktávon, öt képlettel.
- Két etűd, vagy 1 etűd és 1 kamaramű (Clodomir: Petits exercices 22-70., Clodomir: Etűdök II., III., IV., VI., és Arban: Trombitaiskola etűdjeinek nehézségi szintjén; kamaraművek: Clodomir: Six duo Faciles, Scheidt: Brass: Quintets I-II., nehézségi szintjén).
- Egy barokk szonáta lassú és gyors tétele (Albinoni: Esz-dúr, g-moll, C-dúr concerto, Corelli: e-moll szonáta, Purcell: B-dúr szonáta, Vivaldi: d-moll concerto nehézségi szintjén).
- Egy más stílusú előadási darab (Bozza: Capriccio nehézségi szintjén).

Az etűd és a kamaramű kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

HARSONA

A képzés legeredményesebb módjának az tekinthető, ha a tanuló 9-10 éves korában tenoron vagy baritonon kezdi a mélyrészfúvós hangszerek tanulását, és csak a tanulmányok 3. évében, 11-12 éves korban tér át a harsona tanulására, amennyiben fizikuma, muzikalitása erre alkalmassá teszi. A tenoron vagy baritonon megszerzett készségek birtokában kétéves harsonaoktatás elegendő a zeneművészeti szakközépiskolai felvételi követelmény eléréséhez.

A harsonatanítás szakirányú feladatai:

Ismertesse meg a tanulókkal

- (életkoruknak megfelelő szinten) a harsona lehetőségeit, irodalmát; hangszerük történetét, akusztikai sajátosságait, a harsonairódalom legkiemelkedőbb alkotó- és előadóművészeit,
- a rokon hangszereket.

Alakítson ki könnyed hangszerkezelést:

- megfelelő légzéstechnikát, helyes befúvósmódot, test-, száj-, hangszer- és kéztartást, tolókezelést és tudatosítsa ezeket,
- dinamikailag árnyalt, telt, színes, kifejező harsonahangot,
- differenciált hangindítást és hanglezárást,
- megfelelő tempójú repetíciót,
- laza, egyenletes kartechnikát,
- pontosan összehangolt nyelv- és karmozgást.

A fentiek eléréséhez gyakoroltasson rendszeresen.

- tartott hangokat állandó és változó dinamikával, az intonáció lehetőség szerinti megtartásával,
- hangsorokat, fokozatosan táguló hangterjedelemben, különböző figurációkkal,
- a felmerülő technikai problémáknak megfelelő mozdulatsorokat, ujjgyakorlatokat.

Fordítson figyelmet

- a helyes légzés kialakítására, gyakorlására, fejlesztésére intenzív légzésfejlesztési gyakorlatokkal,
- a helyes szájtartás kialakítására, a szájizomzat fejlesztésére a mindennapi gyakorlatok segítségével:
  - * fúvóka és hangszer nélkül csupán ajakkal,
  - * csak fúvókával,
  - * hangszerrel,
  - * mindezek ellenőrzése fúvóka karikával,
- a céltudatos gyakorlási módszer kialakítására,
- a lapról olvasási készség fejlesztésére,
- a tudatos zenei memorizálásra,
- a művek zeneileg igényes kidolgozására,
- a rendszeres társas muzsikálásra.

Tanítsa meg a tanulókat a hangszer karbantartására.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

A tanuló

- a zenei anyagot életkorának, egyéni képességeinek és készségeinek megfelelő hangszerkezeléssel, kotta- és stílushűen, értelmesen tagolva, kifejezően szólaltassa meg,
- rendelkezék a játszott zenei anyag megszólaltatásához szükséges koncentrációképességgel,

- legyen tisztában a hangszerkezelés alapvető tudnivalóival, alkalmazza tudatosan a helyes légzéstechnikát, befúvásmódot,
- sajátítsa el az ajak és a kéz összehangolt munkáját; harsonánál a helyes tolókezelést,
- legyen képes a hangok biztonságos megszólaltatására az előírt hangterjedelemben,
- tudjon dinamikailag árnyalt, kulturált, kifejező hangot képezni,
- alkalmazza játékában a hangindítás, elválasztás és hangbefejezés különböző módjait,
- törekedjék játékában a tiszta intonációra,
- rendelkezzen az alapfokon játszott zenei anyag megszólaltatásához szükséges technikával,
- tudjon önállóan hangolni,
- ismerje a hangszer karbantartásának alapvető feladatait, és végezze ezeket önállóan,
- ismerje a tanult anyagban előforduló tempó- és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,
- a tanár útmutatásai alapján legyen képes a különböző zenei kifejezőeszközök alkalmazására (artikuláció, agogika, díszítés, lassítás, hangsúlyozás stb.),
- a tanár útmutatásai alapján legyen képes az új darabok egyszerűbb dallami díszítésére,
- ismerje a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat,
- ismerje a használt hangszer történetét, rokon hangszereit,
- ismerje az adott hangszer szerepét különböző zenei korszakokban.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló legyen képes tudásáról számot adni az alábbiak pódiumon történő bemutatásával:

- egy szabadon választott skála és hármashangzat-felbontás két oktávon keresztül, E-b1 hangterjedelemben,
- két, lehetőleg különböző jellegű gyakorlat (minimális szint: Ujfalusi-Pehl-Perlaki: Harsonaiskola II/300., 352.),
- egy előadási darab zongorakísérettel, kotta nélkül (minimum Pergolesi: Ária című mű nehézségi szintjén).

További követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

A légzés, levegővezetés terén tanultak elmélyítése, következetes alkalmazása, az előforduló hibák korrigálása.

A hangterjedelem további bővítése, fokozott figyelemmel a szép hangra és a tiszta intonációra.

A kamarazenélés és a zenekari játék előtérbe helyezése.

A tanuló ismerjen és tudjon gyakorlatban alkalmazni különböző

- díszítéseket,
- trillákat,
- előkéket, tripla- és duplanyelves megoldásokat.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló ismerje

- hangszere múltját, irodalmát,
- a kiművelt hangszeres technika alapjait.

Legyen képes

- minden regiszterben kiművelt harsonahang megszólaltatására,
- biztonságos, pontos, hibátlan hangindításra,
- pontos kézmunkával végrehajtott legato-technikára,
- dupla- és triplanyelv alkalmazására,
- vibrátóra és trillákra.

Művészeti alapvizsga tartalma**„A” tagozat**

- Egy dúr hangsor másfél oktávon keresztül, a hozzá tartozó hármashangzat-felbontással.
- Egy etűd (Ujfalusi-Pehl-Perlaki: Harsonaiskola II./151., 158., 247., Steiner: Harsona-ABC 16/2. Andante, 17/1. Andantino, 18/2. Allegretto, 19/2. Allegretto nehézségi szintjén).
- Egy előadási darab (Steiner: Előadási darabok rézfúvósokra c. gyűjteményből F. Schubert: Bölcsődal [20.], L. Mozart: Trombitaszó [22.], Anonymus: Hornpipe [24.], H. Purcell: Induló [26.], Corelli: Gavotta [28.], Rimsky-Korsakov: Mazurka [35.], vagy hasonló nehézségű előadási darabok).

Az etűd kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

- Egy dúr hangsor és párhuzamos mollja másfél oktávon keresztül, különböző képletekkel (pl.: hármashangzat-felbontás, tercmenet, futóskála, futóskála oktávzárással).
- Egy etűd (Ujfalusi-Pehl-Perlaki: Harsonaiskola I./136., 137., Ujfalusi-Pehl-Perlaki: Harsonaiskola II./217., 300., 352., Makovecz: Válogatott etűdök harsonára I./4. Poco Allegro, 6. Allegro, 12. Allegretto nehézségi szintjén).
- Egy előadási darab (Steiner: Előadási darabok rézfúvósokra c. gyűjteményből J. S. Bach: Menüett [27.], Nagy Olivér: Chorea Hungarica [31.], G. Giordani: Arietta [33.], G. B. Pergolesi: Ária [34.], Bogár István: 4 bagatell [36.]; Harsona-ABC 69. o. Hasse: Két tánc, Marcello szonátatételek, vagy hasonló nehézségű előadási darabok).

Az etűd kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

Művészeti záróvizsga tartalma**„A” tagozat**

- Egy etűd (Makovecz: Válogatott etűdök harsonára I.: 14. Andante, 16. Allegretto leggiero, 17. Allegro moderato, 18. Allegro moderato, 19. Andante, 20. Andante con moto, 27. Allegretto, 28. Mazurka, 30. Allegro moderato, 31. Allegretto, 32. Allegro moderato nehézségi szintjén).
- Két különböző karakterű zongorakíséretes előadási darab, melyből az egyik lehet kamaramű is: barokk szonáta két tétele, vagy egy versenymű két tétele, vagy egy gyors és egy lassú tempójú előadási darab (az ajánlott darabokat lásd a hatályos tanterv 46. oldalán).
- Rövid zenei anyag lapról játszása mérsékelt tempóban.

Az etűd és a kamaramű kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

- Két etűd (az egyik etűd helyett duó, vagy egyéb kamaramű is választható) (Makovecz: Válogatott etűdök harsonára I.: 33-35., 37., 38., 44., 46-50.; II.: 3., 4., 9-12., 14-16., 18., 20., 21., 29., 30., 32., 33., 38-40., 46. gyakorlatok nehézségi szintjén).
- Egy barokk szonáta két tétele (lassú-gyors), és egy más stílusú előadási darab zongorakísérettel (az ajánlott darabokat lásd a hatályos zeneművészeti szakközépfelkészítő tantervben).
- Zenei anyag lapról játszása mérsékelt tempóban.

Az etűd és a kamaramű kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

TUBA

A tubatanítás szakirányú feladatai:

- a tanuló egyéni adottságához, képességéhez igazodó módszerek kialakítása - kiemelt figyelmet fordítva az egyéni hangszeroktatásban rejlő pedagógiai lehetőségek kihasználására,
- a helyes légzés, befúvás, testtartás, hangszertartás beállítása, kialakítása,
- a hangszeres játékhoz szükséges motorikus reflexek, motivációs bázis, a naponkénti gyakorlás szükségletének kialakítása,
- a hangszeres játék megvalósításában részt vevő izmok lazaságának, terhelhetőségének tartósabb igénybevétel teljesítéséhez szükséges készségek kialakítása,
- a zenei elképzelések fejlesztése, a zenei előrelátás, a folyamatos kottaolvasás kialakítása,
- a zenei hallás átfogó fejlesztése,
- zenei memória fejlesztése, gyakorlati alkalmazásához szükséges jártasságok kialakítása,
- az egyéni hangszeres tanórákra, kamarazenei, zenekari foglalkozásokra történő önálló felkészülés képességének kialakítása.

Ismertesse meg a tanulókkal

- a tuba történetét,
- a tuba a mélyrézfúvósok családjában és különféle együttesekben betöltött szerepét, szakmai lehetőségeit,
- a hangszer irodalmát,
- a tananyagon keresztül a főbb zenei stílusokat,
- a tuba hazai és külföldi művészeinek munkásságát.

Tudatosítsa

- a helyesen beállított légzéstechnika állandó ellenőrzésének fontosságát,
- a helyes szájtartás - mint a jó „ansatz”, befúvási mód - kialakulása alapfeltételének fontosságát,
- a mindennapi gyakorlás - didaktikai és fiziológiai szempontok szerinti - szükségességét,
- a könnyed, felszabadult hangszeres játékmód kialakításának fontosságát.

Fejlessze a tanuló

- hallását, belső hallását, intonációs képességét,
- hangszertechnikai tudását,
- megformáló- és előadói képességét.

Tegye képessé a tanulókat

- a gyakorlás során felmerülő hibák önálló kijavítására,
- a beállított alapfunkciók önellenőrzésére,
- a tiszta intonációra,
- folyamatos hangszerjátékra, árnyalt stílusos előadásra,
- a pontos kottaolvasásra, a ritmus, valamint a zenei kifejezések előadásmódjára, illetve a tempóra vonatkozó utasításainak megvalósítására.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

Ismerje a tanuló

- a helyes szájtartást, légzéstechnikát, befúvást, hangszertartást, a könnyed hangszeres játékmódot,
- a rokon rézfúvós hangszereket,
- a tuba felépítését, alkalmazási területeit,
- a tanult anyagban előforduló tempó- és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,
- a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat.

Legyen képes a tanuló

- ideális tubahang kialakítására, megszólaltatására,
- különböző játékmódok megvalósítására,
- a zenei mondanivaló megformálására (legato, staccato stb.),
- az ajak és a kéz összehangolt munkájának kialakítására,
- a helyes befúvás és légzéstechnika alkalmazására,
- a zenei gyakorlatok, előadási darabok pontos, kottahű előadására,
- az előadási darabok kotta nélküli játszására,
- a gyakorlás során előforduló hibák felismerésére, azok önálló kijavítására,
- a hangszer építéséből fakadó intonációs problémák korrigálására,
- a hangszer önálló behangolására,
- a hangszer szakszerű karbantartására.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló legyen képes tudásáról számot adni az alábbiak pódiumon történő bemutatásával:

- egy dúr vagy moll skála (a tanuló meglévő hangterjedelméhez igazítva),
- két különböző karakterű etűd a végzett anyagból,
- két különböző karakterű előadási darab zongorakísérettel.

A skálát és az előadási darabot kotta nélkül kell játszani.

További követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

Ismerje meg a tanuló

- a tuba és a rézfúvós hangszerek rokon vonásait (fogások, részhangok, befúvási mód, fúvástechnika stb.),
- a tuba irodalmát,
- a zeneirodalom híres tubaszólóit.

Legyen képes a tanuló

- a technikailag és művészileg igényesebb előadási darabok, kamarazenei és zenekari művek interpretálására,
- a skálaformációkat élénk tempóban, kiegyenlítetten, különböző dinamikai árnyalatokkal 7 #, 7 b előjegyzésig játszani dúrban és mollban egyaránt,
- az általa képzett hangszerhang szépségét, teltségét, plasztikusságát folyamatosan fejleszteni,
- a megtanult előadási darabok közönség előtti színvonalas bemutatására,
- tiszta intonációra, tiszta hangszeres játéokra,
- az önálló munkára.

Tudja alkalmazni a tanuló

- a hangszerhang képzésének fizikai sajátosságait,
- a különböző zenei utasításokat az előadás módjára, tempójára, dinamikájára vonatkozóan.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló legyen képes

- természetes, oldott hangszerkezelésre,
- helyes test- és hangszer tartásra,
- a tudatos légzéstechnika alkalmazására.

Tudjon kontra F és f¹ között

- kiegyenlítetten,
- különböző dinamikai árnyalatokkal,
- tiszta intonációval,
- megfelelő nyelvtechnikával játszani.

Művészeti alapvizsga tartalma

„A” tagozat

- Egy skála (legalább három variációval).
- Egy gyakorlat (Kietzer: I. kötet, Sára: Tubaiskola, Jakab Gedeon: Tubaiskola I. kötet 172., 183., 187., 192., gyakorlatainak nehézségi szintjén).
- Egy előadási darab (F. Schubert: Bölcsődal [169], H. Purcell: Rigaudon [166] nehézségi szintjén).

Az etűd kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

- Egy skála (dúr és moll változata, legalább három variációval).
- Egy gyakorlat (Kietzer: I. kötet, Sára: Tubaiskola, Jakab G.: Tubaiskola I kötet 161., 163., 179., 186. gyakorlatainak nehézségi szintjén).
- Egy előadási darab (J. Brahms: Bölcsődal - [176] H. Purcell: Rigaudon - [166] nehézségi szintjén).

Az etűd kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

Művészeti záróvizsga tartalma

„A” tagozat

- Két etűd (Kietzer Tubaiskola I-II. kötet, Jakab G.: Tubaiskola II. kötet 291., 297. gyakorlatok nehézségi szintjén).
- Két előadási darab (G. F. Händel: Siciliana, W. A. Mozart: Menuet nehézségi szintjén).

Az etűd kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

- Két gyakorlat (Kietzer Tubaiskola I-II. kötet, Jakab G.: Tubaiskola II. kötet 291 297. gyakorlatok nehézségi szintjén).
- Két előadási darab (B. Marcello: Szonáta I. tétel, Hidas F.: Három kis tétel tubára nehézségi szintjén).

Az etűd kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

KÖVETELMÉNYEK ÉVFOLYAMONKÉNT RÉZFÚVÓS TANSZAK

/Trombita, harsona, kürt, tuba/

Előképző évfolyam

Éves követelmények:

A rézfúvós hangszerek oktatásának megkezdésekor kiemelt figyelmet kell fordítani a tanulók életkori sajátosságaira, fizikai, alkati, fejlettségére. Általában tíz éves korban éri el testi fejlődésük a hangszeroktatás elkezdéséhez kívánt szintet. Minimális követelmény: a fúvóka helyes elhelyezése az ajakra, helyes test- és hangszertartás, az egészséges, szép hang kialakítása.

1. évfolyam

A növendék legyen képes egy oktáv hangterjedelmen belül a Tanult ritmusértéket tartalmazó gyakorlatot előadására egészséges, szép hangon.

Az ujj- nyelv- és légzésvezetés-technika összehangolása.
Tempójelzések, zenei műszavak ismerete.

Év végi beszámoló anyaga:

- 1 gyakorlat
- 1 előadási darab

2. évfolyam

A növendék legyen képes nyolcadokkal, tizenhatodokkal, valamint kvint- és kvartkötésekkel tartalmazó gyakorlatok eljátszására.
Egy dúr skála és párhuzamos mollja eljátszása kotta nélkül.
Különböző karakterű és ritmikájú gyakorlatok.
Különböző játékmódok megvalósítása.

Év végi beszámoló anyaga:

- 1 skála kotta nélkül
- 2 különböző karakterű gyakorlat
- 1 előadási darab

„B”tagozat

Év végi vizsga anyaga:

- 1 skála három képletben kotta nélkül (tuba: kibővített képletekkel, variációkkal)
- 1 lassú és 1 gyors előadási darab, kotta nélkül, zongorakísérettel

3. évfolyam

A növendék legyen képes a tanult ritmusokra épülő, gyorsabb technikai gyakorlatok eljátszására.

Tiszta intonáció, árnyalt dinamika.
Különböző hangindítások.
Barokk, vagy klasszikus szonátatétel előadása.
Széles dinamikai skála alkalmazása.

Év végi beszámoló anyaga:

- 1 skála első képlete (tuba esetén 3 képlettel)
- 2 különböző karakterű gyakorlat
- 2 előadási darab különböző zenei korszakokból.

„B”tagozat

Év végi vizsga anyaga:

- 1 skála három képlettel kotta nélkül
- 2 gyakorlat (különböző karakterű)
- 1 lassú és 1 gyors előadási darab, kotta nélkül, zongorakísérettel

4. évfolyam

A kialakított hangterjedelemhez igazodó nagyobb terjedelmű, különböző technikai és zenei feladatot tartalmazó etűdök eljátszása.
Kantiléna jellegű, nagyobb íveket átfogó etűdök játszása.
Hangsorok, terclépések, hármashangzatok egy oktávon keresztül.
A gyakorlatok előadása széles dinamikai skálán.

Év végi beszámoló anyaga:

Liszt Ferenc Alapfokú Művészetoktatási Intézmény – Zeneiskola
Pedagógiai Programja

---

1 skála első képlete (tuba esetén 3 képlettel)
3 különböző karakterű gyakorlat
2 előadási darab különböző zenei korszakokból.
Lapról olvasás

„B” tagozat

Év végi vizsga anyaga:

1 skála
1 gyakorlat
1 barokk szonáta lassú és gyors tétele
1 más stílusú előadási darab

I-IV. továbbképző (5-8.) évfolyam

A zeneiskolai osztályokban elért színvonal eredményes megőrzése.
A zenei műveltség megőrzése, zenélési kedv ébrentartása.
Az akadálytalan, teljes légzés gazdaságos alkalmazása.
A tananyagban előforduló tempójelzések és játékmódok ismerete.
Művészileg igényesebb kamarazenei, vagy zenekari feladat ellátása.

Év végi beszámoló anyaga:

1 skála variációkkal
2 különböző karakterű gyakorlat
1 előadási darab (szonáta)
1 előadási darab (XX. sz. mű)
Lapról olvasás

Irodalom:

Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola (I-II-II-IV)
Arban: Díszítés- és trilla-előkészítő gyakorlatok,
Jakab Gedeon: Tubaiskola (I-II.)
Marcello: Szonáták
Viváldi: Szonáták és egyéb átiratok a
mély rézfúvós irodalomból.
Kling: Etűdök
Kopprasch: Etűdök
Albinoni: F-dúr concerto (FAM)
Peters: Gyakorlatok

A továbbképző „B” tagozat

A továbbképző „B” tagozatos növendékek számára a zeneművészeti szakközépiskolai tanterv az irányadó.

6. 6. 4 ÜTŐ TANSZAK

Az ütőhangszer-tanítás szakirányú feladatai

Az ütőhangszerek sokszínűségéből és zeneirodalmi sajátosságaiból eredően a kamarazenélés lehetőségeinek megteremtése a hangszertanulás folyamatában.

Ennek az igénynek megfelelően működik iskolánkban a „**Maracas**” ütőegyüttes, melynek munkájában a legkisebbektől a legnagyobbakig megtalálhatóak a tanszak legügyesebb tanulói.

Törekedünk a céltudatos gyakorlási módszer kialakítására, a művek zeneileg igényes kidolgozására.

Az egymáshoz való alkalmazkodásra és egymásra figyelésre nevelés.

Ismertesse meg a tanulókkal

- az ütőhangszercsalád leggyakrabban használatos tagjait,
- a különböző ütőhangszerek megszólaltatásának módját,
- a helyes ütéstechnikákat.

Fordítson figyelmet

- a különböző hangszerek speciális technikai elemeinek alkalmazására,
- a precíz, pontos ritmikai megoldásokra, külön figyelemmel a legáltalánosabb ütőhangszeres elemekre,
- az eltérő kézrendi megoldásokra,
- a céltudatos gyakorlási módszer kialakítására,
- a lapról olvasási készség fejlesztésére,
- a tudatos zenei memorizálásra,
- a művek zeneileg igényes kidolgozására.

Végeztesen az egyes zenei kíséret-formákhoz szükséges improvizációs gyakorlatokat.

Tanítsa meg a tanulókat a hangszereken elvégzendő kisebb igazításokra, alkatrészek cseréjére.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

Ismerje a tanuló

- az alapfokú művészetoktatási intézményben használatos ütőhangszereket, ezek magyar és leggyakrabban használt idegen nyelvű elnevezéseit,
- a különböző ütőhangszerek megszólaltatásának módját, a helyes ütéstechnikákat,
- a tanult anyagban előforduló tempó- és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,
- a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat.

Legyen képes a tanuló

- kottahú játéokra és lapról olvasásra folyamatos, mérsékelt tempóban,
- árnyalt dinamikák alkalmazására, a hangszínbeli különbségek felismerésére és megvalósítására,
- a speciális technikai elemek alkalmazására a különböző hangszereken (tremolo, előkék, egyszerű függetlenítés),
- hosszabb zenei gondolatok összefogására, a művek értelmes, tagolt előadására,
- a különböző ütőhangszerek eltérő kézrendi problémáinak megoldására,
- rugalmas beilleszkedésre kamarazenei együttesbe,
- céltudatos, módszeres gyakorlásra.

További követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

Ismerje a tanuló

- a legfontosabb ütőhangszerek múltját, származását, fejlődését,
- az ütőhangszerek irodalmát.

Legyen képes a tanuló

- szép és kifejező hang képzésére a különféle ütőhangszereken,
- nagyobb lélegzetű, összetett feladatot tartalmazó etűdök és előadási darabok megszólaltatására,
- sűrű, egyenletes, árnyalt dinamikájú tremolo alkalmazására a különböző hangszereken,
- zeneileg és technikailag tudatos, módszeres gyakorlásra, a művek önálló megtanulására,
- értelmes, tagolt, kifejező előadásmódra.

Rendelkezzék a tanuló

- megfelelő technikai felkészültséggel, előadói és formálókészséggel,
- egyszerű improvizációhoz szükséges képzelőerővel,
- biztos zenei memóriával és koncentrálóképeséggel,
- kamarazenéléshez és zenekari játékhoz szükséges lapról olvasási készséggel,
- megfelelő gyakorlási módszerekkel, amelyekkel a megfelelő technikai készenlét gyorsan elérhető,
- tudásszintjének megfelelő önállósággal a játszandó művek kiválasztásánál.

KÖVETELMÉNYEK, TANANYAG ÉVFOLYAMONKÉNT

ELŐKÉPZŐ

1. évfolyam

Az általános iskola 1-2. évfolyamába járó gyerekek számára.

A tanítás anyaga:

Dallamhangszeren 2-3 hang hangkészletű gyermekdalok.

Ritmushangszereken a negyed érték, a nyolcadpár és a negyed szünet.

Bevezetés a 4/4-es számolásba.

A kottaolvasás gyakorlása a fenti ritmusokkal.

Kamarazene jellegű együttes játék is lehetséges a szaktanár ötletei alapján.

2. évfolyam

Ismeretek:

A leggyakrabban használt hangszerek ismerete.

Az egész, fél, negyed, nyolcad, pontozott fél és negyed érték és a megfelelő szünetek.

Metrum: páros és páratlan lüktetésű metrumok (4/4 és 12/8 stb.), egyszerű váltakozó ütem.

Zárvonal, ismétlőjel, f, mf, mp, p dinamika és crescendo, decrescendo, marcato.

A hangszerkezelés fejlesztése:

Helyes testtartás.

„Szimmetrikus” verőfogás.

Váltott kézzel való játék.

Három dobon való játék.

Különböző menzúrájú dallamhangszereken való játék.

Különböző verők használata.

Minimális követelmény:

Ritmusgyakorlat (a tanult anyagból)

Ritmus-duó.

Egyszerű gyermekdal eljátszása dallamhangszeren.

Nagyon könnyű szólam megszólaltatása kamaraegyüttesben.

ALAPFOK „A” TAGOZAT**1. évfolyam*****Ismeretek:***

Az együttes játékban előforduló hangszerek ismerete.

A tizenhatod, a pontozott nyolcad érték és szünet.

Aszimmetrikus metrumok (5/8, 7/8)

Dinamika: ff, pp, sf.

Prima és seconda volta, da capo, dal segno, fermata.

A játszott művekben előforduló tempójelzések ismerete.

A hangszerkezelés fejlesztése

Az együttes játékban előforduló hangszerek megszólaltatása.

Hangszerek és verők váltása az együttes játékban.

Ejtegetés, „papa-mama”.

Egyszerűbb kézzrendi problémák ismerete és megoldása.

Különböző hangszínek előállításának és felismerése a hangszerek különböző verőkkel való megszólaltatása révén.

Minimális követelmény:

Ritmusgyakorlat és duó előadása a tanult anyagból.

Dallamhangszeren népdal vagy egyszerű előadási darab eljátszása zongorakísérettel vagy együttesben.

Egyszerű szólam megszólaltatása kamaraegyüttesben.

2. évfolyam***Ismeretek:***

Az együttes játékban előforduló hangszerek ismerete.

A triola (nyolcad- és tizenhatodos)

Hangsorok (dallamhangszeren), 2 #, 2 b előjegyzésig.

Azonosságok és hasonlóságok felismerése a tanult darabokban.

A periódus értelmezése.

A hangszerkezelés fejlesztése:

Az együttes játékban előforduló hangszerek megszólaltatása.

Szélsőséges dinamikák alkalmazása.

Dallamhangszeren egyszerű kétszólamú játék.

A vibrafon pedál kezelése (lehetőség szerint)

A kisdob tremoló és díszítések előkészítése.

Egyszerűbb függetlenítések dobfelszerelésén.

Minimális követelmény:

Ritmusgyakorlat és duó előadása a tanult anyagból.

Dallamhangszeren megszólaltatott előadási darabok zongorakísérettel.

Nehezebb szólamok megszólaltatása kamaraegyüttesben.

3. évfolyam***Ismeretek:***

- Bonyolultabb ritmuskombinációk felismerése és megoldása.
- Harmincketted, nagy triola, alla breve.
- Hangsorok, (dallamhangszeren), 4# 4 b előjegyzésig.
- Tanult dallamhangszeres művek formai elemzése az életkornak megfelelő szinten, zenehallgatás.
- A dobfelszerelés ismerete.

A hangszerkezelés fejlesztése:

- Előkék (egyed, kettes, hármas, négyes előke, kötve)
- Rövid tremolo, hangsúlyos tremolo, egyenletes tremolo, indítás, lezárás.
- Nehezebb skála-gyakorlatok megszólaltatása dallamhangszeren.
- Különböző hangszer-kombinációk kezelése, gyors hangszerváltások és verőváltások alkalmazása.

Minimális követelmény:

- Előkéket tartalmazó gyakorlatok eljátszása.
- Hosszabb lélegzetű előadási darabok megszólaltatása dallamhangszeren.
- Nehezebb szólamok eljátszása kamaraegyüttesben.

4. évfolyam***Ismeretek:***

- Az „egy ütésben” való gondolkodás elsajátítása.
- Változó tempók alkalmazása.
- Egyszerűbb díszítések ismerete és alkalmazása dallamhangszeren.
- A játszott anyag formai elemzése.
- Zenehallgatás, hangverseny látogatás (lehetőség szerint)
- Ismerkedés zeneszerzők életével, munkásságával.

A hangszerkezelés fejlesztése:

- A tremolo gyakorlati tökéletesítése.
- Különböző dinamikák alkalmazása tremolóval.
- Kétszólamú skálák, hármashangzat felbontások dallamhangszeren.
- Kiütött tremoló alkalmazása, hangok lefogása.
- Változó tempók megvalósítása önállóan és együttesben.
- Árnyalt dinamika alkalmazása.

Minimális követelmény:

- Tremolós gyakorlatok megszólaltatása.
- Kétszólamú játék dallamhangszeren.
- Bonyolultabb hangszerváltások együttesben.

5. évfolyam***Ismeretek:***

- A basszuskulcs ismerete, olvasása.
- Kétszer pontozott ritmusok, kvintola.
- A különböző ütemfajták és ritmuskombinációk átfogó ismerete.
- A megfelelő kézrend kialakításának készsége a zenei és technikai követelmények szerint.

A hangszerkezelés fejlesztése:

- Kézrend ütődobokon (ha rendelkezésre áll hangszer)

Az üstdob kicsengésének megfelelő időben és módon történő elfojtása. (ha rendelkezésre áll hangszer)

Minimális követelmény:

Üstdob gyakorlatok megszólaltatása, az üstdob pontos hangolása. (ha rendelkezésre áll hangszer)

A szerzett készségeknek megfelelő szintű művek előadása dallamhangszeren.

Bonyolultabb ritmuskombinációk, kísérek eljátszása dobfelszerelésen.

6. évfolyam

Ismeretek:

A rendelkezésre álló összes hangszer ismerete.

Hangsorok (dallamhangszeren) 7#, 7b előjegyzésig.

Tájékozódás az ütőhangszeres irodalomban.

Alapfokú zenetörténeti ismeretek, a társművészetekkel való kapcsolatok.

A hangszerkezelés fejlesztése:

Üstdobtremoló (kiütött tremolo) (ha rendelkezésre áll hangszer)

Egyszerűbb, 3-4 verős feladatok megoldása dallamhangszeren.

A dobfelszerelésen bonyolultabb függetlenítések, tánczenei ritmusok megszólaltatása.

„Paradiddle” játék.

Kiütött előkék kisdobon.

Minimális követelmény:

A szerzett készségeknek megfelelő nehézségű, hosszabb lélegzetű mű stílushű megszólaltatása dallamhangszeren. (pl. barokk szonáta lassú és gyors tétele vibrafonon)

Játék dobfelszerelésen.

Tremolós üstdob gyakorlatok. (ha rendelkezésre áll hangszer)

ALAPFOK „B” TAGOZAT

2-6. évfolyam

A „B” tagozaton tanuló növendékek átlagosnál jobb képességei és a rendelkezésre álló magasabb óraszám lehetővé teszi számukra a zenei ismeretek megszerzése és hangszerkezelés fejlesztése terén, hogy az „A” tagozatos növendékekhez képest nagyobb mennyiségű anyagot sajátítsanak el, magasabb szinten.

Számukra a „minimális követelmény” teljesítése természetesen nem elegendő, az adott osztály anyagából a nehezebb feladatokat kell az átlagosnál színvonalasabban megoldaniuk.

Művészeti alapvizsga követelményei

„A” tagozat

- Két dobgyakorlat (Knauer: Kisdobiskola 10., 16., 18., 29., 36., II. rész 11., 17., 27.; Keune: Kisdobiskola 48., 69., 127., 145., 173. nehézségi szintjén).
- Egy dallamhangszeres mű (Vivaldi: Largo; Bononcini: Allegro; Haydn: Szerenád nehézségi szintjén).
- Egy kamaramű (Camidge: Sonatina; Zempléni L.: Párok; Váray L.: Gukhe/low drums szólam; Jack McKenzie: Három tánc, Bartók Béla: Gyermekeknek 1.,2.,3., Mikrokozmosz nehézségi szintjén).
- Egy periódusnyi könnyebb zenei anyag lapról játszása mérsékelt tempóban.

A dallamhangszeren megszólaltatott darabokat lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

- Két kisdobgyakorlat (Knauer: Kisdobiskola 19., 20., 22., 24. (4/8), 31., 37., II. rész 2., 5., 14.; Keune: Kisdobiskola 67., 75., 108., 150., 153., 146. nehézségi szintjén).
- Egy skála hármashangzat-felbontással.
- Egy dallamhangszeres mű (Bach: h-moll szvit/1 tétel; Hacsaturján: Rózsalányok tánca; Rameau: Gavotte; Händel: a-moll menüett HWV 602, 603 nehézségi szintjén).
- Egy kamaramű (J. S. Bach: Kétszólamú invenciók, Zempléni L.: Üzenetek - Hét SMS-tanulmány dobokra/1 tétel; Váray L.: Gukhe/high drum szólam; Balázs O.: Nyolc trió 5., 6. nehézségi szintjén).
- Egy periódusnyi zenei anyag lapról játszása mérsékelt tempóban.

A dallamhangszeren megszólaltatott darabokat kotta nélkül kell játszani.

TOVÁBBKÉPZŐ „A” TAGOZAT**7-10. évfolyam**

A továbbképző évfolyamok eléréséig az egyes növendékek tudásszintje között jelentős különbség alakulhat ki képességeik, teherbírásuk és szorgalmuk alapján.

Ezt a különbséget a továbbképző osztályokban növelheti a közismereti iskolákban jelentkező eltérő mértékű terheléstől és az iskolán kívüli más elfoglaltság (pl. sport) mértékétől függő gyakorlási idő, valamint a zenetanulás eltérő iránya és célja. Vagy az egyéni hangszertudás fejlesztése, vagy a kamarazenei, illetve a zenekari játék fejlesztése kerül előtérbe. Ezért a továbbképző évfolyamok feladatát, anyagát nem írjuk le évekre lebontva, hanem a fejlesztés lehetséges irányait és céljait fogalmazzuk meg.

Ismeretek:

Az önálló muzsikáláshoz szükséges tájékozottság fejlesztése a hangszer szóló-, kamarazene- és zenekari irodalmában. Az ütőhangszerek népes családjának minél szélesebb körű ismerete. Eligazodás az ütőhangszerek irodalmában gyakrabban előforduló különböző modern notációkban. A zeneirodalom jelentős zenekari műveinek ismerete, az ütős szólamok megszólaltatásához szükséges tájékozottság.

A hangszerkezelés fejlesztése:

Az úgynevezett összetett darabok esetén a különböző hangszerek összeállításának megtervezése, bonyolultabb kézrendek alkalmazása.

A különböző modern technikák ismerete és alkalmazása a dobfelszerelésen.

Minimális követelmény:

Az alapfokú zeneiskolai tanulmányok során szerzett ismeretek és készségek továbbfejlesztése, elmélyítése.

TOVÁBBKÉPZŐ „B” TAGOZAT**7-10. évfolyam**

A továbbképző osztályok „B” tagozatos növendékei nem zenei jellegű közismereti tanulmányaik mellett is meg akarják őrizni a zenei pálya választásának lehetőségét. Ebből következik, hogy számukra a szakközépiskolák tanterve az irányadó.

Művészeti záróvizsga követelményei**„A” tagozat**

- Két kisdobgyakorlat, vagy 1 kisdob- és 1 üstdobgyakorlat (Knauer: Kisdobiskola/II. rész 16.,18.,35.; Keune: Kisdobiskola 84., 135., 148., 161., 176.; Knauer: Üstdobgyakorlatok 6., 11., 15., 20. gyakorlat nehézségi szintjén).
- Egy dallamhangszeres mű (Dvořák: Humoreszk, Mozart: Török induló, Weiner: Rókatánc, Haydn: Magyaros rondo nehézségi szintjén).
- Egy kamaramű (Bartók Béla: Gyermekeknek, Mikrokozmosz, Evelyn Glennie: Kis imádság, Joplin: Ragtime - Percherine, Entertrainer, John O'Reilly: Három epizód, G. d. Monica: Movi-rock, Steve Reich: Zene fadarabokra, Balázs O.: Nyolc trió/1 tétel, Siegfried Fink: Trommeltanz/Junior's beat nehézségi szintjén).
- Rövid zenei anyag lapról játszása mérsékelt tempóban.

A megszólaltatott gyakorlatok száma változtatható, de a vizsgázó ritmus- és dallamhangszeres műveket is szólaltasson meg. A dallamhangszeren megszólaltatott darabokat a kamaramű kivételével lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

- Két kisdobgyakorlat vagy 1 kisdob- és 1 üstdobgyakorlat (Knauer: Kisdobiskola/II. rész 20., 21., 26., 29., 30.; Keune: Kisdobiskola 83., 97., 138., 147., 158.; Knauer: Üstdobgyakorlatok: 14., 19., 24., 27., 33., 46.; S. Fink: Kisdobszvit - Marcia nehézségi szintjén).
- Egy skála hármashangzat-felbontással (4#/4b-től).
- Egy hosszabb lélegzetű mű megszólaltatása dallamhangszeren (pl. barokk szonáta lassú és gyors tétele: J. S. Bach: a-moll partita, Rimszkij-Korszakov: Dongó, Gounod: Faust/Tánc no.6, Vivaldi: a-moll hegedűverseny, Masser: Etűdök/1 tétel, Bach: Seven chorales/1 korál, Luis Milan: Pavana, Händel: Spanish Royal Marsh, Haydn: Sonata no. 9. Hob XVI/4, W. Kraft: Francia szvit, M. Getano: Multiple Episode, Cserepnyin: Szonatina, S. Fink: Etudes in Jazz nehézségi szintjén).
- Zenei anyag lapról játszása mérsékelt tempóban.

A dallamhangszeren megszólaltatott darabokat a kamaramű kivételével kotta nélkül kell játszani.

Felhasználható irodalom:

Balázs-Zempléni: Ritmusgyakorlatok kezdőknek
Balázs O. Technikai gyakorlatok I-III.
Balázs-Kósa-Zempléni: Csengő-bongó
Zempléni: Ütős ABC
Zempléni: Ütős muzsika kezdők számára
Vigdorovits: Ütőhangszerek iskolája
Nesztor: Ritmusjáték és jazzdobolás
Siegfried Fink: Kisdobiskola
Siegfried Fink: Kisdob duók
Siegfried Fink: Gyakorlatok 1-es, 2-es, 3-as, 4-es előkékre
Knauer: Kisdobiskola I. II.
Keune: Kidobiskola
Hochrainer: Kisdobiskola

Kamarazene:

Balázs: Nyolc trió ütőhangszerekre
Kósa: Régi zene hangolt ütőhangszerekre
Zempléni: A triótól az oktettig
Igény és lehetőség szerinti külföldi kiadványok, szerzők darabjai.

6.6. 5 MAGÁNÉNEK

A magánének-tanítás legfőbb sajátossága, hogy a technikai, zenei képzés mellett alapfeladata az énekhang (mint hangszer) kiépítése, képzése. Erre csak a mutálás befejezése után kialakult hangképzőszervek (felnőtt gége, illetve hangszalagok) alkalmasak, így a magánének-tanulást 15-18 éves korban lehet elkezdni (ez nemtől és hangfajtól függően változik). Az énektanulás megkezdéséhez gégeorvosi javaslatot kell beszerezni.

A magánének tárgy tanításának a *célja*, hogy

- adjon helyes alapot a tanulók hanggi adottságai és zenei képességei optimális kifejléséhez,
- felkészítse a tanulókat a vokális társas muzsikálásra,
- nyújtson segítséget az énekhang és beszédhang karbantartásában.

A magánének tárgy tanításának szakirányú feladatai

Ismertesse a tanulókkal

- az emberi hang anatómiai, működésbeli, hangfaji sajátosságait, technikai lehetőségeit,
- a vokális irodalmat, annak jeles alkotó- és előadóművészeit,
- a különböző éneklési technikák (legato, staccato, portato, leggiero, tenuto) alkalmazását.

Alakítson ki

- helyes légzési módot,
- tiszta intonációs képességet,
- a tanuló saját hangterjedelmében egységes hangszínt,
- árnyalt dinamikai megoldásokat,
- igényt és képességet a rezonáns üregek és a rekesz minél szakszerűbb alkalmazására,
- érthető és szép szövegmondást,
- helyes hangszemélyt.

A fentiek eléréséhez gyakoroltasson rendszeresen

- beéneklő-, hangképző-, hangterjedelem-növelő gyakorlatokat,
- rezonancia- és rekesz-gyakorlatokat,
- szövegmondó feladatokat,
- koloratúra-, trilla- és díszítő gyakorlatokat.

Fordítson figyelmet

- a tanuló saját hangjának helyes hangfaji megítélésére,
- a céltudatos gyakorlási módszer kialakítására,
- a lapról éneklési készség fejlesztésére,
- a tudatos zenei memorizálásra,
- a művek zeneileg és énektechnikailag igényes kidolgozására,
- a rendszeres társas éneklésre.

Tanítsa meg a tanulókat hangképző szervük egészségi állapotának felmérésére, és a szükséges egészségügyi tennivalókra.

Követelmények a program elvégzése után

Az „A” tagozat végén

A tanuló ismerje

- az emberi hang anatómiai, működésbeli, hangfaji sajátosságait, technikai lehetőségeit,
- a vokális irodalmat, annak jeles alkotó- és előadóművészeit,

Liszt Ferenc Alapfokú Művészetoktatási Intézmény – Zeneiskola
Pedagógiai Programja

- a tanult anyagban előforduló tempó- és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,
- a tanult művek zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat.

Tudjon

- az énekléshez szükséges módon helyesen lélegezni,
- könnyed izomérzet mellett az előadandó mű kívánalmi szerinti hangot adni,
- tisztán intonálni,
- hangfajának hangterjedelemén belül színben egyöntetűen, dinamikailag pedig árnyaltan énekelni,
- bánni rezonáns üregeivel, illetve rekeszével, és azokat maximálisan kihasználni,
- érthető és szép szövegmondással énekelni és beszélni,
- összhangot teremteni a szöveg és a zenei anyag között,
- értelmezni és megvalósítani tempóbeli és dinamikai előírásokat a tanult darabokban,
- zeneműveket az évfolyamának és egyéni képességeinek megfelelően stílushűen, művészi kifejezéssel megszólaltatni.

Legyen képes

- rendszeres gyakorlásra, a saját hangképző szerv feletti ellenőrzésre,
- helyes hangeszmény kialakítására, elsősorban saját hangjának helyes hangfaji megítélésére, ezen belül az eszményi hangzás elérésére.

Rendelkezzék

- megfelelő zenei memóriával, koncentráló- és állóképességgel,
- jó előadói készséggel, művészi fantáziával, a közönséggel való kapcsolatteremtési készséggel.
-

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

- bonyolultabb koloratúra-gyakorlatok, trilla és nehezebb díszítő elemek,
- a legato, staccato, portato, leggiero, tenuto éneklés biztonságos alkalmazása,
- a hangterjedelem teljes kiépítése.

Nagyobb anyag igényesebb feldolgozásával magasabb szint elérése.

A tanuló legyen képes tudásáról számot adni az alábbiak pódiumon történő bemutatásával:

- 1 népdal vagy népdalfeldolgozás
- 1 preklasszikus, barokk vagy klasszikus dal,
- 1 romantikus dal.

Művészeti alapvizsga tartalma

„A” tagozat

- Egy népdalfeldolgozás (Farkas Ferenc: Béres legény..., Molnár-Kern: Szól a kakas már..., Zöld erdőben, zöld mezőben... népdalfeldolgozások, ill. a Százszínű csokor c. kötet dalai: Pierlala, francia népdal, Vira, portugál népdal nehézségi szintjén).
- Egy preklasszikus, barokk vagy klasszikus dal, esetleg ária (A dal mesterei I-II. kötet: Scarlatti: Meddig tart e kínos élet, Caldara: Fényben fürdik a táj, Morley: Leány és legény, Haydn: Az elhagyott, Beethoven: Szeretlek nehézségi szintjén).
- Egy romantikus dal (Schubert: A vadrózsa, Jókedv, Könnyzáró, Schumann: Az árva, Az elhagyott lányka, Zöld hímes rét, Mendelssohn: A dalnak lenge szárnyán, Szívek, ha végül válnak, Viszontlátásra, Aratódal, ill. A dal mesterei II-III. kötet dalainak nehézségi szintjén).

A műveket lehetőleg kotta nélkül kell énekelni.

„B” tagozat

- Egy dal Kodály: A magyar népzene sorozatból (Kocsi szekér, kocsi szán..., Ludaim, ludaim, Bárcsak engem valaki megkérne... nehézségi szintjén).
- Egy preklasszikus, barokk vagy klasszikus dal, vagy ária (Caldara: Szívem szép álma; Carissimi: Így élni nem tudok; Händel: Jöjj és járjad; Ó, jaj, vajon csak emlék; Pergolesi: Nina; Beethoven: Rózsalánc; Mozart: Barbarina áriája a Figaro házassága c. operából, illetve A dal mesterei: IV., V., VII/a kötetek dalai nehézségi szintjén).
- Egy romantikus dal (Csajkovszkij: Csak az, ki vágyban ég; Egy szót sem, ó, kérlek; Áldás; Brahms: Útban a kedveshez; Vasárnap; Kárbaveszett szerenád, Wolf: Harmatos reggel, illetve A dal mesterei VII/c, Énekiskola III., Csajkovszkij: Dalok és románcok darabjai nehézségi szintjén).
- Egy XX. századi szerző dala (Farkas: Gitárdalok, Kósa: Veronika dala; Gyermekdalok).
A műveket kotta nélkül kell énekelni.

Művészeti záróvizsga tartalma

„A” tagozat

- Egy barokk dal, vagy kantáta-részlet (Händel: Csordul a könnyem, Bach: Már örvendj bús lelkem, Purcell: Jöjj, bűvös éj, Bach kantátainak áriái, ill. A dal mesterei IV., V., VI. kötetéből és más gyűjteményekből nehézségi szintjén).
- Egy bécsi klasszikus szerzők dalaiból (Mozart: Das Veilchen/Az ibolya/ Die Zufriedenheit, Haydn: Der Wanderer nehézségi szintjén).
- Egy romantikus dal (Schubert: An die Musik, Schumann: Die Lotosblume, Kjuí: A fecske, Glinka: A pacsirta? Richárd Strauss: Ajánlás nehézségi szintjén).
- Egy XX. századi szerző dala (Bartók Béla: 8 magyar népdal, Kodály Zoltán: Magyar népzene köteteiből /nehézségi fok szerint/, Kelen H., Kerekes J., Kosa P., Farkas F., Fauré, Debussy nehézségi szintjén).
A műveket lehetőleg kotta nélkül kell énekelni.

„B” tagozat

- Egy barokk kantáta-, vagy oratórium-ária (Parisotti: Arie Antiche I.-II.-III. kötetéből, Vivaldi: Glória, Bach kantátái, áriái nehézségi szintjén).
- Egy bécsi klasszikus szerző igényesebb dala vagy áriája (Mozart: Abendenfindung, Ridente la calma, An Chloe, Haydn Fideliti, Das Leben ist ein Traum, Mozart: Figaro házassága c. operából megfelelő hangfajok áriái, vagy Bastien és Bastiene áriái nehézségi szintjén).
- Egy nehezebb, romantikus vagy késő romantikus dal, vagy rövidebb romantikus operaária (Schubert, Brahms, Liszt, Csajkovszkij, Rubinstein, Masenet, Glinka, Grieg dalai vagy Puccini: Lauretta áriája nehézségi szintjén).
- Egy XX. századi szerző dala (Kodály: A magyar népzene, I.-XI. [nehezebb darabok], Bartók: 20 magyar népdal., Orbán: Dalok, Wolf: Olasz daloskönyv, Kósa: Válogatott dalok, Külföldi szerzők dalai hasonló nehézségi fokon nehézségi szintjén).

A műveket kotta nélkül kell énekelni.

KÖVETELMÉNYEK ÉVFOLYAMONKÉNT

„A” tagozat:

A növendék ismerje:

- Az emberi hang anatómiai, működésbeli, hangfaji sajátosságait,
- Vokális irodalmat, annak alkotó- és előadóművészeit,
- A zenei műszavakat, ezek jelentéseit, tempó és dinamikai jelzéseket,
- A tanult művek szerzőinek nevét, művek címét, tudja azokat helyesen kiejteni, leírni.

A növendék rendelkezzen:

- Jó előadói készséggel, művészi fantáziával,
- A közönséggel való kapcsolatteremtési készséggel,
- Megfelelő zenei memóriával,
- Koncentráló- és állóképességgel.

Legyen képes:

- Rendszeres gyakorlásra, saját hangképző szerve feletti ellenőrzésre,
- Saját hangjának helyes hangfaji megítélésére, eszményi hangzás elérésére.

Tudjon:

- Az énekléshez szükséges módon helyesen lélegezni,
- Támasz fogalmának tudása, rezonans üregek tudatos használata,
- Helyesen artikulálni (beszédhibák kijavítása, szöveggyak.)
- Tisztán intonálni,
- Egyszerűbb díszítő elemek, trillák, futamon éneklése,
- Koloratúrák tiszta, könnyed megoldása,
- Hangszín, hangerő egységes megoldása,
- Recitativo-éneklés.

„B” tagozat:

Az „A” tagozat követelményei, továbbá:

- Biztonságosabb technikai megoldások,
- Nehezebb díszítő elemek helyes megoldása,
- Az olasz és német „bel canto” iskola ismerete,
- Bonyolultabb dinamikai megoldások,
- Állóképesség, fizikai terhelhetőség magasabb szinten,
- Hangterjedelem teljes kiépítése.

A számonkérés formái:

„A” tagozat:

- Közös óra évi 1-2 alkalommal
- Félévkor meghallgatás (2 dal vagy ária)
- Év végén vizsga (2 dal vagy ária)
- Nyilvános szereplés iskolai rendezvényeken

„B” tagozat:

- Közös óra évi 2 alkalommal,
- Félévkor meghallgatás (2 dal vagy ária)
- Év végén vizsga (2 dal vagy ária)
- Nyilvános szereplés iskolai rendezvényeken

A műveket kotta nélkül, zongorakísérettel kell előadni.

6. 6. 6 SZOLFÉZS TANSZAK

A szolfézsóra nem külön „szigetként” létezik, hanem azért, hogy a gyermekek minél könnyebben tájékozódjanak a zene birodalmában, ezzel is segítve hangszeres tanulmányaikat, megalapozva zenei és általános műveltségüket. Iskolánk több évtizedes tapasztalata alapján döntöttünk úgy, hogy csak a kötelező előképzők és 1-4. osztályig koncentráljuk tantervi programunkat. Az általános iskolák 7-8. osztálya, illetve a középiskolás korosztály számára vonzóbb alternatíva a csoportos zenélés, éneklés, mely több élményt nyújt növendékeinknek.

Meggyőződésünk, hogy az amatőr szinten zenélő fiatalok életében nagyobb hatása van a zenekarban, kamaracsoportokban, énekkarban való munkának, mint az elméleti anyag bővítésének. Nagyobb az esélye annak, hogy felnőtt korában a kikapcsolódásnak, szórakozásnak ezt a kultúrált formáját választják.

A program elkészítésének alapja, szempontjai, dalanyaga, elméleti ismeretei, követelményei a Művelődési és Közoktatási Minisztérium által kiadott „Az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programja.”

A szolfézs tanszak felosztása

- Előképzők – kis és nagy (1 vagy 2 év)
- 1- 4 Szolfézs osztályok
Ez kötelezően elvégzendő 4-6 osztályt jelent, a 4. osztály után választható tantárgyak
- Szolfézs 5.
- Zenetörténet
- Énekkar

A szolfézs tantárgyhoz tartozó tantárgyak

- Zenetörténet, énekkar - óraszám: heti 2x45 perc
Kivétel a kamarazenei főtárgyasok: heti 1x45 perc

Éves óraszám: 66

A szolfézs osztályok anyagát nagyobb részletességgel havi elosztásban is elkészítettük. Célunk, hogy a párhuzamos osztályok azonos tempóban haladjanak, egységes legyen a követelmény, hogy a csoportok közötti átjárhatóság lehetőségét biztosítsuk.

Az évfolyamokról**Kis előképző**

Az általános iskola 1. osztályosai számára, ebből az osztályból nem lehet közvetlenül az 1. szolfézs osztályba kerülni. Elvégzése nem kötelező.

Nagy előképző

A kis előképzőt végzettek, illetve az általános iskola 2. osztályosai számára. Elvégzése kötelező.

A szolfézstanítás célja a zenei képességek sokoldalú fejlesztése és olyan zenei gondolkozás kialakítása, amely segíti a tanulókat a zenei anyag helyes értelmezésében és megszólaltatásában. A szolfézs tantervi program e cél elérését kívánja segíteni azzal, hogy

- az általános zenei képességek fejlesztését, és
- a zenei alapismeretek elsajátítását pedagógiai folyamattá szervezi.

Külön figyelmet fordít arra, hogy e folyamat gazdagítsa a tanulót a zene megszólaltatásának és befogadásának örömeivel.

A szolfézstanítás szakirányú feladatai:

- a tanuló személyiségének erkölcsi és szellemi formálása; érzelmvilágának kibontakoztatása, nemzeti identitástudatának megalapozása,
- átfogó zenei műveltség kialakítása,
- a hangszerstanulás segítése,
- a társművészetek iránti nyitottság megalapozása,
- a zenei készségek kiművelése, a képességek fejlesztése (mind befogadásban, mind reprodukálásban) az alábbi területeken:
  - o ritmus-metrum,
  - o tiszta intonáció,
  - o tájékozódás a magassági viszonyokban (relációk, hangközök),
  - o dallamhallás,
  - o többszólamúság-harmóniaazonosítás,
  - o zenei olvasás-írás,
  - o zenei szerkezet (forma, frazeálás, agogika),
  - o zenei memória,
  - o rögtönzés,
  - o zenehallgatás (szemben az előbbiekkal: a szintetizáló hallás fejlesztése),
- a zenei pályára készülő tanulók felkészítése a továbbtanulásra.

A szolfézstanítás - a hangszerstanítással szerves egységben - a zene megszerettetését, a későbbi öntevékeny muzsikálás és zenehallgatás iránti igény kialakulását kívánja megalapozni.

Követelmények a program elvégzése után

Általános követelmények

Rendelkezzék a tanuló

- olyan késztetéssel, mely a választott - eddig tanult - muzsikálási formát élete szerves részévé teszi,
- mindazokkal a zenei készségekkel, jártasságokkal, ismeretekkel, melyek eszközt biztosítanak a zene stílushű megszólaltatásához,
- olyan zenei áttekintőképességgel, melynek birtokában önállóan meg tudja oldani a képesség-készség szintjének megfelelő zenei feladatokat,
- a tanulmányai során elsajátított készség- (K), jártasság- (J), ismeret-repertoárral (I).

Követelmények az alapfok elvégzése után

Hangszeres tanszakok és szolfézs főtanszak „A” tagozat

- Ismerje a tanuló a ritmuselemeket a harminckettedektől az egész értékű kottáig (I). Tudjon tájékozódni ezeknél nagyobb és kisebb értékekben is.
- Ismerje fel hallás után és kottaképről az alábbi ritmusképleteket: szinkópa, éles és nyújtott ritmus, egyszerűbb átkötések (K).
- Legyen jártas ezek diminuált és augmentált formáiban is (J).
- Legyen áttekintőképessége a 2/4, 3/4, 4/4, 3/8, 6/8, 2/2, 3/2, 4/2-es ütemekben (K).

Liszt Ferenc Alapfokú Művészetoktatási Intézmény – Zeneiskola
Pedagógiai Programja

- Ismerje az egyszerűbb aszimmetrikus metrumokat (J-I).
- Legyen biztos tájékozottsága a relatív és abszolút rendszerben (könnyebb alterációkban is) 4 #, 4 b-ig (K).
- Ismerje a pentaton hangsort (J-I).
- Tudja a dúr és moll hangsorokat 7 #, 7 b-ig (J).
- Ismerje a háromféle moll hangsort (J-I), ismerje a modális hangsorokat (J-I).
- Tudja megállapítani a hangnemeket - hangszeres anyagához kapcsolódóan is (K).

Legyen tájékozott a hangmagassági viszonyokban:

- ismerje fel hallás után az oktávon belüli tiszta, kis és nagy hangközöket (K),
- ismerje a bővített szekund, bővített kvart, szűkített és bővített kvint, szűkített szeptim hangközöket; tudja ezeket kottaképről is azonosítani (J).
- Ismerje a négyféle hármashangzat, a dúr és moll fordítások, valamint a dominánsszeptim-hangzat felépítését (K).
- (A szűkített és bővített hármashangzatok megfordításait csak ismeret szinten.)
- Legyen képes ezeket hallás után felismerni, és kottaképről azonosítani (K).
- Ismerje a mollbeli VII. fokú szűkített szeptimhangzat felépítését (I).
- Ismerje a funkciós főakkordokat 4 #, 4 b-ig (K). Tudja ezeket kottaképről felismerni hangszeres anyagához kapcsolódóan is (J-I).
- Ismerje a funkciós vonzást (I).
- Ismerje a hangnemi kitérés és moduláció fogalmát. (J-I)

Tudjon lejegyezni:

- rövid szótagszámú, tempó giusto magyar népdalt szöveggel (K),
- igen könnyű műzenei periódust, funkciót jelző basszussal (K).

Legyen képes fentieknek megfelelő nehézségi fokú dallamot lapról olvasni (K).

Ismerje és tudja kottaképről is azonosítani (hangszeres tanulmányaiban alkalmazni):

- a magyar népzene stílusjegyeit,
- a periódus fogalmát,
- a kis formákat,
- a triós formát,
- a szonátaformát,
- a rondót,
- a barokk és klasszikus táncokat (J-I).

Rendelkezzék alapvető zenetörténeti tájékozottsággal: a zenetörténeti korok, kiemelkedő zeneszerzők, műfajok ismeretével (J-I).

Legyen képes zenehallgatás alapján felismerni barokk, klasszikus, romantikus és XX. századi zenét.

Ismerje a leggyakrabban előforduló zenei kifejezéseket.

Zenei anyag

Tudjon

- 20 magyar népdalt élményszerű előadásban megszólaltatni (kotta nélkül),
- 20 műzenei szemelvényt (ebből 10-et kotta nélkül) énekes, vagy hangszeres előadásban megszólaltatni a következő zenetörténeti korokból arányosan:
  - o középkor,
  - o reneszánsz,
  - o barokk,
  - o klasszika,
  - o romantika,
  - o XX. század.

(Ezen belül dalok, táncok, kánonok és társas énekek; témák nagyobb terjedelmű művekből.)

Hangszeres tanszakok „B” tagozat**„Hosszú” tanszakok**

(Kapcsolódva a felvételi vizsgák felvételi anyagának megfogalmazásához)

- Tudjon a tanuló 10 - periódus terjedelmű - barokk és klasszikus dallamot fejből szolmizálni, szöveggel előadni.
- Tudjon 10 magyar népdalt fejből, szöveggel, élményszerűen előadni.
- Ismerje a kvintkört, tudja a hangsorokat 7 #, 7 b előjegyzésig (dúr és háromféle moll hangsor).
- Ismerje a modális hangsorokat. Tudja ezeket énekelni ábécés nevekkel 4 #, 4 b előjegyzésig.
- Tudja énekelni ábécés nevekkel a hangközöket; a hármashangzatokat és fordításait; a dominánsszeptim- és a mollbeli VII. fokú szűkített szeptimhangzatokat dúr és moll hangsorokban, oldással.
- Ismerje fel a fentieket együtthangzásban hallás után, és tudja lejegyezni 2 meghallgatás alapján.
- Tudja ábécés nevekkel énekelni 4 #, 4 b előjegyzésig a főhármasokat dúrban és mollban.
- Tudjon lejegyezni
  - hangköz- és hangzatmenetet - mely könnyű alterációt, hangnemi kitérést tartalmazhat - 4-5 meghallgatás alapján,
  - kétszólamú dallamot - mely könnyű alterációt, hangnemi kitérést, tartalmazhat - 6-8 meghallgatás alapján.
- Tudjon lapról énekelni a fentiekhez hasonló nehézségű dallamot szolmizálva, alkalmi hangzókkal és ábécés nevekkel.
- Legyen képes az egyszerű műzenei formákat hallás után felismerni.
- Ismerje a fontosabb műzenei formák felépítését: szonáta, rondó, variáció.
- Ismerje a magyar népdalok stílusköreit és stílusjegyeit.
- Rendelkezzék alapvető zeneirodalmi és zenetörténeti tájékozottsággal.
- Legyen jártas a megismert zenei stílusokban, tudjon stílushűen megszólaltatni műveket.
- Legyen képes ismereteinek, zenei készségeinek szintetizálására és önálló alkalmazására.

„Rövid” tanszakok Azonos a 6 éves tanszakok „B” tagozatos követelményrendszerével, *kivéve:***Tudjon lejegyezni**

- hangköz- és hangzatmenetet, mely könnyű alterációt, hangnemi kitérést tartalmazhat - 4-5 meghallgatás alapján,
- kétszólamú dallamot, mely könnyű alterációt tartalmazhat, - 6-8 meghallgatás alapján.

Tudjon lapról énekelni a fentiekhez hasonló nehézségi fokú dallamot szolmizálva, alkalmi hangzókkal és ábécés nevekkel.

Szolfézs főtanszak „B” tagozat Azonos a 6 évfolyamos „B” tagozat követelményrendszerével, *kivéve:***Tudjon lejegyezni**

- hangközmenetet,
- hangzatmenetet, mely alterációt, hangnemi kitérést tartalmazhat - 4-5 meghallgatás alapján,
- kétszólamú dallamot, mely alterációt, hangnemi kitérést, modulációt tartalmazhat - 6-8 meghallgatás alapján.

Tudjon lapról énekelni a fentiekhez hasonló nehézségi fokú dallamot szolmizálva, alkalmi hangzókkal és ábécés nevekkel.

Ismerje fel a funkcióváltásokat.

Ismerje fel a hangnemi kitéréseket és a modulációt.

Követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

- Ismerje és tudja alkalmazni - az alapfokon tanultakon túl - a zenehallgatási anyagban, hangszeres darabjaiban és a tanult készségfejlesztési anyagban előforduló ritmuselemek és -képleteket (K).
- Legyen áttekinthetősége a 9/8, 6/4-es és a zenei anyagban előforduló egyéb ütemekben (K).
- Ismerje az aszimmetrikus metrumokat (I).
- Rendelkezzék biztos tájékozódóképességgel a relatív és abszolút rendszerben (alterációkban is) 7 #, 7 b-ig (K).

Ismerje a dallamhangok szerepét, tudja ezeket zeneileg értelmezni:

- melizma,
- főhang,
- váltóhang,
- átmenőhang (J-I).

Ornamensek (I).

Ismerje a kvintkört. (J)

Tudja a dúr és háromféle moll hangsorokat, a vezetőhangokat 7 #, 7 b-ig (J-I).

Ismerje

- az egészhangú skálát,
- az akusztikus hangsort,
- a modellskálákat,
- a Reihe-t (J).

Tudja

- a dodekafónia,
- az aranymetszés fogalmát (J-I).

Ismerje

- a hármas- és négyeshangzatok felépítését (dominánsseptim, mollbeli VII. fokú szűkített septim), ismerje fel hallás után, tudja azonosítani kottaképről, és felépíteni abszolút rendszerben (K),
- a cluster fogalmát.

Rendelkezzék biztos tájékozottsággal a funkciós zenében:

- ismerje fel a funkciókat hallás után (K),
- ismerje a funkciós fő- és jellegzetes mellékhármasokat (K-J),
- ismerje az alterációk szerepét (J-I),
- ismerje fel a hangnemi kitérést és modulációt - kottakép alapján (J-I).

Ismerje a romantika hangzásvilágának jellegzetességeit:

- alterációk,
- tercrokonság (I).

Ismerje a tonalitás felbomlásának elvét, ismerje a bi- és a politonalitást (I).

Ismerje a legfontosabb zenei szerkesztésmódok fogalmát.

Tudja ezeket alkalmazni hangszeres tanulmányaiban is.

Ismerje

- a barokk szonátaformát,
- a Scarlatti-féle szonátaformát,
- a klasszikus szonáta-rondót,
- romantikus szonátát (I-J).

Tudjon lejegyezni

- könnyű klasszikus periódust, funkciót jelző basszussal,
- könnyű romantikus dallamot, vagy szemelvényt (K).

Tudjon lapról olvasni fentiek nehézségi fokának megfelelő dallamot.

Liszt Ferenc Alapfokú Művészetoktatási Intézmény – Zeneiskola
Pedagógiai Programja

Rendelkezzék alapos zenetörténeti tájékozottsággal, zenetörténeti korok, kiemelkedő zeneszerzők, műfajok ismeretével (I-J).

Ismerje fel hallás után a főbb zenetörténeti korok stílusjegyeit, jellemző műfajait, formáit. Tudja ezeket néhány társművészeti alkotással összekapcsolni.

Zenei anyag

Tudjon a tanuló 20 magyar népdalt élményszerű előadásban megszólaltatni (10 régi, 10 új stílusút, ebből néhány parlando, rubato, díszített népdalt),

Ismerjen minden zenetörténeti korszakból 5-5 jelentős művet, válogatva a következőkből:

- gregorián zene,
- reneszánsz kórusmuzsika (Palestrina, Lassus),
- a középkor hangszeres világi zenéje,
- kora barokk (Monteverdi, Pucell),
- barokk:
- J. S. Bach (invenció, fuga, korál, szvit, oratorikus művek),
- Händel (oratórium, concerto),
- Corelli, Vivaldi (concerto, concerto grosso),

klasszicizmus:

- szonáta,
- szimfónia,
- kamarazene,
- opera,
- versenymű,

romantika:

- zongoramuzsika (Chopin, Liszt),
- dal,
- szimfonikus költemény,
- opera,

a századforduló zenéje:

- impresszionizmus,
- második bécsi iskola,
- Bartók, Kodály, Sztravinszkij,
- kortárs zeneszerzők.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

(A követelményrendszer kapcsolódik a felvételi vizsgák anyagához.)

Tudjon a tanuló

- 30 népdalt stílusosan énekelni és elemezni,

- 5 műdalt - különböző zenetörténeti stíluskorszakokból - saját zongorakíséretével előadni.

Ismerjen minden zenetörténeti korszakból 5-5 jelentős művet, tudja azokat elemezni formailag és harmóniailag; tudjon ezekből zenei idézetet előadni.

Tudjon éneklőtársakkal kétszólamú énekgyakorlatokat, műveket előadni.

Tudjon zongora-ének előadásban c-kulcsos műveket megszólaltatni.

Tudjon biztosan tájékozódni az alap- és középfokon megismert ütemfajtákban, tudjon ütemezni.

Legyen biztos tájékozottsága a relatív és abszolút rendszerben.

Ismerje az ötfokú, a hétfokú és a modális hangsorokat, tudja ezeket az abszolút rendszerben elhelyezni és énekelni.

Tudja a hármás- és négyeshangzatokat felépíteni és adott hangnemekben elhelyezni.

Ismerje fel ezek fordításait, tudja megnevezni ábécés nevekkkel.

Tudjon lejegyezni

- barokk kétszólamú idézetet,
- klasszikus zenei szemelvényt,
- XX. századi dallamot.

Tudja a c-kulcsokat alkalmazni írásban is.

Rendelkezzék a tanuló zenetörténeti áttekintőképességgel.

Tudja a zenetörténeti, a történelmi korokat időben összekapcsolni, és társművészeti alkotásokhoz kötni.

Legyen képes önállóan elemezni, tudja tudását kreatív módon alkalmazni hangszeres tanulmányaiban is.

MŰVÉSZETI ALAPVIZSGA TARTALMA

Írásbeli vizsga

„A” tagozat

Hangszer, magánének, zenetörténet-zeneirodalom, zeneelmélet főtanszakok

A vizsgán az iskola választhat *a)* és *b)* feladat közül.

Diktálás, elemzés

a) feladat

- Egy magyar népdal lejegyzése és elemzése

A népdal négysoros, legfeljebb 8-10 szótagszámú, tempó giusto, izometrikus (2/4 vagy 4/4) lehet, szinkópát, nyújtott és éles ritmust tartalmazhat. Előre meg kell adni a violinkulcsot, előjegyzést, metrumot és kezdőhangot. Az elemzés szempontjai: forma, stílus, hangsor/hangkészlet, zárások, esetleg ritmikai jellemzők. A népdal tizenkétszer hangozhat el.

- Periódus terjedelmű, funkciós basszusú műzenei idézet felső szólamának lejegyzése és elemzése

Az idézet 2/4, 3/4 vagy 4/4-es lüktetésű, nem moduláló, lehetőleg a-a_v felépítésű, nehezebb hangközlépéseket nem tartalmazó, de akkordfelbontást, illetve könnyebb alterációt lehetőleg tartalmazó szemelvény. Előre szükséges megadni a kulcsot, az előjegyzést, a metrumot és a kezdőhangot. Az elemzés szempontjai: a funkciók bejelölése, formai felépítés, a zenei elemek megjelölése (hármashangzat-felbontás, szekvencia, késleltetés stb.). Az idézet zongorán két szólamban tizenkétszer hangozhat el.

b) feladat

- Egy magyar népdal első két sorának lejegyzése és kiegészítése

A népdal négysoros, legfeljebb 8-10 szótagszámú, tempó giusto, izometrikus (2/4 vagy 4/4) legyen, szinkópát, nyújtott és éles ritmust tartalmazhat. Előre meg kell adni a violinkulcsot, előjegyzést, metrumot és kezdőhangot. A befejezéshez meg kell adni a szöveget. A népdal tizenkétszer hangozhat el.

- Periódus terjedelmű, funkciós basszusú műzenei idézet előtagjának lejegyzése és befejezése két szólamban, vagy felső szólamának lejegyzése

Az idézet 2/4, 3/4 vagy 4/4-es lüktetésű, nem moduláló, lehetőleg a-a_v felépítésű, nehezebb hangközlépéseket nem, de akkordfelbontást, illetve könnyebb alterációt lehetőleg tartalmazó szemelvény. Előre szükséges megadni a kulcsokat, az előjegyzést, a metrumot és a kezdőhangokat. Az idézet zongorán tizenkétszer hangozhat el.

Szolfézs főtanszak

- Egy magyar népdal lejegyzése szöveggel együtt, és elemzése

A népdal négysoros, 8-10 szótagszámú, tempó giusto, izometrikus, szinkópát, nyújtott és éles ritmust, valamint színező hangokat tartalmazhat. Előre meg kell adni a violinkulcsot, előjegyzést, metrumot és kezdőhangot. Az elemzés szempontjai: forma, stílus, hangsor/hangkészlet, zárások, esetleg ritmikai jellemzők. A népdal nyolcszor hangozhat el.

- Periódus terjedelmű műzenei idézet lejegyzése funkciós basszussal

Metruma 2/4, 3/4, 4/4 vagy 6/8 lehet. Ritmusértékek előfordulhatnak az egész hangtól a tizenhatodig. Lehet benne szinkópa, éles és nyújtott ritmus, triola, valamint átkötések. Az idézetben előfordulhatnak nehezebb hangközlépések, alterált hangok, és hangnemi kitérés, esetleg moduláció is. Előre meg kell adni a kulcsot, az előjegyzést, a metrumot és a kezdőhangot. Az idézet zongorán nyolcszor hangozhat el.

„B” tagozat**Hangszer, magánének, zenetörténet-zeneirodalom, zeneelmélet főtanszakok**

- Hangközmenet lejegyzése

10 hangközből álló hangközmenet lejegyzése tonális keretben (oktávon belüli tiszta, kis és nagy hangközök, bővített kvart és szűkített kvint). Diktálás előtt meg kell adni a violinkulcsot, előjegyzést, és a kezdő hangközt, elnevezéssel együtt. A hangközlánc zongorán hatszor hangozhat el.

- Hangzatilejegyzés

10 akkordból álló akkordsor lejegyzése tonális keretben, vagy 10 akkord felismerése és lejegyzése adott hangra, oldással együtt (valamennyi hármashangzat és fordításaik, valamint domináns szeptim). Diktálás előtt meg kell adni a violinkulcsot, előjegyzést és a kezdő harmóniát, elnevezéssel együtt, illetve adott hangra felépítésnél az adott hango(ka)t. A harmóniasor zongorán hatszor hangozhat el.

- Egy négysoros, közepesen nehéz magyar népdal lejegyzése szöveggel együtt, és elemzése

Előre meg kell adni a violinkulcsot, az előjegyzést, a metrumot és a kezdőhangot. Az elemzés szempontjai: forma, stílus, hangsor/hangkészlet, zárások, esetleg ritmikai jellemzők. A népdal nyolcszor hangozhat el.

- Periódus terjedelmű műzenei idézet lejegyzése funkciós basszussal

Metruma 2/4, 3/4, 4/4 vagy 6/8 legyen. A ritmusértékek előfordulhatnak az egész hangtól a tizenhatodig. Az idézet tartalmazhat változatos ritmikai, dallami fordulatokat, átkötéseket. Előre meg kell adni a kulcsot, az előjegyzést, a metrumot és a kezdőhangot. Az idézet zongorán nyolcszor hangozhat el.

Szolfézs főtanszak

- Hangközmenet lejegyzése

10 hangközből álló hangközmenet lejegyzése tonális keretben, hangnemi kitérésekkel. Diktálás előtt meg kell adni a violinkulcsot, előjegyzést, és a kezdő hangközt, elnevezéssel együtt. A hangközlánc zongorán háromszor hangozhat el.

- Hangzatilejegyzés

10 akkordból álló akkordsor lejegyzése tonális keretben, maximum egykvintes hangnemi kitéréssel, vagy 10 akkord felismerése és lejegyzése adott hangra, oldással együtt. Diktálás előtt meg kell adni a violinkulcsot, az előjegyzést és a kezdő harmóniát, elnevezéssel együtt, illetve adott hangra felépítésnél az adott hango(ka)t. A harmóniasor zongorán hatszor hangozhat el.

- Egy közepesen nehéz, enyhén díszített magyar népdal lejegyzése szöveggel együtt, és elemzése

Előre meg kell adni a violinkulcsot, az előjegyzést, a metrumot és a kezdőhangot. Az elemzés szempontjai: forma, stílus, hangsor/hangkészlet, zárások, esetleg ritmikai jellemzők. A népdal nyolcszor hangozhat el.

- Periódus terjedelmű kétszólamú műzenei idézet lejegyzése

Metruma 2/4, 3/4, 4/4 vagy 3/8, 6/8 lehet. Az idézet tartalmazzon változatos ritmikai, dallami fordulatokat átkötéseket, lehetnek benne hangnemi kitérések és moduláció. Előre meg kell adni

a kulcsot, az előjegyzést, a metrumot és a kezdőhangokat. Az idézet zongorán nyolcszor hangozhat el.

MŰVÉSZETI ZÁRÓVIZSGA TARTALMA

1. Írásbeli vizsga

„A” tagozat

Zenetörténet-zeneirodalom, zeneelmélet főtanszakok

Diktálás, elemzés

- Egyszólamú barokk vagy romantikus dallam lejegyzése és elemzése. Az idézet átlagos zenei mondat/periódus hosszúságú, egyszerűbb hangnemi kitérést tartalmazhat. Előre meg kell adni a kulcsot, az előjegyzést, a metrumot és a kezdőhangot. Az elemzés szempontjai: formai felépítés, zenei értelmezés (felütések, kötések, előadásmódra vonatkozó jelek bejelölése), zenei elemek megjelölése (hangzatfelbontás, késleltetés, szekvencia). Az idézet zongorán két szólamban nyolcszor hangozhat el.
- Egyszólamú barokk vagy romantikus dallam felének lejegyzése és befejezése. Előre meg kell adni a kulcsot, az előjegyzést, a metrumot és a kezdőhangot. Az idézet átlagos zenei mondat/periódus hosszúságú, amely zongorán hatszor hangozhat el.

Szolfézs főtanszak

- Egyszólamú barokk vagy romantikus dallam lejegyzése. A dallamban legyenek változatos dallami és ritmikai fordulatok. Hangnemi kitérés vagy moduláció előfordulhat benne. Előre meg kell adni a kulcsot, az előjegyzést, a metrumot és a kezdőhangot. Az idézet zongorán nyolcszor hangozhat el.
- Periódus terjedelmű kétszólamú bécsi klasszikus idézet lejegyzése. Az idézet tartalmazzon változatos dallami és ritmikai fordulatok. Hangnemi kitérés vagy moduláció előfordulhat benne. Előre meg kell adni a kulcsot, az előjegyzést, a metrumot és a kezdőhangokat. Az idézet zongorán nyolcszor hangozhat el.

„B” tagozat

Hangszer, kamarazene főtanszak

- Egyszólamú barokk vagy romantikus dallam lejegyzése. A dallamban legyenek változatos dallami és ritmikai fordulatok. Hangnemi kitérés vagy moduláció előfordulhat benne. Előre meg kell adni a kulcsot, az előjegyzést, a metrumot és a kezdőhangot. Az idézet zongorán nyolcszor hangozhat el.
- Periódus terjedelmű kétszólamú bécsi klasszikus idézet lejegyzése. Az idézet tartalmazzon változatos dallami és ritmikai fordulatok. Hangnemi kitérés vagy moduláció előfordulhat benne. Előre meg kell adni a kulcsot, az előjegyzést, a metrumot és a kezdőhangokat. Az idézet zongorán nyolcszor hangozhat el.

Szolfézs főtanszak

- Kétszólamú barokk idézet lejegyzése. Az idézet tartalmazzon változatos dallami és ritmikai fordulatok. Hangnemi kitérés vagy moduláció előfordulhat benne. Előre meg kell adni a kulcsokat, az előjegyzést, a metrumot és a kezdőhangokat. Az idézet zongorán nyolcszor hangozhat el.
- Egyszólamú XX. századi dallam lejegyzése. Az idézet tartalmazhat változatos dallami és ritmikai fordulatok. Előre meg kell adni a kulcsot, az előjegyzést, a metrumot és a kezdőhangot. Az idézet zongorán nyolcszor hangozhat el.

2. Szóbeli vizsga**„A” tagozat****Hangszer, kamarazene, zenei történet-zeneirodalom, zeneelmélet főtanszak**

- Periódus terjedelmű dallam lapról éneklése rövid átnézés után, szolmizálva vagy hangnévvel; az idézet tartalmazzon változatos ritmikai és dallami fordulatokat, hangnemi kitérést, esetleg modulációt.
- A „hozott anyag”: a vizsgázó tudjon énekelni kotta nélkül 15 népdalt, és ismerje azok legfontosabb jellemzőit; tudjon énekelni 5 műzenei szemelvényt (társasének, hangszerkíséretes darabok a reneszánsztól/barokktól a XX. századig) éneklőtársakkal, ill. hangszerkíséréssel (saját kíséret nem kötelező), ebből hármat kotta nélkül, és ismerje az énekelt darabok legfontosabb jellemzőit.

Kottáról a tanulónak kell gondoskodnia.

Szolfézs főtanszak

- Periódus terjedelmű dallam lapról éneklése rövid átnézés után, szolmizálva vagy hangnévvel; az idézet tartalmazzon változatos ritmikai és dallami és fordulatokat, hangnemi kitérést, esetleg modulációt.
- A „hozott anyag”: 15 népdal éneklése emlékezetből, és azok elemzése forma, stílus, hangsor/hangkészlet, zárások, esetleg ritmikai jellemzők alapján; 10 műzenei szemelvény (társasének, hangszerkíséretes darabok a reneszánsztól/barokktól a XX. századig), ezek közül három kotta nélkül, saját kíséréssel előadva. A vizsgázó ismerje ezek hangsorát, hangnemét, az előforduló előadási jeleket, utasításokat, tudja meghatározni az előadott szemelvények műfaját, stílusát és formáját.

Kottáról a tanulónak kell gondoskodnia.

„B” tagozat**Hangszer, kamarazene főtanszak**

- Periódusnyi dallam lapról éneklése - rövid átnézés után - szolmizálva vagy hangnévvel; a dallamban legyenek változatos dallami és ritmikai fordulatok, hangnemi kitérés vagy moduláció előfordulhat benne.
- A „hozott anyag”: a vizsgázó tudjon énekelni kotta nélkül 15 népdalt, és ismerje azok legfontosabb jellemzőit; tudjon énekelni 6 műzenei szemelvényt (társasének, hangszerkíséretes darabok a reneszánsztól/barokktól a XX. századig) éneklőtársakkal, ill. hangszerkíséréssel (saját kíséret nem kötelező), ebből hármat kotta nélkül, és ismerje az énekelt darabok legfontosabb jellemzőit.

Kottáról a tanulónak kell gondoskodnia.

Szolfézs főtanszak

- Periódusnyi dallam lapról éneklése - rövid átnézés után - szolmizálva vagy hangnévvel; az idézet tartalmazzon változatos ritmikai és dallami fordulatokat, lehet benne hangnemi kitérés és moduláció is; C-kulcs előfordulhat.
- A „hozott” anyag: 15 népdal éneklése emlékezetből, és azok elemzése (forma, stílus, hangsor/hangkészlet, zárások, esetleg ritmikai jellemzők alapján); 10 műzenei szemelvény (társasének, hangszerkíséretes darabok a reneszánsztól/barokktól a XX. századig) - ezek közül három kotta nélkül - saját kíséréssel előadva. A vizsgázó ismerje ezek hangsorát, hangnemét, az előforduló előadási jeleket, utasításokat, tudja meghatározni az előadott szemelvények műfaját, stílusát és formáját.

Kottáról a tanulónak kell gondoskodnia.

KÖVETELMÉNYEK OSZTÁLYOK SZERINT**Kis előképző**

Elvégzése nem kötelező. Az általános iskola 1. osztályosai számára. Kötelezően elvégzendő anyaga nincs. Sok játék, mondóka, gyermekdal, az iskolában tanított hangszerek megismerése. Ezeken keresztül a gyermek a hangmagasság, Tiszta éneklés, egyenletes mérő-lüktetés érzetének kialakítása, esetleg kirakós játékok segítségével a l-sz-m-r-d szolmizációs hangok játékos, (de még nem tudatosított) ismerete lehet a cél.

Nagy előképző

Kis előképzőt végeztek, illetve az általános iskola 2. osztályos korosztálya számára. Az osztály elvégzése kötelező.

Szolfézs – előképző törzsanyaga - havi lebontásban

<p>Szeptember A mérő osztinató Ritmus,dallam. Szopora ritmus: Kettes ütem, ütemmutató, ütemvonal, záróvonal Negyed, nyolcad, fél és egész kotta (szünetei)</p>	<p>Dalanyag: Csön-csön gyűrű. Csip-csip csóka, Csiga-biga, Ha én cica volnék, Esik az eső, Kipp-kopp kalapács</p>
<p>Október - vonalrendszer bevezetése sz-m (vonalon,vonalközben) sz-l sz-l-m sz-m-d Törzshangok – párhuzamosan két kulcsban Négyes ütem</p>	<p>Én kis kertem, Koszorú, Szólj síp... Süss fel nap, Gyertek lányok, Borsót főztem, Aki nem lép, Éliás, Hold-hold</p>
<p>November – ötfokúság m-r d-r-m-sz-l- - pentaton Kérdés-felelet fá- a szekund hangköz. Kis és nagy szomszéd d-r-m-f-sz - pentachord</p>	<p>Sötétes az erdő,Bujj-bujj, Gólya bácsi,Járjunk táncot Gólya gilice,Ég a gyertya</p>
<p>December – Mikulás-várás, Luca nap ¾-es ütem Szinkópa</p>	<p>Télapó itt van Nagyszakállú Mikulás Suttog a fenyves, Luca-Luca Kis karácsony</p>
<p>Január – Új év köszöntő Módosító jelek szerepe Gyakorlás, ismétlés,féléves felmérő,értékelő</p>	<p>Adjon Isten bort, búzát A hajnali harangszónak</p>
<p>Február – Farsangi szokások Dallamsorok összehasonlítás Szinkópa keresés versekben Ugrás-lépés egy dallamban</p>	<p>Hipp-hopp farsang,Erdő mellett,Egyél libám,Ti csak esztek,Elvesztettem, Jertek,jertek</p>
<p>Március – hangkészlet, hangsor dó – pentaton lá – pentaton k2,n2 gyakorló</p>	<p>Cinkehívogató, Sándor napján, Hová mégy,Árok szélén,Szántottam,Te kis juhász,Kelj fel juhász...</p>

Liszt Ferenc Alapfokú Művészetoktatási Intézmény – Zeneiskola
Pedagógiai Programja

Új: tiszta prim, tiszta oktáv	
Április – Húsvét dó- és lá- pentachord, ti- hang mf,-td k2	Hová mégy te...Láttál-e már,Még azt mondják,Kis kece,Harcsa van...
Május – Anyák napja sz-1 gyakorlása Kétszólamúság előkészítése,Kánonok Összefoglalás,gyakorlás,felmérés	Dirmeg-dörmög,Anyám- édesanyám,Este van már Jár a toronyóra
Június - értékelés	

Fontos kiegészítések:

- A törzshangsor, olvasás ABC-vel két kulcsban, minden óra feladata!
- Módosítás nélkül, prózában olvasni!!
- Szolmizálni kézjelről és ötvonalról is - énekelve!
- A C F G dó-t használjuk, de nem tudatosítjuk!
- A módosítójelek szerepét kell csak tudni!
- Ritmusok gyakorlása napi feladat dalokon keresztül
- Elméleti minimum: abc-s nevek, ötfokúság, t1, t8, k2, n2

Zenehallgatás

Javasolt anyag: Bartók: Gyermekeknek

Prokofjev: Péter és a Farkas

Saint-Saens: Állatok farsangja -- hangszerek hangjai

Alaposabb megismerésre ajánlott, többször meghallgatni 1-1 részt!

Év végi követelmény

- kottaolvasás: lassú, de folyamatos kottaolvasás
  - o abc-s hangokkal és kulcsban, módosítás nélkül, csak „prózában”
  - o Törzshangok ismerete
  - o Szolmizálás kézjelről, ötvonalas rendszerben, énekelve
- Elmélet:
  - Hangmagasság, hangsor- ötfokúság
  - Hangközök: t1, t8, k2, n2 -- módosítás nélkül
  - Módosítójelek szerepe
  - Ritmus:
    - értékek és nevei, szünetei
- Dalanyaga: gyermekdalok, mondókák
  - Sok ritmusfeladat, egyenletes löktetés érzetének kialakítása
  - Zenehallgatás: rövid darabok, hangszínek, emberi hang, hangszerek

Felhasználható irodalom: Horváth Guidoné Takács Judit: Utazás a zene birodalmába

SZOLFÉZS – KÖTELEZŐ TÁRGY**Szolfézs 1. osztály**

Az előképzőt végzettek, illetve az általános iskola 3. osztályos korosztály részére. Mivel már minden gyerek tanul hangszereken is, így annak segítése, a szolfézs, és hangszerjáték egységének kialakítása az elsődleges feladat.

Dalanyag:

Elsősorban hallás után tanult régi stílusú népdalok. Hangszeres játékaikból könnyű műzenei szemelvények.

Zenehallgatás: növendékek hangszeres játéka.

Kórusfajták, a hangszerek hangjának felismerése.

Népdalok, népdalfeldolgozások

Elméleti követelmény

- Dúr és moll hangnemek 3# 1b – ig
- Módosított hangok
- Népdalelemzés: hangkészlet, hangnem, sorszerkezet, előadásmód
- Hangközök: t1,t8,t4,t5,k2,n2,k3,n3
- Folyamatos kottaolvasás, mindkét kulcsban énekelve
- Ritmus: új, a felütés fogalma (ütemezés) ritmusok lejegyzése $\frac{3}{4}$ ütem, nyújtott ritmus: éles ritmus
- Betűkotta átírása ötvonalas rendszerbe

Használt irodalom

- Dobszay: Hangok világa I.
- Hangszeres iskolák
- Kodály: 333 és ötfokú olvasó gyakorlatai
- Kiegészíthető alkalmakra (karácsony, húsvét) az iskola kottatárából

Értékelés

- Félévkor illetve év végén összefoglaló felmérés és szóbeli, valamint énekelt feladatok alapján.
- A felmérés anyaga a párhuzamos osztályokban azonos.
- A tanuló órán végzett munkája alapján, valamint egyéni fejlődését értékelve. A további osztályokban azonos.

A szolfézs 1. osztály törzsanyaga - havi lebontásban

Haladás Dobszay: Hangok világa I. Tankönyv alapján
Kiegészítve Kodály: 333 olvasógyakorlat
Hangszeres iskolák

Szeptember:

Egységes színt kialakítása, ismétlés

Október:

Nyújtott, éles ritmus - Rab vagyok...

Ütemezés

Kvintváltás előkészítése – Röpülj páva, Volt nekem egy kecském

N2,K2 alapos gyakorlása, Új hangköz: T5

November:

Ritmusok gyakorlása, hangsúlyok.
Kvintváltás tudatosítása – Megrakják a tüzet, Röpülj páva
Népdalelemzés bevezetése: hangnem, forma, dallamvonal
1# G-dúr – e- moll

December:

Fá-fi lépés – Télen nagyon hideg van, Komáromi kisleány
F-dúr 1b
Új hangköz: tiszta kvárt

Január:

Kis-nagy terc
Szinkópás dalok, összefoglalás, ismétlés, gyakorlás - félévzáró felmérés, értékelés

Február:

Tapasztalatok a félévzárás után
Kanászirritmus – Megismerni a kanászt, Házasodik a tücsök

Március:

Ritmus összefoglaló sok játékkal, gyakorlással
2# - A kapuban a szekér, Hej, rozmaring

Április:

A tiszta kvint – mint dudakiséret, osztinató
3# - Sok olvasógyakorlat a tankönyv alapján

Május:

Teljes összefoglalás, régi stílusú népdalok (Hangnem, hangköz, ritmus összefoglalás) év végi felmérés, értékelés

Népdalcsokor:

Röpülj páva, Megrakják a tüzet, Komáromi kisleány, Virágos kenderem, Házasodik a tücsök, A kapuban a szekér

Zenehallgatás:

Erkel: Bánk bán – Hazám, hazám
Mozart: Török induló
Bach: d-moll Toccata és fuga
Ravel: Bolero

Szolfézs 2. osztály

Feladata: Mélyíteni a hangszer és szolfézs kapcsolatát. Tájékozódás képességét kialakítani, gyakorolni az abszolút rendszerben, különböző hangnemekben, valamint a magyar népzeneben.

Dalanyaga:

Magyar népdalok – már nem csak hallás után – új stílus megismerése.
XVIII. századi táncjátékok, elsősorban a gyerekek hangszeres anyagából.

Elméleti követelmény:

Írás-olvasás: Nagyobb hangterjedelemben, folyamatosan énekelve

Kvintváltás szerkesztése

Hangnemek: a moll 3 fajtája, vezetőhang

3#, 3b dúrok, a dór hangsor

Hangközök: új a szext és a bő 2; fi-szi módosított hangok

Dúr,moll,szűk,bő hármashangzatok csak alaphelyzetben

Ritmus, váltakozó ütem, triola, tizenhatod, kis éles, kis nyújtott

Nehéz, de fontos része az anyagnak, sok gyakorlás, állandó odafigyelést igényel. Felismerésük kottaképről

Használt irodalom

Dobszay: A hangok világa II.

Tegzes Gy.: Hétfokú olvasógyakorlatok

Biciniák

Hangszeres iskolák, Könnyű kánonok

Értékelés

Az első osztályban leírttal azonos

Osztály törzsanyaga – havi lebontásban

Haladás alapja: Dobszay: A hangok világa II.

Szeptember

Az 1. osztály anyagának ismétlése

Hangközök: T1,T4,T5,T8,

K2,N2,K3,N3

Ritmusok – nyújtott, éles, szinkópa

Hangsorok - 3# 1b-ig ötfokú

Válogatva az előző év dalaiból

Október

Kvintváltás felfelé, szerkesztés

A pilisi, A csanádi

Új stílusú népdalok

Édesanyám, kedves anyám

Szolmizálás két rendszerben

Este van

Váltakozó ütem

mi-fi-szi-l-fordulatok

November

Kis szext, nagy szext

A part alatt, Gerencséri utca

Tizenhatod

mondókák, Hidló végén, Pad alatt

Ritmusgyakorlatok mérőzve

Kis nyújtott, kis éles, kis szinkópa

December

3/8-ad előkészítése, tudatosítása

Új stílusú népdalok jellemzőinek összefoglalása

Január

3b – Esz – c

Erdő-erdő

3 féle moll hangsor

Szép a huszár

Bő szekund

Félévi számonkérés

Február

Barokk táncok, menüett	Bach: Menüett
Hármashangzatok – D,m	Krieger: Menüett
Rigaudon – Alla breve	Purcell: Rigaudon
Sarabande	Pachelbel: Sarabande
Domináns előkészítése	

Március

Vezetőhang	Purcell: Menüett
Triola tudatosítása – keresni saját hangszeres irodalomból	
Dór hangsor tudatosítása	
Transzponálás, Improvizálás, dallam kiegészítés diktálással	

Április

Az új stílusú népdalok ismétlése	
Népdalcsokor	A pilisi...,Este van...,Juhászlegény...,Erdő,erdő... Csillagok, csillagok... (új népdal)
Hangsorok ismétlése, hármashangzatok ismétlése + szűk + Bővített	
Hármashangzatok	

Május

Hangközök ismétlése
Ritmusgyakorlatok: tizenhatod, kis nyújtott,kis éles, kis szinkópa,
Triola; Barokk táncok jellemzői, Év végi számonkérés

Zenehallgatás:

Bach: h-moll szvit
Mozart: Varázsfuvola – részletek
Händel: Vízizene
Mozart: Egy kis éji zene
Kodály: Székelyfonó

3. osztály

Feladata: A régi és új stílusú népdalok elemző összehasonlítása.
Bevezetés a klasszikus zene forma- és harmóniavilágába
A többszólamúság, társas zene fejlesztése

Zenei anyaga:

Új stílusú magyar népdalok, mixolid és frig hangnemű népdalok
Más népek funkciós zenéje: tercelős, kürtmenetes dallamok.
Könnyű kánonok, a tanulók hangszeres darabjaiból, egyszerűbb
Barokk és klasszikus táncok
Zenehallgatás: Táncok a zenében, más népek táncai műzenében
(Chopin, Dvořák, Brahms, Csajkovszkij)

Elméleti követelmények

- Folyamatos kottaolvasás, hangnem megállapítása, kezdőhang
- Önálló megtalálása
- Egyszerű pentaton dallamok leírása hallás után
- Hangnemek: kvintoszlop fogalma
- 4# 4b-ig dúr hangnemek, ezek párhuzamos molljai, illetve dór, frig
- Mixolid hangsorai

- Kromatika, tercelés, dó-szó funkciójelző kíséret
- Módosított hangok: fi,szi,di,ri,ta
- Hangközök: új a szeptim. Oktávon belül minden hangköz. A hangköz-
- Fordítás. Kürtmenet (Funkció előkészítése)
- Hármashangzat: dúr és moll megfordításai
- Forma: A periódus motívumok, szekvencia
- Népzene: rubato régi stílusú valamint szó-mi végű népdalok.
- Teljes népdal összefoglalás, összehasonlító táblázat
- Ritmus: Az előző évben tanultak gyakorlása
- Diminuálás, augmentálás

Használt irodalom:

Dobszay: A hangok világa III.
Pécsi Géza: Kulcs a muzsikához
Hangszeres iskolák
Tegzes: Hétfokú olvasógyakorlatok

Értékelés: mint az előző éveknél

A 3. osztály törzsanyaga – havi lebontásban

Haladás – Dobszay: A hangok világa III. osztály. kiegészítésként
Pécsi: Kulcs a muzsikához
Tegzes: Hétfokú olvasógyakorlatok

Szeptember

Ismétlő hónap a 2. osztály év végi követelményei alapján.
Mellette sok kotta és ritmusolvasó feladat

Október

Táncpárok: Táncban orcád... Páros és páratlan ütem.
Tercelős idegen népdalok
Periódus fogalma, hangszeres példák
Hármashangzat ismételése, fordításai

November

Ritmus: a 2. osztályos tizenhatodos feladatok gyakorló ismételése.
Augmentálás, diminuálás
Modális hangsorok, dór ismételése, mixolid dallamok
Más népek dalai

December

Népdalok összefoglalása – összehasonlító elemzéssel.
Népdalcsokor összeállítása. Régi stílusú kedvencek (csokor)
Pl.: Tisza partján, Hej csillag, csillag, Jánoshídi vásártéren
A tamási sorozóra, Sárgul már...

Január:

Ismételés, gyakorlás, félévzáró értékelés

Február

Hangközfordítás, szekvencia – rengeteg példa a könyvből, hangszeres
Példák

Március

Frig hangsor
Kürtmenet – német népdalok
Periódus, szekvencia, hangközfördítés, felütés gyakorlása

Április

É-dúr, Ász-dúr gyakorlása
Kürtmenetes, szekvenciás dalanyag
Dó-szó kíséretes dalok. Dalcsozor összeállítása
Pl. Fut a szökellő szarvas (német)
Túl a hegyen
Hétfőn fehér... (olasz)
Pista bácsi (francia kánon)

Május

Év végi ismétlés, gyakorlás
Felmérés, értékelés

Zenehallgatás

Központi téma: Táncok a zenében
Táncban orcád: Kájoni kódex
Boccerini: Menüett
Chopin: Mazurkák, Keringők, Polonézek
Brahms: Magyar táncok
Smetana: Moldva
Dvorák: Új világ szimfónia

Szolfézs 4. osztály**Feladata:**

Az első három évben szerzett tudást – mely összefoglalja a szolfézs tárgyat – felhasználva elsősorban a műzene felé fordul. Bécsi klasszikus dalok, periódusok, formák, funkciós zenei gondolkodás megismerése, hangnemi összefüggések feltárása.

Zenei anyag:

Bécsi klasszikus dalok, kánonok hangszerkisérettel.
1-1 romantikus, barokk, illetve XX. Századi dal
Néhány bicínia, mellyel a népzenei anyagot folytathatjuk.
Zenehallgatás: hosszabb lélegzetű tételek, zenei formákat illusztráló művek.(triós, szonáta, variációs stb.)

Elméleti követelmény:

Írás – olvasás: periódusnyi klasszikus dallam írása, folyamatos, biztos
Kottaolvasás
Hangnemek: 7# 7b, modálisok
Moduláció 3 fajtája
Hangközök: új a tritonus, nóna, decima
Hangzatok: új a domináns szeptim oldással
Tonika, szubdomináns, domináns funkció (ismereti szinten)
Zenei formák: egy és kéttagú, triós, rondó, variáció, szonáta, szvit, fuga
Elemzés: a periódus bővítése (ismétléssel, álzárattal) hangnemek, formák

Használt irodalom:

Dobszay: Bevezetés a zenetörténetbe I-. (IV. szolfézs osztálynak)
Pécsi Géza: Kulcs a muzsikához
Kodály: Válogatott bicíniák

Értékelése: azonos az előző osztályokkal

A 4. osztály törzsanyaga – havi lebontásban

Haladás: Dobszay: Bevezetés a zenetörténetbe I.(szolfézs 4. osztálynak)
Kiegészítésre: Pécsi: Kulcs a muzsikához
Agócsi: Példatár

Szeptember:

Ismétlő összefoglalás nagy témakörökben
Hangnemek, hangzatok, fogalmak, ritmusok
Mozart: Jöjj drága május - elemzés a klasszicizmus szabályai szerint
Ó sebesen... periódus, késleltetés, több hangnem egy dalban
Erdő mélyén...

Október:

Klasszicizmus, mint művészeti kor
Mozart: Mi kölykök   Elemzésük
Haydn: Esküvés   Moduláció fogalma
Beethoven: Mormota   Funkciók: tonika, szubdomináns, domináns

November:

Beethoven: Urián   Domináns moduláció
Az eddig tanult dalok ismétlése
Azonos nevű moduláció (minore, maggiore) Modulációk a klasszikus dalokban

December:

D7 oldással. Zárlatok a klasszikus dalokban
Mozart: Mily szép – kánon
Mozart: A-dúr klarinét kvintett – Rondó és variációs forma

Január:

Összefoglalás
Hogyan elemzünk klasszikus műveket? A tanult dalok és a tanulók hangszeres játéka alapján
Félévzáró értékelés

Február:

A periódus bővítése
Mozart: Osmin áriája a Szöktetésből
Haydn: Kánon
Beethoven: Ha úgy szeretsz

Március:

Kis formák; a periódus bővítése álzárattal
Beethoven: Molly búcsúja – egytagú forma (kéttagú, triós)
Haydn: A boldogtalan szerelem vígasza – álzárlat
Szűkített szeptim, funkciók keresése a dalban.

Április:

Bécsi klasszikus összefoglaló
Rejtett kétszólamúság, Szonátaforma
Mozart: Éliás kánon

Május:

Kitekintés a romantikába és a barokkba
Schubert: A vadász
Mendelssohn: Őszi dal (csak jó hangú, nagy csoportnak)
Bach: Ária – imitáció, fúga, homofon, polifon
Purcell: Recitativo

Június:

Évzáró felmérés, értékelés

Zenehallgatás:

Mozart: g-moll szimfónia
Mozart: Varázsfuvola – opera
Mozart: A-dúr klarinét kvintett – kamarazene
Haydn: Vonósnégyes
Beethoven: Egmond nyitány
Bach: Fúgák

ZENETÖRTÉNET- ZENEIRODALOM:

A zenetörténet, mint választható tárgy működik iskolánkban.

Célja, hogy a gyermekek jártasságot szerezzenek a zenetörténeti korszakok főbb stílusjegyeinek megismerésében, és a zeneművek bemutatásával megismerkednek a műfaji jellemzőkkel.

A rendszerezett zenei ismeretekkel egyben általános zenei műveltségre is szert tesznek. Az értékes zene megszerettetésével egyben formáljuk a növendékek zenei ízlését és kialakítjuk más társművészetek iránti nyitottságukat.

A zenetörténet-zeneirodalom tanításának a célja, hogy

- a zene iránt érdeklődő, művelt embereket neveljen, akik zenei tanulmányaik során képessé válnak a további (egyéni) önművelésre, valamint a zene aktív (öntevékeny) művelésére,
- legyen lehetőségük zenei műveltség szerzésére azoknak is, akik nem tanultak hangszeren, illetve egyéb elfoglaltságaik miatt már nem, vagy csak kisebb intenzitással képesek hangszeres tanulmányokat folytatni.

A zenetörténet-zeneirodalom tanításának szakirányú feladatai

- a zene iránti fogékonyság elmélyítése, a zenei ismeretek bővítése,
- hosszú távon a teljes zenetörténet átfogó megismertetése.

Az egyes zenetörténeti stíluskorszakok mestereinek, műfajainak, alkotásainak részletesebb megismertetése, elemzése, széles körű kitekintéssel az adott kor főbb tendenciáira, stílusjegyeire, társművészeire, mestereire, alkotásaira.

Neveljen az értékes zene szeretetére: ösztönözze a tanulókat

- rendszeres hangverseny- és operalátogatásra,
- a rádió és a televízió zenei műsorainak meghallgatására,
- a zenei élet eseményei iránti érdeklődésre,
- értékes hangfelvételek és videofelvételek gyűjtésére és meghallgatására,
- aktív társas muzsikálásra.

Alakítson ki szilárd értékrendet a tanulóban, melynek segítségével a későbbiekben a zene bármely műfajában és korszakában biztosan tájékozódni tud.

Tegye nyitottá és érdeklődővé a tanulót minden újdonság iránt, a kortárs zenében (és társművészetekben).

Fejlessze a tanulók esztétikai érzékét és érzelmi fogékonyságát.

Követelmények a program elvégzése után

A tanulók mutassanak kellő tájékozottságot a tanult zenetörténeti stíluskorszakokban.

Ismerjék fel az órákon bemutatott, meghallgatott zenei példák, elemzett művek jellegzetes tematikus részleteit.

Tudják definiálni és konkrét példákkal megvilágítani az adott stíluskorszakokhoz, műfajokhoz, művekhez, formaegységekhez szorosan kapcsolódó szakkifejezéseket.

Tudjanak eligazodni a megismert korszakok szerteágazó zenei sajátosságaiban, a társművészetek idevonatkozó legfőbb stílári jelenségeiben.

Az egyes évfolyamokban elérendő minimális követelményeket a helyi tantervben rögzítse a szaktanár az adott tanévben feldolgozandó anyag célirányainak, szerkezetének, a csoport összetételének, teljesítőképességének figyelembevételével.

Művészeti alapvizsga tartalma**„A” tagozat****Hangszer, magánének, zenetörténet-zeneirodalom főtanszak**

- A zenei korszakok felsorolása időrendben. A barokk korszak ideje, rövid általános jellemzése és zenei jellegzetességei.
- A barokk zeneszerzők felsorolása, a korszak vokális és hangszeres műfajai. Néhány hangszeres műfaj bemutatása részletesebben (pl. concerto, concerto grosso, szvit [táncok, táncpárok], fúga). Domenico Scarlatti és a barokk szonáta jellemzése. Két - a tanuló által ismert, meghallgatott - mű bemutatása (pl. Händel: Vízizene, Vivaldi: Négy évszak, Bach: A fúga művészete vagy a Wohltemperiertes Klavier kötetei). Egy vokális műfaj jellemzése (pl. Bach kantátái, a kantáták tételei).
- A bécsi klasszicizmus időszakának 3 jelentős és több kevésbé ismert, de fontos zeneszerzőjének felsorolása. A klasszikus zene általános jellemzése. A bécsi klasszika korszakának jellemzése a barokkal összehasonlítva. A bécsi klasszika műfajai és jellemző formái, a szonátaforma részei. Joseph Haydn életéről röviden, fontosabb művei; a szimfónia tételei; Haydn szimfóniáinak három korszaka egy-egy példán keresztül; a vonósnégyes hangszerei. W. A. Mozart műveinek jellemző műfajai egy-egy példával; két különböző műfajú művének részletes bemutatása.

Művészeti záróvizsga tartalma**„A” tagozat****Hangszer, kamarazene és zenetörténet-zeneirodalom főtanszak**

- Teszt, ami 10-15 egyszerű, általános zenei-zenetörténeti ismeretekkel kapcsolatos kérdést tartalmaz.
- A tanuló által a gyakorlati vizsgán játszott darabokkal kapcsolatban a vizsgabizottság zenetörténeti, stílusjegyekre vonatkozó, műfaji, formai és egyéb általános zenei kérdéseket tesz fel.

Kottáról a tanulónak kell gondoskodnia.

Alap és záróvizsga követelmények lásd → szolfézs**KÖVETELMÉNYEK ÉVFOLYAMONKÉNT****1. évfolyam**

Témakörök: Bevezetés a zenetörténetbe
A természeti népek zenéje
Az ókori zenekultúrák
Az európai középkor kultúrája
A reneszánsz zenéje

A témakörhöz kapcsolódó lexikális és műfaji ismeretek, zenehallgatás.

Kapcsolódó irodalom:

Pécsi Géza: *Kulcs a muzsikához* (I.)
Tankönyvkiadó, Budapest, 1989.
Kelemen Imre: *A zene története 1750-ig*.
Budapest: Zeneműkiadó 1995.
Szabolcsi Bence: *A zene története az őskortól a 19. század végéig*.
Budapest: Zeneműkiadó, 1974.
Darvas Gábor: *A totemzenétől a hegedűversenyig* Budapest:
Zeneműkiadó, 1977.

2. évfolyam

Feladatkör: Tájékozódás a barokk kor művészetében, főbb műfajaiban

Témakörök: A barokk stílus kialakulása, jellemzői
Bach és Händel művészete

Minimális követelmény: A témakörhöz kapcsolódó lexikális és műfaji ismeretek, a meghallgatott és elemzett zenei szemelvények aktív ismerete.

Kapcsolódó irodalom: Pécsi Géza: *Kulcs a muzsikához* (II.)

Tankönyvkiadó, Budapest, 1989.

- Dien, Winton: *Händel* Budapest, Zeneműkiadó, 1987.
- Palisca, Claude V.: *Barokk zene*. Budapest: Zeneműkiadó, 1976.

3. évfolyam

Feladatkör:

- A bécsi klasszika, valamint a korai romantika művészetének megismerése.
- Tájékozódás a bécsi klasszikus zene legfontosabb műfajában, a kis- és nagyformák világában, valamint a korai romantika főbb stílusjegyei, élményanyaga, mestereinek művészete. (Gluck, Haydn, Mozart, Beethoven és Schubert művei)

A tanítás anyaga:

Témakörök:

- Átmenet a barokk és klasszika között
- A bécsi klasszika főbb stílárís, formai, szerkezeti, hangnemi, harmóniai sajátosságai, a korszak legnagyobb mestereinek művészetét elsőrendűen reprezentáló műfajok alapján:
- Gluck, Haydn, Mozart, Beethoven.
- Formai összegzés: periódus, kéttagú forma, háromtagú forma, triós forma, rondó, variáció, szonáta, szonátarondó.
- Korai romantika főbb stíluselemei *Schubert* művei alapján: dal. Dalciklus, szimfónia, zongoraművek.

Kapcsolódó irodalom

Pécsi Géza: *Kulcs a muzsikához* (III.)

Tankönyvkiadó, Budapest, 1989.

Kelemen Imre: *A zene története 1750-ig*.

Budapest: Zeneműkiadó 1995.

Szabolcsi Bence: *A zene története az őskortól a 19. század végéig*.

Budapest: Zeneműkiadó, 1974.

Frank Oszkár: *Formák, műfajok a barokk és klasszikus zenében*.

Budapest, 1996.

4. évfolyam

Feladatkör: A romantika zenéje

A tanítás anyaga, témakörök:

Természeti élmények a romantikus zenében,

Új műfajok: a romantikus karakterdarab, programszimfónia, szimfonikus költemény

Nemzeti stílusok kialakulása (Chopin, Liszt, Smetana, Dvořák, Brahms, Csajkovszkij)

A hangszerek fejlődése, a zenekar létszámának növelése, a hangzásigény átalakulása

A zongorairodalom átalakulásának főbb vonásai

Klasszikus formavilág

Zeneszerzői életművek:

Schumann: fiataalkori zongoradarab-sorozatok, 1840 után: a dal, szimfonikus művek, és kamarazene;

Weber: A bűvös vadász

Mendelssohn: Hegedűverseny, szimfóniák, Szentivánéji álom

Berlioz: Fantasztikus szimfónia

Chopin: a kisformák mestere (etűdök, nocturne-ok, prelűdök, balladák, polonais-ok, mazurkák)

Liszt: zongoradarabok, szimfonikus költemények, egyházi művek

Dvořák: Szláv táncok, szimfóniák

Brahms: dalok, zongoradarabok, szimfóniák

Csajkovszkij: szimfóniák, zongoradarabok, színpadi művek

Grieg: zongoradarabok, zongoraverseny, Peer Gynt-szvit.

5. évfolyam

Feladatkör: A 19. századi olasz, német, magyar és orosz opera.

Stílusirányzatok és alkotók a századfordulón Európában

Témakörök:

Az operatörténet a 19. században és a 19-20. századfordulón

A 19. századi olasz opera (Verdi és Puccini)

Wagner művészetének jelentősége a 19. sz. zenéjében.

Muszorgszkij operái. Az orosz történelem az operaszínpadon

Ismerkedés a századforduló és a 20. sz. első felének főbb zenei stílusirányzataival, jelentősebb mestereivel.

- Debussy, Ravel, Satie,
- Mahler, Schönberg, Webern, Berg,
- Stravunszky, Prokofjev, Sosztakovics,
- Janáček;

Népzene, mint stíluselem a 20. sz. első felében

A jazz mint stíluselem a 20. sz. első felében

Minimális követelmény a témakörökhöz kapcsolódó lexikális és műfaji ismeretek.

6. évfolyam

Feladatkör: Bartók és Kodály életműve. Kortárs zene.

Témakörök:

Bartók és Kodály művészete

Bartók és Kodály kortársai és az utánuk következő generáció

Dohnányi E., Weinwr Lwó, Lajtha László, Szervánszky Endre, Veress Sándor, Járdányi Pál, Kósa György.

Bevezetés a magyar, az európai és az amerikai kortárs zenébe.

Kurtágh György, Ligeti György, Szöllősy András, Ránki György, Farkas Ferenc, Durkó Zsolt, Balassa Sándor, Bozay Attila;

A 70-80-as évek magyar avangarde zeneszerzői:

Jeney Zoltán, Sály László, Vidovszky László, Dukay Barnabás;

John Cage, Pierre Boulez, Steve Reich.

Tájékozódás a mai jazz, a rock, a filmzene és az alternatív zenei irányzatok világában.

Minimális követelmény a témakörökhöz kapcsolódó lexikális és műfaji ismeretek, a meghallgatott és elemzett zenei szemelvények aktív ismerete, felismerése, elemzése.

Javasolt értékelési mód: a tanulók évi munkáját, és a beszámolókon nyújtott teljesítményeket eredményjeggyel minősítjük.

Zenetörténet tanterv-havi lebontásban

- A kétéves évfolyam programja

1. évfolyam

Az első félév témakörei

Szeptember:

- A.) – A művészeti korok elhelyezése az évszázadokban
  - Az ember környezetének hangjai
  - A zene kialakulása párhuzamosan a többi művészettel (tánc, festészet, szobrászat)
  - A pentaton hangnem ősisége, jelenléte valamennyi népzeneben

Október:

- B.) Zenei ókor
  - Képzőművészeti ókor- Távolszél, Inka birodalom, Egyiptom, Görög, Római birodalom
  - Hangszerek kialakulása
- C.) A középkor zenéje
  - Gregorián ének
  - Szolmizáció keletkezése
  - Egyházzene, népzene – világi zene (trubadur)
  - Többszólamúság kezdete. Ars antiqua

November:

- D.) Reneszánsz zene
  - Homofónia, polifónia
  - Egyházi és világi zenei műfajok
  - Magyar reneszánsz (Tinódi, Bakfart)
  - (Ars nova: Machaut, Lardini)

Reneszánsz: Josquin des Prés, Lassus, Palestrina

December, január:

- E.) Barokk kor
  - Barokk műfajok(hangszeres, vokális):barokk opera, madrigál
  - Szonáta, szvit,versenyművek, egyházi műfajok

(Lully, Rameau, Purcell, Corelli, Vivaldi, Händel, Bach)

A második félév témakörei:

Február:

- A barokk összefoglalása párhuzamosan a képzőművészetekkel
- Átmenet a klasszikus korba, rokokó

Március, április, május:

- F.) Bécsi klasszicizmus
  - Műfajok(opera, szimfónia, szonáta, versenyművek)
  - Haydn, Mozart, Beethoven művészete
  - A három szerző munkásságának részletes feldolgozása

2. Évfolyam

Az első félév programja

Szeptember:

Az előző évben feldolgozott zenetörténet ismétlő áttekintése 1-1 jellemző példán keresztül

Október, november, december, január:

- G.) A romantika feldolgozása
- korai romantikusok
  - nemzeti romantika
  - új műfajok, szimfonikus költemény
  - régiek átalakulása: romantikus opera, szonáta, dal
  - Erkel, a magyar nemzeti opera megteremtője

A második félév programja

- H.) A romantika befejezése, a XX. Század zenéje
Bartók, Kodály és a kortárs zene

Február:

Liszt életútja, munkássága

Március:

Impresszionizmus – Debussy

Április:

XX. század – atonalitás, dodekafónia, elektronikus zene

Május:

Bartók, Kodály munkássága

Célunk, hogy a második évfolyam végére szerezzon a tanuló átfogó képet a zenei korszakokról, tudjon a korokban tájékozódni stílusjegyek alapján, legyen kitekintése a képzőművészetek felé. Ismerje a legfontosabb műfajokat, legnagyobb zeneszerzőket, a magyar zeneirodalmat.

A továbbképző I-IV. osztály zenetörténet törzsanyaga

Az előzőeken alapul, de részletesebb, elmélyültebb feldolgozásra ad lehetőséget.

Felosztása:

I. év	Őskortól a barokk végéig
II. év	Reneszánsz, bécsi klasszicizmus, rokokó
III.év	Romantika
IV.év	Impresszionizmus, XX. Század, magyar zenetörténet, kortárs zene

KAMARAZENE

A kamarazene tanítás célja, hogy fejlessze életformává a növendékekben a kamarazene művelését és így növelje azok tábort, akik zeneiskolai tanulmányaik elvégzése után szabadidejük egy részét kamaramuzsikálással töltik.

Az együttzenélés segítségével a tanulók könnyen formálhatják alkalmazkodó képességüket.

A későbbiekben ezek az együtt töltött órák és szereplések maradnak meg legszebb élményként.

A vonós kamarazene-tanítás szakirányú feladatai

Fejlessze a tanulók életformájává a kamarazenélést, növelje azok tábort, akik a későbbiekben egyéb tanulmányaik vagy munkájuk mellett szabadidejük egy részét kamaramuzsikálással töltik.

Készítse fel a tanulókat amatőr kamaraegyüttesben való közreműködésre, tegye képessé őket a kamarazene önálló művelésére, a szólamok önálló, technikailag és zeneileg igényes elsajátítására és megszólaltatására.

Használja ki az együttműködés közösségformáló erejét, teremtsen bensőséges kapcsolatot a kamaraegyüttes tagjai között. Növelje a tanulók egymás iránti felelősségérzetét, ugyanakkor használja ki a társas muzsikálás által nyújtott biztonságérzetet a szorongó tanulók gátlásainak feloldására.

- A kamarazenéléshez nélkülözhetetlen figyelemmegosztó- és alkalmazkodóképesség fejlesztésével járuljon hozzá a tanuló személyiségének, egyéniségének formálásához.
- A tananyag megválasztásával a lehetőségekhez mérten igyekezzék sokoldalú képet adni a vonós kamarairodalomban fellelhető zenei stílusokról, műfajokról.
- Végeztessen rendszeresen intonációs gyakorlatokat.
- Gyakoroltassa rendszeresen a lapról olvasást, törekedjék a zenei anyag folyamatos, kottahű, zeneileg igényes megszólaltatására.
- Fejlessze a tanulók igényességét a kiegyenlített hangzásra, egységes stílusú előadásra.
- Ismertesse meg a tanulókkal a vonós hangszer családdhoz tartozó, illetve a vonósokhoz leggyakrabban társított egyéb hangszerek sajátosságait.
- Tanítsa meg a tanulókat tájékozódni a partitúrában, zongorakivonatban.
- A kamaraegyüttesek közreműködésével színesítse az alapfokú művészetoktatási intézmény és egyéb intézmények rendezvényeinek műsorát.

Követelmények a program elvégzése után

A kamarazene, mint választható tárgy esetében

A tanuló legyen képes

- önállóan hangolni,
- beintésre-leintésre játékát pontosan megkezdeni és befejezni,
- jól értelmezhetően be- és leinteni,
- pontos ritmusban, biztos tempó tartással játszani,
- új tempót felvenni, tempót változtatni a kamarapartner jelzései alapján,
- saját maga jelezni a tempóváltozásokat,
- hiba esetén az összjáték komolyabb mérvű megzavarása nélkül tévedését kiigazítani, szólamába visszatérni,
- önállóan tisztán intonálni,
- a tiszta intonáció érdekében szükség esetén lebegés- és vibrato-mentes hangokat képezni,
- figyelmét megosztani saját és a többiek szólamai között,
- figyelemmel kísérni az együttes összhangzását,

Liszt Ferenc Alapfokú Művészetoktatási Intézmény – Zeneiskola
Pedagógiai Programja

- kamarazenei anyagot folyamatosan lapról olvasni,
- a nehezebb állásokat otthon kigyakorolni,
- szólamát technikailag és zeneileg igényesen megszólaltatni,
- megszerzett ismereteinek és hangszerkezelési szintjének megfelelő szólamokat önállóan elsajátítani,
- alapfokú művészetoktatási tanulmányai befejezését követően a kamarazene önálló művelésére.

Rendelkezzék

- a társas muzsikáláshoz szükséges koncentrálóképeséggel,
- a kamarazenei játékban nélkülözhetetlen alkalmazkodóképességgel a hangképzés, dinamika, artikuláció, stílus stb. terén,
- a játszott művekre vonatkozó formai ismeretekkel,
- minimális partitúraismerettel.

Legyen tisztában

- a vonós hangszercsaládhoz tartozó és a vonósokhoz leggyakrabban társított egyéb hangszerek intonációs sajátosságaival,
- a vonósokhoz társított transzponáló hangszerek szólamainak írásmódjával és hangzásával.
- Ismerje
- a játszott kamarazenei anyag szerzőinek nevét, a művek címét, valamint tudja helyesen kiejteni és leírni azokat,
- az egyes tételtípusok jellegzetességeit,
- a kamarazene-irodalom néhány kiemelkedő alkotását.

Alap és záróvizsga követelmények lásd → szolfézs

ZENEKAR

A zenekari foglalkozásokkal, az együttzenéléssel érzelmileg gazdag, harmonikus személyiséggé válhatnak növendékeink. Az egymásra figyelés, az alkalmazkodás, a toleráns magatartás kialakítását segíti.

Intézményünkben a nagyobb létszámú kamarazenélés különböző zenekarok formájában valósul meg. Nagy örömünkre, ezekben az együttesekben szinte minden tanszak képviselteti magát.

Zenekaraink szereplései jelentősen hozzájárulnak iskolánk, sőt városunk kulturális arculatához. Rendszeres iskolai, városi koncerteken népszerűsítik az iskolánkban tanulható hangszereket és az általuk megszólaltatott különböző korok, stílusok zeneműveit.

- „Tücsök” vonós zenekar
- Vonós zenekar
- Fúvós zenekar
- Orff-együttes
- „Maracas” ütőegyüttes

Iskolánkban az ütőhangszeres tanszak megalapítása óta (1993) működik ütős kamaraegyüttes, mellyel már kezdettől fogva szép sikereket könyvelhetünk el. Felléptek testvérvárosainkban, illetve külföldi partnerintézményeinkben szervezett hangversenyeken (Waiblingen, Marosvásárhely). Makón, a Délalföldi Ütőhangszeres Találkozóán rádiófelvétel is készült műsorukból.

Az egyre népszerűbb kamaraegyüttes 2006-tól kezdődően „Maracas” Ütőegyüttes néven, zenekari formában folytatja tevékenységét. Így nem csak ütősök, hanem más hangszerek (zongora, fuvola) is helyet kapnak időnként az együttesben, az előadott művek különböző hangszerigényének megfelelően.

Aktuális műsorukat általában az évente megrendezésre kerülő „Művészeti Hét – Zenei Napok” rendezvénysorozat keretében mutatják be.

Az együttes célja, hogy a zeneszerető közönségnek bemutassa, rendszeresen megszólaltassa a sokszínű, nagy népszerűségnek örvendő ütőhangszereket, miközben zeneiskolás tanulóinknak biztosítja a kamarazenei oktatást.

Az együttes összetételét elsősorban a megtanulandó darabok határozzák meg, de figyelmet fordítanak arra is, hogy a könnyebb szílamokat egyre fiatalabb, kezdő ütőhangszerek szólaltathassák meg.

Ajánlott irodalom:

Kamarazene ütőhangszerekre

Zempléni László: A triótól az oktettig

Balázs Oszlár: Nyolc trió ütőhangszerekre

Váray László: Átiratok ütőhangszerekre

Frank E. Ward: Induló

G. della Monica: Sambaco

Kevin Tuck: Kamaradarabok ütőegyüttesre

(Összehasonlítva a többi hangszerrel, meglehetősen szegényes az ütős kamaraegyüttesek számára beszerezhető irodalom. Ezért szükséges az új kiadványok folyamatos figyelemmel kísérése, illetve új kompozíciók interneten keresztüli fellelése.)

A zenekari foglalkozások célja, hogy sajátos eszközeivel teremtsen lehetőséget az alapfok és a továbbképző évfolyamok tanulói számára, hogy - az egyéni foglalkozásokon elsajátított tudás felhasználásával - érzelmileg gazdag, harmonikus személyiséggé válhassanak.

- Ösztönözze a tanulókat, hogy a zenekari játék közben megszerzett zenei kifejezőkészséget és technikai eszközöket használják fel az egyéni hangszeres játékban is.
- Hozzon létre együttműködést a tanulók tudásának különbözőségeiből.
- Mutasson utat a közösség erejével a toleráns magatartásra.
- Alakítsa ki a kultúra iránti nyitottságot.
- Hangsúlyozza a művészetek aktív művelésének fontosságát.

A zenekari foglalkozások szakirányú feladatai

- A tanulók megismertetése az alapvető zenekari játékmódokkal.
- A különböző zenei stílusokban használt előadói hagyományok bemutatása.
- A „zenekari hallás” fontosságának alakítása, tudatosítása.
- A figyelem időtartamának és elmélyítésének (vertikális-horizontális) fejlesztése.
- Az egységes zenekari ritmusjáték kialakítása, tudatosítása.
- Az arra alkalmas tanulók felkészítése professzionális együttesben való játékra.
- A különböző hangszercsoportoknak megfelelő - a zenekari ülésmódból adódó - helyes hangszerkezelés kialakítása, egységesítése.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

A tanuló ismerje meg

- a zenekar/együttes egyes részeinek különböző funkcióit,
- az alapvető zenekari játékmódokat,
- az egyes zenetörténeti stílusok és hangszerek előadói hagyományait.

Legyen képes

- szólamát helyes tempóban, dinamikában, stílusban, az adott műben a zenekar egészében betöltött funkciója szerint eljátszani,
- a szólamon belüli és a szólamok közötti harmonikus együtt-játékra irányítani figyelmét,
- a szólambeosztáshoz igazodó új zenei anyagot lapról játszva is megszólaltatni.

Tudja alkalmazni

- az alapvető egységes zenekari játékmódhoz tartozó hangszertechnikai ismereteket,
- a zenekari hallásfejlesztés közben kialakuló figyelmet, a többszólamúságra, a dinamikai és ritmikai folyamatok árnyalására, a tempóvétel és -tartás differenciálására,
- a zenekari kommunikációs lánc (karnagy-zenekar, zenekari szólamok között) folyamatát.

További követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

A tanuló legyen képes

- felnőtt amatőr zenekarban játszani,
- részt venni önálló kamarazenekari produkcióban.

Alkalmazza tudatosan

- a zenekari kommunikációs láncot,
- a zenekari rubato játékot.

Alap és záróvizsga követelmények lásd → szolfézs

Fúvós Zenekar /Symphonic Band/

Iskolánkban 2005-ben helyi kuriózumként a vonós és a fúvós zenekarokból alakult az úgy nevezett „Symphonic Band” zenekar. Kis létszámra való tekintettel a zenekart nem tartózzhat az úgy nevezett „klasszikus” szimfonikus zenekarok közé. Az ötvözés különleges varázslatos hangzása egyedi repertoár választására add lehetőséget. A zenekar létrejöttével, vonós hangszerekkel némileg pótolni (imitálni) tudjuk zeneiskolánkban még nem oktatott oboa, fagott, angolkürt fúvós hangszerek sajátos hangzását. A nagybögő szólamát, amely a klasszikus szimfonikus zenekarban alsó szólamot játszik, iskolánk zenekarában tuba pótolja, ezzel is gazdagítva a zenekari hangzást.

„Orff” ütőegyüttes

Az Orff – filozófia 40 év gyakorlatára támaszkodik, melyet a szerző a zene és tánc területén együtt mondhat magáénak. Orff kiindulópontja a gyermekdalok és – játékok felhasználása. A kisgyermek számára a pentaton skálára komponált dalokat ajánlja, esetenként elemi kísérfórmulával (ostinato). Ebben az első stádiumban az a legfontosabb cél, hogy a gyermek spontán módon, teljes egészében a zenével fejezze ki magát. Orff szerint minden gyermeknek, minden korban, függetlenül attól, hogy milyenek a képességei, joga van a zenéhez. A gyermek természetes ösztönét kell kifejleszteni a spontán zenei kifejezéshez. A ritmikai képzést nagyon korán kell elkezdeni. Elsődleges cél a gyermek kreativitásának kifejlesztése, mely az improvizálás készségében jut kifejezésre. Orff gyakorlatai a zenei aktivitást szolgálják, nem pedig iskolai tantervét. Sosem akart teljes zenei nevelési kurzust alkotni, sokkal inkább szolgálta azt a célt, hogy zenei művei bátorítsák a képzett tanítványokat. Minden tanártól elvárja, hogy önálló tantervet alakítson ki önmaga és tanítványai tudásának és képességeinek megfelelően. Nem keres merev szisztémát, hanem bizonyos számú ötletet / Schulwerk – könyvek / és igen

magas művészi színvonalú zenei példát javasol kidolgozásra, anélkül, hogy pontosan megmondaná a tanárnak, miként éljen azokkal.

2003-ban alakult, a Liszt Ferenc AMI - Zeneiskola akkori „kicsi” zongoristáiból. A kezdő évben főként az alapvető ritmusértékek és ritmusképletek elsajátítása, az egyenletes metrum kialakítása volt a cél. Az együttes létszáma a jelenlegi és régebbi hangszerkészlet lehetőségeihez mérve 4-8 fő. Négy hónap elteltével színpadra léptünk félévi növendékhangversenyünkön, karácsonyi dalok egyszerű feldolgozásaival. Később minden félévi és év végi zongora tanszaki hangverseny hangulatos zárószámait együttesünk biztosította. Rendszeresen részt veszünk a „Művészeti – Hét” – „Nyílt nap óvodásoknak” programjain. Több alkalommal szerepeltünk óvodai és iskolai és rendezvényeken:

Célkitűzések:

- Lehetőséget adni főként zongorista növendékeinknek egy zenekarban való közös muzsikálásra, hiszen a vonós és fúvós növendékeknek is megadatik iskolánkban ez a lehetőség.
- A hangszerelésre, különböző hangulatok létrehozására, egyéni ötletekre való ösztönzés egy - egy mű feldolgozása során.
- Az „Orff” hangszerek által létrejövő sajátos hangulattal színesíteni különböző rendezvények műsorait
- Hangszerállományunk bővítése, ebből következően a tagok létszámának növelése.
- Kapcsolatteremtés Németországban működő „Orff” együttesel, továbbképzés céljából.

Repertoár:

/A művek mind az együttes saját feldolgozásai Orff és egyéb hangszerekre./

- Kiskarácsony, nagykarácsony
- Jaj, de pompás fa...
- Hull a hó...
- Ó gyönyörű szép...
- Árkot ugrott...
- Egy kis malac...
- Gólya, gólya gilice...
- Mókuska, mókuska...
- Boldog Karácsonyt / We Wish you a merry Christmas /
- Pásztortánc / Papp
- Fehérkarácsony...
- Jingle Bells
- Régi óra halkán jár...
- Kember: Beguiners Please
- Friedhelm Schöpfung: Swing-Walz
- Henri Nittmann: Die verträumte Melodie
- Liszt / Karácsonyfa: Pásztorok a bölcsőnél
- Vuk
- Szépség és a szörny
- Mátyás király
- Edward MacDowell: To a Wild Rose
- Herman Clebanoff: Millionaires Hoedown
- Leon Jessel: Parade Of The Tin Soldiers
- Bach: Arioso
- Chopin: Esz-dúr Nocturno

Orff művek

a „Schulwerk” Musik für Kinder 1-5 kötetből

- Eins, zwei, drei
- Wellemännele im Mond
- Mit sechs Tönen
- Übung zum Patschen
- Zwölf kleine Stücke auf Ostinato

ÉNEKKAR, KÓRUS

Az énekkar kötelezően választható, vagy választható tantárgy a zeneiskola növendékeinek.

Pedagógiailag legnagyobb jelentősége a kórus közösségformáló erejében, az emberi kapcsolatok fejlődésében van. Olyan pozitívélményt nyújt, mely felnőtt korára is kihat, s ösztönzi a kulturális életben való részvételre. Emellett a zeneiskolai és egyéb hangversenyek, ünnepek színesebbé tételével vonzó alternatívát nyújthat az értékes zene felé. A növendékekben az alkalmazkodó képesség fontossága kihathat emberi kapcsolataikra is. Így az éneklés mellett számos pozitív hatása lehet a kórus munkájában való részvételnek.

Anyagában a tanulók igényeihez maximálisan alkalmazkodva, széles repertoárt foglal magába.

A hangképzés, tiszta intonálás, többszólamúság, harmónia, hallás, - alapvető feladat.

Választható a barokk-renaisszánsz stílustól napjaink értékesebb, de hozzájuk közelálló irodalmából bármi. Ezt az aktuális létszám és összetétel nagyban befolyásolja.

Ajánlatos évente legalább két szereplésen részt venni. Ennél iskolánk, városunk több lehetőséget is nyújt.

Óraszám: heti 2x45 perc, egészéves óraszám: 66

Igény szerint, ajánlott az órák összevonása.

A kórusfoglalkozás célja

A kifejező, szép éneklés elsajátítása, az egy- és többszólamú kórusművek tiszta intonálása és stílushű előadása.

A tanulók zenei és közösségi élményhez juttatása.

Közösségformáló ereje által hasson az emberi kapcsolatok fejlődésére, azon belül az egyén személyiségfejlődésére (utazáson, kiránduláson, kórustáborokban a közös éneklés által).

Olyan pozitív élménynyújtás - a zene és az emberi kapcsolatok által -, amely arra ösztönzi a tanulót, hogy felnőtt korában is részt vegyen a kulturális élet különböző vokális művészeti csoportjaiban.

Hangversenyek, ünnepek színessé tételé.

A kórusfoglalkozás szakirányú feladatai

Ösztönözze a tanulót a kórusirodalom, illetve a zeneirodalom megismerésére.

Fejlessze a tanulók

- hallását,
- ritmusérzékét,
- tempó- és dinamikai érzékenységét,
- hangszínek iránti igényét,
- kottaolvasási készségét,
- zenei memóriáját,
- zenei ízlését,
- stílusérzékét,
- formaérzékét,
- hangképző- és intonációs gyakorlatok segítségével a harmonikus hallását.

Ismertesse meg a kórustagokat

- az emberi hang sajátosságaival, kifejezési lehetőségeivel a csoportos hangképzés által,
- a kórusműveken keresztül a zeneirodalom különböző stíluskorszakaival.

Tudatosítsa a tanulóknak az alkalmazkodóképesség fontosságát zenei és emberi szempontból is.

Követelmények a program elvégzése után

A kórus legyen képes önálló, élményt adó szereplésre.

Tudjon

- fegyelmezetten viselkedni úgy a próbákon, mint a hangversenyeken,
- „vezénylésre” énekelni.

A tanuló ismerkedjék meg a kórusirodalom számos remekművével.

Tudjon jól tájékozódni a különböző stíluskorszakokban.

Tudja

- helyes légzéstechnikával,
- tiszta intonációval,
- pontos ritmusban,
- érthető szövegmondással,
- helyes tempó- és dinamikai választással,
- művészileg kidolgozottan - stílushű formálással, szuggesztivitással - elénekelni szólamát.

Rendelkezzék

- jó kottaolvasási készséggel,
- zenei memóriával.

Hallgassa a többi szólamot és hangszínével alkalmazkodjék hozzá, ezáltal segítve az egységes kórushangzás megteremtését.

Alap és záróvizsga követelmények lásd → szolfézs

Követelmények évfolyamonként

Intézményünkben a kórus (kamarakórus) választható tárgyként szerepel, nem óraszámban működik.

Ezért az általános feladat és követelményszintet ennek figyelembevételével az alábbiak szerint határozzuk meg.

Általános célok és feladatok:

- A kórusfoglalkozások célja, hogy teremtsen lehetőséget az aktív együttműzésre.
- Az alapfokon és középfokon tanuló növendékek szerezzenek jártasságot a lapról olvasásban, tudjanak tájékozódni a kórus partitúrában, ismerjék meg a nőikar és a vegyes kar szólam elosztását.
- Legyenek képesek figyelni a saját szólamuk mellett a másik szólamok együtthangzására is.
- Fejlessze a növendékek igényességét a kiegyenlített kórushangzásra, stílus hű előadásra.
- A kórusirodalom széles skálájából a növendékek ismerjenek meg a zeneirodalmi korokra, stílusokra jellemző műveket, ismerkedjenek a magyar és más népek népzenejének feldolgozásaival.
- Ismerkedjenek más zenei stílusirányzatok kórusműveivel is.
- A kórusfoglalkozás az aktív társas muzsikálás mellett jelentsen a növendékeknek egy jó hangulatú alkalmazkodásra képes közösségi igényt, amely a növendékek életformájává fejleszti a közös éneklést.
- Az előadásra és gyakorlásra szánt művek kiválasztása a csoport összetételét figyelembe véve történik.
- A konkrét kórus anyag a naplóban kerül rögzítésre.

Alapfok „B” tagozat:

A növendék felkészítése szakirányú tanulmányok megkezdésére mennyiségileg és minőségileg emelt szintű anyag megtanulásával és igényes előadásával. A tantervben meghatározott művek bemutatása koncerten, vizsgahangversenyen.

TK „A” tagozat:

Az elért tudásszint eredményes megőrzése és a zenélési kedv ébrentartása a cél. Tanulmányainak befejezése után a növendék legyen képes tudásának, érdeklődésének megfelelő művek önálló feldolgozására, technikai és zenei feladatainak megoldására. A megismert stílusokban minél több mű megformálása fokozott igényességgel.

TK „B” tagozat:

A pályaválasztáshoz szükséges szint elérése megfelelő darabválasztással, a növendékek felkészítése az adott intézmény felvételi követelményeire.

A kamaramuzsikálás, négy- és hatkezes művek megismerése minden évfolyamban feltétele a növendék fejlődésének.

Az elmúlt évek munkáját folytatva a tanszak programjában kiemelt szerepet kap a kortárs magyar művek megismerése és tanítása.

6.7 ELEKTROAKUSZTIKUS ZENE

A MŰVÉSZETI ÁG SPECIÁLIS SZABÁLYOZÁSA

AZ ALAPFOKÚ ZENEOKTATÁS CÉLRENDSZERE ÉS FUNKCIÓI

- Az alapfokú művészetoktatás követelménye és tantervi programja keretében folyó elektroakusztikus zenei nevelés alkalmat ad az érdeklődő és fogékony tanulók képességeinek fejlesztésére, biztosítja a különböző szakterületeken való jártasságok megszerzését és gyakorlását.
- A képzés figyelembe veszi az életkori sajátosságokat, a tanulók érdeklődésére, tehetségére építve alakítja készségeiket és gyarapítja ismereteiket.
- Lehetőséget ad az egyetemes kultúra, az európai műveltség, a nemzeti, népi hagyományok, értékek átadására, az értékmegőrzés formáinak kialakítására.
- A program lehetőséget nyújt az esztétikai érzékenység - nyitottság, igényesség, fogékonyság - alakítása mellett a zene megszólaltatásához szükséges hangszeres és énektechnikai készségek megszerzésére, a zenei ismeretek átadására és minden zenei tevékenység tudatosítására.
- A zeneoktatás a különböző zenei műfajok sajátosságait, a művészi megjelenítés módjait ismerteti meg a tanulókkal, miközben célja az is, hogy az önkifejezés eszköztárának gazdagításával a zene alkalmazására, befogadására készítsen fel.

A ZENEOKTATÁS ÁLTALÁNOS FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEI, FELADATAI

- A zenei műveltség megalapozása és fejlesztése.
- A zenei képességek fejlesztése (hallás, ritmusérzék, intonációs érzékenység, fogékonyság a dinamika és a hangszín különbségeire, zenei memória és fantázia, előadói és manuális készség, a zenei karakterek iránti érzékenység kialakítása).
- A zenei olvasás és írás alapfokot meghaladó készségének megalapozása és kifejlesztése.
- A technikai készség, az improvizációs készség és képesség, az alkotó magatartás, a kreativitás kialakítása.
- Rendszerezett zenei ismeretek, általános zenei műveltség átadása.
- A zenei műszavak és jelentésük megismertetése.
- A zene logikájának, a harmóniai szerkezet és a forma összefüggéseinek megismertetése.
- A főbb zenei stílusok sajátosságainak, a zeneirodalom nagy korszakainak, népünk zenéjének, a zene történetének és a zeneirodalom nagy egyéniségeinek megismertetése.
- A kortárs zene befogadására nevelés.
- A tanuló rendszeres zenehallgatásra nevelése.
- Az értékes zene megszerettetése. A tanulók zenei ízlésének formálása.
- A tanulók életkorának megfelelő zenei tárgyú könyvek, ismeretterjesztő művek olvasására való ösztönzés. A társművészetek iránti nyitottság kialakítása.
- A zenei élet eseményei iránti érdeklődés felkeltése, illetve részvétel a zenei életben.
- Tehetséggondozás.
- A zenei pályát választó tanulók felkészítése szakirányú továbbtanulásra.
- A tanulók rendszeres, céltudatos, igényes munkára, hatékony gyakorlásra nevelése.
- A tanuló aktív társas muzsikálásra nevelése.
- Közreműködés az egyéb intézmények kulturális rendezvényein.
- Az amatőr zenekarokban, kamaragyüttesekben, kórusban történő aktív részvételre való előkészítés, ösztönzés.
- Cserekapcsolatok létesítése hazai és - lehetőség szerint - külföldi zeneoktatási intézményekkel.

A KÉPZÉS STRUKTÚRÁJA ÓRATERVE TANTÁRGYAI Tanszakok:

- szintetizátor-keyboard,
- szintetizátor,

A képzés időtartama:

- szintetizátor-keyboard tanszakon:
- „A” tagozaton 8 év (2+6 évfolyam),
- „B” tagozaton 8 év (3+5 évfolyam),
- szintetizátor tanszakon: 12 év (2+10 évfolyam),

(Az évfolyamszámok magukba foglalják az előképző, alapfok és továbbképző évfolyamait. A képzési idő első számjegye az elméleti és egyéb előtanulmányokat jelöli. A „B” tagozat első számjegye az „A” tagozaton végzett előtanulmányokat jelenti. A „B” tagozatra a tanulót az alapfok 2. évfolyamától javasolt irányítani.)

SZINTETIZÁTOR-KEYBOARD SZAK**ÓRATERV**

Tantárgy	Évfolyamok							
	Előképző		Alapfok					
	1.	2.	1.	2.	3.	4.	5.	6.
Főtárgy	-	-	2	2		2	2	2
Kötelező vagy kötelezően választható tárgy	2	2	2		2	2	2	2
Választható tárgy	2	2	2	2	2	2	2	2
Összes óraszám	2-4	2-4	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6

Főtárgy: szintetizátor-keyboard (egyéni).

Kötelező tárgy: szolfézs.

Kötelezően választható tárgyak:

- elméleti: szolfézs, hangszínszolfézs, zeneelmélet, zenetörténet-zeneirodalom, improvizáció (mindezek együttes műveltségi programként is taníthatók);
- gyakorlati: zongora, orgona vagy egyéb második hangszer, kamarazene, zenekar, kórus;
- egyéb: szintetizátor, számítógépes zene.
- Választható tárgyak: szolfézs, hangszínszolfézs, zeneelmélet, zenetörténet-zeneirodalom, improvizáció (mindezek együttes műveltségi programként is taníthatók); zongora, második hangszer, kamarazene, zenekar, kórus; szintetizátor, számítógépes zene.
- (Zenei ismeret: a szolfézs, hangszínszolfézs, zeneelmélet, zenetörténet-zeneirodalom, improvizáció tantárgyak tantervi programjai alapján, mint együttes műveltségi terület, önálló zenei alapismereteket tartalmazó helyi tanterv készíthető.)
- Az elméleti és kamarazenei tantárgyak csoportos foglalkozások.

**A TANÍTÁSI ÓRÁK SZÁMÁRA ÉS KÉPZÉSI IDEJÉRE VONATKOZÓ
RENDELKEZÉSEK**

„A” és „B” tagozat

A tanítási órák (foglalkozások) száma: és azok ideje tanítási hetenként értendő.

Főtárgy:

- „A” tagozaton: minimum 2×30 perc
- „B” tagozaton: minimum 2×45 perc
- [A közoktatási törvény 52. § (9) bekezdés a) pontja alapján: egyéni - egyhárom tanuló részére szervezett - foglalkozás tartható.]

Kötelező tárgy:

- a képzési idő 2×45 perc
- „A” tagozaton a 4. évfolyam végéig
- „B” tagozaton az utolsó évfolyam végéig
- Kötelezően választható tárgy:
- „A” tagozaton az 5-6. évfolyamon
- elmélet: minimum 1×45 perc

Választható tárgy:

- az előképző 1. évfolyamától 1 vagy 2 foglalkozás
- „B” tagozaton
- elmélet: minimum 1×45 perc
- gyakorlat: minimum 1×45 perc (csoportos), vagy
- minimum 1×30 perc (egyéni)

Hangszeres előkészítő

- egyéni: 2×30 perc
- csoportos: 2×45 perc
- Kamarazene:
- minimum 1×45 perc

A kamarazene csoportlétszáma a műfajnak megfelelően: 2-8 fő, maximum 15 fő.

Zenekar, kórus:

- minimum 2×45 perc
- Zongora, második hangszer:
- minimum 1×30 perc

A szintetizátor-keyboard, digitális zongora tanításának szakirányú feladatai

- Ismertesse meg a tanulókkal a hangszer sajátosságait, és alakítsa ki a hangszer biztonságos kezelését,
- alapozza meg a biztos technikai tudást a zeneelmélettel való szoros összefüggésben,
- adjon teret, lehetőséget a zenei fantázia kibontakoztatására, kreativitásra,
- a klasszikus zeneelméleti rendszeren keresztül vezesse rá őket a tánc- és jazz-zenei összefüggések logikájára,
- ismertesse meg a főbb tánc- és jazz-zenei stílusok sajátosságait, összevetve azokat klasszikus zenetörténeti előzményeikkel,
- biztosítson olyan szilárd elméleti, technikai, gyakorlati tudásanyagot, amely a számítógép és MIDI-berendezések zenei alkalmazási területén is használható,
- adjon lehetőséget arra, hogy a fiatalok rajongása a szintetizátor iránt ne korlátozódjék csak a könnyűzene és a jazzművészet területére, hanem a szerzett zenei műveltség bármikor komolyzenére váltható legyen.

Az oktatás ismertesse meg a tanulókkal

- a szintetizátor-keyboard múltját, fejlődési szakaszait,
- a hangszer-felépítési sajátosságait,

- a legfontosabb érintésvédelmi szabályokat.

Alakítson ki

- könnyed klaviatúra- és funkciókezelést,
- önálló hangszín- és ritmuskezelést,
- kielégítő improvizációs készséget,
- megfelelő játéktechnikai biztonságot.

Fordítson figyelmet

- a céltudatos gyakorlási módszer kialakítására,
- a lapról olvasási készség fejlesztésére,
- a tudatos zenei memorizálásra,
- a művek zeneileg igényes kidolgozására,
- a rendszeres társas muzsikálásra.

Tanítsa meg a tanulókat a legalapvetőbb hangszer-karbantartási feladatokra.

Követelmények a program elvégzése után

Az „A” tagozat végén

A tanuló ismerje

- a szintetizátor-keyboard múltját, fejlődési szakaszait (monofon-polifon szintetizátorok, zenei számítógépek),
- a tánc- és jazz-zenei stílusokat, stílusirányzatokat, a zeneszerzők és előadóművészek munkásságát,
- a legegyszerűbb érintésvédelmi szabályokat,
- a tanult anyagban előforduló tempó- és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,
- a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat.

Legyen képes

- a zenei anyag kottahű előadására,
- más hangszerekkel együtt játszani, kisebb zenekarokba beilleszkedni,
- repertoárjának egyharmad részét kotta nélkül is eljátszani és ennek az anyagnak az állandó kézben tartására,
- a szintetizátor -keyboard funkcióinak kezelésére,
- az előadott művek önálló hangszín- és ritmuskezelésére,
- megfelelő technikai tudásszintet elérni, mely az improvizációs gyakorlatokhoz szükséges.

Rendelkezzék

- megfelelő előadókészséggel, ritmus- és periódusérzéssel,
- jó zenei hallással,
- művészi előadókészséggel, kreativitással,
- vizuális, koncentráció- és memorizáló képességgel,
- a hangszer megszólaltatásához szükséges alapvető elektrotechnikai ismeretekkel.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló ismerje

- szélesebb körben a különböző szintetizátorok működési elvét, programozását,
- a klasszikus zeneszerzők munkásságát.

Legyen képes

- repertoárjának nagy részét kotta nélkül is eljátszani,
- repertoárjának egy részét transzponálni,
- repertoárjának egy részét improvizálni,
- összetettebb harmóniavezetésű darabokat játszani.

Rendelkezzék önálló harmóniaszerkesztési készséggel.

SZINTETIZÁTOR SZAK

ÓRATERV

Tantárgy	Évfolyamok												
	Előképző		Alapfok			Továbbképző							
	1.	2.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	
Főtárgy	-	-	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Kötelező vagy kötelezően választható tárgy	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2			
Választható tárgy	-	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Összes óraszám	2	2-4	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6

Főtárgy: szintetizátor (amely magában foglalja a hangszerismeret és a szintetizátor kamara tananyagát is).

Kötelező tárgy: szolfézs.

Kötelezően választható tárgyak:

- elméleti: szolfézs, hangszínszolfézs, zeneelmélet, zenetörténet-zeneirodalom, improvizáció (mindezek együttes műveltségi programként is taníthatók);
- gyakorlati: zongora vagy egyéb második hangszer, kamarazene, zenekar, kórus;
- egyéb: szintetizátor-keyboard, számítógépes zene.

Választható tárgyak: hangszeres előkészítő; szolfézs, hangszínszolfézs, zeneelmélet, zenetörténet-zeneirodalom, improvizáció (mindezek együttes műveltségi programként is taníthatók); zongora vagy egyéb második hangszer, kamarazene, zenekar, kórus; szintetizátor-keyboard, számítógépes zene.

(Zenei ismeret: a szolfézs, hangszínszolfézs, zeneelmélet, zenetörténet-zeneirodalom, improvizáció tantárgyak tantervi programjai alapján, mint együttes műveltségi terület, önálló zenei alapismereteket tartalmazó helyi tanterv készíthető.)

Az elméleti és kamarazenei tantárgyak csoportos foglalkozások.

A tanítási órák számára és képzési idejére vonatkozó rendelkezések

A tanítási órák (foglalkozások) száma és azok ideje tanítási hetenként értendő.

Főtárgy:

- az alapfok 1-2. évfolyamán minimum 2×30 perc,
- az alapfok 3. évfolyamától minimum 2×45 perc, amelyek közül az egyik egyéni szintetizátoróra, a másik pedig 3-3 gyerekenként összevont egyéni óra, ahol - hetente váltakozva - az egyik héten hangszerismeret, a másik héten pedig szintetizátor kamara óra javasolt.

(A közoktatási törvény 52. § (9) bekezdés a) pontja alapján: egyéni - egy-három tanuló részére szervezett - foglalkozás tartható.)

Kötelező tárgy:

- a képzési idő 2×45 perc

- a 4. évfolyam végéig

Kötelezően választható tárgy:

- az 5-6. évfolyamon:
- elmélet: minimum 1×45 perc

Választható tárgy:

- az előképző 2. évfolyamától 1 vagy 2 foglalkozás.

A szintetizátor tanításának szakirányú feladatai

A program célja:

- alakítsa ki a különböző billentéstechnikájú billentyűs hangszerek - akusztikus zongora, digitális zongora, szintetizátor - játéktechnikai és zenei alapjait,
- fejlessze a tanuló zenei képességeit a szintetizátor és a hozzá tartozó digitális eszközök segítségével,
- alapozza meg a klasszikus és kortárs zenei műveltséget a digitális és számítástechnikai eszközök segítségével,
- fejlessze a hangszínek iránti fogékonyságot és a hallást a különböző előadásmódok finomabb megkülönböztetéséhez.

A program feladata:

- adjon áttekintést a zenetörténet billentyűs irodalmáról, és ne zárkózzon el a jazz- és tánczene kiemelkedő alkotásaitól sem,
- foglalkozzon a szintetizátorra írott eredeti művekkel és átiratokkal, alakítsa ki az ezek interpretálásához szükséges játéktechnikai és stílusbeli jártasságot,
- ismertesse meg a hangszer technikai sajátosságait, hangtechnikai alapelveit,
- teremtsen meg már az alsóbb évfolyamokon is az aktív kamarazenélés, zenekari játék lehetőségét,
- alakítsa ki jó improvizációs készséget, ösztönözze a tanulót zenei fantáziájának kiélésére,
- készítsen fel a számítógépes zenei alkalmazások kreatív használatára,
- adjon lehetőséget a későbbi szintetizátor előadóművészi, illetve zeneszerzői pályára való felkészülésre.

Követelmények az alapfok elvégzése után

A tanuló ismerje

- az akusztikus, az elektronikus (analóg és digitális) billentyűs hangszerek kialakulását, fejlődéstörténetét, főbb szerkezeti elemeit, azok működését,
- az akusztikus, az elektronikus (analóg és digitális) eszközökre írt klasszikus és kortárs irodalmat, a meghatározó előadók munkásságát,
- az analóg és digitális hangkeltő-berendezések közötti különbségeket,
- a hangszintézissel kapcsolatos alapvető tudnivalókat,
- a számítógép felhasználási lehetőségeit a zene területén.

Legyen képes

- a maga és környezete örömeire muzsikálni választott hangszerén,
- klasszikus és kortárs zeneműveket akusztikus és digitális zongorán, illetve szintetizátoron megfelelő szinten megszólaltatni,
- szintetizátorokkal és más hangszerekkel együtt zenélni (kamara- és zenekari produkcióban egyaránt),
- a szintetizátor funkciót készségszinten kezelni,
-

Liszt Ferenc Alapfokú Művészetoktatási Intézmény – Zeneiskola
Pedagógiai Programja

- a hangszintézis-ismeretek felhasználásával önállóan hangszíneket, hangzásokat létrehozni,
- a tanult művekből önállóan egyszerűbb átiratokat (kamaraátiratokat is), hangszereléseket készíteni,
- kisebb kompozíciókat önállóan megalkotni,
- a hangszer megszólaltatásához szükséges hangtechnikai eszközöket (erősítő, hangfal, mikrofon stb.) összeállítani, alapfokon kezelni.

Rendelkezzék

- a program anyagának megfelelő billentyűs készségekkel az elektronikus zenei területen szükséges és elvárható előadókészséggel,
- a kortárs zene olvasásához és interpretálásához szükséges alapvető elméleti ismeretekkel,
- a korszerű képzettség alapjául szolgáló kreativitással,
- a későbbi amatőr zenéléshez szükséges jártassággal a hangtechnika területén,
- a zenei alkalmazásoknak megfelelő jártassággal a számítástechnika területén.

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

Az alapfok végére megfogalmazott követelményeken felül:

- a tanuló játéktechnikai készsége érje el azt a szintet, hogy legyen képes az ajánlott anyagnak megfelelő nehézségű művek előadására - az egyéni alkati sajátosságok figyelembevételével,
- a tanuló előadói készsége tükrözze az életkorából adódó érettebb, elmélyültebb és átéltebb minőséget,
- a hangszer értő használatához tartozó számítógépes zenei, hangtechnikai, elektrotechnikai és hangszintézis-elméleti ismeretek kerüljenek tudatosabb alkalmazásra a közismereti iskolákban szerzett fizikai ismeretek felhasználása révén,
- a tanuló legyen képes önállóan elektroakusztikus zeneműveket létrehozni.

KÖVETELMÉNYEK ÉVFOLYAMONKÉNT

Előképző évfolyam

Ismerkedés a hangszerrel, kottaolvasás.
Jobb és ball kéz együttes játéka.
Rendelkezzék megfelelő kéztartással, billentéstechnikával.
1 egyszerű klasszikus darab

Felhasználható irodalom:

Aszalós Tünde:	A zongorázó gyermek
Józsefné - Szmrecsányi:	Zenei előképző
Füzesi Zsuzsa:	Daloskönyv

1.évfolyam

Év végi vizsga követelményei:

Egyszerű tánczenei szám előadása arranger kísérettel, hármashangzat fogásokkal;
C-dúr skála jobb és ball kézzel
1 egyszerű klasszikus darab

Felhasználható irodalom:

Fehér József:	Gorsium szintetizátoriskola I.
Bartók B.:	Mikrokozmosz I.
Fantóné-Komjáthyné:	Zongoraiskola I.

2.evfolyam

A dúr és moll hármashangzatok biztos alkalmazása bal kézben a jobb kéz egyidejű játékaival.

A kar és ujjak egysége, együttműködése hangközfelbontással, hangzatfelbontással, skálamenettel, helyes ujjrenddel.

Év végi vizsga követelményei:

Két különböző ritmuskíséretű tánczenei szám előadása arranger kísérettel (ajánlott egy $\frac{3}{4}$ és egy ütemmutatójú szám választása)

1 egyszerű klasszikus darab

„B”tagozat

Az „A”tagozat követelményein felül, még 2-2 tánczenei mű bemutatása „B” tagozatos beszámolókon (évente kétszer) is.

3.evfolyam

A növendék legyen képes az ajánlott anyag szintjének megfelelő darabok technikailag és zeneileg helyes előadására, az egyéni adottságok figyelembevételével.

Év végi vizsga követelményei:

Három különböző ritmuskíséretű tánczenei szám előadása arranger kísérettel, melyben szerepelnek hetes, szűkített és bővített harmóniák.

1 klasszikus darab előadása zongorán

A műveket kotta nélkül kell eljátszani.

„B”tagozat

Az „A”tagozat követelményein felül, még 2-2 tánczenei mű bemutatása „B” tagozatos beszámolókon (évente kétszer) is.

4.evfolyam

A dúr négyeshangzat megfordításainak biztos alkalmazása.

A növendék legyen képes az ajánlott anyag szintjének megfelelő darabok technikailag és zeneileg helyes előadására, az egyéni adottságok figyelembevételével.

Tudjon a növendék jobb kézzel a dallamjáték közben harmóniahangokat is játszani.

Év végi vizsga követelményei:

Négy különböző ritmusú tánczenei szám, hetes bővített, szűkített hármás- és négyeshangzat-megfordításokkal.

2 klasszikus darab előadása zongorán

A műveket kotta nélkül kell eljátszani.

„B”tagozat

Az „A”tagozat követelményein felül, még 2-2 tánczenei mű bemutatása „B” tagozatos beszámolókon (évente kétszer) is.

5.evfolyam

Biztos hangszerkezelés, funkcióváltások, kiállítások, hangszínváltások.

A funkcióelmélet megismerése.

Az összes tánczenei jelölés megismerése.
A modális hangsorok megismerése.
az előző évfolyamhoz igazítva, legalább 20 tánczenei szám megtanulása,
lehetőleg minél több stílusban.
Egyszerűbb darabok transzponálása.

Év végi vizsga követelményei:

Négy különböző ritmusú tánczenei, illetve jazz-zenei szám előadása
arranger kísérettel és arranger kíséret nélkül, önálló bal kéz kísérettel.
2 klasszikus darab előadása zongorán

„B”tagozat

Az „A”tagozat követelményein felül, még 2-2 tánczenei mű bemutatása „B”
tagozatos beszámolókon (évente kétszer) is.

6.évfolyam

Legyen képes a tanuló virtuózabb játékmódra, egyszerűbb improvizációkra.
Szintetizátor-keyboard működési elve, az összes funkció ismerete és
használata.
Beat, rock, slow, swing, beugine, rumba, bossa nova, samba, cha-cha-cha
stílusú számok játszása arranger kísérettel.
Az első évfolyamhoz igazodva 30 tánczenei szám tudása különböző
stílusokban.

Év végi vizsga követelményei:

Öt különböző ritmusú tánc, illetve jazz-zenei szám előadása arranger
kísérettel és arranger kíséret nélkül, önálló bal kéz kísérettel, lehetőleg
improvizálva.
két szabadon választott előadási darab.

„B”tagozat

Az „A”tagozat követelményein felül, még 2-2 tánczenei mű bemutatása „B”
tagozatos beszámolókon (évente kétszer) is.

Továbbképző 7-10 évfolyam

A továbbképző évfolyamokon a legfontosabb szempont a növendékek
zeneközelenben tartása. Intenzívebb kamarazenélési és zenekari lehetőségeket kell biztosítani,
azokat a növendékeket pedig, akiknél az előző évfolyamok során zeneszerzői véna mutatkozott,
célszerű a zeneszerzés tanulmányokra ösztönözni.

Felhasználható irodalom: a növendék felkészültségéhez mértan
felhasználható a zongora, valamint szóló hangszerek (pl.: klarinét, fuvola, vonósok) irodalma.
Pl.: *Fuvolamuzsika II. haladóknak; Klarinétmuzsika kezdőknek; Triók két hegedűre és
gordonkára.*

6.5 A MŰVÉSZETI ALAPVIZSGA ÉS ZÁRÓVIZSGA KÖVETELMÉNYEI

A MŰVÉSZETI ALAPVIZSGA ÉS ZÁRÓVIZSGA ÁLTALÁNOS KÖVETELMÉNYEI

1. A művészeti alapvizsgára és záróvizsgára bocsátás feltételei

Művészeti alapvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó alapfokú évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett.

Művészeti záróvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó továbbképző évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett,

2. A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményei, feladatai meghatározásának módja

A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményeit, vizsgafeladatait - valamennyi vizsgatantárgy tekintetében - az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programja figyelembevételével kell meghatározni.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a követelmények alapján a vizsgát szervező intézmény állítja össze oly módon, hogy azokból mérhető és elbíráható legyen a tanuló felkészültsége és tudása.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a vizsgabizottság elnöke hagyja jóvá, amennyiben az nem felel meg a követelményeknek, átdolgoztathatja.

A választható tantárgyak közül vizsgatantárgynak csak az a tantárgy választható, amelyet az intézmény pedagógiai programja szerint biztosít, valamint amely esetében a tanuló a tantárgy tanításának utolsó évfolyamán az előírt tantárgyi követelményeknek eleget tett.

Hangszer, illetve magánének („A” tagozat) főtanzakos tanulók szolfézs vagy zenetörténet - zeneirodalom vagy zeneelmélet vizsgatantárgyak közül választhatnak.

3. A művészeti alapvizsga és záróvizsga egyes részei alóli felmentés

Mentesülhet (részlegesen vagy teljes mértékben) az adott tantárgyból a művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga letétele alól az a tanuló, aki az országos művészeti tanulmányi versenyen - egyéni versenyzőként - a versenyfelhívásban meghatározott helyezést, teljesítményt, szintet eléri.

Ha a tanuló már rendelkezik a zeneművészeti ág valamelyik tanszakán szolfézs, zeneelmélet, zenetörténet tantárgyakból megszerzett művészeti alapvizsga és záróvizsga-bizonyítvánnyal, akkor az adott tantárgyakból a vizsga alól felmentés adható.

4. Előrehozott vizsga

Az alapfokú művészetoktatási intézmény tanulói számára előrehozott vizsga is szervezhető. Előrehozott művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga az egyes tantárgyra előírt iskolai tanulmányi követelmények teljesítése után, a **tanulói jogviszony fennállása alatt**, az iskolai tanulmányok teljes befejezése előtt, egyes vizsgatárgyból, első alkalommal tett művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga.

Szolfézs tantárgyból előrehozott alapvizsga szervezhető.

5. A művészeti alapvizsga és záróvizsga minősítése

A tanuló teljesítményét a művészeti alapvizsgán és záróvizsgán **vizsgatantárgyanként külön-külön osztályzattal** kell minősíteni.

Amennyiben az intézmény előrehozott művészeti alapvizsgát vagy záróvizsgát szervez, úgy annak eredményét a tanuló kérésére a művészeti alapvizsgán és záróvizsgán figyelembe kell venni.

A művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga eredményét a vizsgatantárgyakból kapott osztályzatok számtani közepe adja. Ha az átlagszámítás eredménye öt tizedre végződik, a végső eredmény meghatározásában a főtárgyból kapott osztályzat a döntő.

Eredményes művészeti alapvizsgát, illetve záróvizsgát tett az a tanuló, aki valamennyi előírt vizsgatantárgy vizsgakövetelményeit teljesítette.

Sikertelen a vizsga, ha a tanuló valamely vizsgarészből, illetve vizsgatantárgyból elégtelen érdemjegyet kapott.

Sikertelen vizsga esetén a tanulónak csak abból a vizsgarészből, illetve vizsgatantárgyból kell javítóvizsgát tennie, amelynek vizsgakövetelményét nem teljesítette.

6.5.1 A MŰVÉSZETI ALAPVIZSGA RÉSZEI

Az alapvizsga írásbeli és/vagy szóbeli, valamint gyakorlati vizsgarészből áll. Az alapvizsgán az „A” tagozatos tanuló választhat írásbeli, illetve szóbeli vizsga között. A „B” tagozatos valamint az elmélet főtan szakos tanulók számára mindkét vizsgarész kötelező.

Gyakorlati vizsgát valamennyi tanulónak kell tennie.

1. Az írásbeli vizsga tantárgya és időtartama

Hangszer, magánének főtan szak („A” tagozat):

- Szolfézs vagy
- Zenetörténet-zeneirodalom vagy
- Zeneelmélet

Szolfézs főtan szak („A” és „B” tagozat):

- Szolfézs

Zenetörténet-zeneirodalom főtan szak:

- Szolfézs
- Zenetörténet-zeneirodalom

Az írásbeli vizsga időtartama valamennyi tantárgyból 45 perc.

2. A szóbeli vizsga tantárgya és időtartama

Hangszer és magánének főtan szak („A” tagozat):

- Szolfézs vagy
- Zenetörténet-zeneirodalom vagy
- Zeneelmélet

Szolfézs főtan szak („A” és „B” tagozat):

- Szolfézs

Zenetörténet-zeneirodalom főtan szak:

- Szolfézs
- Zenetörténet-zeneirodalom

Zeneelmélet főtan szak:

- Szolfézs
- Zeneelmélet

A szóbeli vizsga időtartama valamennyi tantárgyból 10-20 perc.

3. A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama

Hangszer és magánének főtan szak („A” és „B” tagozat):

- Főtárgy

A gyakorlati vizsga időtartama 15-25 perc.

Hangszer, elmélet és magánének tan szak („B” tagozat):

- zongora (az adott tan szakok óratervében jelölteknek megfelelően)

A gyakorlati vizsga időtartama 10-15 perc.

6.8.2 A MŰVÉSZETI ZÁRÓVIZSGA RÉSZEI

A záróvizsga *írásbeli és/vagy szóbeli, valamint gyakorlati* vizsgarészből áll. A záróvizsgán a kötelezően választható elméleti tantárgyakból a hangszer és magánének „A” tagozatos főtanzakos tanulók szóbeli vizsgát tesznek. A „B” tagozatos és elmélet főtanzakos tanulók számára mindkét vizsgarész kötelező. Gyakorlati vizsgát valamennyi tanulónak kell tennie.

1. Az írásbeli vizsga tantárgya és időtartama

Hangszer, kamarazene főtanzak („B” tagozat):

- Szolfézs

Szolfézs főtanzak („A” és „B” tagozat):

- Szolfézs

Zenetörténet-zeneirodalom főtanzak:

- Szolfézs
- Zenetörténet-zeneirodalom

Az írásbeli vizsga időtartama valamennyi tantárgyból 45 perc.

2. A szóbeli vizsga tantárgya és időtartama

Hangszer, kamarazene főtanzak („A” tagozat):

- Szolfézs vagy
- Zenetörténet-zeneirodalom vagy
- Zeneelmélet

Hangszer, kamarazene főtanzak („B” tagozat):

- Szolfézs

Szolfézs főtanzak („A” és „B” tagozat)

- Szolfézs

Zenetörténet - zeneirodalom főtanzak:

- Szolfézs
- Zenetörténet - zeneirodalom

Zeneelmélet főtanzak:

- Szolfézs
- Zeneelmélet

A szóbeli vizsga időtartama valamennyi tantárgyból 15-25 perc.

3. A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama

Hangszer főtanzak („A” és „B” tagozat):

- Főtárgy
- Zongora (az adott tanzakok óratervében jelölteknek megfelelően)

Szolfézs, zeneirodalom-zenetörténet és zeneelmélet főtanzak: Zongora

- elmélet: minimum 1x45 perc

A gyakorlati vizsga időtartama főtárgyból 20-30 perc, zongora kötelező tantárgyból 10-20 perc.

Kamarazene főtanzak:

- Kötelező hangszer (az alapfokú évfolyamokon főtárgyként tanult hangszer)

A gyakorlati vizsga időtartama 10-15 perc.

6.8.3 A MŰVÉSZETI ALAPVIZSGA ÉS ZÁRÓVIZSGA ÉRTEKELÉSE

1. A gyakorlati vizsga értékelésének általános szempontjai

Fúvóhangszerek

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
- hangképzés,
- intonáció,
- hangszerkezelés,
- artikulációk és díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

Ütőhangszerek

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség (pl. üstdobon keresztütések és kerülések jobbról-balról),
- hangszerkezelés, speciális technikai elemek alkalmazása különböző hangszereken (tremoló, előlék),
- több verővel való játék dallamhangszeren,
- különböző hangszerkombinációk kezelése, hangszer- és verőváltások alkalmazása,
- előadásmód,
- árnyalt dinamikák alkalmazása, pontos ritmikai megoldások,
- változó tempók önállóan és együttesben,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

Pengetős hangszerek

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- helyes testtartás, hangszertartás, kéztartás,
- hangminőség,
- hangszerkezelés,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- zenei stílusok és előadások megvalósítása,
- artikulációk és díszítések megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség,
- technikai felkészültség,
- jobb- és balkéz-technika,
- intonáció.

Billentyűs hangszerek

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes test- és kéztartás,
- hangminőség, billentés,
- pedálhasználat,
- hangszerkezelés,
- artikulációk és díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

Vonóhangszerek

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes testtartás, hangszertartás,
- hangképzés,
- intonáció,
- a vibrato helyes alkalmazása,
- hangszerkezelés,
- artikulációk és díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

Magánének

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- helyes légzés, testtartás,
- intonáció,
- helyes ritmus és tempó,
- zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- állóképesség,
- előadásmód, tartalmi érzékenység,
- technikai és művészi megvalósítás,
- hangszínek iránti differenciáló képesség,
- szép, érthető szövegmondás.

2. Az írásbeli vizsga értékelésének általános szempontjai

Szolfézs, zenei történet-zeneirodalom

- teszt: a kérdésekre adott rövid, lényegi, a megértésre utaló egyszerű válasz; fogalmazásmód, helyesírás;
- fogalmazás (műelemzés): információtartalom, a műről, illetve a szerzőről és a korról szóló információk megfelelő aránya, felhasznált irodalom színvonala, mennyisége, eredetiség, objektív és szubjektív tartalom megfelelő aránya, felépítés, fogalmazás, helyesírás,
- dallamírás: dallami, metrikai/ritmikai korrektség, kottaírási készség, külalak.

3. A szóbeli vizsga értékelésének általános szempontjai

Szolfézs, zenei történet-zeneirodalom

- általános zenei ismeretek (hangnemek, hangközök, akkordok, előadásmód, zenei szakkifejezések ismerete),
- zenei történeti tájékozottság,
- stílusismeret,
- formai ismeretek,
- tájékozódás a zenei műfajok között.

7. TÁNCMŰVÉSZETI ÁG

A MŰVÉSZETI ÁG SPECIÁLIS SZABÁLYOZÁSA

AZ ALAPFOKÚ TÁNCMŰVÉSZETI OKTATÁS CÉLRENDSZERE ÉS FUNKCIÓI

1. Az alapfokú művészetoktatás követelménye és tantervi programja lehetőséget nyújt a tanulók mozgásműveltségének és mozgáskultúrájának sokirányú fejlesztésére, fizikai állóképességének, ügyességének, cselekvő biztonságának, ritmusérzékének, hallásának, tér- és formaérzékének fejlesztésére, gazdagítására. Egészséges életmódra, magabiztosságra, határozottságra, érzelmi nyitottságra neveli. Hozzájárul, hogy a tanulók személyisége nyitottá váljon a közösségi alkotó tevékenység és a művészetek iránt. Kibontakoztatja a tanulók kreativitását, improvizációs képességét, készségét.

2. A program keretében folyó táncművészeti nevelés alkalmat ad a táncművészet különböző műfajai iránt érdeklődő és fogékony tanulók képességeinek fejlesztésére, biztosítja a különböző művészeti szakterületeken való jártasságok megszerzését és gyakorlását. Figyelembe veszi az életkorra jellemző fizikai és szellemi sajátosságokat, a tanulók érdeklődésére, tapasztalataira, folyamatos technikai fejlődésére építve gyarapítja ismereteiket, fejleszti képességeiket és alakítja készségeiket. Az alapfokú és továbbképző évfolyamokon képességeiktől és a szorgalmuktól függően fejleszthetik tánctechnikai, előadói műveltségüket és különféle szakirányú területeken szerezhetnek jártasságot.

3. A táncművészeti oktatás célja, hogy felkészítse és irányítsa a tehetséges tanulókat a táncművészeti pályára, illetve az amatőr táncéletbe való bekapcsolódásra. A múlt és a jelen hagyományainak és táncművészeti értékeinek megismertetésével és megszerettetésével lehetőséget teremt a tanulók számára életkoruknak megfelelő táncművészeti kultúra és műveltség megszerzésére.

7.1 NÉPTÁNC

Művészeti iskolánk céljai között elsősorban nem a művészképzés szerepel. Szándékaink szerint a művészetek irányában nyitott, érdeklődő, harmonikus lelkivilágú, a művészi alkotótevékenység folyamatába önként és szívesen bekapcsolódó személyiségeket szeretnénk nevelni a hozzánk beiratkozott gyermekekből.

Intézményünkbe felvételt nyerhet minden olyan gyermek, aki betöltötte a 6. életévét.

Fontosabb felvételi szempontjaink:

- tiszta, biztos énekhang, harmonikus koordinált mozgáskészség
- jó fizikai állapot, az életkornak megfelelő testi felépítés
- állóképesség, hajlékonyság, rugalmasság
- talpraesettség, jó kiállás
- kifejező arc, megnyerő személyiség

Általános tudnivalók az oktató-nevelő munkánkkal kapcsolatosan:

Minden beiratkozott tanuló köteles az általa kiválasztott műveltségi terület tanítási óráin részt venni. A tanulóknak a számukra előírt tanítási órákon kívül részt kell venniük az adódó fellépéseken, egyéb – tematikailag kapcsolódó – rendezvényeken is.

Az oktatás csoportokban folyik. Egy-egy csoport létszáma 10-20 fő lehet.

A művészeti iskola naplóját a csoportvezető tanár vezeti.

Félévkor és év végén minden tanuló vizsgát tesz felkészültségéből, amelynek eredményét az e célra rendszeresített bizonyítványba bevezeti.

Minden év májusában (anyák napja alkalmából) az iskola művészeti csoportjai és szólistái kulturális bemutatót tartanak, ami egyben fontos állomása az év végi záróvizsgának is.

Tanulmányaik befejeztével a tanulók záróvizsgát tesznek.

A tanítás szeptember 1-én kezdődik, s a következő év júniusában fejeződik be.

A képzés előképző, alapfok és továbbképző szinten 12 évig tart.

A képzés óraterve szerint az előképzőbe járó tanulók az alapfok és továbbképző fok tanulói heti 4 órában kötelesek részt venni a foglalkozásokon.

A képzés fő tárgya mindhárom fokon népi játék-néptánc.

Kötelező tárgyak: folklór ismeret és tánc történet.

Kötelezően választható tárgyak: népi ének, folklór ismeret, tánc történet, táncjelírás.

Tanulói jogviszony, felvétel

Az intézménybe felvételét kérő tanuló az intézménnyel tanulói jogviszonyba kerül. A tanulói jogviszony felvétel vagy átvétel útján történik. A felvétel és az átvétel jelentkezés alapján történik, melyről az igazgató dönt. A tanulóknak a kívánt tanszakra a jelentkezési lap kitöltésével kell jelentkezniük. A jelentkezési határidő minden tanév szeptember 15., azonban az intézmény az évközbéli felvételi kérelmet is elfogad.

A tanulói jogviszony a beiratkozás napján jön létre.

A tanuló felvétele

Az intézménybe történő felvételi vizsgát minden év májusában kell megtartani. Az esetlegesen üresen maradt helyekre minden év szeptemberének első hetében pótfelvételit lehet hirdetni.

A felvételen és osztályba soroláson a tanszakvezető véleményezése alapján az igazgató dönt.

A tanuló felvételi lapot tölt ki, melyet a gondviselő szülőnek kell aláírnia.

A felvett tanulót a „Beírási napló”-ba és a „Kötelező tárgyi napló”-ba is be kell vezetni. A felvételt nyert tanulóval „Törzslap”-ot is ki kell állítani.

A tanuló főtárgy, kötelező tárgy és választható tárgy osztályba történő sorolása eltérhet egymástól.

A szülőt, nagykorúság esetén a beiratkozó diákot tájékoztatni kell a térítési és/vagy tandíjfizetési kötelezettségéről.

Az intézmény a jogszabályban meghatározott feltételek fennállása esetén és az ott megjelölt esetekben és mértékben szed térítési díjat.

A néptánc tanszak célja, feladatai:

A néptánc-oktatás célja, hogy a tánc iránt érdeklődő tanulók mozgáskultúráját sokoldalúan fejlessze. Kiemelt feladat a táncművészeti alapismeretek átadása, azért, hogy a gyerekek nyitottá váljanak a közösségi alkotó tevékenység és általában a művészetek iránt. A tantárgy adjon teret a gyermeki fantázia kibontakozásának, a tanulók kreatív megnyilatkozásainak, fejlessze improvizációs készségüket. Ösztönözze a tehetséges növendékeket, a továbbképző évfolyamainak elvégzésére, az amatőr táncéletbe való bekapcsolódásra, esetleg a hivatásos pályára.

A folklór ismeretek oktatásának célja a tanulók érdeklődésének felkeltése a néprajz és általában a kultúrtörténet iránt, elősegítve ezzel esetleges ilyen irányú továbbtanulásukat, de mindenképpen érdeklődő és értő közönséget nevelni a hasonló tematikájú művészeti és tudományos tevékenység számára.

A tánc történet oktatásának célja, hogy a tanulókat a szakmai ismereteikre alapozva ismertesse meg az egyetemes és nemzeti tánc történeti folyamatokkal, a táncművészet kimagasló alkotó egyéniségeinek munkásságával, a táncirodalom néhány alapvető művével, továbbá fejlessze ízlésüket és ösztönözze őket arra, hogy táncművészet értő és élvező befogadjává váljanak.

A tanszak feladata:

Ismertesse meg a tanulókkal

- a hagyományos népi játékokat,
- a három dialektus (nyugati, tiszai, erdélyi) tánc típusait, táncrendjeit,
- a mozgásanyag variációs lehetőségeit,
- a táncokhoz kapcsolódó énekeket, zenei kíséretet,
- a néprajztudomány sajátos megközelítési módját,
- a folklórkutatás tárgyának, az alávett társadalmi rétegek, a "nép" műveltségének sajátos helyét az egyetemes emberi kultúrában,
- a tánc művészi és közhasznú formáit,
- a társasági táncélet alkalmait,
- a színpadi táncművészet legfontosabb ágazatait és korszakait az egyetemes és nemzeti táncművészet legjelentősebb művészeinek pályáját,
- az egyetemes és nemzeti táncművészet néhány alampéldáját, s ezek elemzésén keresztül a táncirodalom különböző stílusait.

Alakítsa ki a tanulóknál

- a rendszeres munka természetes igényét,
- a megfelelő munkafegyelmet,
- a munkájuk tudatos kontrolálását,
- a művészi előadásmód kivitelezését,
- az általános szemléletmódot, amely a népi kultúra, népélet egyes jelenségeit egy összefüggő rendszer egymást feltételező részeiként értelmezi,
- az esztétikai érzéket,
- a művészetek befogadására nyitott attitűdöt,
- fogékonyságot a múlt és a jelen értékeinek befogadására.

Fejlessze a tanuló:

- mozgáskultúráját, fizikai állóképességét,
- ritmusérzékét, hallását,
- zenéhez való alkalmazkodását,
- tér-, forma- és stílusérzékét,
- mozgásmemóriáját, koncentráció képességét,
- improvizációs készségét,
- ízlését, kritikai értékét,
- a nem verbális megnyilvánulások iránti érzékenységet,
- a tánc komplexitásából adódóan a társ művészetek (zene, képzőművészet, színház) iránti érzékenységet,
- a vizuális memóriát, a képzelőerőt.

Ösztönözze a diákot

- a közösségi alkotás öröme, a közösségi kultúra értékei iránt,
- a néprajzi és általában kultúrtörténeti ismereteinek rendszeres gyarapítására,
- a rendszeres múzeumlátogatásra,
- a rendszeres társasági és színházi táncsemények látogatására,
- a televízió táncos műsorainak figyelemmel kísérésére,
- az aktív részvétel igényét az iskolán kívüli alkalmakon való részvételre (kézműves foglalkozások, játszóházak, táncházak, néprajzi táborok, egyéb táncsemények),
- a rádió és televízió ilyen témájú adásainak figyelemmel kísérésére,
- a környezetében esetleg adódó gyűjtési lehetőségek kihasználására (helytörténeti hagyományok összeírása, nagyszülők, idős emberekkel való beszélgetés).

Tudatosítsa a tanulóban

- hogy a táncelméleti- történeti, ill. a néprajz tudományokban való elmélyülésük fejlesztik a személyiségüket, ízlésüket és fogékonyságukat általában a művészetek, különösen az előadóművészetek iránt.

Hívja fel a tanulók figyelmét

- a koruknak, ill. az évfolyamuknak megfelelő néptáncos, népzenei, néprajzi, tánc-történeti irodalomra.

A tantárgyak helye a tanszak programjában:

A népi játék-néptánc

a tanszak fő tantárgya, s az előkészítő – alapfok – továbbképző minden évfolyamán a legtöbb óraszámban foglalkoznak vele.

Ez az összefoglaló elnevezés több részterületet foglal magába:

- A tánctechnika, ami minden órát bevezet, a táncos izomzatának, ízületeinek bemelegítése mellett a technikai alapozást hivatott szolgálni.
- A ritmikai gyakorlatok és a táncos nyelvezet elsajátítása is a táncosok felkészülését segíti.
- A népi játékok az előkészítő, és az alapfok 1-2. évfolyamán játszanak fontos szerepet. A gyerekek megismerik a magyar játékkincs legszebb változatait, s ezen keresztül megszeretik a népzene és néptáncot.
- A néptánc oktatása elkezdődik az előképzőben, de az alapfok és a továbbképző évfolyamain teljesebb ki. Egyre több dialektus táncrendjeit ismerik meg a tanulók, s táncolják „anyanyelvüként”.
- A daltanulás szorosan összetartozik a táncsal, míg a koreográfiák a tanult eredeti anyagok összefoglalásai.

A folklórismeret

az alapfok 3-6. évfolyamán kötelező tantárgy. A 4 év alatt a tanulók megismerkednek a jeles napokkal, az emberélet fordulóival, a magyar nép hiedelemvilágával. A továbbképzőn szabadon választhatják ezt a tárgyat. Ekkor a népköltészetéről és a magyar nép táji-történeti csoportjairól hallgathatnak előadást.

A néptáncot tanuló gyerekek számára szükséges, hogy tudatosodjon bennük: művészeti területük egy komplex, elkülönülő részeiben is összefüggő kultúra része.

A tánc-történettel

a továbbképzőn találkoznak a tanulók. Ekkor az egyetemes és nemzeti tánc-történeti rétegekről, stílusjegyekről tanulnak. Így a táncművészet értő és élvező befogadójává válnak.

A táncjelírás (kinetográfia)

tantárgy a továbbképző 9-10. évfolyamán a választható tárgyak között szerepel, de minden továbbképzős hallgatónak ajánlani tudjuk. Akik megtanulják a kinetográfiát, azok az írásos anyagot sokkal pontosabban, gyorsabban tudják elsajátítani, mint a szöveggel leírt folyamatokat. Emellett nagyon sok autentikus néptánc-közlés csak kinetogramban történt, tehát szövegesen nem hozzáférhető.

Az oktatáshoz szükséges tankönyvek kiválasztásának elvei

- tartalmilag feleljenek meg a tanszak oktatási céljainak,
- motiváljanak, segítsék a tanulást,
- szerkezetük legyen világos, egyszerű
- néprajzilag hiteles forrásokra épüljenek

A pedagógust, munkakörével kapcsolatban megilleti az a jog, hogy a pedagógiai program alapján az ismereteket, a tananyagot, a nevelés és tanítás módszereit, valamint a helyi tanterv alapján a

tantestület véleményének kikérésével az alkalmazott tankönyveket, tanulmányi segédleteket, taneszközöket, ruházati és más felszereléseket is meg- ill. kiválaszthassa.

A pedagógus nem választhat olyan tankönyvet, melynek igénybevétele az iskolában nem biztosíthat valamennyi tanulónak.

A pedagógus – minőség és ár megjelölése nélkül – olyan ruházati vagy más felszerelést kérhet a tanulótól, mely nélkülözhetetlen az általa tanított tananyag elsajátításához, és amelyet a tanórai foglalkozásokon egyidejűleg minden tanulónak rendszeresen alkalmazni kell. Az e körbe nem tartozó felszerelések biztosítása az iskola feladata.

A szülői szervezet és az iskolai diákönkormányzat korlátozásokat állapíthat meg. A korlátozás nem járhat azzal a követelménnyel, hogy kizárja a fent megjelölt ruházati és más felszerelések megvételét.

A szülőket a megelőző tanév végén tájékoztatni kell azokról a tankönyvekről, tanulási segédletekről, taneszközökről, ruházati és más felszerelésekről, amelyekre a következő tanévben szükség lesz. Tájékoztatni kell továbbá a szülőket az iskolából kölcsönözhető tankönyvekről, taneszközökről és felszerelésekről, valamint az iskola által nyújtott költségcsökkentő módokról.

Ajánlott irodalom:

Népi játék, néptánc-tánc történet tantárgyakhoz

- Néptánc elméleti munkák:

Magyar néprajz VI. Népzene - néptánc - népi játék Akadémia Kiadó 1990

Martin György: A magyar tánc típusok és táncdialektusok NPI

Pesovár - Lányi: A magyar nép táncművészete: NPI

- Eredeti játékgyűjtemények:

Bihari gyermekmondókák Bukarest, 1982.

Gyermekjátékok Hévízgyörk Szentendre 1980.

Kerényi György: Gyermekjáték dalok Bp. 1957. 1975.

Kerényi György: Magyar énekes népszokások Gondolat Kiadó

Kiss Áron: Magyar Gyermekjáték Gyűjtemény Bp. 1891.

Kör Kör ki játszik Nyíregyháza 1982..

Magyar népzene tára I. Gyermekjátékok Akadémia Kiadó

Megy a gyűrű vándorútra 1 - 2. Bp. 1982.

Pécsiné Ács Sarolta: Népi gyermekjátékok Kalocsa környékén

- **Az oktatást segítő anyagok:**

Foltin Jolán - Tarján Katalin: Játék és tánc az óvodában NSZH - MMI

Foltin - Karcagi - Neuwirth - Salamon: Játék és tánc az iskolában I - IV. o.

Kötetei: Motívumfüzések; Játékok, játékfüzések; Tanmenet NSZH - MMI

Falvay Károly: Ritmikus mozgás, énekes játék Bp. 1990.

Forrai Katalin: Ének az óvodában Bp. 1974. 1991.

Lázár Katalin: Énekes, táncos népi gyermekjátékok tanítása MTF

Folklórismeret tantárgyhoz:

Ajánlott irodalom:

Balassa Iván - Ortutay Gyula: Magyar néprajz. Budapest, 1979.

(értelemszerűen a témához kapcsolódó fejezetek)

Dömötör Tekla: Magyar népszokások Budapest, 1983.

Dömötör Tekla: Régi és mai magyar népszokások Budapest, 1986.

Filep László - Kósa László: A magyar nép táji-történeti tagolódása Budapest, 175.

Katona Imre: Magyar népművészeti-néprajzi útikalauz Budapest, 1990.

Kerényi György: Magyar énekes népszokások Budapest, 1982.

Népcsoportok (szöveggyűjtemény) N.Sz.H.

Andrásfalvy Bertalan: Néprajzi alapismertek Budapest, é.n.

Bálint Sándor: Karácsony, húsvét; pünkösöd Budapest, 1976.

- Bálint Sándor: Ünnepi kalendárium I-II. Budapest, 1977.
 Balogh Júlia: Szent Mihály havától Kisasszony haváig Győr, 1996.
 Barsi Ernő: Néprajz az általános iskola kezdő szakaszában Budapest, 1992.
 Diószegi Vilmos: A pogány magyarok hitvilága Budapest, 1978.
 Dömötör Tekla: A magyar nép hiedelemvilága Budapest, 1981.
 Magyar népzene tára I. Budapest, 1951.
 Magyar népzene tára II. Jeles napok Budapest, 1953.
 Magyar népzene tára III. Lakodalom Budapest, 1955-56.
 (Különös tekintettel az I. kötet bevezetőjére)
 Magyar néprajz V. (Népköltészet) Budapest, 1988.
 Magyar néprajz VII. (Népszokás - Néphit - Népi vallásosság) Budapest, 1990.
 Ortutay Gyula: Magyar népköltészet Budapest, (több kiadás, mint szöveggyűjtemény)
 Tátrai Zsuzsanna: Leányélet Budapest, 1994.
 Ujváry Zoltán: Farsangi népszokások Debrecen, 1991.

A Néptáncos Szakmai Ház hangzó- és videó anyagai

- kazetták:
  - Motívumfűzés hangzó melléklete,
  - Hangfelvételek néptánc oktatáshoz (Bácska, Délalföld, Dunántúl, Rábaköz, Mezőség, Szatmár, Szék, Székelyföld).
- videó kazetták:
  - Motívumfűzések videó melléklete,
  - Játékfűzések videó melléklete.

A beszámoltatás, az ismeretek számonkérése, a tanulók teljesítményének értékelése

A tanuló elméleti tudását és gyakorlati tevékenységét rendszeresen értékeljük.

Az elégségeshez szükséges ismeretek szintjét az évfolyamokra lebontott tantárgyi programok minimum szintje alapján állapítjuk meg. Félévkor a tanuló időarányos teljesítményét értékeljük. Év végén az adott évfolyam követelményeinek teljesítése szolgál alapul az értékeléshez.

A számonkérésnél teljesíthető követelményeket állítunk a tanuló elé.

Az értékelés alapja a folyamatos teljesítmény, melyet a tanulók fejlődési üteme határoz meg. Az értékelés fokozatai: jeles, jó, közepes, elégséges, elégtelen.

Az évközi érdemjegyekről és a félévi, majd az év végi osztályzatról a szülőt minden esetben tájékoztatjuk. A tájékoztatásra az ellenőrző könyv és a bizonyítvány szolgál.

A főtantárgy, valamint a kötelező és a szabadon választott tantárgyak értékelésének fokozatai

- Jeles (5), amennyiben a tanuló az elméleti és gyakorlati tananyagot teljes mértékben elsajátította, fejlett improvizációs készséggel rendelkezik, önállóan, tanári segítség nélkül tudja az adódó feladatokat megoldani.
- Jó (4) osztályzatot kap az a tanuló, aki az elméleti és gyakorlati tananyagot legalább 90 %-os mértékben elsajátította, fejlett improvizációs készséggel rendelkezik, de esetenként tanári segítség nélkül nem tudja megoldani az adódó feladatokat.
- Közepes (3) értékelést kap az a tanuló, aki a tananyagot legfeljebb 75 %-os mértékben sajátította el, improvizációs készsége fejletlen, az önálló munkavégzésre csak tanári segítséggel képes.
- Elégséges (2) annak a tanulónak a munkája, aki nem sajátította el a tananyag 50 %-át sem, képtelen alkalmazni a tanultakat, a munkához való hozzáállása nem megfelelő.
- Elégtelen (1) annak a tanulónak a munkája, aki az elégséges szint teljesítésére sem képes.

A magatartás és szorgalom értékelésének fokozatai

- Példás (5), ha a tanuló felkészülését a rendszeresség, kötelességtudat és pontosság jellemzi. Figyel az óra alatt, aktivitása, teljesítménye állandó. A feladatok végzésében önálló, önművelése rendszeres és többirányú, szorgalmával példát mutat.
- Jó (4), ha a tanuló tanórákra való felkészülése rendszeres, de nem alapos. Ha az órán a tananyag iránt csupán csak érdeklődik, de aktivitása nem kellő, ha a csoportmunkában és önálló munkában a tehetségéhez mérten igyekszik részt venni.
- Változó (3) a tanuló szorgalma, ha óra alatt hullámzó aktivitást mutat, a tanórákra való felkészülése és önművelésre való hajlandósága rendszertelen, feladatait érdektelenül aktivitás nélkül végzi.
- Hanyag (2) a tanuló szorgalma, ha munkáját az aktivitás teljes hiánya, az érdektelenség és a közöny jellemzi.

Az iskola magasabb évfolyamaiba lépés feltétele

Az előző évfolyam helyi tantárgyi tantervben rögzített minimum követelményeknek való megfelelés.

A tanuló az előírt tanulmányi feltételek sikeres teljesítése esetén léphet magasabb évfolyamba.

A tanév végén a néptánc tanszak tanulói évadzáró vizsgaelőadás keretén belül adnak számot tudásukról.

Az eredményes vizsgát tett tanuló osztályzatot és pl.: „Alapfok 1. osztályba léphet” bejegyzést kap a bizonyítványába. Az elért eredményt rögzíteni kell a naplóban és a törzslapon is.

Amennyiben valaki az év végi vizsgán rajta kívül álló ok miatt nem tud megjelenni, őt egész évi munkája alapján kell osztályozni.

Új tanuló jelentkezése esetén, amennyiben a jelentkező magasabb évfolyamba kéri a felvételét, úgy különbözeti vizsgát kell tennie.

A felvételtől és osztályba sorolásról a tanszakvezető véleményének figyelembevételével az igazgató dönt.

A tanuló az intézmény magasabb évfolyamába akkor léphet, ha az előírt tanulmányi követelményeknek sikeresen eleget tett.

A tanév végén a főtárgyból vizsgát kell tenni.

A vizsgabizottság legalább két főből áll: a tanuló főtárgy-oktatója, valamint a tanszakvezető/igazgató vagy megbízottja, aki lehetőleg azonos vagy rokon tanszak pedagógusa.

A táncszak vizsgaelőadás keretében ad számot éves munkájáról, ahol szintén a főtárgy oktatója tesz javaslatot az érdemjegyre.

Aki az év végi beszámolón orvosilag igazolt betegség vagy testi sérülés miatt nem tudott részt venni, azt egész éves munkája alapján kell osztályozni. Nem bocsátható év végi vizsgára az a tanuló, akinek egész évi igazolt és igazolatlan mulasztásai együttesen a kötelező óraszám 30 %-át meghaladja. Ez alól kivételt képez, ha a tanuló az egész éves tananyagot elsajátította és nevelőtestületi engedéllyel tudásáról sikeres beszámolót tett.

Javítóvizsga

A főtárgyból és kötelező tárgyból a tanév végén kapott elégtelen osztályzat esetén a tanuló augusztus 15. és 31. között javítóvizsgát tehet, melynek időpontját az igazgató jelöli ki. Ha az elégtelen osztályzatok száma meghaladja a kettőt, a tanuló a nevelőtestület engedélyével tehet javítóvizsgát.

A javítóvizsgát legalább háromtagú bizottság előtt kell letenni.

A bizottság tagjai:

- igazgató vagy tanszakvezető,
- főtárgy tanár,
- az intézmény másik pedagógusa.

A javítóvizsga eredményét a főtárgy tanár vezeti be a bizonyítványba és a törzslapra, a záradékot az igazgató és a főtárgy tanár írja alá.

A javítóvizsga nem nyilvános és nem ismételhető meg.

Ismétlés

Ha a tanuló nem teljesítette az évfolyamra előírt követelményeket, tanulmányait az évfolyam megismétlésével folytathatja. Az évfolyam megismétlésével folytathatja tanulmányait az a tanuló is, akit fegyelmi büntetésként az adott iskolában eltiltottak a tanév folytatásától. Az évfolyam megismétlése nem tagadható meg abban az intézményben, amellyel a tanuló tanulói jogviszonyban áll.

Osztályozó vizsga

a) Rendkívüli előrehaladás esetén a szakpedagógus/tanszakvezető javaslatára az igazgató engedélyezheti, hogy a tanuló a tanév végén kettő, esetleg több évfolyam tananyagából összevont beszámolót tegyen. Az összevont beszámoló letételére irányuló kérelmet minden tanév május 31-ig kell az igazgató elé terjeszteni.

A főtárgy-beszámoló anyagát 2/3-ad részben a magasabb évfolyam tananyagából kell összeállítani. Az összevont beszámolót a tanév végi beszámolókkal egyidőben, vagy az igazgató által megjelölt egyéb időben kell megtartani.

Ha a tanuló összevont beszámolót tesz, osztályzatait évfolyamonként meg kell állapítani, és a tanuló törzslapjára rá kell vezetni. A törzslap alapján az osztályzatot az évfolyam elvégzéséről kiállított tanév végi bizonyítványban kell feltüntetni.

b) Osztályozó vizsgát kell tenni annak a tanulónak, akit felmentettek a tanóra látogatás alól.

c) Osztályozó vizsgát tehet, aki 30 %-nál többet hiányzott.

d) Független vizsgabizottság előtt is tehető osztályozó vizsga.

Tanulmányok folytatása

Az a tanuló, aki önhibáján kívül a tanév tantervi anyagát elvégezni nem tudta, minden tanév május 10-ig az igazgatótól kérelmezheti, hogy tanulmányait a következő tanévben ugyanannak az évfolyamnak a tanulójaként folytathassa.

Az igazgató a tanszakvezető/szakpedagógus véleményének meghallgatása után dönt.

Ezen körülményt a tanuló év végi bizonyítványába és a törzslapra fel kell jegyezni.

Folytathatja tanulmányait a következő évfolyamon az a tanuló is, akinek igazolt hiányzása valamely tantárgyból meghaladja az óraszám 1/3-ad részét.

Alap- és záróvizsga

A művészeti alapvizsga és záróvizsga általános követelményei:

1. Az alapvizsgára és záróvizsgára bocsátás feltételei

Művészeti alapvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó alapfokú évfolyamát sikeresen elvégezte és a vizsgára jelentkezett. Művészeti záróvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó továbbképző évfolyamát sikeresen elvégezte és a vizsgára jelentkezett.

2. Az alapvizsga és záróvizsga követelményei, feladatai meghatározásának módja

Az alapvizsga és záróvizsga követelményeket, vizsgafeladatokat az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programja figyelembevételével kell meghatározni.

Az alapvizsgán és záróvizsgán a szakmai követelményeknek megfelelő szint kérhető számon.

Az alapvizsga és záróvizsga vizsgafeladatokat a követelmények alapján a vizsgát szervező intézmény állítja össze oly módon, hogy azokból mérhető és elbírátható legyen a tanuló felkészültsége és tudása.

Az alapvizsga és záróvizsga feladatokat a vizsgabizottság elnöke hagyja jóvá. Amennyiben az nem felel meg a követelményeknek, átdolgoztathatja.

3. Az alapvizsga és záróvizsga egyes részei alóli felmentés

Mentesül az adott tantárgyból a művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga letétele alól az a tanuló, aki az országos tanulmányi versenyen – egyéni versenyzőként – a versenyfelhívásban meghatározott helyezést, teljesítményt, szintet eléri.

A néptánc tanszak -alapvizsga- vizsgakövetelményei:

1. A vizsga részei:

A vizsga szóbeli és gyakorlati vizsgarészből áll.

A szóbeli vagy teszt vizsga tantárgya és időtartama:

Folklórismeret 10 perc

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama:

Népi játék, néptánc 10 perc

2. A vizsga tartalma:

A szóbeli vizsga tartalma, témakörei:

A vizsga anyaga a helyi tanterv alapján a szaktanár által összeállított folklórismereti témakörökből áll. A diákok egy tétel kihúzása után önállóan számolnak be tudásukról, vagy 10 perces tesztet töltenek ki, amely feleletválasztós és kifejtős kérdésekből állhatnak.

Folklórismereti témakörök:

Népszokások, bevezetés

Jeles napok:

Adventtől-vízkeresztig: Advent („Kisböjt”), Miklós és Luca nap, Karácsony, Betlehemezés, Regölés, Aprószentek, Szilveszter-Újév, Vízkereszt

Vízkeresztől-Dömötör napig: Farsang, Nagyböjt, Húsvét, Zöldfarsang, Pünkösöd

Munkavégző ünnepek: aratás, szüret,

Pásztorok és cselédek évadzáró napjai: Szentmihály, Vendel, Dömötör nap, disznótor

Az emberi élet fordulói: születés, gyermekkor, legény- és leányélet, párválasztás, házasság, lakodalom, halál.

A gyakorlati vizsga tartalma:

A három táncdialektusból (1. nyugati vagy dunántúli, középső vagy tiszai, 3. keleti vagy erdélyi dialektus) választott, s a helyi pedagógiai programban szereplő táncrendekből kettő előadása kiscsoportban (maximum 3 pár), illetve a szólisztikus táncokat egyéneként.

Az egyiket a vizsgázók, a másikat a vizsgáztatók választják.

A tanult eredeti anyagot párban, illetve egyéneként improvizálják, nemüknek megfelelő szerepkörben.

Ismerniük kell még legalább két játékot, a tájegység táncrendjét, a benne található tánc típusok nevét, a kísérő zenekari felállást, s a legjellemzőbb viseletet alapszinten.

A művészeti záróvizsga követelményei:

1. A vizsga részei:

A vizsga szóbeli és gyakorlati vizsgarészből áll.

A szóbeli vizsga tantárgya és időtartama:

Folklórismeret 10 perc

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama:

Néptánc 15 perc

2. A vizsga tartalma:

A szóbeli vizsga tartalma, témakörei:

Tánc történet

a köznapi és művészeti mozgás,

a tánc és a társművészetek,

a tánc történet főbb korszakai, a tánc társadalmi szerepének változásai:

a tánc és a vallások, rítusok (őskor, ókor)

a tánc és a szórakozás, a tánc és a reprezentáció (ókor, középkor, reneszánsz, barokk)

a színpadi táncművészet kialakulása (udvari balett)

romantikus balettek,

klasszikus balettek,

modern tánc,

folklórizmus,

jelentős hazai együttesek profiljának, táncosok pályájának, koreográfusok munkásságának jellemzői,

az egyetemes tánc történet legjelentősebb alkotói és műveik.

Folklórismereti témakörök:

Népszokások, bevezetés

Jeles napok:

Adventtől-vízkeresztig: Advent („Kisböjt”), Miklós és Luca nap, Karácsony, Betlehemezés, Regölés, Aprószentek, Szilveszter-Újév, Vízkereszt

Vízkeresztől-Dömötör napig: Farsang, Nagyböjt, Húsvét, Zöldfarsang, Pünkösöd

Munkavégző ünnepek: aratás, szüret

Pásztorok és cselédek évadzáró napjai: Szentmihály, Vendel, Dömötör nap, disznótör

Az emberi élet fordulói: születés, gyermekkor, legény- és leányélet, párválasztás, házasság, lakodalom, halál.

A gyakorlati vizsga tartalma:

A három dialektusból választott, s a helyi pedagógiai programban szereplő 5 teljes táncrendből három előadása párban, illetve egyéneként.

Az egyiket a vizsgázók, a másik kettőt a vizsgáztatók választják.

A tanult eredeti anyagot párban, illetve egyéneként improvizálják, nemüknek megfelelő szerepkörben.

Ismerniük kell még a tájegység táncrendjét, a benne található tánc típusok nevét, a kísérő zenekari felállást, s a viseletet.

A tanulók jutalmazásának elvei és formái

Szaktanári dicséret adható a tanévben több alkalommal rendszeres, eredményes felkészülésért, kiemelkedő haladásért, a feladatok példamutató megoldásáért.

Igazgatói dicséret adható, az intézménynek dicsőséget jelentő országos, regionális, megyei, stb. versenyen elért kiemelkedő eredményért, valamint félévkor és a tanév végén elért kiváló tanulmányi eredményért.

Kiváló tanuló kitüntetés adható három egymást követő tanévben a kitűnő bizonyítványt szerzett és kimagasló eredményt elért tanulónak.

Igazgatói dicséretben, kiváló tanuló kitüntetésben részesült tanulót az igazgató oklevéllel, könyvvel, vagy más módon jutalmazhatja (kirándulásokon, művészeti táborban kedvezményesen, vagy ingyen vehet részt).

A tanuló fegyelmi felelősségre vonása

Kötelességszegés, fegyelmi vétség esetén a fegyelmi büntetés különböző fokozata alkalmazható a vétséget elkövetővel szemben.

Fegyelmi eljárás nélkül kiszabható:

- Szóbeli vagy írásbeli figyelmeztetés (a pedagógus adhatja)
- Írásbeli intés (az igazgató adhatja)

7.1.2 A „NÉPI JÁTÉK – NÉPTÁNC” TANTÁRGY TANANYAGA**Az előképző (1-2)**

-évfolyamain a gyerekek gyakorlati foglalkozások keretében találkozhatnak először a célirányos mozgás alapelemeivel.

A különféle népi gyermekjátékok segítségével megismerik a helyüket egy adott közösségben, kialakul bennük a közösségi érdekek és értékek fontosságának a tudata, fejlődik ügyességük, alkalmazkodó-, és állóképességük, figyelemkoncentrációjuk, találékonyságuk.

Járás, futás ritmusra, törpe és óriás járás zenére. Járás sarkon, lábujjon, térdhajlításban és guggolva.

Galopp és szökellés egyedül, párosan, egy lábon és párosan.

Járás, futás feladatokkal: változó ritmusban, irányváltással, sarokemelgetéssel, külső és belső talpélen, stb.

Mozgásos, dinamikus gyakorlatok zenére: futások, ugrások, hajlítások, lendítések, ollózások forgások és szökellések.

Futás és járás alakzatokban, hullámvonalban, különböző kartartással.

Futás, járás, szökdelés mondókára, énekre: irányváltással, szökdeléssel, helycserékkel és különféle alakzatokban.

Játékok: -fogócskák,
-páros játékok, mint sötörés, kocsizás, kakasviadal
-fogyó-gyapadódó játékok: Adj király katonát, Ludasjáték
-ügyességi játékok: Mit látsz Ignác, Kicsi a rakás
-szerepjátzó, utánzó játékok: Bársony Ibolyácska, Volt e itt az úr?

Táncok: -csárdások: egyes, kettes, tovahaladó jobbra, balra stb.
-höcögők, cifrák simán, futóval, láb- és sarokemelgetéssel
-nyílt és zárt ridák különböző motívumfűzésekben
-ugrós és kanásztáncmotívumok

Koreográfiák, játékfűzések:
Új a csizmám...
Járom az új...
Haj, haj meggy...
Ki játszik ilyen...
Cicelle.

Követelmény az Előkészítő 1 évfolyam végén:

A gyerekek tudjanak legalább öt mondókát, kiszámolót, tudjanak körben haladni kézfogással és anélkül, egyszerű ritmusképleteket visszatapsolni, a tanult játékoszeállításokat közösen előadni.

Az Előkészítő 2-be lépés feltételei:

Mondókák és kiszámolók biztos szövegismerete.
Az évközben tanult játékok és játékfűzések biztonságos előadása.
Mozgás és éneklés együttes bemutatása.

Követelmény az Előkészítő 2 végén:

A gyerekek legalább 10 népdalt ismerjenek, egyszerűbb ritmusképleteket visszatapsolni, a tanult játékokból készült koreográfiákat előadni.

Az Alapfok 1-be történő továbblépés feltételei:

A tanórák legalább 70 %-ának a látogatása, az évfolyamra előírt tananyag elsajátítása, az évvégi vizgabemutatón való sikeres szereplés.

Az év közben tanult koreográfiák, játéköszeállítások biztos ismerete, előadása. A legfontosabb népi hangszerek hallás utáni felismerése.
Biztos ritmuskészség, tempóérzék.

Az alapfok 1-3

évfolyamán a gyerekek a korábban tanult játékok, játékfeldolgozások ismétlése, gyakorlása mellett, már az életkoruknak megfelelő eredeti táncfolyamatokkal is megismerkednek elsősorban a dunántúli és dél-alföldi táncdialektusok területéről. Az említett dialektusok táncaiból alapfokon kell tudniuk improvizálni, képeseknek kell lenniük egyszerűbb koreográfiák színpadi előadására is. A fegyelmezett és koordinált mozgás megléte ennél a korcsoportnál, már alapkövetelmény.

TANTÁRGYI KÖVETELMÉNYEK:

Népi játék- néptánc

Alapfok 1.

Az előképző évfolyamok követelményein túl: karikázó jellegű gyakorlatok készségszintű ismerete.

Forgásezőkészítő gyakorlatok: negyed és félfordulók, schöné jellegű forgások.

A nagyobb igénybevételhez megfelelő izomzat előkészítése, fejlesztése speciális gyakorlatok segítségével: guggolások, ugrások stb.

Az állóképesség fejlesztése érdekében végzett speciális feladatok: nyújtások, hajlítások stb.

Ügyességi játékok különféle eszközökkel: labda, bige, méta stb.

Tánctechnika

- gimnasztika:
  - járás lábujjon, sarkon, külső- és belső lábélen,
  - futások különböző kartartással, lábemeléssel,
  - törzs-, kar- és fejgyakorlatok.
- speciális gyakorlatok:
  - helyes testtartás,
  - térdhajlítás,
  - féltalpra emelkedés,

Ritmika

- hangjegyérték gyakorlatok: nyolcad-negyed-fél értékű járás tapssal,
- visszhang gyakorlatok,
- futótűz - ritmus továbbadása tapssal, dobogással.

Táncos nyelv

- irány fogalma: jobb-bal, előre-hátra, rézsút irányok,
- alakzatok: kör, félkör, sor, oszlop, cikk-cakk.

Játék

- különböző típusú játékok (párválasztó, párcserélő, fogyó-gyarapodó, vonulós, kapuzó, sportos,)
- kiolvasók.

Néptánc

- ugrós alapmotívumok: cifra, höcögő, lengető, térdütögető, csapások és ezek variációi, keresztező futó, vonulós - dudálós motívumok,
- eszközös táncok: fiúknak kanásztánc, lányoknak üveges,
- a helyi táncanyag motívumainak alapfokú megismerése

Daltanulás:

- a megismert tájegységek adott táncaihoz kapcsolódó dalok

Koreográfia:

- a tanult eredeti anyag és játékok alapján

Az év végi beszámolóban -az improvizációs készség egyéni formában történő felmérésén és az év közben tanult motívumfűzések, etüdök előadásán kívül- fontos része az év végi vizsgakoncert, amelynek keretében a tanulók közönség előtt mutatják be az év folyamán megtanult színpadi bemutatásra alkalmas játékfűzéseket, koreográfiákat.

Alapkövetelmények:

Helyes testtartás, megfelelő tágtság és hajlékonyság.

Biztos szöveg (Mondókák és a dalok szövegei)-, és dallamismeret.

Az eredeti táncok improvizatív eltáncolása egyénileg, párban és csoportosan.

Biztos ritmuskészség, megfelelő gyakorlottság a különféle testrészek közötti egyidejű, de különböző ritmusú feladatokban.

Az alapfok 2-be történő továbblépés feltételei:

A tanórák legalább 70 %-ának a látogatása, az évfolyamra előírt tananyag elsajátítása, az évvégi vizgabemutatón való sikeres szereplés.

Az előző korcsoport játékeinak ismerete készség szintjén, csárdások, ridák minden irányban és különféle alakzatokban, motívumfűzésekben és etüdökben szabad improvizációval

Alapfok 2.

Tánctechnika

- gimnasztika
- speciális gyakorlatok:
  - az eddig tanultak ismétlése, kombinációja,
  - térdhajlítás,
  - lábkörzések a földön,
  - lábemelések,
  - kartartások,
  - ugrások: két lábon parallel ugrások,
  - + 1/4-et, 1/2-et fordulva jobbra-balra.

Ritmika

- egyenletes járás közben 4/4-es ritmusképletek visszatapsolása, dobogása,
- kétszólamú mozgás gyakoroltatása.

Táncos nyelv

- térirányok (1-8.),
- karakter (stílus) - hasonlóság, azonosság, különbözőség.

Játék

- szerepjátszó és sportos játékok tanulása.

Néptánc

- ugrós motívumok és motívumfűzések Dunántúlról,
- egy dunántúli verbunk tánc motívumai,
- lányoknak dunántúli karikázó,
- előző évben tanult táncanyagok továbbfejlesztése

Daltanulás

- a tanult táncanyaghoz kapcsolódó dalanyag,

Koreográfia

- a tanult anyagból

Követelmény:

- A gyerekek ismerjenek 5 új szerepjátszó és négy sportos játékot.
- Bátran alkalmazzák (1-8) a térirányokat.
- Egyenletes járás közben tudjanak visszatapsolni hosszabb-rövidebb ritmusokat.
- Somogyi táncrendben való eligazodás.
- Az eszköz (bot, üveg, seprő) jártasság, készség szintjén való használata.
- A fiúk elő tudják adni a rábaközi körverbunkot, közösen, zenére a tanult motívumok alapján.
- A lányok legyenek képesek közösen eltáncolni saját énekhangjukra a tanult leánykarikázót.

Az Alapfok 3-ba történő továbblépés feltételei:

A tanórák legalább 70 %-ának a látogatása, az évfolyamra előírt tananyag elsajátítása, az évvégi vizsgabemutatón való sikeres szereplés.

Tudjanak sárközi karikázót táncolni énekkel kísérvé, valamint biztos előadásmódban tudják eltáncolni az egyszerűbb dunántúli ugrásokat és csárdásokat, (Rábaköz, Somogy)

Alapfok 3.

Tánctechnika

- gimnasztika
- speciális gyakorlatok:
az eddig tanultak kombinációja,
lábdobogások,
forgás,

Ritmika

- kontrás taps gyakorlása,
- járás - futás változó tempójú zenére
- tempó: lassú, közepes, gyors (tánctípushoz kötve),
- szimmetria- aszimmetria

Néptánc

- Tiszai dialektus egy tájegységének verbunk alapmotívumai,
- Lányjátékok, tánclépések a tiszai dialektusból
- A téli napfordulóhoz kapcsolódó népszokások mozgásos elemei,

Daltanulás

- a tanult táncanyagokhoz kapcsolódó dalok

Koreográfia

- a tanult anyagból

Követelmény:

- Ismerje a szatmári táncrend felépítését.
- Önállóan képes legyen verbunkból improvizálni 3 dallamnyit.
- Párban improvizálni tudjon 2 percig a szatmári lassú, és friss csárdás motívumaiból.
- Az elkészített szatmári koreográfia eltáncolása.
- Ismerje a széki négyes lépésanyagát.

- Képes legyen zenére körben táncolni a széki négyest.
- Párban széki csárdás improvizálása 2 percig.

Az Alapfok 4-be történő továbblépés feltételei:

A tanórák legalább 70 %-ának a látogatása, az évfolyamra előírt tananyag elsajátítása, az évvégi vizsgabemutatón való sikeres szereplés.

A rábaközi (kónyi) és decsi eredeti verbunk élményszerű, improvizatív eltáncolása, valamint a dél-alföldi csárdások motivikai ismerete.

Az alapfok 4-6

évfolyamán a táncosok már több éves táncos múlttal rendelkeznek, ezért komolyabb szakmai feladatok megoldására is képesekké váltak. A játékok csak kiegészítő, levezető funkciót töltenek be a munka során, a hangsúly fokozatosan tevődik át a táncos feladatokra. Ennek a csoportnak a munkáját az eredeti táncok stílusos megtanulása jellemzi. A gyakorlati foglalkozások mellett sor kerül a táncokhoz kapcsolódó elméleti ismeretek átadására is: a tanulók megismerkednek a fontosabb kárpát-medencei táncdialektusokkal és tánc típusokkal.

TANTÁRGYI KÖVETELMÉNYEK

Népi játék - néptánc

Alapfok 4.

Tánctechnika

- gimnasztika,
- speciális gyakorlatok:
az eddig tanultak nehezített változatai,
ugró gyakorlatok,
forgások diagonálban

Ritmika

- 8/4-es visszhang gyakorlatok,
- koordinációs gyakorlatok kéz és láb összehangolt mozgására,

Néptánc

- az előző évben tanult anyag továbbfejlesztése.
- lassú és friss csárdás az adott tájegységből
- az adott terület egy régi stílusú tánca
- a tiszai dialektus más tájegységének táncai
- a tavaszi ünnepkör táncos, mozgásos népszokásai

Daltanulás

- a tanult táncanyagokhoz, népszokásokhoz kapcsolódó dalok.

Koreográfia

- a tanult anyagból

Követelmény:

- Ismerje a széki táncrend felépítését, annak részeit.
- Képes legyen a széki lassú, porka és hétlépés improvizatív táncolására párban 2 percig.
- Lányoknak a karikázóból készült motívumfűzés eltáncolása saját énekre.
- Fiúknak széki sűrű, ritka tempó improvizatív táncolása 2 percig.

Az Alapfok 5-be történő továbblépés feltételei:

A tanórák legalább 70 %-ának a látogatása, az évfolyamra előírt tananyag elsajátítása, az évvégi vizsgabemutatón való sikeres szereplés.

A rábaközi dus, verbunk, lassú és friss csárdásból készült koreográfia élményszintű eltáncolása, somogyi kanásztánc, ugrós és csárdás eredeti folyamatainak biztos ismerete.

Alapfok 5.

A fizikum további erősítése, az állóképesség növelése, a forgó és ugróképesség, a ruganyosság fejlesztése.

Ritmuszérék további növelése: szinkópás és triolás ritmusok.

Mozgáskoordinációs gyakorlatok.

Magas szintű improvizációs készség, bőséges eredeti táncos anyag-ismeret.

Harmonikus fiú-lány kapcsolat kialakítása. (A nemek viszonya ebben a korban a legproblematikusabb!)

Tánctechnika

- gimnasztika
- speciális gyakorlatok:
  - térdhajlítások,
  - lábkörzések,
  - ugrások fordulva is,
  - forgások és ugrások diagonálban.

Ritmika

- 4*2/4-es ritmusképletek memorizálása,
- nehezebb koordinációs gyakorlatok,
- régi és új stílusú zene felismerése.

Néptánc

- a nyugati dialektus egy, még nem tanult tájegységének lassú és friss csárdása
- a nyugati dialektus egy férfi tánca, verbunk.
- a nyugati dialektus egy lánykarikázója
- motívumok az erdélyi dialektus egy egyszerűbb páros táncából

Daltanulás

- a tanult tájegység dalaiból

Koreográfia a tanult anyagból

Követelmény:

- Ismerje a dél-alföldi páros ugrós és csárdás motívumait.
- Képes legyen párban önállóan táncolni 2 percig, zenére.
- Ismerje a tanult lőrincrévi tánc lépésanyagát.
- Párban önállóan képes legyen táncolni 2 percig a táncolt zenére.
- A táncokból készült koreográfiák eltáncolása.

Magasabb évfolyamba lépés feltételei:

- A tanórák legalább 70 %-ának látogatása.
- Az évfolyamra előírt tananyag elsajátítása.
- A vizsgaelőadáson való eredményes szereplés, mely alól mentességet a vizsgaszabályzatban foglaltak szerint lehet adni.
- A követelményeken megfogalmazott tananyag legalább elégséges szintű ismerete.

Alapkövetelmények a korábbiakhoz képest a:

- stílusos előadásmód,
- a helyes és fegyelmezett színpadi viselkedés,
- a tanult eredeti táncokhoz tartozó néprajzi ismeretek megléte,
- szólisztikus szerepek megbízható teljesítése.

Az Alapfok 6-ba történő továbblépés feltételei:

A tanórák legalább 70 %-ának a látogatása, az évfolyamra előírt tananyag elsajátítása, az évvégi vizsgabemutatón való sikeres szereplés.

Az eredeti folyamatok közül a dél-alföldi ugrós, csardas, valamint a palóc verbunk, és csardas ismerete.

A Katonasors és a Székelyföldi forgató c. koreográfiák megtanulása, előadása az évadzáró műsorban.

Alapfok 6.

Tánctechnika

- gimnasztika,
- speciális gyakorlatok ,az eddigi tanultak ismétlése, kombinációja.

Ritmika

- összetettebb koordinációs gyakorlatok (különböző láb-, kéz-, fejmozgás),
- különböző tánc típus zenei anyagának felismerése a tanult táncrend alapján.

Néptánc

- az előző évben elkezdett erdélyi páros tánc továbbfejlesztése
- egy erdélyi férfi tánc alapjai
- az előző években tanultak ismétlése

Daltanulás

- az előző években tanult anyaghoz újabb dalok tanulása,
- tanult erdélyi tájegység dalainak tanulása

Koreográfia a tanult anyagból

Követelmény:

- Ismerje a sárközi táncrendet, felismerje, és különbséget tudjon tenni a különböző zenék közt.
- Lányok: a tanult karikázó eltáncolása, közöse.
- Fiúk: decsi verbunk táncolása önállóan 2 percig.
- Tudjanak párban 2 percig táncolni sárközi csárdást önállóan.
- A készült koreográfia eltáncolása.

Az év végi beszámoló, a korábbiakhoz hasonlóan egyéni és csoportos formában történik. Ebben a korcsoportban már követelmény a stílusos improvizációs készség az adott eredeti táncanyagok vonatkozásában. A felmérés tánc házi körülmények között történik, a tanulók szabadon improvizálnak. Alapkövetelmény a megfelelő zenei ismeret is (tk. fel kell ismerniük a zenekar által játszott dallamokat), ami szorosan kötődik a táncismerethez. Az év közben tanult koreográfiák tudásáról a vizsgakoncert keretein belül adnak számot.

A növendékek “A néptánc tanszak -alapvizsga- vizsgakövetelményei” c. fejezetben foglaltaknak megfelelően az Alapfok 6. elvégzése után művészeti alapvizsgát tehetnek.

A továbbképző 7 évfolyamba lépés feltételei:

A tanórák legalább 70 %-ának a látogatása, az évfolyamra előírt tananyag elsajátítása, az évvégi vizsgabemutatón való sikeres szereplés.

A tanuló ismerje és élményszerűen tudja előadni a tananyagban szereplő eredeti táncokat és az eredeti táncokból készült koreográfiákat.

A továbbképző évfolyamok (7-10)

tevékenységét a magasszintű táncos tudás és elméleti felkészültség elérése kell, hogy jellemezze. A tanulókat fel kell készíteni a szakmai továbblépésre, ami a művészeti szakközépiskolák ill. különféle művészeti együttesek, csoportok munkájába való zökkenőmentes bekapcsolódást jelenti. Ennél a csoportnál már alapkövetelményként jelentkezik a különféle tánc- és zenei dialaktusokban való elméleti és gyakorlati jártasság, a magasszintű mozgáskoordinációs képesség és az ezt lehetővé tevő fizikai erőnlét, a ruganyosság, és biztos ritmuskészség, valamint a magabiztos megjelenés, fellépés is.

Továbbképző 7.

Tánctechnika

- gimnasztika
- speciális gyakorlatok.

Néptánc

- Gyimesi táncok alapszintű ismerete
- Egy újabb erdélyi páros tánc alapjai
- a tiszai vagy a dunai dialektus még nem tanult tájegységének táncai, táncrendje

Daltanulás, koreográfia

- a tanult anyagok valamelyikéből

Követelmény:

- A tanulók ismerjék meg a még fellelhető archaikus környezetben található gyimesi táncrendet.
- A gazdag ritmikai elemek közül a nehezen elsajátítható szinkópás mozdulatokat pontosan sajátítsák el.
- A forgás közben a párok alkalmazzák a tartás ellentartás törvényét.
- Ismerjék fel a balkáni és a közép-európai táncreteg zenei anyagát, legyenek képesek letáncolni a zenéhez kötődő táncokat.
- Képes legyen önállóan táncolni gyimesi féloláhost 3 percig.
- Tudjon a gyimesi páros táncokból párban improvizatív módon 3 percig táncolni.
- Különbséget tudjon tenni a héjszák között, és ezeket közösen el tudják táncolni.
- A korábbi években tanult ismereteiket bővítsék a somogyi táncokból.
- Párban képes legyen 2 percig improvizálni somogyi lassú és friss csárdás motívumaiból.

Az évvégi beszámoló a korábbi gyakorlatnak megfelelően történjen egyéni és csoportos formában. A tanulók egy, a tanárokból kijelölt bizottság előtt tesznek egyéni záróvizsgát, amely elméleti és gyakorlati feladatok teljesítéséből áll.

A vizsgakoncert után a bizottság írásban ad jellemzést a végzős tanuló teljesítményéről, ami alapjául szolgálhat a tanuló szakmai továbblépésének.

Alapkövetelmények a korábbiakhoz képest:

- Stílusos előadásmódban tudja eltáncolni a tananyagban szereplő eredeti táncfűzéseket a tanuló.
- Tudjon megfelelni a helyes és fegyelmezett színpadi viselkedés kritériumainak.
- A tanult eredeti táncokhoz tartozó alapos néprajzi ismeretekkel rendelkezzen.
- Képes legyen szólisztikus feladatok megoldására is.

A továbbképző 8. évfolyamba lépés feltételei:

A tanórák legalább 70 %-ának a látogatása, az évfolyamra előírt tananyag elsajátítása, az évvégi vizsgabemutatón való sikeres szereplés.

Liszt Ferenc Alapfokú Művészetoktatási Intézmény – Zeneiskola
Pedagógiai Programja

A tanuló ismerje és élményszerűen tudja előadni a tananyagban szereplő eredeti táncokat és az eredeti táncokból készült koreográfiákat.

Fiúk:két perces szatmári verbunk-improvizáció

Lányok: zempléni lánytánc élményszerű előadása.

Továbbképző 8.

Tánctechnika

- gimnasztika,
- speciális gyakorlatok.

Néptánc

- a tiszai vagy a dunai dialektus északi részén elhelyezkedő tájegység, vagy népcsoport táncai
- egy régi stílusú páros tánc Erdélyből

Daltanulás, koreográfia

- a feldolgozott anyagból.

Követelmény:

- Ismerje a palóc táncrendet.
- Lányok: a tanult karikázó eltáncolása saját énekekre.
- Fiúk: tudjon önállóan táncolni palóc verbunkot 3 percig.
- Párban tudjanak improvizatíván táncolni palóc csárdást 3 percig.
- Alkalmazzák csárdás közben a verbunkból átvett díszítőelemeket.
- Ismerje a székelyföldi táncrendet.
- Fiúk: tudjon önállóan 3 percig székely verbunkot táncolni.
- Lány: ismerje a székely verbunk alapmotívumait.
- Tudjanak párban önállóan táncolni forgatóst, és szöktetőst 3 percig.
- Ismerjék fel a palóc és a székelyföldi verbunk hasonlóságát és különbségét, ezt vegyék figyelembe táncolás alkalmával.
- Forgás közben a párok alkalmazzák a tartás-ellentartás törvényét

A továbbképző 9. évfolyamba lépés feltételei:

A tanórák legalább 70 %-ának a látogatása, az évfolyamra előírt tananyag elsajátítása, az évvégi vizsgabemutatón való sikeres szereplés.

A tanuló ismerje és élményszerűen tudja előadni a tananyagban szereplő eredeti táncokat és az eredeti táncokból készült koreográfiákat.

Fiúk: 2-3 perces székely verbunk-improvizáció

2-3 perces székelyföldi forgatóst páros improvizáció

Továbbképző 9.

Tánctechnika

- gimnasztika,
- speciális gyakorlatok.

Néptánc

- Mezőségi vagy kalotaszegi táncok:
a, mezőségi

lassú cigánytánc,
szászka (ritka csárdás),
ritka szökös,
sűrű csárdás,
ritka magyar,
sűrű magyar,
korcsos,
négyes

b, kalotaszegi
legényes, csárdás, szapora.

Daltanulás, koreográfia

- mezőségi,
- kalotaszegi, vagy mindkettő.

Követelmény:

- Ismerje a mezőségi táncrend felépítését, és annak a részeit meg tudja különböztetni.
- Fiúk: tudjon önállóan táncolni 2 percig ritka és sűrű magyart.
- Tudjanak improvizatív módon táncolni 3-3 percig szászkát, ritka szökőst, sűrű csárdást, és korcsost.
- Tudjanak pontszerkezetben gondolkodni, ennek megfelelően pontokat összeállítani.
- Páros csárdás közben a kapcsolattartás legyen megfelelő.

A továbbképző 10. évfolyamba lépés feltételei:

A tanórák legalább 70 %-ának a látogatása, az évfolyamra előírt tananyag elsajátítása, az évvégi vizsgabemutatón való sikeres szereplés.

A tanuló ismerje és élményszerűen tudja előadni a tananyagban szereplő eredeti táncokat és az eredeti táncokból készült koreográfiákat.

Mezőségi táncok élményszerű eltáncolása párosan improvizálva.

Továbbképző 10.

Tánctechnika

- gimnasztika,
- speciális gyakorlatok.

Néptánc

- tanult táncrendek ismétlése,
- kiegészítő anyagként: német, délszláv, szlovák, román, cigány táncok.

Követelmény:

- Ismerje fel a felső- és alsó-Tisza vidéki cigánytáncot.
- Tudjanak különbséget tenni a méhkeréki, az eleki és a kétegyházi táncok között.
- Önállóan tudjon improvizálni a csingerálás motívumaiból.
- A mozdulatokat a cigánytánc stílusának megfelelően sajátítsák el.
- Tánckészletük bővelkedjen aprózókból, csusszanásokból, kopogásokból, csapásból nyolcados tizenhatodos értékben.

A növendékek “A néptánc tanszak –művészeti záróvizsga- vizsgakövetelményei” c. fejezetben foglaltaknak megfelelően a Továbbképző 10. évfolyam elvégzése után művészeti záróvizsgát tehetnek.

7.1.3 A „FOLKLÓRISMERET” TANTÁRGY TANANYAGA

Alapfok 3. évfolyam

Népszokások

Az egyes népszokások konkrét ismertetése előtt világossá kell tenni általában a néphagyomány ünnepi rítusainak formai összetevőit, illetve történeti rétegeik eredetének forrásait.

Ezek az alapok a továbbiakban folyamatosan alkalmazhatóak a konkrét ünnepi szokások magyarázatánál.

A tanulók előtt világossá kell tenni, hogy egy-egy jeles napi rítus formailag a következő elemeket tartalmazza, azaz kellett tartalmaznia eredeti formájában:

- rítuscselekmény,

- mondott rítus (ének, mondóka, szerepszöveg),
- rítusmagyarázat (eredetmonda, a szokás funkciójának, miértjének népi magyarázata),
- Ismerjék a magyar népszokások kialakulásában szerepet játszó történelmi kultúrköröket

A paraszti év ünnepi időpontjait befolyásoló különböző történelmi időszámítási rendszerek:

- holdév - napév (állandó és mozgó ünnepek),
- évkezdő időpontok (ádvent, karácsony, újév, Szent György nap, stb.),
- vigília-jelenség (a nap kezdetének változó felfogása),
- ünnepi félév - gazdasági félév,
- napfordulók, napéjegyenlőségek,

A téli napforduló ünnepköre
(Ádventtől vízkeresztig)

Ádvent ("Kisböjt")

- időbeli meghatározása, egyházi értelme, jelentősége,
- a fonó szokásköre, szerepe a falu téli szokásaiban,
- disznótor,
- ádvent-kezdő névnapok, a hozzájuk kapcsolódó mágikus, jósló praktikák (András, Katalin, Borbála),

Miklós nap (XII. 6.)

- Miklós püspök legendája (ajándékozás),
- fonóbeli alakoskodás,

Luca nap (XII. 13.)

- egykori évkezdés, napforduló,
- Luca apokrif szent,
- Luca női démon, kapcsolatos a fénnel, a baromfi termékenységével,
- lucajárás,
- kontyolás,
- Luca széke, hiedelemmondák.

Karácsony (XII. 25-26.)

- Szenteste (vigília-kérdés),
- a téli napforduló pogány ünnepe (Baldr-mítosz),
- keleti misztérium-kultuszok (Mithrász),
- hannuka,
- újszövetségi történet (Jézus születése),
- karácsonyi asztal, étkezési szokások, halottkultusz,
- mágikus és jósló praktikák,
- kántálás, névnapköszöntők, vesszőhordás, Paradicsom-játék.

Betlehemezés

- Jézus születésének dramatizált megjelenítése. Központi magja a pásztorjáték. (Betanulás, szerepek, bábtáncoltató forma.).

Regölés

- fő időpontja István nap (vértanú),
- jelmezek, szereplők, hangszerek,
- a rítusének szövegének elemzése (szarvas-ének, párosító, jókívánság, koledálás),
- földrajzi - történelmi elterjedése,
- ősvallási, ősköltészeti elemek.

Aprószentek (XII. 28.)

- újszövetségi történet,
- korbácsolás, vesszőzés,
- legényavatás.

Szilveszter - Újév (Kiskarácsony)

- évkezdő szokások: zajkeltés, pásztorjárás, köszöntők, aranyosvíz,
- mágikus és jósló praktikák,
- étkezési szokások,
- a moldvai magyarok "hejgetése".

Vízkereszt (I. 6.)

- újszövetségi történetei (a három napkeleti bölcs, Jézus megkeresztelése, kánai menyegző),
- vízszentelés, krétaszentelés, házszentelés,
- csillaghordás, csillagének- a karácsonyi ünnepkör lezáró, a farsang kezdő időpontja.

Követelmény:

- Tudja meghatározni a téli ünnepkör kezdő és záró napját.
- Ismerje az egyes jeles napok időpontját.
- Legyen tisztában az ünnepkörhöz kötődő fogalmakkal.
- Ismerje a népszokások rítusait, szokásokat.
- Az ünnepkör paraszti életviteléhez kapcsolódó eszközöket.
- Legyen képes önállóan előadni 2 rítus-éneket, 1 szokásszöveget.

Magasabb évfolyamba lépés feltételei:

- A tanórák legalább 70 %-ának látogatása.
- Az évfolyamra előírt tananyag elsajátítása.
- A memoriter szöveg- és dallamanyag folyamatos kikérdezése. Az egyes tárgykörök lezárásakor dolgozat. Házi dolgozat.
- A követelményeken megfogalmazott tananyag legalább elégséges szintű ismerete.

Alapfok 4. évfolyam

Jeles napok

(Vízkeresztől Szent Iván napig)

Ismétlésként hasznos átvenni az időszámítás kérdéseit, különös tekintettel a mozgó (luniszoláris) ünnepekre, melyek a télvégéig, tavaszi ünnepkör meghatározó jeles napjai. Vízkereszt még szoláris (napév szerinti) állandó ünnep, de a másként húsvét-pünkösddinek is nevezett periódus többi meghatározó időpontja néhány kivételtől eltekintve már húsvét, jelenlegi naptárunk szerint változó dátumától függ.

Húsvét előtt 40 nap a nagyböjt. Ennek kezdete és a vízkereszt közé eső időszak neve farsang a recens hagyomány szerint. Húsvét után 50 nappal van pünkösöd (Pentekosztész - ötvenedik). Húsvét vasárnapja a tavaszi napéjgyenlőséget (III. 21.) követő első holdtölte utáni vasárnapra esik. Így március 22. és április 25. között kap helyet.

Farsang (I. 6. - húshagyókedd)

- a farsang fogalma
- a házasság kötések és az ezekhez kapcsolódó többnapos multságok legfőbb időszaka,
- a pártában, illetve nőtlenül maradt házasulandó korban lévő tréfás-komoly megszegyenítése a farsang végén (tuskóhúzás, lakodalom paródia, szűzgulya fordítás),
- maszkos alakoskodás, alkalmaik (fonó, lakodalom),
- maszkos felvonulások (téltemetés, farsangtemetés, "memento mori"),
- bálszervezés, adománygyűjtés, táncalkalmak,

Liszt Ferenc Alapfokú Művészetoktatási Intézmény – Zeneiskola
Pedagógiai Programja

- réteg multságok (asszonyfarsang, pásztorfarsang, házások bálja),
- a mohácsi sokacok busójárása (eredetmonda),
- a hétfalusiak borica-tánca (európai moreszka hagyomány).

A farsang szoláris jeles napjai:

- II.2. Gyertyaszentelő (időjóslás)
- II.3. Szent Balázs püspök legendája, balázsolás, iskolástoborozás.

Nagyböjt (hamvazószerdától húsvétvasárnapig)

- egyházi- vallási értelme, tilalmak, kötelességek, böjti játékok, karikázó,
- a nagyböjt időszakán belüli szoláris ünnep:
Gergely-járás (III. 12.): iskolás-toborzó, adománygyűjtő szokás.

Virágvasárnap (húsvét előtt egy héttel)

- újszövetségi történet (Jézus bevonulása Jeruzsálembe)
- barkaszentelés, barkával kapcsolatos mágikus praktikák, kiszehordás, villózés, zöldág- járás.

Nagyhét

- az újszövetségi passió- történet kivetítve a hét egyes napjaira,
- általános illusztrációs, megtisztító rítusok.

Nagycsütörtök

- " a harangok elmennek Rómába ", kereplés, Pilátusverés.

Nagypéntek

- a legszigorúbb böjt, tüzek kioltása, rituális mosakodás, szótalán víz, hollóvíz, féregűzés.

Nagyszombat

- új tűz gyújtása, tűzszentelés.

Húsvét vasárnapja

- hajnali Jézus-keresés, halottkultusz maradványai (halotttetetés, kolduskalács...),
- körmenet, határjárás, határkerülés, életszentelés, húsvéti asztal, étkezési szokások.

Húsvéthétfő (" vízbevető ")

- termékenységvarázsló locsolás, vesszőzés,
- tojásajándék, a tojás mitikus jelentősége, szimbolikája, a díszített tojás, (keddi viszontöntözés)

Fehérvasárnap (mátkáló vasárnap)

- a komatál küldés fő időpontja,
- a műrokonság (mátkaság, komaság) jelentősége a paraszti életben.

Zöldfarsang (húsvétől pünkösdig)

- játszó,
- a fiatalok játékszokásai.

Az emberélet fordulói

(Az átmenetek rítusai)

Születés

- a születendő gyermek tulajdonságainak befolyásolására és megjósolására vonatkozó praktikák, babonák,
- a terhes asszony státusza a családban és a falusi közösségben: előjogok és tabuk,
- a szüléssel kapcsolatos hagyományok, a bába alakja, az apa szerepe,
- az újszülött családba fogadásának formái,

Liszt Ferenc Alapfokú Művészetoktatási Intézmény – Zeneiskola Pedagógiai Programja

---

- az anyával és az újszülöttel kapcsolatos védelmező mágiák a keresztelőig: Boldogasszony ágya (Boldogasszony pogány alakja), a váltott gyerekkel kapcsolatos hiedelmek,
- paszita, komatál,
- keresztelő (névadási szokások, keresztszülők szerepe),
- keresztelői mulatság,
- asszonyavatás.

Gyermekkor

- gyermekjátékok (táncoktatóval egyeztetve),
- a paraszti gyermekkor tárgyi környezete,
- munkára nevelés, a munkába állás fokozatai,
- a gyermekmunka, mint szokásalkalom (libaőrzés stb...),
- gyermekkiváltságok,

Legényélet, leányélet

- serdülők számára szervezett alkalmak, ahol, elsajátítják a felnőtt fiatalság viselkedésmódját, belenőnek (serketánc, buhatbál, aprók tánca, gyermeklakodalom, gyerekfarsang),
- a nem felavatott serdülők tilalmai, a tabuk megszegésének megtorlása,
- legényavatás, leányavatás (legénycéh, banda, leányklasszis, kórus),
- a fiatalok együttes szórakozásának, megmutatkozásának többé-kevésbé szervezett alkalmai (táncalkalmak, játszó, kollektív munkaalkalmak, bizonyos jeles napok szokásai),
- udvarlási szokások, szerelmi élet.

Párválasztás

- szokásjog, a párválasztás szempontjai,
- endogámia, exogámia.

A házasság előkészítése

- közvetítés,
- leánynéző, háztűznéző, kéretés
- a házasságkötést megelőző jogi megállapodások, móríng, hozomány,
- kézfogó, eljegyzés, jegyajándékok,
- próbaházasság.

A kereszténység előtti magyarság házassági szokásai

- a történeti források információi (krónikák, korabeli leírások),
- a recens anyagban fellelhető utalások,
- leányrablás, leányszöktetés, levirátus, asszonyvétel.

Lakodalom

- lakodalmi rítusok rendje,
- lakodalmi tisztségviselők, szerepek (vőfélykönyvek),
- lakodalmi táncok, alakoskodó, szórakoztató szokások,
- hérész, hivatalnok,
- táji eltérések (pl.: porkolás - mosdatás, menyasszonytánc, újasszonytánc).

A házások életmódja

- családformák, nagycsalád rendszer,
- új státusz a falu társadalmában, jogok és tilalmak,
- vadházasság, félrelépés, közösségi szankciók.

Halál

- a hagyományos paraszti közösségben élő ember viszonya az elmúláshoz,
- a halálra való felkészülés,
- a haldoklóval kapcsolatos szokások,
- a halottal kapcsolatos szokások, hiedelmek, mágia, tilalmak,
- a sirató,
- temetés, temetkezési szokások (kitérve a pogány magyarság temetkezési rítusainak emlékeire), sírjelek,
- halotti tor, gyász emlékünnepek, kísértet, hazajáró halott halottlátó, halottkultusz, maradványai

Követelmény:

- Tudja meghatározni a tavaszi ünnepkör kezdő és záró napját.
- Tudja meghatározni a húsvét időpontját.
- Ismerje az egyes jeles napok időpontját, neveit.
- Legyen tisztában az ünnepkörhöz kötődő fogalmakkal.
- Ismerje a népszokások rítusait, szokásokat.
- Az ünnepkör paraszti életviteléhez kapcsolódó eszközöket.
- Legyen képes önállóan előadni 2 rítus éneket, 1 szokásszöveget.
- Ismerje a nyári napfordulóig tartó munkához kötődő szokásokat, ünnepeket.
- Ismerje az emberi élet fontosabb ünnepeit
- Ismerjen a születéssel, az anyával és újszülöttel kapcsolatos praktikákat, hiedelmeket.
- Ismerje a paraszti gyermekkor szokásait.
- Ismerje meg az emberi élet fordulóihoz kapcsolódó szokásrendet.
- Tudja a felnőtté válás követelményeit.
- Legyen tájékozott az emberi élet sorsfordulóiról írott művészi alkotásokkal

Magasabb évfolyamba lépés feltételei:

- A tanórák legalább 70 %-ának látogatása.
- Az évfolyamra előírt tananyag elsajátítása.
- A memoriter szöveg- és dallamanyag folyamatos kikérdezése. Az egyes tárgykörök lezárásakor dolgozat. Házi dolgozat.
- A követelményeken megfogalmazott tananyag legalább elégséges szintű ismerete.

Alapfok 5. évfolyam

Szent György naptól Adventig

Szent György nap (IV. 24.)

- Kezdő jellegű gonoszjáró nap, főként a marhatartással, tejhaszonnal kapcsolatos mágikus cselekmények ideje (első kihajtás , harmatszedés),
- körmenetek, határjárások,
- általában varázslásra, mágikus eszközök szerzésére, készítésére, gyógyfüvek gyűjtésére különösen alkalmas dátum,
- az elásott kincsel kapcsolatos hiedelmek kapcsolódnak hozzá, időjóslo.

Május elseje

- az újjászülető természet ünnepe, a természetben tartott multságok, majálisok ideje,
- falun zöld lombokkal díszítik a házakat,
- fontos gonoszjáró nap, a boszorkánygyűlések jeles dátuma,
- a legények szerelmi jelként májusfát állítanak kedvesük háza elé.

Szent Iván napja (IV.24.)

- jóllehet már a nagy munkák idejére esik, csillagászati jelentősége miatt kiemelkedő ünnep:

a nyári napforduló, a legrövidebb éjszaka dátuma,

- rokon népek ünnepei, szláv, germán párhuzamok (fehér éjszakák),
- újszövetségi értelme szerint Keresztelő Szent János emlékünnepe (Világos Szent János), az Iván névforma szláv kapcsolatra utal,
- tűzgyújtás, tűzgrás, tüzes kerek gurítása, tűztutajok úsztatása (nap- és fényszimbolika, mágia)
- a hosszú szentiváni ének (párosító jelleg, termékenység varázslás),
- a tűzön füstölt gyógyfüvek, abban sült gyümölcsök mágikus hatása,
- gazdasági jeles nap: a gabona töve "megszakad", tovább nem nő csak érik.

Pünkösöd (Pentekosztész = ötvenedik)

- újszövetségi értelme: Jézus mennybemenetele után a Szentlélek rászáll az apostolokra - tkp az egyház létrejötte,
- az ókortól dokumentálhatóan a természet megújulásának ünnepe (római Florália, zsidó Sávúót)
- a középkor óta ismert szokás a pünkösdi király és királyné jelképes házassága a termékenység serkentése végett (angliai Robin Hood ünnepe, olasz Maggio),
- a magyar falvakban pünkösdi királyt választottak vagy jelöltek ki ügyességi és erővetelkedők győzteseiből, aki egy év tartamára a legények kiváltságokkal rendelkező előjárója lett,
- helyenként szinte napjainkig szokás a pünkösdi királyné körülhordozása, vallási emlékűnként, és a kender növekedését serkentő mágikus szertartásként,
- Árpádházi Szent Erzsébet legendája, rózsacsoda, pünkösdi rózsa,
- a májusfa táncmultság rendezésével való " kitáncolása ", kidöntése az ünnepkör lezárásaként.

Munkavégző ünnepek

- Az egyes, különösen fontos paraszti munkafolyamatok lezárásának ünnepei.

Aratás

- kezdés: Péter-Pál (VI.29.), Sárlos Boldogasszony (VII.2.),
- aratókoszorú, felvonulás, aratóbál.
- Szent István napja (VIII.20.)

Szüret

- kezdés, hegytörvények, szüreti bál (a neves borvidékeken különösen díszes külsőségek),
- Tokaj-Hegyalja: Baksus, kapáscéh, kádártánc.

Leányvásárok (gesztenyeszüret)

- az exogám közösségek házasságszerzési alkalmi (Baranya-Sárköz).

Pásztorok és cselédek évadzáró napjai

Szentmihály nap (IX.29.)

- országosan a szezonra szerződött bérmunkások elszámolásai és esetenként újrafogadási napja, bállok, időjósítás.

Vendel (X.20.)

- főként a nyugati területek juhászainak ünnepe.

Dömötör (X.26.)

- a keleti területeken "juhász újév".

Disznótor (András nap körül, adventben)

- családi, szűkebb körű multság,
- nyársugrás.

Követelmény:

- Ismerje Szent-György naptól az adventi időszakig lévő jeles napokat.
- Ismerje meg a május elsejéhez kapcsolódó mulatságokat, a majális rendjét.
- Tájékozott legyen a Szent Iván napi tűzgrás hiedelemvilágával.

Magasabb évfolyamba lépés feltételei:

- A tanórák legalább 70 %-ának látogatása.
- Az évfolyamra előírt tananyag elsajátítása.
- A memoriter szöveg- és dallamanyag folyamatos kikérdezése. Az egyes tárgykörök lezárásakor dolgozat. Házi dolgozat.
- A követelményeken megfogalmazott tananyag legalább elégséges szintű ismerete.

Alapfok 6. évfolyam

A magyar nép hiedelemvilága

A népszokások anyagának átisméltése, kihangsúlyozva hiedelem összetevőiket:

- sámánizmus,
- pogány elemek,
- keresztény elemek.

A magyar parasztság hiedelemvilágának történeti rétegei

- ősmagyar réteg (finnugor illetve ótörök elemek),
- a délkelet-európai sztyeppék nagyállattartó nomádjainak világképe,
- európai pogány réteg (mediterrán antikvitás, germán, kelta, szláv, ősvallás),
- zsidó-keresztény kultúra.

A magyar ősvallás

- a régészeti, nyelvészeti és történeti anyagban fellelhető adatok (többes lélekhit, totemizmus, szakrális fejedelemség),
- sámánizmus (földrajzi-etnikai elterjedése, története, kutatása),
- a sámánhit alapelemei (közvetítő funkció, transz-technika, született hatalom, sámánbetegség stb.),
- nyomai a magyar parasztság hagyományos kultúrájában (táltos, halottlátó, mesei motívumok), regölés, boricatánc.

Világkép

- a sámánhitű népek világképe,
- párhuzamos világismeret elemei (bibliai, iskolai, pogány),
- világ keletkezéséről szóló mítoszok,
- föld, világfa, életfa, világrétegek, világvége,
- az égitestekkel kapcsolatos hiedelmek (nap, hold, csillagképek),
- szél, vihar, égbolt, szivárvány,
- fémek (arany, vas, kincsmondák),
- tűzkultusz,
- növények,
- állatok (totemizmus, tabunevek),
- emberi testrészek,
- mesterséges környezet (ház, termőföld stb...).

Természetfeletti lények

- az alsó mitológia fogalma, animizmus,
- mesei lények, hiedelemlények,
- metamorfózis, ambivalencia.

a, Lidérc, ludvérc

- fényjelenség, együttálló démon, tüzes ember, segítő mitmitke.

b, Szépasszony

- negatív női démon,
- megjelenésének ideje, helye (Fata Morgana, Déli Baba),
- tündérek, kisasszonyok,
- váltott gyermek,
- környező népek hasonló lényei,
- összefonódása a boszorkánnyal,

c, Kísértet, hazajáró halott

Természeti démonok

Alsó mitológia, a kereszténységet megelőző hitvilág ördögivé degradált, általában ambivalens lényei,

- vízi lények (holt ember, vízi ember, sellő, vörössipkások, " Víz Őrzője", Hany Istók),
- egyetemes néphit- és mitológiai párhuzamok),
- erdei lények(erdei csuda, vadleány, vadember, Tápió) - párhuzamok,
- gabonadémon,
- óriások, törpék, tündérek (germán-kelta-szláv párhuzamok).

Ördög

- a kereszténység előtti mitológia degradált alakja (Pán, Faun),
- a bukott angyalok mítosza,
- a dualisztikus hitvilág démiurgosza,
- démoni gonoszságú, alvilági lény, a boszorkányok ura.

Luca

Visszaulalás a jeles napra

- a téli napforduló ambivalens női démona,
- az asszonyi tevékenységek, tilalmak ellenőre,
- baromfi-termékenységgel való kapcsolata,
- madáralak,
- szembetegségek gyógyítója,
- apokrif szent.

d, Egyebek

- vámpírok, gyermekijesztők, betegségdémonok, küldött farkas, sárkány.

Természetfeletti erővel rendelkező emberek

Táltos

- sámánizmus,
- a pogány sámán recens magyar megfelelője,
- táltos mondák.

Garabonciás

- nyugati mágusalak elkeveredve a táltossal,
- kelet-nyugati területi elterjedés.

Boszorkány

a. A népmesei boszorkányalak

- Baba Jaga, bába, vasorrú bába - szláv hatás.

b, A középkori boszorkányperek boszorkánya

- történeti összefoglalás,
- boszorkányszervezetek,
- sátánizmus,
- eretnekségek,
- pogány hitmaradványok (Könyves Kálmán).

c, A néphit boszorkánya

- történeti elemek,
- funkció (oldás-kötés, rontás, gyógyítás),
- metamorfózis,
- gonoszjáró napok,
- hiedelemmondák,

Tudományosok

A gonoszok, boszorkányok ellenfelei. sámánisztikus motívumok,

- tudós pásztor,
- tudós kocsis,
- molnár,
- "értelmiségi ördögösség" (Faust-monda", Hatvani professzor).

Látók, nézők, gyógyítók

Átmenet a született tudósok és a szerződött ördögösök között

- léleklátó, halottlátó,
- jósló koldus, vándor, javasok, gyógykovácsok.

A magyar tündérmesék világának hiedelemlemei

már nem élő hiedelmek alakjai,

- eltérések a valóban hitt hiedelmek alakjaitól, a sztyeppei nomád hősénekek hatása.

Babona, babonás cselekmények

- rontás,
- igézés,
- oldás-kötés,
- szerelmi varázslások,
- megnyomás,
- lóvá tevés,
- haszonelvétel (főként a szarvasmarhával kapcsolatosan),
- védekezési praktikák,
- a jövő megismerését és befolyásolását célzó varázslatok,
- a szó ereje (ráolvasások, tabunév, antik párhuzamok).

A magyar nép táji-történeti csoportjai

Az oktatás célja ebben az évben az eddig tanult folklórismeretek elhelyezése földrajzi és történelmi keretek között, hangsúlyozva az egyes csoportok kialakulásának és hagyományos kultúrájának eltéréseit, ismétlésként felhasználva a már elsajátított tudást.

Bevezetés

- történeti kérdések,
- csoportosítási szempontok, rendszerek
- vallási elkülönülés,

- kiváltságos rétegek, e
- ndogámia-exogámia.

a, valóságos néprajzi-etnikai csoportok

b, etnokulturális csoport

c, táji csoportok

Követelmény:

- Ismerje a magyarok keleti ősvallásának elemeit.
- Értse a paraszti világ hiedelemvilágát, ismerje annak összetevőit.
- Ismerje a természetfeletti erők fogalomrendszerét.
- Beszélgetések alkalmával használja a témához kapcsolódó néprajzi szakkifejezéseket.
- Ismerje a magyar nép, táji történeti csoportjait.
- Legyen rátalálása a Magyarországra betelepült nemzetiségek helyzetére.
- Tudja elhelyezni a Kárpát-medencén belül Magyarország táji, nemzetiségi csoportjait.
- Ismerje fel a tájegységek közötti hasonlatosságokat és különbözőségeket.

Magasabb évfolyamba lépés feltételei:

- A tanórák legalább 70 %-ának látogatása.
- Az évfolyamra előírt tananyag elsajátítása.
- A memoriter szöveg- és dallamanyag folyamatos kikérdezése. Az egyes tárgykörök lezárásakor dolgozat. Házi dolgozat.
- A követelményeken megfogalmazott tananyag legalább elégséges szintű ismerete.

A „Tánc történet” tantárgy tananyaga

A tantárgy feladata:

Ismertesse meg a tanulókkal:

- a tánc művészi és
- közhasznú formáit,
- a társasági táncélet alkalmait,
- a színpadi táncművészet legfontosabb ágazatait és
- korszakait,
- az egyetemes és nemzeti táncművészet legjelentősebb művészeinek pályáját,
- az egyetemes és nemzeti táncművészet néhány alpművét, s ezek elemzésén keresztül a táncirodalom különböző stílusait.

Alakítsa ki a tanulóknak:

- az esztétikai érzéket,
- a művészetek befogadására nyitott attitűdöt, fogékonyságot a múlt és a jelen értékeinek befogadására.

Fejlessze a tanuló:

- a nem verbális megnyilvánulások iránti érzékenységet,
- a tánc komplexitásából adódóan a társművészetek (zene, képzőművészet, színház) iránti érzékenységet,
- a vizuális memóriát,
- a képzelőerőt.

Ösztönözze a diákokat:

Liszt Ferenc Alapfokú Művészetoktatási Intézmény – Zeneiskola Pedagógiai Programja

---

- a rendszeres társasági és színházi táncesemények látogatására,
- az aktív részvétel igényét az iskolán kívüli tánceseményeken való részvételre,
- a rádió és a televízió ilyen témájú adásainak figyelemmel kísérésére.

Továbbképző 7. évfolyam

- a köznapi és művészi mozgás
- tér-idő-erő-kifejezés
- a közhasznú és művészi tánc
- a tánc és a táncművészetek
- a tánc történet főbb korszakai, a tánc társadalmi szerepének változásai:
  - a tánc és a vallások, rítusok
(őskor, ókor: Görögország, India, középkor)
  - a tánc és a szórakozás, a tánc és a reprezentáció
ókori Görögország, Reneszánsz Itália, Francia barokk)
  - színpadi táncművészet kialakulása
(udvari balett)

Követelmény:

- Tudja meghatározni a tantárgyhoz kapcsolódó fogalmakat.
- Ismerje a művészeti ágak egymásra hatását.
- Ismerje a műfajok összefonódását és elkülönülését.
- Tudja a művészi tánc kialakulásának állomásait, jelentősebb alkotóit.
- Ismerje a stíluskorszakok jellemző vonásait.
- a klasszicizmusig

Magasabb évfolyamba lépés feltételei:

- A tanórák legalább 70 %-ának látogatása.
- Az évfolyamra előírt tananyag elsajátítása.
- A memoriter szöveg- és dallamanyag folyamatos kikérdezése. Az egyes tárgykörök lezárásakor dolgozat. Házi dolgozat.
- A követelményeken megfogalmazott tananyag legalább elégséges szintű ismerete.

Továbbképző 8. évfolyam

- a színpadi tánc története:
  - romantikus balettek (olasz, dán, francia)
  - klasszikus balettek (oroszok)
- megújulás a XX. században:
  - balett (Gyagilev orosz balettje, nemzeti balettek, táncszínház)
  - modern tánc (amerikai, európai, magyar)
  - folklórizmus (jazz, orosz színpadi tánc, magyar a színpadi néptánc)

A csoport minden tanévben tekintszen meg és dolgozzon fel közösen legalább két táncelőadást. A csoport legalább egy alkalommal látogasson el egy együttes próbájára, közösen dolgozzák fel a látottakat.

A számonkérés formája

A tanulók minden évfolyamban félévi és év végi vizsgán adnak számot tudásukról. A vizsga anyagát a szaktanár állítja össze. A bemutatás csoportosan történik. A minősítésre, az osztályzatra a szaktanár ad javaslatot, a bizottság szótöbbsége dönt.

Liszt Ferenc Alapfokú Művészetoktatási Intézmény – Zeneiskola Pedagógiai Programja

Az év végi osztályzatnak döntően az év közbeni munkán kell alapulnia. A tanuló teljesítményében nem az elsajátított lexikális tudást kell értékelni, hanem a tánc sajátosságaira való érzékenységet, kialakult stílusismeretet, a szakmai szókinccs és fogalomkészlet elsajátítását.

Az értékelés szempontjai:

- az adott évfolyam tananyagának ismeret,
- az előképzettségnek és az életkornak megfelelő kivitelezés, szorgalom.

Követelmény:

A tanuló ismerje:

- az adott évfolyam tananyagát,
- a táncművészet kimagasló alpműveit,
- a nagy egyéniségek munkásságát,
- az egyetemes és nemzeti tánc történeti folyamatokat.

Legyen képes:

- elemezni a táncművészet különböző stílusait,
- a társ művészetek iránti érdeklődésre,
- a múlt és a jelen értékeinek befogadására

Magasabb évfolyamba lépés (záróvizsgára bocsátás) feltételei:

- A tanórák legalább 70 %-ának látogatása.
- Az évfolyamra előírt tananyag elsajátítása.
- A memoriter szöveg- és dallamanyag folyamatos kikérdezése. Az egyes tárgykörök lezárásakor dolgozat. Házi dolgozat.
- A követelményeken megfogalmazott tananyag legalább elégséges szintű ismeret.

Táncjelírás (kinetográfia) tantárgy tananyaga

A tantárgy a továbbképző 9-10. évfolyamán a választható tárgyak között szerepel, de minden továbbképzős hallgatónak ajánlani tudjuk. Nagyon sok autentikus néptáncközlés csak kinetogramban történt, tehát szövegesen nem hozzáférhető. Akik megtanulják a kinetográfiát, azok az írásos anyagot sokkal pontosabban, gyorsabban tudják elsajátítani, mint a szöveggel leírt folyamatokat.

Követelmények:

A tanuló ismerje:

- a mozdulatelemzés alapfogalmait,
- a mozdulat és helyzet típusait

Legyen képes:

- a kinetogrammal lejegyzett motívumokat pontosan leolvasni és stílusosan előadni

Szakmai táborozás

Az alapfokú művészeti iskola tánc tagozatának minden tanulója minimum kétfévente részt vesz legalább 4 napot meghaladó szakmai táborozáson.

A táborozást önköltséges formában, külső szervezésben oldja meg a tanuló, vagy részt vesz a Liszt Ferenc Alapfokú Művészeti Iskola szervezésében évente egy alkalommal megvalósuló, a saját tanulók számára térítésmentesen biztosított táborozáson.

8. SZAKMAI ELLENŐRZÉS AZ ISKOLÁBAN

A belső ellenőrzés az igazgató feladata. Ennek formái:

- Óralátogatás.
- Részvétel a hangversenyeken, meghallgatásokon, beszámolókon, tanszaki napokon, lehetőség szerint megyei, regionális, országos versenyeken is.
- A munkavégzés rendjének és zavartalanságának ellenőrzése.

Az igazgató megosztja az ellenőrzési feladatokat az igazgatóhelyettessel, intézményegység-vezetővel, bevonja a tanszakvezetőket. A hivatalsegédek ellenőrzése az iskolatitkár feladata.

A szakmai felügyelet első fokon a tanszakvezetők feladata. Az igazgató szakmai ellenőrző tevékenysége saját szakán túl elsősorban pedagógiai és általános művészeti jellegű.

A tanszakvezetők feladata a gyakornokok beilleszkedésének, a szakmai pedagógiai módszerek kialakításának segítése.

Problémás esetben az igazgató - vagy a fenntartó - külső szakértőt bíz meg egy-egy terület átvizsgálásával.

Az ellenőrzés és felügyelet témakörébe tartozik a továbbképzések irányítása. A tanárok saját ambícióit és az iskola céljait, elvárásait az igazgató a tanszakvezetők véleményének figyelembe vételével hangolja össze - a tanár önállóságának tiszteletben tartásával. A rövid- és középtávú **továbbképzési terv** ezeket a szempontokat tükrözi. A továbbképzéseket koordináló, szabályozó törvény megteremti a lehetőséget a pedagógus mesterségbeli tudásának kondicionálására, módszertani tudásának fejlesztésére. Kiemelt feladat a pedagógusok szakmai színvonalának rendszeres megújítása.

A tanácsadás leghatékonyabb formája, ha a tantestületben olyan légkör uralkodik, melyben mindenki szívesen fogadja a segítő szándékú bírálatot, javaslatot a többi kollégától. Ennek erősítése és általánossá tétele az iskolavezetés fontos feladata.

Az értékelés fontos tényezője, hogy a kiemelt munkavégzésért járó kereset-kiegészítés odaítélése közösen elfogadott szabályzat alapján történik. Feltételei az SZMSZ mellékletében található.

8. 1 BESZÁMOLTATÁS, VIZSGA

A hangszeres növendékek minden tanév első félévében - dec. 10. és jan. 31. között- **félévi beszámoló**n vesznek részt. A beszámolót tanszaki hangverseny formájában tartjuk, anyagát a tantervben előírtak alkotják. A félévi meghallgatások és az év végi beszámolók esetleges további követelményeit a tantervi kötelező anyagon túl a tanszakok maguk határozzák meg azzal a megkötéssel, hogy az esetleges többlet-feladatokat - lapról játszás, zenei műszavak, kamarazene (duó, négykezes) - a tanév elején ismertetni kell. A tanszaki munkaközösség ezt éves munkatervében részletezheti, kiegészítheti.

A tanév végi beszámoló anyaga - ha a tanterv másként nem rendelkezik -három mű, „B” tagozatosoknak tanszakonként változóan 4-6 mű. A „B” tagozatosok anyaga kötelezően kotta nélkül játszandó, az „A” tagozaton a fejből játék kötelezettségének a mértéke tanszakonként változik. Az előadási darabokat azonban a vizsgán az „A” tagozatosoknak is kotta nélkül kell játszaniuk.

Az év végi beszámoló anyagának egy meghatározott része zártkörű vizsgabizottság előtt zajlik, (a bizottság tagjai a tanszak tanárai és rokon szakos tanárok, legalább 3 fő), a másik része

pedig vizsgálhangversenyen hangzik el (a *vizsgabizottság* jelenléte és a *vizsgajegyzőkönyv* vezetése ezt követően is kötelező).

A **„B” tagozatos** növendékek részére a fentiek felül, tanévenként két meghallgatást tartunk.

Szolfézs tárgyból az év végi felmérést az utolsó órák *egyikén*, illetve *több alkalommal* írják a tanulók. Ezt követheti „A” tagozaton az *év végi összefoglaló óra*, „B” tagozaton az *év végi vizsga*.

8.2 A NÖVENDÉK MUNKÁJÁNAK ÉRTÉKELÉSE

A növendékek minden hónap végén osztályzatot kapnak tárgyhavi munkájukra. Az osztályzat előmeneteli és szorgalmi jegyből áll, melyet a tanár a főtárgyi naplóba rögzít. A hónap utolsó óráján mindkét jegyet beírjuk a növendék tájékoztató füzetébe is, melyet a szülő aláírásával ellenőriz.

A növendék félévkor a *tájékoztató füzetben* félévi értesítőt kap a zeneiskolában tanult, látogatott valamennyi foglalkozásról. A szülő aláírásával látja el az írásbeli értékelést.

Tanév végén a növendék bizonyítványt kap. Ebben a hangszer, magánének főtárgy, szolfézs, zenetörténet, kötelező zongora tárgyak értékelése ötfokozatú érdemjeggyel történik:

5 - jeles, 4 - jó, 3 - közepes, 2 - elégséges, 1 - elégtelen. A szorgalmi minősítések: 5 - példás, 4 - jó, 3 - változó, 2 - hanyag. A többi kötelező és választott tárgy értékelése: kiválóan megfelelt, jól megfelelt, megfelelt, nem felelt meg.

Az osztályzatokat a tájékoztató füzetbe számmal, a bizonyítványba számmal és betűvel kell beírni.

A szorgalmi minősítést az igazolatlan mulasztások a következő módon befolyásolják. Az a növendék, akinek a tanév folyamán igazolatlan mulasztása merül fel, szorgalmuk az alábbiak alapján értékelhető:

- 1-2 igazolatlan mulasztása van   4 - jó,
- 3-4 igazolatlan mulasztása van   3 - változó,
- 5-9 igazolatlan mulasztása van   2 - hanyag minősítést kaphat.

Részletes minősítést készít a hangszeres és a szolfézstanár a növendékről szakközépiskolai felvételi vizsga előtt. A minősítést az igazgató elküldi a felvételiztető intézménynek, amennyiben arra igény mutatkozik.

8.3 AZ ISKOLA MAGASABB ÉVFOLYAMAIBA VALÓ LÉPÉS FELTÉTELEI

- Eredményes főtárgyi és kötelező tárgyi vizsga az évfolyam anyagából.
- Részvétel az órák min. 66%-án. Ettől a feltételtől jó színvonalú beszámoló és kellő indok alapján kérelemre el lehet tekinteni.
- Az iskolával szemben fennálló esetleges tartozás rendezése.
- Az a tanuló, aki az év végi beszámolón elégtelen osztályzatot kapott, csak eredményes javítóvizsga után írható be magasabb osztályba.
- Az a tanuló, aki a tanév folyamán 10 vagy több órát igazolatlanul mulasztott, nem bocsátható vizsgára, a tanulók névsorából törölni kell.
- Az a tanuló, akinek mulasztásai nem érik el az órák 33 %-át, de egyéb méltányolható okból nem végezte el az évfolyam anyagát, engedéllyel folytathatja osztályát.
- Osztályát folytathatja az a tanuló is, aki igazoltan hiányzott a foglalkozások 33%-áról.

- Indokolt esetben a tanuló 2 évfolyam anyagából összevont beszámolót tehet. Az összevont beszámoló anyagát 1/3 részben az alacsonyabb, 2/3 részben a magasabb osztály anyagából kell választani.

Törvényi rendelkezések:

A tanuló az utolsó alapfokú évfolyam befejezését követően művészeti alapvizsgát tehet, az utolsó továbbképző évfolyam elvégzését követően, pedig művészeti záróvizsgát tehet. /31.§. (2)/

Művészeti alapvizsgát és záróvizsgát először azoktól a tanulóktól lehet megkövetelni a továbbtanulás, illetve a zeneiskola elvégzése feltételeként, akik a 2004/2005. tanévben kezdik meg tanulmányaikat az alapfokú művészetoktatási intézmény első alapfokú évfolyamán. Addig az időpontig, ameddig a továbbképző évfolyamra lépés előfeltételeként a művészeti alapvizsga nem követelhető meg, a tanuló az e rendelet 17. §-a (4) bekezdésének alkalmazásával akkor kezdheti meg tanulmányait, ha legalább két alapfokú évfolyamot sikeresen elvégzett. /50.§. (3)/

8.4 ALKALMAZANDÓ ZÁRADÉKOK

A zeneiskola a törzslapokon, bizonyítványokon, valamint a félévi értesítőben az alábbi záradékokat használja:

- Hangszeres tanulmányait megkezdheti
- .....évfolyamba léphet
- Alsófokú művészeti iskolai tanulmányait befejezte, a továbbképző osztályba léphet
- 2007/2008-as tanévtől: Alapfokú művészeti vizsgát tett, továbbképző évfolyamba léphet
- Záróvizsgát tett, alapfokú művészetoktatási tanulmányait befejezte.
- A .....tárgyból .... osztályok tananyagából összevont beszámolót tett
- A beszámolón igazoltan nem vett részt
- A beszámolón igazolatlanul nem vett részt
- Osztályát engedély alapján folytathatja
- Elégtelen tanulmányi eredménye miatt ..... főtárgy szakon tanulmányait nem folytathatja
- Kiváló tanulmányi eredményéért igazgatói dicséretben részesült
- Kiváló tanulmányi eredményéért szaktanári dicséretben részesült
- Kiváló tanulmányi munkájáért dicséretet kap ..... tárgyból
- ..... számú fegyelmi határozat alapján kizártam az alapfokú művészetoktatási intézményből
- A szülő kérelmére töröltem a tanulók névjegyzékéből
- A törvényben meghatározott térítési díj fizetési kötelezettségének nem tett eleget, ezért töröltem a tanulói névsorból

9. AZ INTÉZMÉNY MUNKARENDEJE

Mindenkor az aktuális tanév OM rendeleti hatálya (Magyar Közlöny) és az intézmény Házirend -je (1. sz. *melléklet*) (SZMSZ) szerint szabályozandó.

10. ÉRDEKVÉDELEM

A tanulók érdekvédelmét a Szülői Egyesület, és a Diákönkormányzat látja el.

A tanárok érdekvédelmi fóruma a Közalkalmazotti Tanács.

A szakmai érdekképviseletet a Magyar Zeneiskolák és Művészeti Iskolák Szövetsége biztosítja.

A dolgozók jogairól, az ezzel kapcsolatban megjelenő jogszabályokról az igazgató tájékoztatja a dolgozókat. Minden érdekelt törekszik a vitás kérdések tárgyalásos megoldására, a dolgozók csak az összes egyeztetési lehetőség sikertelensége esetén fordulnak külső jogorvoslati fórumhoz.

Az iskola Pedagógiai programját, SZMSZ (Szervezeti és Működési Szabályzat)-ét a tanulók, a szülők megismerhetik iskolánk honlapján, valamint az iskolavezetéstől elkérhetik megtekintésre. Ezen jogát a folyosón található hirdetőtáblán kell jelezni. Az iskola Házirendjét a folyosón erre a célra megfelelő falon kell közzétenni.

11. MINŐSÉGBIZTOSÍTÁS

A Köznevelési Törvény 85.§ (7) bekezdése rendelkezik az önkormányzat köznevelési intézményrendszer működésének Minőségbiztosítási Programjáról.

Az intézmény Minőségirányítási programja a Pedagógiai programmal összhangban készült. Minőségfejlesztésünk legfőbb célja, hogy intézményünk pedagógiai, szakmai célkitűzéseinek megfelelően működjön (ÖMIP).

A minőségi céloknak megfelelő működés biztosítja a folyamatos fejlődést a szervezetben és az intézmény folyamataiban. Ebből következik, hogy a Pedagógiai Program alapelvei hosszútávon mind magasabb szinten valósulnak meg.

Arra törekszünk, hogy országunk iskolái között kivívott helyünket, hírnevünket öregbítsük (továbbtanulási statisztika, versenyeredmények), és a megszerzett tudást a régióban továbbítjuk (továbbképzések szervezése, tanulmányi versenyek találkozóinak szervezése, programok).

Célunk, hogy színvonalas, az EU-ban is versenyképes szilárd alpműveltséget, biztos alapkészséget nyújtsunk tanulóinkat, biztosítva a képességeiknek megfelelő továbbhaladását. Iskolai specialitásunk magában a művészetoktatás tevékenységében rejlik.

---

12. ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK

Jelen Pedagógiai Program elfogadása esetén 2007. ....lép hatályba.

12.1 A FELÜLVIZSGÁLAT RENDJE

A tantestület minden tanév végén értékeli a Pedagógiai program teljesítését, dönt esetleges felülvizsgálatáról, módosításáról.

A módosításra okot szolgáltat:

- a feltételek alapvető változása,
- a feladatok megváltozása,
- az iskolával szemben támasztott követelmények módosulása,
- újabb szakok vagy tagozatok indítása
- jelentős változás a taneszközök használatában.

A Pedagógiai program módosítására tantestületi értekezletet kell összehívni, ha azt a fenntartó, szülői képviselő, vagy a tantestület legalább 33%-a indítványozza.

12.2 BEVEZETŐ RENDELKEZÉSEK

1. A tantestület megvitatja, elfogadja a Pedagógiai program tervezetét.
  2. A DÖK véleményezi.
  4. A Szülői Egyesület véleményezi.
- Benyújtjuk a tervezetet a Polgármesteri Hivatal oktatási szakreferensének.

A fenti Pedagógiai Program-tervezetet a tantestület 2007. szeptember 20-i nevelőtestületi értekezletén jóváhagyta, egyhangúlag elfogadta, felterjesztésre alkalmasnak találta és elfogadás esetén megvalósítását elhatározta.

Baja, 2007. ....

Hazslinszkyné Jaross Adrienn
mb.igazgató

MELLÉKLETEK